

Europska
komisija

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi

Izdanje 2023. | Izvješće
Eurydice

Sport
Jean Monnet
Mladi
Visoko obrazovanje
Strukovno obrazovanje i
osposobljavanje
Obrazovanje odraslih

Erasmus+

Obogaćivanje života, otvaranje umova **školsko obrazovanje**

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Više informacija o Europskoj uniji dostupno je na internetu (<http://europa.eu>).

U Luksemburgu: Ured za publikacije Europske unije, 2023.

Ispis ISBN 978 – 92 – 9488 – 108 – 3 ISSN 1830 – 2076 doi:10.2797/737474 EC-XA-22 – 001-EN-C

PDF ISBN 978 – 92 – 9488 – 107 – 6 doi:10.2797/529032 EC-XA-22 – 001-EN-N

© **Europska izvršna agencija za obrazovanje i kulturu, 2023.**

Politika Komisije o ponovnoj uporabi provodi se Odlukom Komisije 2011/833/EU od 12. prosinca 2011. o ponovnoj uporabi dokumenata Komisije (SL L 330, 14.12.2011., str. 39. – <https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2011/833/oj>).

Ako nije drugačije navedeno, ponovna uporaba ovog dokumenta dopuštena je na temelju licencije Creative Commons Imenovanje 4.0 (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). To znači da je ponovna uporaba dopuštena, pod uvjetom da je dana odgovarajuća ocjena i da su navedene sve promjene.

Za svaku uporabu ili reprodukciju elemenata koji nisu u vlasništvu EU-a možda će biti potrebno zatražiti dopuštenje izravno od odgovarajućih nositelja prava. Europska unija ne posjeduje autorsko pravo na slike koje ne nose pokazatelj autorskog prava © Europska unija.

KREDITI

Naslovna fotografija: © Julia Tim/stock.adobe.com; © sve bagel/stock.adobe.com;

© Alice/stock.adobe.com; © VectorPunks/stock.adobe.com;

© ok_creation/stock.adobe.com.

*Europo
Demokratio
Esperanto*

Dokument koji je pripremio Pierre Dieumegard za [Europu-Demokraciju-Esperanto](#)

Svrha je ovog „privremenog” dokumenta omogućiti većem broju ljudi u Europskoj uniji da se upoznaju s dokumentima koje je izradila Europska unija (i financirala se njihovim porezima). **Bez prijevoda, ljudi su isključeni iz rasprave.**

ThiS dokument je bio [samo na engleskom jeziku u pdf-datoteci](#). Iz ove početne datoteke napravili smo odt-datoteku, pripremljenu od strane Libre Office softvera, za strojno prevođenje na druge jezike. [Rezultati su sada dostupni na svim službenim jezicima](#).

Poželjno je da uprava EU-a preuzme prijevod važnih dokumenata. „Važni dokumenti” nisu samo zakoni i propisi, već i važne informacije potrebne za donošenje informiranih odluka zajedno.

Kako bismo zajedno razgovarali o našoj zajedničkoj budućnosti i omogućili pouzdane prijevode, međunarodni jezik esperanto bio bi vrlo koristan zbog svoje jednostavnosti, pravilnosti i točnosti.

Kontaktirajte nas:

[Kontakt \(europokune.eu\)](mailto:kontakt@europokune.eu)

<https://e-d-e.org/-Kontakti-EDE>

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi 2023 izdanje

Izvešće Eurydice

Europska izvršna agencija
za obrazovanje i kulturu

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Ovaj je dokument objavila Europska izvršna agencija za obrazovanje i kulturu (EACEA; Odjel za platforme, studije i analize).

Molimo navedite ovu publikaciju kao:

Europska komisija/EACEA/Eurydice, 2023. *Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023., izvješće* Eurydice, Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg.

Rukopis je dovršen u veljači 2023.

© Europska izvršna agencija za obrazovanje i kulturu, 2023.

Reprodukcija je dopuštena pod uvjetom da je naveden izvor.

Europska izvršna agencija za obrazovanje i kulturu

Odjel za platforme, studije i analize

Avenue du Bourget 1 (J-70 – jedinica A6)

BE-1049 Bruxelles

Tel. + 32 22995058

Telefaks + 32 22921971

E-mail: eacea-eurydice@ec.europa.eu

Web stranica: <http://eurydice.eacea.ec.europa.eu>

PREDGOVOR

Poznati filozof jednom je rekao: Granice mog jezika znače granice moga svijeta. Ali kada vaš jezik postane dva jezika, tri jezika ili deset jezika, tada se granice zaista počinju zamagliti. U jezicima mislimo, osjećamo, zamišljamo i planiramo. Oni diktiraju kako komuniciramo svoje znanje, vjeru, iskustvo, želju. Jezik je način na koji se otkrivamo i kako razumijemo druge. Uostalom, koristimo jezike kako bismo donijeli promjene u društvu i izmislili našu budućnost.

Jezici su stoga ključni za naše živote i imaju temeljnu ulogu u obrazovanju. Europa je jezično raznolik kontinent. Jezična raznolikost je također stvarnost u mnogim našim školama. Ta

stvarnost donosi bogate mogućnosti svim studentima, posebno poticanjem njihova interesa za cijeli svijet i razvojem njihovih međukulturnih vještina. Ipak, moramo obratiti pozornost na odgovarajuću potporu učenicima koji uče u školi na jeziku koji nije njihov dom ili prvi jezik.

Potpora jezičnoj raznolikosti i učenju jezika stalna je linija politike Europske unije (EU). Jezična raznolikost Europe i rana ambicija EU-a da stvori zajednički prostor u kojem se ljudi mogu slobodno kretati preko granica razumno su pozvali na čvrste obveze u promicanju učenja jezika.

U području obrazovanja, točnije, naš je cilj izgraditi europski prostor obrazovanja u kojem svi mladi dobivaju kvalitetno obrazovanje. U tom kontekstu znanje jezika ključna je kompetencija koja otvara vrata iskustvima učenja bez premca u Europi i šire. Naime, dugi niz godina provodimo politiku koja potiče sve mlade da steknu znanje stranih jezika od rane dobi, kako bi do kraja srednjoškolskog obrazovanja bili sposobni savladati dva jezika, osim jezika školovanja. Napori se moraju nastaviti, pa čak i ubrzati u tom smjeru.

Kako bismo uspjeli osigurati kvalitetno jezično obrazovanje u školama, zalažemo se za sveobuhvatan pristup poučavanju i učenju jezika. Naš pristup obuhvaća višejezičnost u školama i promiče razvoj opće jezične svijesti među edukatorima. Na primjer, u okviru programa Erasmus+ potiče se suradničko poučavanje nastavnika jezika i drugih nastavnika primjenom inovativnih, uključivih i višejezičnih pristupa poučavanju te promicanje iskustava učenja u inozemstvu za studente i nastavnike.

Ovo izvješće pruža podatke i komparativne analize za poučanje jezika u europskim zemljama. Na primjer, možete otkriti da diljem EU-a učenici osnovnoškolskog obrazovanja uče strani jezik od mlađe dobi nego ikad prije. Engleski je strani jezik koji se najviše uči, a više od 98 % učenika nižeg sekundarnog obrazovanja uči ga na razini EU-a.

Međutim, što se tiče drugog stranog jezika potrebno je više napora jer ne vidimo primjetno poboljšanje.

Uvjeran sam da će ovo izvješće biti od velike potpore tvorcima obrazovnih politika i dionicima, osmišljavajući i provodeći politike u tom području i radeći, u konačnici, na poboljšanju poučavanja jezika u našim školama i aktivnom promicanju jezične raznolikosti.

Mariya Gabriel

Povjerenik za inovacije, istraživanje, kulturu, obrazovanje i mlade

Sadržaj

PREDGOVOR.....	5
KODOVI I KRATICE.....	10
UVOD.....	12
IZVRŠNI SAŽETAK.....	15
POGLAVLJE A: KONTEKST.....	22
POGLAVLJE B – ORGANIZACIJA.....	31
ODJELJAK I. – STRUKTURE.....	31
ODJELJAK II. – RAZNOLIKOST PONUĐENIH JEZIKA.....	46
POGLAVLJE C SUDJELOVANJE.....	62
ODJELJAK I. – BROJ STRANIH JEZIKA KOJE UČENICI UČE.....	62
ODJELJAK II. – STRANI JEZICI KOJE UČENICI UČE.....	77
POGLAVLJE D NASTAVNICI.....	94
ODJELJAK I. – KVALIFIKACIJE I OSPOSOBLJAVANJE.....	94
ODJELJAK II. – TRANSNACIONALNA MOBILNOST.....	104
POGLAVLJE E NASTAVNI PROCESI.....	114
ODJELJAK I. – VRIJEME NASTAVE I ISHODI UČENJA.....	114
ODJELJAK II. – MJERE ZA POTPORU TESTIRANJU I UČENJU JEZIKA.....	133
REFERENCE.....	140
GLOSAR.....	142
STATISTIČKE BAZE PODATAKA I TERMINOLOGIJA.....	146
PRILOZI.....	148
PRILOG 1.: DETALJNI STATISTIČKI PODACI.....	148
PRILOG 2.: KLIL U OSNOVNOM I OPĆEM SREDNJEM OBRAZOVANJU.....	165
PRIZNANJA.....	170

Slika Indeks

Slika A1: Državni jezici i regionalni, manjinski ili neteritorijalni jezici sa službenim statusom, 2021/2022.....	23
Slika A2: Postotak 15-godišnjih učenika koji uglavnom govore drugim jezikom kod kuće od jezika školovanja, 2018.....	26
Slika A3: Postotak 15-godišnjih imigrantskih imigrantskih učenika po jeziku koji se govori kod kuće, 2018....	28
Slika A4: Postotak 15-godišnjih učenika koji pohađaju škole u kojima više od 25 % učenika kod kuće uglavnom govori različitim jezikom od jezika školovanja, 2018.....	30
Slika B1: Početna dob u kojoj su prvi i drugi strani jezici obvezni predmeti za sve studente predškolskog, osnovnoškolskog i/ili općeg srednjoškolskog obrazovanja (ISCED 0 – 3), 2021/2022.....	33
Slika B2: Razdoblje tijekom kojeg je učenje stranog jezika bilo obvezno u predškolskom, osnovnom i/ili općem srednjoškolskom obrazovanju (ISCED 0 – 3) 2021./2022. i razlike od 2002./2003.....	35
Slika B3: Razdoblje tijekom kojeg je učenje dvaju stranih jezika bilo obvezno u osnovnom i/ili općem srednjoškolskom obrazovanju (ISCED 1 – 3) 2021./2022. i razlike u odnosu na 2002./2003.....	37
Slika B4: Strani jezici predviđeni kao pravo i obvezni predmeti za sve studente osnovnoškolskog i/ili općeg srednjoškolskog obrazovanja (ISCED 1 – 3), 2021/2022.....	41
Slika B5: Razlika između učenika općeg obrazovanja i studenata strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u broju godina koje su proveli kao obvezni predmet jednog stranog jezika, 2021./2022.....	43
Slika B6: Razlika između studenata općeg obrazovanja i studenata strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u broju godina koje su istodobno proveli učenje dvaju stranih jezika kao obveznih predmeta, 2021./2022.....	44
Slika B7: Posebni strani jezici obvezni za sve studente osnovnoškolskog i nižeg sekundarnog obrazovanja (ISCED 1 – 2), 2021./2022.....	47
Slika B8: Strani jezici navedeni u upravljačkim dokumentima najviše razine za osnovno i opće srednjoškolsko obrazovanje (ISCED 1 – 3), 2021/2022.....	49
Slika B9: Regionalni ili manjinski jezici koji se posebno navode u upravljačkim dokumentima najviše razine za osnovnoškolsko i opće srednjoškolsko obrazovanje (ISCED 1 – 3), 2021/2022.....	52
Slika B9: Regionalni ili manjinski jezici koji se posebno navode u upravljačkim dokumentima najviše razine za osnovnoškolsko i opće srednjoškolsko obrazovanje (ISCED 1 – 3), 2021/2022.....	53
Slika B10: Studiranje klasičnog grčkog i latinskog jezika u općem srednjoškolskom obrazovanju (ISCED 2 – 3), 2021/2022.....	56
Slika B11: Pravo na poučavanje jezika kod kuće za studente migrantskog podrijetla u osnovnom i općem srednjoškolskom obrazovanju (ISCED 1 – 3), 2021/2022.....	58
Slika B12: Postojanje programa KLIL-a i status jezika koji se upotrebljavaju u KLIL-u u osnovnom i općem srednjoškolskom obrazovanju (ISCED 1 – 3), 2021./2022.....	60
Slika C1a: Postotak studenata koji uče strane jezike u osnovnom obrazovanju (ISCED 1), prema broju jezika, 2020.....	64
Slika C1b: Postotak studenata koji uče barem jedan strani jezik u osnovnom obrazovanju (ISCED 1), prema dobi, 2020.....	64
Slika C2: Trendovi u postotku učenika koji uče barem jedan strani jezik u osnovnoškolskom obrazovanju (ISCED 1), 2013. i 2020.....	66
Slika C3: Postotak studenata koji uče strane jezike u nižem srednjem obrazovanju (ISCED 2), prema broju jezika, 2020.....	67
Slika C4: Trendovi u postotku učenika koji uče dva ili više stranih jezika u nižem srednjem obrazovanju (ISCED 2), 2013. i 2020.....	69

Slika C5: Postotak studenata koji uče strane jezike u višem srednjem obrazovanju (ISCED 3), prema broju jezika, 2020.....	71
Slika C6: Trendovi u postotku učenika koji uče dva ili više stranih jezika u srednjoškolskom obrazovanju (ISCED 3), 2013. i 2020.....	73
Slika C7: Prosječan broj stranih jezika po učeniku osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja (ISCED 1 – 3), 2020.....	75
Slika C8: Strani jezik koji se najviše uči u osnovnom i srednjem obrazovanju (ISCED 1 – 3), 2020.....	78
Slika C9: Zemlje s visokim postotkom studenata (više od 90 %) koji uče engleski jezik u osnovnom i srednjem obrazovanju (ISCED 1 – 3), 2020.....	80
Slika C10: Drugi najnaučeniji strani jezik u osnovnom i srednjem obrazovanju (ISCED 1 – 3), 2020.....	82
Slika C11: Strani jezici osim engleskog, francuskog, njemačkog i španjolskog jezika koje je naučilo najmanje 10 % studenata osnovnoškolskog i općeg srednjoškolskog obrazovanja (ISCED 1 – 3), 2020.....	83
Slika C12: Trendovi u postocima studenata koji uče engleski jezik u osnovnom i općem srednjem obrazovanju (ISCED 1 – 3), 2013. i 2020.....	85
Slika C13: Trendovi u postocima studenata koji uče francuski jezik u osnovnom i općem srednjem obrazovanju (ISCED 1 – 3), 2013. i 2020.....	87
Slika C14: Trendovi u postocima učenika koji uče njemački jezik u osnovnom i općem srednjem obrazovanju (ISCED 1 – 3), 2013. i 2020.....	89
Slika C15: Trendovi u postotku učenika koji uče španjolski u općem srednjoškolskom obrazovanju (ISCED 2 – 3), 2013. i 2020.....	91
Slika C16: Razlike u postocima studenata koji uče engleski u općem i strukovnom višem sekundarnom obrazovanju (ISCED 3), 2020.....	93
Slika D1: Stupanj specijalizacije nastavnika stranih jezika u osnovnoškolskom obrazovanju (ISCED 1), 2021/2022.....	95
Slika D2: Kvalifikacije potrebne za rad u školama koje pružaju CLIL vrstu A nastavu u osnovnom i općem srednjoškolskom obrazovanju (ISCED 1 – 3), 2021/2022.....	97
Slika D3: Postotak nastavnika u nižem srednjem obrazovanju (ISCED 2) koji su prošli osposobljavanje u poučavanju u višejezičnom ili multikulturnom okruženju, 2018.....	100
Slika D4: Primjeri ključnih pojmova kojima se opisuju aktivnosti CPD-a povezane s „sviješću o jeziku u školama“, 2021/2022.....	103
Slika D5: Postojanje preporuka na najvišoj razini o sadržaju ITE-a za buduće nastavnike stranih jezika i razdoblju koje će se provesti u ciljnoj zemlji jezika, 2021./2022.....	105
Slika D6: Postotak suvremenih nastavnika stranih jezika u nižim srednjim školama (ISCED 2) koji su bili u inozemstvu u profesionalne svrhe, 2013. i 2018.....	107
Slika D7: Programi financiranja koje osiguravaju vrhovna tijela za potporu transnacionalnoj mobilnosti nastavnika stranih jezika u osnovnom i općem srednjoškolskom obrazovanju (ISCED 1 – 3), 2021./2022.....	108
Slika D8: Postotak mobilnih modernih nastavnika stranih jezika u nižim srednjim školama (ISCED 2) koji su otišli u inozemstvo u profesionalne svrhe uz potporu programa mobilnosti, 2018.....	110
Slika D9: Postotak mobilnih nastavnika u nižem srednjem obrazovanju (ISCED 2), prema profesionalnom razlogu za odlazak u inozemstvo, razina EU-a, 2018.....	111
Slika D10: Postotak mobilnih nastavnika stranih jezika u nižem srednjem obrazovanju (ISCED 2) o dugotrajnim i kratkim boravcima u inozemstvu, 2018.....	113
Slika E1: Broj sati obveznog poučavanja stranih jezika tijekom zamišljene godine u osnovnom i punom obveznom općem srednjoškolskom obrazovanju, 2020./2021.....	116
Slika E2: Broj sati po teoretskoj godini dodijeljen podučavanju prvog i drugog stranog jezika kao obveznih predmeta u redovnom obveznom općem obrazovanju, 2020./2021.....	119

Slika E3: Odnos između vremena nastave za prvi strani jezik i broja ocjena tijekom kojih se taj jezik podučava u redovnom obveznom općem obrazovanju, 2020./2021.....	121
Slika E4: Vrijeme nastave dodijeljeno stranim jezicima kao obvezni predmeti, kao udio ukupnog vremena nastave u osnovnom i punom obveznom općem srednjoškolskom obrazovanju, 2020. 2021.....	124
Slika E5: Promjene (u postocima) preporučenog minimalnog vremena nastave po zamišljenoj godini dodijeljeno stranim jezicima kao obvezni predmeti u razdoblju od 2013./2014. do 2020./2021.....	126
Slika E6: Očekivana minimalna razina stjecanja znanja za prvi i drugi strani jezik na kraju nižeg i općeg srednjoškolskog obrazovanja (ISCED 2 – 3), 2021./2022.....	130
Slika E7: Strani jezici ispitani nacionalnim testovima iz općeg višeg sekundarnog obrazovanja (ISCED 3), 2021/2022.....	134
Slika E8: Testiranje jezika školovanja na kraju predškolskog obrazovanja (ISCED 0) i/ili početku osnovnog obrazovanja (ISCED 1), 2021/2022.....	136
Slika E9: Mjere potpore za učenje jezika za novopristigle studente migranata u osnovnom i nižem srednjem obrazovanju (ISCED 1 – 2), 2021./2022.....	138

KODOVI I KRATICE

Šifre zemlje

EU Europska unija	♫ Italija	Europsko udruženje slobodne trgovine i države kandidatkinje
Države članice	CY Cipar	AL Albanija
♫ BITI ♫ Belgija	LV Latvija	D.O.O. Bosna i Hercegovina
Biti fr Belgija – Francuska zajednica	ŠTO SE DOGAĐA? Litva	C) Švicarska
♫ Biti de Belgija – njemački jezik community	LU Luksemburg	JE LI Island
Biti nl Belgija – flamanska zajednica	HU Mađarska	LI Lihtenštajn
BG Bugarska	MT Malta	♫ Crna Gora
CZ Češka	NL Nizozemska	MK Sjeverna Makedonija
DK Danska	NA Austrija	NE Norveška
DE Njemačka	PL Poljska	RS Srbija
EE Estonija	PT Portugal	TR Turske
IE Irska	RO Rumunjska	
EL Grčka	SI Slovenija	
ES Španjolska	SK Slovačka	
FR Francuska	FI Finska	
GOSP.HR Hrvatska	SE Švedska	

Ostali kodovi

(:) ili: Podaci nisu dostupni

Nesudjelovanje u prikupljanju podataka

(–) ili – Nije primjenjivo

Kratice i akronimi

ZEROJ Zajednički europski referentni okvir za jezike

CLIL Cjelovito učenje sadržaja i jezika

CPD nastavak stručnog usavršavanja

ECTS Europski sustav prijenosa i prikupljanja bodova

ISCED Međunarodna standardna klasifikacija obrazovanja

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

ISO Međunarodna organizacija za normizaciju

ITE početno obrazovanje nastavnika

OECD Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj

PISA Program za međunarodnu procjenu studenata

TALIS Međunarodno istraživanje o poučavanju i učenju

VETERINARI strukovno obrazovanje i osposobljavanje

UVOD

Jezici su dio kulture. Kao takvi, oni u potpunosti doprinose izgradnji osobnih i kolektivnih identiteta. U stvari, svaki jezik nudi specifičnu viziju života. Stoga se jezična raznolikost cijeni i cijeni u demokratskim društvima. Jezici su također sofisticirani alati koji omogućuju ljudima da se uključe u smislene međusobne odnose i odnose se na svijet općenito. Poznavanje jezika stoga je pravi pristup bogatijim iskustvima i prilikama u životu.

Europa je jezično raznolik kontinent. Ta raznolikost uključuje ne samo službene jezike zemalja, već i regionalne ili manjinske jezike koji se stoljećima govore na europskom teritoriju, a da ne spominjemo jezike koje donose migranti. Poštovanje jezične raznolikosti od početka se smatra ključnim načelom Europske unije i upisano je u njezino najtemeljnije pravo, Ugovor o Europskoj uniji ⁽¹⁾.

KONTEKST POLITIKE

Učenje jezika ima ključnu ulogu u ostvarivanju europskog projekta. Učinkovite kompetencije na više jezika izravno utječu na sposobnost europskih građana da iskoriste mogućnosti obrazovanja, osposobljavanja i rada diljem Europe ⁽²⁾. Učenjem jezika može se ojačati i europska dimenzija u obrazovanju i osposobljavanju: njime se razvija interes učenika za druge kulture, njihovo razumijevanje i uvažavanje te se u konačnici potiče europski identitet koji je uključiv i otvoren drugim kulturama.

Jezične kompetencije u središtu su vizije europskog prostora obrazovanja utvrđene u komunikaciji Europske komisije „Jačanje europskog identiteta obrazovanjem i osposobljavanjem”. U skladu s tim inspirativnim izgledima Europa bi trebala biti mjesto na kojem granice ne ometaju učenje, studiranje i istraživanje. Kontinent... gdje je, osim materinjeg, govorenje još dva jezika postalo³ norma. Poticanje učenja jezika i višejezičnosti dio je vizije visokokvalitetnog obrazovanja i ključ za prekograničnu mobilnost, suradnju i uzajamno razumijevanje.

Pismenost i višejezične kompetencije doista su među osam ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje, koje su uključene u europski referentni okvir ⁽⁴⁾.

Osiguravanje da svi studenti imaju koristi od podučavanja dvaju stranih jezika od rane dobi ambiciozan je cilj koji su 2002. prvi put formulirali šefovi država ili vlada okupljeni u Barceloni ⁽⁵⁾. Taj je cilj nedavno ponovljen u Preporuci Vijeća iz svibnja 2019. o sveobuhvatnom pristupu poučavanju i učenju jezika. Točnije, preporukom se države članice pozivaju da „[p]rvim načinima pomognu svim mladima da prije završetka srednjoškolskog obrazovanja i osposobljavanja, uz jezike školovanja, ako je to moguće, uspostave razinu stručnosti na barem još jednom europskom jeziku koja im omogućuje da se učinkovito koriste jezikom u društvene, obrazovne i profesionalne svrhe te da potiču stjecanje dodatnog (trećeg) jezika do razine koja im omogućuje da komuniciraju s određenim stupnjem tečnosti” ⁽⁶⁾.

1 Unija „poštuje svoju bogatu kulturnu i jezičnu raznolikost te osigurava očuvanje i unapređenje kulturne baštine Europe” (članak 3. stavak 4.)

2 „Kompetencije se definiraju kao kombinacija znanja, vještina i stavova” (Preporuka Vijeća od 22. svibnja 2018. o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje, SL C 189, 4.6.2018.).

3 Komunikacija Komisije – Obrazovanjem i kulturom jačati europski identitet, COM(2017) 673 final, str. 11.

4 Preporuka Vijeća od 22. svibnja 2018. o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje, SL C 189, 4.6.2018.

5 Zaključci predsjedništva – Europsko vijeće u Barceloni 15. i 16. ožujka 2002., C/02/930.

6 Preporuka Vijeća od 22. svibnja 2019. o sveobuhvatnom pristupu poučavanju i učenju jezika, SL C 189, 5.6.2019., str. 17.

Štoviše, Preporukom Vijeća iz 2019. cilj je korak dalje jer se njome nastoji promijeniti način razmišljanja oblikovatelja politika i obrazovnih djelatnika te ih se potaknuti na donošenje sveobuhvatnih politika o jezičnom obrazovanju te inovativnih i uključivih metoda i strategija poučavanja jezika. Cilj je poboljšati sveukupne jezične kompetencije učenika, odnosno njihove kompetencije u području jezika školovanja, stranih jezika ⁽⁷⁾ i domaćih jezika u konkretnom slučaju djece s višejezičnim podrijetlom.

Taj sveobuhvatni pristup poučavanju i učenju jezika može se postići osobito podupiranjem razvoja svijesti o jeziku u školama, što zahtijeva uključivanje cjelokupnog školskog osoblja u stalno promišljanje o jezičnoj dimenziji u svim aspektima školskog života. Škole s poznavanjem jezika trebale bi osigurati uključiv okvir za učenje jezika, vrednovati jezičnu raznolikost učenika i upotrebljavati je kao resurs za učenje te istodobno uključiti roditelje, druge skrbnike i širu lokalnu zajednicu u jezično obrazovanje.

Nedavno je u Rezoluciji Vijeća o novom strateškom okviru za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja u smjeru europskog prostora obrazovanja i šire (2021. – 2030.), usvojenoj u veljači 2021. ⁽⁸⁾, utvrđeno da je potpora poučavanju i učenju jezika te višejezičnosti konkretna mjera za europsku suradnju kako bi se osigurala kvaliteta, jednakost, uključenost i uspjeh u obrazovanju i osposobljavanju.

Naposlijetku, nedavno donesena Preporuka Vijeća o načinima ostvarivanja školskog uspjeha ⁽⁹⁾ usmjerena je na promicanje boljih obrazovnih ishoda za sve učenike, neovisno o njihovim posebnim okolnostima (npr. socioekonomskom položaju) i dobiti u školi. U tom su kontekstu istaknute posebne potrebe studenata migrantskog podrijetla, posebno u pogledu potpore učenju jezika.

SADRŽAJ IZVJEŠĆA

Ovo peto izdanje *Ključnih podataka o poučavanju jezika u školama u Europi*, koje se, naravno, nadovezuje na prethodno izdanje, pruža pouzdane podatke o mnogim pitanjima povezanim s poučavanjem jezika u školama u Europi. Strani jezici središnja su točka ove publikacije, iako se razmatraju i drugi jezici (regionalni ili manjinski jezici, klasični jezici itd.). U središtu istraživanja je politički okvir u kojem se odvija stvarno poučavanje stranih jezika. Međutim, ako su dostupni, statistički podaci pomažu u pružanju utemeljenije slike.

Ovo izvješće uključuje 51 pokazatelj. Svaka od njih sadrži grafiku, tekst s objašnjenjima i naslov u kojem se sažima glavni zaključak. Pokazatelji su organizirani u pet poglavlja:

Poglavlje A započinje opisom svih službenih jezika u Europi, a nastavlja se raspravom o jezičnoj raznolikosti u današnjim učionicama.

Poglavlje B bavi se učenjem stranih jezika u kurikulumu. Prvi se odjeljak usredotočuje na broj ponuđenih stranih jezika, dok se u drugom navode konkretni jezici koji se navode.

Poglavlje C usmjereno je na stope sudjelovanja učenika u učenju jezika. Prvi dio istražuje broj stranih jezika koje učenici uče prema razini obrazovanja i putu, dok drugi istražuje koji strani jezici uče studenti.

7 Istraživanje Europske unije o kompetencijama studenata na stranim jezicima pokazalo je da je samo 42 % ispitanih 15-godišnjih studenata postiglo razinu „nezavisnog korisnika” (B1/B2 u Zajedničkom europskom referentnom okviru za jezike) na prvom stranom jeziku, a 25 % dostiglo je tu razinu na drugom stranom jeziku. Nadalje, znatan broj studenata (14 % za prvi strani jezik i 20 % za drugi strani jezik) nije dosegnuo razinu „osnovnog korisnika” (tj. razina prije A1 u Zajedničkom europskom referentnom okviru za jezike) (Europska komisija, 2012.).

8 Rezolucija Vijeća o strateškom okviru za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja u smjeru europskog prostora obrazovanja i šire (2021. – 2030.), SL C 66, 26.2.2021.

9 Preporuka Vijeća od 28. studenoga 2022. o načinima ostvarivanja uspjeha u školi i zamjeni preporuke Vijeća od 28. lipnja 2011. o politikama za smanjenje ranog napuštanja školovanja, SL C 469, 9.12.2022.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Poglavlje D posvećeno je učiteljima (na stranom jeziku). Prvi odjeljak bavi se nizom pitanja povezanih s kvalifikacijama nastavnika, njihovim stupnjem specijalizacije i mogućnostima osposobljavanja koje imaju. U drugom odjeljku razmatra se transnacionalna mobilnost nastavnika stranih jezika.

Poglavlje E započinje istraživanjem vremena nastave posvećenog stranim jezicima i očekivanim ishodima učenja prvih dvaju stranih jezika koje učenici uče. Razmatra se i jezično testiranje i mjere potpore za studente migranata u redovnom obrazovanju.

Poglavlja su popraćena pojmovnikom u kojem se objašnjavaju korišteni ključni pojmovi. Prilozi sadržavaju dodatne informacije o različitim aspektima izvješća.

IZVORI PODATAKA I METODOLOGIJA

Glavni izvor podataka za ovo izvješće je mreža Eurydice, koja je pružila kvalitativne informacije o politikama i mjerama u području poučavanja (stranog) jezika u školama. Te su informacije prikupljene putem upitnika koji su u siječnju i veljači 2022. ispunili nacionalni stručnjaci/predstavnici mreže. Glavni izvor informacija su propisi/preporuke, kurikulumi i drugi dokumenti za usmjeravanje koje izdaju visokoobrazovna tijela. Referentna godina je školska godina 2021./2022. Upotrijebljene su i informacije iz zajedničkog prikupljanja podataka Eurydice-Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) o vremenu za davanje uputa 2020./2021. (Europska komisija/EACEA/Eurydice, 2021a).

Podaci Eurydicea dopunjeni su podacima Eurostata i podacima iz dvaju međunarodnih istraživanja koja je proveo OECD: program za međunarodnu procjenu učenika 2018. (PISA) i Međunarodno istraživanje o poučavanju i učenju iz 2018. (TALIS). Statistički podaci Eurostata, s 2019./2020. kao referentnom godinom, pružaju informacije o stopama sudjelovanja učenika u učenju jezika u školama. Upitnik za studente za PISA 2018. korišten je za izračun udjela učenika koji govore jezik kod kuće, a ne jezik na kojem se školuju. Upitnik za nastavnike za TALIS 2018. upotrijebljen je kako bi se pružio uvid u transnacionalnu mobilnost učitelja i nastavnika stranih jezika i njihove mogućnosti osposobljavanja za poučavanje u višejezičnim školama.

Ovo je izvješće uglavnom usmjereno na osnovno i opće srednjoškolsko obrazovanje. Međutim, neki pokazatelji obuhvaćaju predškolsko obrazovanje i strukovno srednjoškolsko obrazovanje. U većini slučajeva uključene su samo javne škole (osim u Belgiji, Irskoj i Nizozemskoj, u kojima se uzimaju u obzir privatne škole koje ovise o vladi).

Izvješće obuhvaća 39 sustava obrazovanja i osposobljavanja u 37 zemalja članica mreže¹⁰Eurydice (27 država članica Europske unije i Albanija, Bosna i Hercegovina, Švicarska, Island, Lihtenštajn, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Norveška, Srbija i Turska).

Tijekom školske godine 2021./2022., koja je referentna godina za većinu pokazatelja, posebne mjere provedene kao odgovor na pandemiju bolesti COVID-19 utjecale su na organizaciju školovanja u mnogim europskim zemljama. Mjere privremene prirode nisu navedene u ovoj publikaciji, koja predstavlja „normalan” kontekst u kojem učenici uče (strane) jezike.

¹⁰ Broj sustava obrazovanja i osposobljavanja veći je od broja zemalja. To je zato što se Belgija smatra trima sustavima obrazovanja i osposobljavanja (francuska zajednica Belgije, flamanska zajednica Belgije i njemačka jezična zajednica Belgije).

IZVRŠNI SAŽETAK

Jezična raznolikost dio je europskog DNK-a. Mozaik europskih jezika ne uključuje samo službene državne jezike zemalja, već i regionalne ili manjinske jezike koji se stoljećima govore na europskom teritoriju, a da ne spominjemo jezike koje donose migranti. S obzirom na to, učenje jezika nužno je za mnoge ljude; štoviše, to je prilika za sve, što dovodi do novog rada ili mogućnosti studiranja. Osim toga, kao dio kulture, jezici doprinose izgradnji osobnih i kolektivnih identiteta. U stvari, svaki jezik nudi specifičnu viziju života. Stoga se jezična raznolikost cijeni i cijeni u demokratskim društvima.

Učenje jezika ima ključnu ulogu u ostvarivanju europskog projekta, posebno u ostvarivanju europskog prostora obrazovanja ⁽¹¹⁾, istinskog zajedničkog prostora za visokokvalitetno obrazovanje i cjeloživotno učenje za sve, preko granica. U tom je kontekstu višejezičnost prepoznata kao jedna od osam ključnih kompetencija potrebnih za osobno ispunjenje, zdrav i održiv način života, zapošljivost, aktivno građanstvo i socijalnu uključenost, kako je navedeno u Preporuci Vijeća o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje ⁽¹²⁾.

Preporuka Vijeća iz 2019. o sveobuhvatnom pristupu poučavanju i učenju jezika usmjerena je na poboljšanje sveukupnih jezičnih kompetencija učenika. Poboljšanje učenja stranih jezika u školama također je glavni cilj. S obzirom na taj cilj, preporukom se države članice pozivaju da „pomognu svim mladima da prije završetka srednjoškolskog obrazovanja i osposobljavanja, uz jezike školovanja, po mogućnosti steknu razinu stručnosti na barem još jednom europskom jeziku koja im omogućuje da učinkovito upotrebljavaju jezik u društvene, obrazovne i profesionalne svrhe te da potiču stjecanje dodatnog (trećeg) jezika do razine koja im omogućuje da komuniciraju s određenim stupnjem tečnosti” ⁽¹³⁾.

Izdanje *Ključnih podataka o poučavanju jezika u školama u Europi* za 2023. peto je izdanje izvješća. Naravno, temelji se na četiri prethodne publikacije. Kao i u prethodnim izdanjima, ovim se novim izdanjem namjerava doprinijeti praćenju razvoja politika u području (stranog) poučavanja jezika u školama u Europi. Dok su strani jezici u središtu istrage, u obzir se uzimaju i drugi jezici (regionalni ili manjinski jezici, klasični jezici itd.).

Točnije, ovo izvješće obuhvaća 51 pokazatelj koji obuhvaća širok raspon tema relevantnih za (stranu) jezičnu politiku na razini Europske unije (EU) i na nacionalnoj razini, kao što su:

- pružanje (stranih) jezika u kurikulumu;
- broj i raspon jezika koje studenti studiraju;
- vrijeme nastave posvećeno poučavanju stranih jezika;
- očekivane razine stjecanja znanja za prvi i drugi strani jezik;
- jezičnu potporu novopristiglim studentima migranata i poučavanju na domaćem jeziku;
- profili i kvalifikacije nastavnika stranih jezika;
- transnacionalna mobilnost nastavnika stranih jezika.

Glavni izvor podataka izvješća je mreža Eurydice, koja je pružila kvalitativne informacije o politikama i mjerama u području (stranog) poučavanja jezika u školama ⁽¹⁴⁾. Podaci Eurydicea dopunjeni su podacima

11 Više informacija o europskom prostoru obrazovanja dostupno je na internetskim stranicama Komisije (<https://education.ec.europa.eu/about-eea>).

12 Preporuka Vijeća od 22. svibnja 2018. o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje, SL C 189, 4.6.2018.

13 Preporuka Vijeća od 22. svibnja 2019. o sveobuhvatnom pristupu poučavanju i učenju jezika, SL C 189, 5.6.2019., str. 17.

14 Referentna je godina 2021./2022., osim za podatke o vremenu osposobljavanja, za koje je to 2020./2021. Ti se podaci uglavnom odnose na opće obrazovanje.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Eurostata i podacima iz dvaju međunarodnih istraživanja koja je provela Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj: program za međunarodnu procjenu studenata 2018. i Međunarodno istraživanje o poučavanju i učenju iz 2018. ⁽¹⁵⁾.

Izvešće obuhvaća 39 obrazovnih sustava u 37 zemalja članica mreže¹⁶Eurydice (27 država članica EU-a i Albanija, Bosna i Hercegovina, Švicarska, Island, Lihtenštajn, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Norveška, Srbija i Turske).

U usporedbi s prije gotovo dva desetljeća, studenti osnovnoškolskog obrazovanja uče strani jezik od mlađe dobi u velikoj većini obrazovnih sustava.

U većini obrazovnih sustava svi studenti moraju početi učiti strani jezik u dobi od 6 do 8 godina. U šest obrazovnih sustava (Njemačka jezična zajednica Belgije, Grčke, Cipra, Luksemburga, Malte i Poljske) taj se zahtjev nameće i ranije (vidjeti sliku B1). U posljednja dva desetljeća otprilike dvije trećine obrazovnih sustava povećalo je trajanje obaveznog učenja stranih jezika za 1 do 7 godina. U svim slučajevima to je povećanje posljedica snižavanja početne dobi u kojoj je prvi strani jezik obavezan (vidjeti sliku B2). Taj trend odražava poziv Europskog vijeća na sastanku u Barceloni 2002., koji je pozvao države članice EU-a da poduzmu mjere za „poboljšanje ovladavanja osnovnim vještinama, posebno podučavanjem najmanje dvaju stranih jezika od vrlo rane dobi” ⁽¹⁷⁾.

Obveza učenja najmanje jednog stranog jezika od ranih godina osnovnog obrazovanja (ili čak predškolskog obrazovanja) u većini obrazovnih sustava objašnjava vrlo visok postotak učenika osnovnoškolskog obrazovanja na razini EU-a koji 2020. uče barem jedan strani jezik (86,1 %) (vidjeti sliku C1a). U usporedbi s 2013., to je povećanje od 6,7 postotnih bodova (vidjeti sliku C2). U 2020. manje od polovine svih studenata koji pohađaju osnovnoškolsko obrazovanje naučilo je najmanje jedan strani jezik u samo trima obrazovnim sustavima (francuske i flamanske zajednice Belgije i Nizozemske) (vidjeti sliku C1). U tim obrazovnim sustavima učenje stranog jezika kao obaveznog predmeta počinje relativno kasno u osnovnom obrazovanju (vidjeti sliku B1). To objašnjava zašto je udio, koji se odnosi na studente u cjelokupnom osnovnoškolskom obrazovanju, relativno nizak.

Učenje drugog stranog jezika obično počinje na kraju osnovnog obrazovanja ili nižeg srednjoškolskog obrazovanja

Na razini EU-a 2020. 59,2 % studenata u cijelom nižem srednjoškolskom obrazovanju učilo je dva strana jezika ili više (vidjeti sliku C3). Studenti počinju učiti drugi strani jezik kao obavezni predmet u kasnim godinama osnovnog obrazovanja ili u ranim godinama nižeg srednjoškolskog obrazovanja u većini obrazovnih sustava (vidjeti sliku B1). Međutim, postoje i drugi obrasci, što može djelomično objasniti relativno nisku ukupnu stopu studenata koji studiraju najmanje dva strana jezika na toj razini obrazovanja na razini EU-a. Na primjer, u osam obrazovnih sustava (Bugarska, Mađarska, Austrija, Slovenija, Slovačka, Lihtenštajn, Norveška i Turske) učenje dvaju stranih jezika postaje obavezno za sve učenike općeg obrazovanja tek kada dosegnu srednjoškolsku razinu. Nadalje, u sedam obrazovnih sustava (Francuska zajednica Belgije, Njemačke, Irske, Španjolske, Hrvatske, Švedske i Albanije) ne postoji politika prema kojoj učenje dvaju stranih jezika postaje uvjet za sve studente (vidjeti sliku B1).

U nekim je zemljama učenje dvaju jezika pravo, a ne obveza.

Umjesto uvođenja obaveza dva strana jezika za sve studente, nacionalni kurikulumi mogu pružiti druge načine kako bi se osiguralo da svi studenti imaju priliku naučiti dva ili više stranih jezika. Primjerice, u Španjolskoj, Hrvatskoj i Švedskoj učenje dvaju stranih jezika nikada nije uvjet za sve studente. Međutim, svi

15 Za statističke podatke Eurostata 2019./2020. referentna je godina, osim za vremenske serije za koje su referentne godine 2012./2013. i 2019./2020. Statistički podaci Eurostata pružaju informacije o stopama sudjelovanja učenika u školama u učenju jezika. Kontekstualni upitnici iz anketa Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj korišteni su za rješavanje pitanja učenika koji govore drugim jezikom osim jezika školovanja kod kuće (Program za međunarodnu procjenu učenika) i transnacionalne mobilnosti (stranih) nastavnika jezika te mogućnosti osposobljavanja za podučavanje u višejezičnim školama (Međunarodno istraživanje o poučavanju i učenju).

16 Broj sustava obrazovanja i osposobljavanja veći je od broja zemalja. To je zato što Belgija ima tri sustava obrazovanja i osposobljavanja (francuska zajednica Belgije, flamanska zajednica Belgije i njemačka jezična zajednica Belgije).

17 Zaključci predsjedništva – Europsko vijeće u Barceloni 15. i 16. ožujka 2002., C/02/930, str. 19.

učenici općeg obrazovanja imaju pravo na to tijekom školovanja. Ta se prilika prvi put pruža na početku nižeg srednjoškolskog obrazovanja (u Španjolskoj) ili na kraju osnovnog obrazovanja (u Hrvatskoj i Švedskoj) (vidjeti sliku B4).

U razdoblju od 2013. do 2020. na razini Europske unije gotovo da nije bilo promjena u postotku učenika koji uče najmanje dva strana jezika u nižem srednjoškolskom obrazovanju.

Na razini EU-a udio studenata koji uče najmanje dva strana jezika u nižem srednjoškolskom obrazovanju povećao se samo za 0,8 postotnih bodova u razdoblju od 2013. do 2020. Razlika je bila manja od 10 postotnih bodova u većini zemalja. Među tim zemljama (tj. s razlikom manjom od 10 postotnih bodova) nešto više od polovine pokazalo je postotak koji je 2020. još uvijek bio niži od 90 %, što upućuje na mogućnost poboljšanja stopa sudjelovanja učenika koji uče dva ili više stranih jezika (vidjeti sliku C4).

U trima obrazovnim sustavima, odnosno flamanskoj zajednici Belgije, Češke i Francuske, postotak je porastao za najmanje 15 postotnih bodova. U još dvije zemlje (Sloveniji i Slovačkoj) trend je bio suprotan: udio učenika nižih srednjih škola koji uče dva ili više stranih jezika smanjio se za više od 25 postotnih bodova⁽¹⁸⁾. Mogu se utvrditi različiti razlozi za te promjene. Na primjer, u Slovačkoj smanjenje može biti povezano s ukidanjem zahtjeva da svaki student mora naučiti dva strana jezika tijekom nižeg srednjoškolskog obrazovanja (vidjeti sliku B3).

Studenti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja nemaju jednake mogućnosti učenja dvaju stranih jezika kao njihovi kolege u općem obrazovanju

Na razini EU-a 2020. udio studenata strukovnog obrazovanja i osposobljavanja (SOO) u srednjoškolskom obrazovanju koji su studirali dva jezika ili više iznosio je 35,1 %. To je gotovo 25 postotnih bodova manje od njihovih kolega u općem obrazovanju (60,0 %). U općem srednjoškolskom obrazovanju najmanje 90 % studenata naučilo je dva ili više stranih jezika u 13 obrazovnih sustava, dok je u strukovnom višem srednjoškolskom obrazovanju taj postotak dosegnut samo u Rumunjskoj. Slično tome, postoji samo jedna zemlja u kojoj više od 30,0 % studenata u cjelokupnom općem srednjoškolskom obrazovanju ne uči nijedan strani jezik (Portugal), u usporedbi sa šest u strukovnom višem srednjoškolskom obrazovanju (Danska, Njemačka, Estonija, Španjolska, Litva i Island) (vidjeti sliku C5). U usporedbi s 2013., postotak studenata strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u srednjoškolskom obrazovanju koji su studirali dva jezika ili više ostao je prilično stabilan u većini zemalja (vidjeti sliku C6).

Ti statistički podaci daju pravi odraz razlika u pružanju jezika kako su utvrđene u službenim kurikulumima za studente općeg obrazovanja, s jedne strane, i studente strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, s druge strane. Zapravo, u 19 obrazovnih sustava do kraja srednjoškolskog obrazovanja polaznici strukovnog obrazovanja i osposobljavanja naučit će dva jezika kao obvezne predmete manje godina nego njihovi kolege u općem obrazovanju (vidjeti sliku B6).

Engleski, kao strani jezik, jedan je od vrsta

U gotovo svim europskim zemljama engleski je strani jezik koji studenti najviše uče tijekom osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja (vidjeti sliku C8). U 2020. više od 90 % studenata naučilo je engleski jezik na barem jednoj razini obrazovanja (tj. osnovnom, nižem ili višem sekundarnom obrazovanju) u gotovo svim europskim zemljama. U 11 zemalja više od 90 % studenata učilo je engleski jezik u svim obuhvaćenim razinama obrazovanja (vidjeti sliku C9).

Visok postotak učenika koji uče engleski jezik odnosi se na činjenicu da je engleski obavezan strani jezik u 21 obrazovnom sustavu na osnovnoškolskoj i/ili nižoj srednjoškolskoj razini (vidjeti sliku B7). U još većem broju obrazovnih sustava ona mora biti uključena u kurikulum na posebnim razinama obrazovanja u svim školama (vidjeti sliku B8.a).

Od 2013. do 2020. došlo je do znatnog povećanja stopa sudjelovanja studenata koji uče engleski jezik u osnovnom obrazovanju.

¹⁸ U Poljskoj je došlo i do znatnog smanjenja udjela učenika nižih srednjih škola koji uče dva ili više stranih jezika. To je smanjenje posljedica reorganizacije školskih razreda na svim razinama obrazovanja, pri čemu se niže srednjoškolsko obrazovanje sada sastoji od četiri razreda, od kojih dva ne uključuju obvezno učenje drugog stranog jezika. Međutim, početni razred i broj godina obveznog učenja drugog stranog jezika ostaju nepromijenjeni (vidjeti sliku C4).

Na razini EU-a postotak učenika koji uče engleski jezik 2020. iznosio je 98,3 % u nižem srednjoškolskom obrazovanju i 95,7 % u općem srednjoškolskom obrazovanju. Još 2013. godine u velikoj većini obrazovnih sustava 90 % ili više studenata nižeg i općeg srednjoškolskog obrazovanja također je učilo engleski jezik. To znači da su u te dvije razine obrazovanja stope učenika koji uče engleski jezik stabilne i visoke (vidjeti slike C12b i C12c).

U osnovnom obrazovanju slika je nešto drugačija: u samo jednoj trećini obrazovnih sustava u 2013. i 2020. najmanje 90 % svih učenika uči engleski jezik. Između te dvije referentne godine, u osam obrazovnih sustava (Danska, Grčka, Latvija, Portugal, Rumunjska, Slovenija, Finska i Švedska) učenje engleskog jezika povećalo se za najmanje 10 postotnih bodova (vidjeti sliku C12a). To se povećanje može objasniti dvjema prethodno navedenim činjenicama: učenici počinju učiti strani jezik u ranijoj dobi, a engleski je najnaučeniji strani jezik u gotovo svim zemljama.

Francuski i njemački bili su 2020. najpopularniji izbor drugog stranog jezika na razini Europske unije.

Francuski i/ili njemački jezik moraju biti navedeni u školskom kurikulumu u otprilike jednoj četvrtini obrazovnih sustava (vidjeti sliku B8.a). Osim toga, određeni obrazovni sustavi obvezni su na francuskom i/ili njemačkom jeziku (vidjeti sliku B7.). To je osobito slučaj u višejezičnim zemljama u kojima su državni jezici, primjerice u Belgiji, Luksemburgu i Švicarskoj (vidjeti sliku A1). Službeni dokumenti također se obično odnose na francuski i/ili njemački jezik među jezicima koje škole mogu odlučiti uključiti u svoje programe učenja (vidjeti sliku B8.b).

Francuski je 2020. na razini EU-a bio drugi najnaučeniji strani jezik u osnovnom i nižem srednjem obrazovanju. Naučili su ga 5,5 % i 30,6 % studenata na tim dvjema razinama. Njemački je bio drugi najnaučeniji strani jezik u EU-u u srednjoškolskom obrazovanju, s 20,0 % studenata koji su ga uzimali kao predmet (vidjeti sliku C10).

U usporedbi s 2013., postotak studenata koji uče francuski ili njemački ostao je stabilan u većini zemalja (vidjeti slike C13 i C14).

Španjolski je 2020. bio drugi najnaučeniji strani jezik u pet zemalja.

Obrazovne vlasti u većini europskih zemalja stavljaju manji naglasak na španjolski nego na engleski, francuski ili njemački. Naime, nijedna europska zemlja ne navodi španjolski kao obvezni strani jezik za sve učenike tijekom najmanje jedne školske godine (vidjeti sliku B7.), a samo dvije zemlje (Švedska i Norveška) zahtijevaju da sve škole na određenim razinama obrazovanja učenicima omoguće učenje španjolskog jezika (vidjeti sliku B8.a).

U 2020. na razini EU-a španjolski je naučio 17,7 % učenika nižeg sekundarnog obrazovanja i 18,0 % studenata višeg sekundarnog obrazovanja. Bio je to drugi najnaučeniji strani jezik (s najmanje 10 % studenata koji ga pohađaju) u nižem srednjem obrazovanju u Irskoj, u srednjoškolskom obrazovanju u Njemačkoj te u nižim srednjim i višim srednjim školama u Francuskoj, Švedskoj i Norveškoj (vidjeti sliku C10).

Kao i uočeni trendovi u učenju francuskog i njemačkog jezika, postotak učenika koji uče španjolski jezik ostao je stabilan i u većini zemalja u usporedbi s 2013. (vidjeti sliku C15).

U 2020. strani jezici osim engleskog, francuskog, njemačkog i španjolskog mnogo su rjeđe naučeni u Europi.

U 2020. jezici koji nisu engleski, francuski, njemački i španjolski često su se proučavali u samo nekoliko zemalja, uglavnom iz povijesnih razloga ili zbog zemljopisne blizine (vidjeti sliku C11). Talijanski (u Hrvatskoj, Malti, Austriji i Sloveniji), ruski (u Bugarskoj, Češkoj, Estoniji, Latviji, Litvi, Poljskoj i Slovačkoj), danski (na Islandu), nizozemski (u Francuskoj zajednici u Belgiji), estonski (u Estoniji) i švedski (u Finskoj) bili su jedini strani jezici koje je najmanje 10 % studenata osnovnoškolskog ili općeg srednjoškolskog obrazovanja naučilo u bilo kojoj europskoj zemlji (vidjeti sliku C11).

Međutim, u nekoliko zemalja u kurikulumu se navode i drugi jezici koje škole mogu pružati, kao što su kineski, arapski, turski, japanski i portugalski. Raspon navedenih stranih jezika najviši je u općem srednjoškolskom obrazovanju (vidjeti sliku B8b). Osim toga, na toj razini obrazovanja u nekoliko zemalja diljem Europe postoje nacionalni testovi na jezicima s manje znanja koji dovode do potvrde. To je, primjerice, slučaj s kineskim jezikom, za koji je nacionalni test koji vodi do potvrde dostupan u otprilike jednoj četvrtini

zemalja. Francuska, Norveška i Njemačka tri su zemlje s najvećim brojem stranih jezika za koje postoji takav nacionalni test: 60., 45. i 24. (vidjeti sliku E7.).

U osnovnom obrazovanju, vrijeme nastave posvećeno stranim jezicima mali je udio ukupnog vremena nastave u većini zemalja.

U osnovnom obrazovanju, u većini obrazovnih sustava, vrijeme nastave namijenjeno stranim jezicima kao obveznim predmetima čini između 5 % i 10 % ukupnog vremena nastave dodijeljenog za podučavanje cijelog obveznog kurikuluma. Taj udio doseže 10 % do 19 % u obveznim razredima općeg srednjoškolskog obrazovanja, tijekom kojeg učenici uče jedan ili ponekad dva strana jezika (vidjeti sliku E4).

U osnovnom obrazovanju u većini obrazovnih sustava broj sati posvećenih podučavanju stranih jezika kao obveznih predmeta iznosi između 30 i 69 sati po zamišljenoj godini (vidjeti sliku E1a). Relativno mali broj sati učenih u nekim obrazovnim sustavima djelomično se može objasniti činjenicom da poučavanje stranih jezika nije obvezno u svim razredima osnovnoškolskog obrazovanja.

U obveznim razredima općeg srednjoškolskog obrazovanja broj nastavnih sati po zamišljenoj godini kreće se od oko 75 sati (u Hrvatskoj, Albaniji i Norveškoj) do otprilike 185 sati (u Bugarskoj, Danskoj, Francuskoj i Lihtenštajnu (gimnazija)) (vidjeti sliku E1b). S 373 sata, Luksemburg je neriješen slučaj: Francuski i njemački, dva od tri državna jezika, koje uče učenici od rane dobi (vidi sliku B1), smatraju se stranim jezicima u kurikulumu.

Između 2014. i 2021. godine došlo je do značajnih promjena vremena nastave posvećenog stranim jezicima u samo malom broju zemalja.

Od 2014. do 2021. vrijeme nastave namijenjeno stranim jezicima kao obveznim predmetima ostalo je relativno stabilno u većini obrazovnih sustava. U osnovnom obrazovanju, među obrazovnim sustavima s razlikama između dvije referentne godine, vrijeme nastave posvećeno stranim jezicima u većini se slučajeva povećalo. Najveća povećanja, veća od 50 %, zabilježena su u Danskoj i Finskoj (vidjeti sliku E5).

Kad je riječ o obveznim stupnjevima općeg srednjoškolskog obrazovanja, broj zemalja s primjetnim promjenama u broju nastavnih sati prilično je sličan broju zemalja bez ili gotovo nikakvih promjena. Među zemljama s razlikama ne pojavljuje se jasan trend. Osim toga, razlike su manje od onih u osnovnoškolskom obrazovanju. Danska je jedina zemlja s posebno velikim porastom (100 %) (vidjeti sliku E5). U toj je zemlji studij drugog stranog jezika postao obavezan za sve studente, dok je prije njega bio neobavezan (vidjeti sliku B3).

Očekuje se da će studenti dosegnuti razinu B2 Zajedničkog europskog referentnog okvira za jezike na svom prvom stranom jeziku do kraja općeg srednjoškolskog obrazovanja.

Gotovo sve zemlje koriste Zajednički europski referentni okvir za jezike, koji je uspostavilo Vijeće Europe kako bi odredile međunarodno usporedive razine stjecanja stranih jezika. Za prvi strani jezik većina zemalja zahtijeva da studenti dosegnu razinu A2 na kraju nižeg srednjoškolskog obrazovanja i razinu B2 na kraju općeg srednjoškolskog obrazovanja. U kurikulumima u Grčkoj i Islandu razina C1 utvrđena je kao najviša razina stjecanja na kraju općeg srednjoškolskog obrazovanja. Za drugi strani jezik u većini zemalja minimalni zahtjevi su razina A2 na kraju nižeg srednjoškolskog obrazovanja i razina B1 na kraju općeg srednjoškolskog obrazovanja. Samo su Italija i Island odredili minimalni zahtjev na višoj razini od B1 za učenike općeg obrazovanja na kraju školovanja (B2 odnosno C1) (vidjeti sliku E6).

Pri usporedbi razine stjecanja učenika za prvi i drugi strani jezik općenito se očekuje da će stjecanje biti više za prvi strani jezik nego za drugi. U samo se malom broju zemalja očekuje da će ishodi za prvi i drugi jezik biti jednaki na istoj referentnoj točki. Ta razlika u stupnju stjecanja znanja između prvog i drugog stranog jezika ne iznenađuje jer se drugi strani jezik uči manje godina u svim obrazovnim sustavima (vidjeti slike B2 i B3). Vrijeme nastave za drugi strani jezik također je niže (vidjeti sliku E2).

U mnogim zemljama regionalni ili manjinski jezici i klasični jezici također su uključeni u kurikulum.

U većini europskih zemalja zakonodavstvo službeno priznaje barem jedan regionalni ili manjinski jezik (vidjeti sliku A1). To službeno priznanje često zahtijeva promicanje uporabe tih jezika u različitim područjima javnog života, uključujući u obrazovanju. Međutim, neke zemlje, kao što je Francuska, ne priznaju regionalne i manjinske jezike kao službene jezike, a ipak predviđaju te jezike u svojim upravljačkim dokumentima na najvišoj razini koji se odnose na obrazovanje (vidjeti sliku B9.). Nadalje, u gotovo polovici zemalja programi

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

integriranog učenja sadržaja i jezika (CLIL) uključuju regionalne ili manjinske jezike kao jezike nastave uz državne jezike (vidi sliku B12).

Na temelju sadržaja kurikulumu, podučavanje klasičnog grčkog i/ili latinskog uglavnom se odvija u općem srednjoškolskom obrazovanju. Ovi jezici su vrlo rijetko obvezni predmeti. Klasični grčki je obavezan samo za sve studente u Grčkoj i Cipru u nižem i općem srednjem obrazovanju. Latinski je obavezni predmet za sve studente u Rumunjskoj (niže srednjoškolsko obrazovanje) te u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori i Srbiji (opće srednjoškolsko obrazovanje). U nizu dodatnih obrazovnih sustava klasični grčki i/ili latinski obvezni su samo za učenike koji slijede određene obrazovne putove (vidjeti sliku B10).

Na razini Europske unije otprilike svaki sedmi 15-godišnjak pohađa jezičnu heterogenu školu

Jezične heterogene škole, definirane za potrebe ovog izvješća kao škole u kojima više od 25 % učenika kod kuće govori drugačiji jezik od jezika školovanja, prilično su česte u mnogim europskim zemljama. Na razini EU-a 2018. godine 13,3 % 15-godišnjaka pohađalo je jezične heterogene škole (vidjeti sliku A4). To se djelomično može objasniti nacionalnim jezičnim kontekstom: neke zemlje imaju nekoliko državnih jezika i/ili regionalnih, manjinskih ili neteritorijalnih jezika (vidjeti sliku A1). Taj je nalaz također usko povezan s udjelom učenika migrantskog podrijetla koji ne govore jezikom školovanja kod kuće (vidjeti sliku A3).

Samo je manjina nastavnika na razini EU-a 2018. izvijestila da su tijekom inicijalnog obrazovanja nastavnika (24,5 %) ili trajnog stručnog usavršavanja (20,1 %) bili osposobljeni za poučavanje u višejezičnim razredima. Cipar je imao najveći udio nastavnika koji su osposobljeni za podučavanje takvih razreda tijekom početnog obrazovanja nastavnika (48,0 %) i trajnog stručnog usavršavanja (37,7 %) (vidjeti sliku D3).

Podučavanje na domaćem jeziku promiče ili financijski podupire manji broj zemalja

Mnoga visoka obrazovna tijela u Europi poduzimaju mjere za potporu učenju jezika za novopristigle učenike migranata u osnovnom i nižem srednjem obrazovanju. Najpopularnija mjera je dodatna nastava na jeziku školovanja; oni se promiču ili financijski podupiru u gotovo svim obrazovnim sustavima (vidjeti sliku E9). Najviše obrazovne ustanove preporučuju ili zahtijevaju dijagnostičke testove jezika školovanja na kraju predškolskog obrazovanja ili početka osnovnog obrazovanja u nešto manje od polovice obrazovnih sustava. U maloj većini njih te preporuke ili zahtjevi odnose se na cijelu školsku populaciju, a ne samo na određene skupine učenika (novopristiglih učenika migranata, onih koji kod kuće govore jezik koji se razlikuje od jezika školovanja itd.) (vidjeti sliku E8).

Promicanje ili financijsko podupiranje nastave materinjeg jezika novopristiglih učenika migranata mnogo je rjeđe od dodatnih razreda na jeziku školovanja, kao što to čini nešto više od jedne trećine zemalja (vidjeti sliku E9.). U manjem broju zemalja (Estonija, Litva, Austrija, Slovenija, Švedska i Norveška) studenti migrantskog podrijetla imaju pravo, uz uvjete, na poučavanje jezika kod kuće (vidjeti sliku B11).

Potreba za stručnim nastavnicima stranih jezika u osnovnoškolskom obrazovanju i programima integriranog učenja sadržaja i jezika dovela je do različitih odgovora politika diljem Europe.

Tijekom posljednja dva desetljeća podučavanje stranih jezika stečeno je u osnovnom obrazovanju (vidjeti sliku B2). Stoga se u mnogim zemljama pojavilo pitanje kompetencija osnovnih nastavnika u poučavanju stranih jezika. To se pitanje posebno odnosi na stupanj specijalizacije onih koji podučavaju strane jezike jer tradicionalno generalistički učitelji (tj. oni koji podučavaju sve ili većinu predmeta) provode kurikulum na toj razini.

Diljem Europe postoje tri pristupa dodjeljivanju učitelja za podučavanje stranih jezika u osnovnoškolskom obrazovanju; svaki od njih nalazi se u oko jedne trećine zemalja. Prvo, odgovornost za podučavanje stranih jezika dodjeljuje se samo specijaliziranim nastavnicima (tj. onima specijaliziranim za podučavanje ograničenog broja predmeta). Drugo, ta je odgovornost stavljena u ruke generalističkih učitelja. Naposljetku, i nastavnici opće prakse i nastavnici specijalisti mogu podučavati strane jezike (vidjeti sliku D1).

U otprilike dvije trećine zemalja koje provode programe CLIL-a u kojima se barem neki predmeti podučavaju na stranom jeziku, nastavnici koji provode tu vrstu programa moraju imati posebne (dodatne) kvalifikacije. Najčešće, ti nastavnici moraju dokazati da imaju dovoljno znanja jezika na kojem se provodi program CLIL. Minimalna potrebna razina znanja stranih jezika obično odgovara razini B2 ili razini C1 Zajedničkog europskog referentnog okvira za jezike (vidjeti sliku D2).

U razdoblju od 2013. do 2018. na razini Europske unije postotak nastavnika stranih jezika koji su bili u inozemstvu u profesionalne svrhe povećao se za 14,6 postotnih bodova.

Studiranje ili poučavanje u inozemstvu iskustvo je koje obogaćuje svakog nastavnika ili budućeg nastavnika. To je još više za učitelje stranih jezika jer posjeti u inozemstvu doprinose razvoju njihovih jezičnih vještina te poznavanju i razumijevanju kulture zemlje u kojoj se govori jezik koji podučavaju.

Na razini EU-a 2018. oko 70 % nastavnika stranih jezika koji podučavaju u nižem srednjoškolskom obrazovanju izvijestilo je da su barem jednom bili u inozemstvu u profesionalne svrhe tijekom početnog obrazovanja nastavnika ili tijekom službe. Najveći udio mobilnih nastavnika stranih jezika zabilježen je u Španjolskoj, Nizozemskoj i Islandu, a više od 80 % njih prijavilo je transnacionalnu mobilnost (vidjeti sliku D6).

Taj se udio u svim zemljama povećao u usporedbi s 2013. Na razini EU-a povećao se za 14,6 postotnih bodova. Najveće povećanje zabilježeno je u Nizozemskoj (26 postotnih bodova) (vidjeti sliku D6).

Na razini Europske unije transnacionalna mobilnost više od jednog od četiri mobilna nastavnika stranih jezika podržana je programom Europske unije.

Programi EU-a imaju važnu ulogu u transnacionalnoj mobilnosti nastavnika stranih jezika. U većini obrazovnih sustava u 2018. postotak mobilnih nastavnika stranih jezika u nižem srednjem obrazovanju koji su otišli u inozemstvo u profesionalne svrhe u okviru programa EU-a bio je znatno veći od postotka onih koji su otišli u inozemstvo u okviru nacionalnog ili regionalnog programa. Na razini EU-a ti su postoci iznosili 27,4 % odnosno 15,7 % (vidjeti sliku D8).

Za razliku od tog trenda, doprinos programa EU-a i nacionalnih ili regionalnih programa transnacionalnoj mobilnosti nastavnika stranih jezika u nižem srednjem obrazovanju bio je otprilike sličan u flamanskoj zajednici Belgije, Francuske, Hrvatske, Cipra i Mađarske (vidjeti sliku D8).

Na razini Europske unije jedna trećina mobilnih nastavnika stranih jezika navodi da je podučavanje u inozemstvu profesionalni razlog za odlazak u inozemstvo.

Na razini EU-a 2018. glavni profesionalni razlozi za odlazak u inozemstvo (što je prijavilo više od polovine mobilnih nastavnika nižeg sekundarnog stranog jezika) bili su „učenje jezika”, „učenje u okviru obrazovanja nastavnika” i „praćenje gostujućih učenika”. Ostali rjeđi profesionalni razlozi za odlazak u inozemstvo (što je prijavilo oko 40 % ili manje nastavnika stranih jezika nižeg sekundarnog jezika) bili su „uspostava kontakta sa školama u inozemstvu”, „nastava” i „učenje drugih tematskih područja” (vidjeti sliku D9).

Većina mobilnih nastavnika stranih jezika 2018. u gotovo svim zemljama prijavila je boravak u inozemstvu manje od tri mjeseca (tj. kratki boravak). Španjolska, Francuska i Italija iznimke su od tog obrasca jer je većina mobilnih nastavnika stranih jezika izjavila da dulje borave u inozemstvu (vidjeti sliku D10).

POGLAVLJE A: KONTEKST

Europu karakterizira bogat mozaik jezika, od kojih svaki utjelovljuje specifičnu kulturnu povijest. Jezici se mogu govoriti u čitavim zemljama, ili mogu imati regionalnu osnovu unutar zemalja. Također je uobičajeno da zemlje dijele jezike sa svojim susjedima oko svojih granica, odražavajući tako njihovu zajedničku povijest.

Višejezičnoj prirodi Europe može se pristupiti iz različitih kutova, od kojih je jedan službeno priznavanje jezika od strane europskih ili nacionalnih tijela. Ovo poglavlje stoga započinje prikazom svih službenih jezika 37 europskih zemalja koje sudjeluju u ovom izvješću (vidjeti sliku A1). Te se informacije temelje na podacima koje je dostavila mreža Eurydice.

Kako bi se istaknula daljnja jezična raznolikost u Europi, u poglavlju se razmatra i postotak učenika iz europskih zemalja koji ne govore jezikom školovanja kod kuće (vidjeti slike A2 i A3) te stupanj jezične heterogenosti u školama u Europi (vidjeti sliku A4). Ti se pokazatelji temelje na podacima iz Programa za međunarodnu procjenu učenika (PISA) 2018. ⁽¹⁹⁾. Prikazuju podatke za sve zemlje koje su sudjelovale u ovom izvješću, osim Lihtenštajna, koji nije sudjelovao u istraživanju PISA 2018.

UZ SVOJ DRŽAVNI JEZIK (ILI JEZIKE), VEĆINA EUROPSKIH ZEMALJA SLUŽBENO PRIZNAJE DODATNE JEZIKE.

Europska unija (EU) ima 24 službena jezika, od kojih su svi državni jezici u barem jednoj od njezinih država članica ⁽²⁰⁾. Propisi i drugi dokumenti opće primjene sastavljeni su na 24 službena jezika. Broj službenih jezika EU-a manji je od država članica jer neki imaju zajedničke jezike: Njemački, grčki, engleski, francuski, nizozemski i švedski službeni su državni jezici u više od jedne zemlje. Uz 24 službena jezika EU-a, dva dodatna jezika su državni jezici u državama članicama EU-a (turski je jedan od dva državna jezika na Cipru, a luksemburški je jedan od tri državna jezika u Luksemburgu). Stoga države članice EU-a imaju ukupno 26 državnih jezika.

U većini europskih zemalja (države članice EU-a i treće zemlje ⁽²¹⁾) samo je jedan jezik priznat kao državni jezik (slika A1). Irska, Cipar, Malta i Finska imaju po dva jezika. U Belgiji, Luksemburgu i Bosni i Hercegovini postoje tri državna jezika. Međutim, u Belgiji se državni jezici upotrebljavaju u ograničenim jezičnim područjima i ne priznaju se kao administrativni jezici na cijelom državnom području zemlje (samo je regija glavnog grada Bruxellesa dvojezična, a koristi se nizozemskim i francuskim). Slično tome, iako Švicarska ima četiri službena jezika, većina kantona je jednojezična. Njemački je jedini službeni jezik u 17 švicarskih kantona, četiri kantona govore francuski, a jedan kanton talijanski. Osim toga, 3 kantona su dvojezični (njemački i francuski), dok je jedan trojezični (njemački, talijanski i rimski).

Više od polovice zemalja obuhvaćenih ovim izvješćem službeno priznaje regionalne ili manjinske jezike unutar svojih granica u pravne ili administrativne svrhe. Prisutnost tih jezika (i njihov broj) ovisi o različitim čimbenicima, kao što su kulturna i politička povijest svake zemlje, njezin zemljopisni položaj, veličina i/ili broj državnih jezika. Status službeno priznatog regionalnog ili manjinskog jezika obično se dodjeljuje jezicima unutar određenog zemljopisnog područja, često regije, u kojima se široko govori. Obično određeni dio stanovništva mora govoriti manjinski jezik kako bi se jezik klasificirao kao službeni jezik. Na primjer, u Slovačkoj i Srbiji jezik manjine službeno je priznat i može se koristiti u pravne i administrativne svrhe u bilo kojoj lokalnoj administrativnoj jedinici u kojoj manjinsko stanovništvo čini najmanje 15 % ukupnog broja stanovnika. U Poljskoj, Rumunjskoj i Sjevernoj Makedoniji prag iznosi 20 %. U Mađarskoj, ako manjinsko stanovništvo prelazi 10 %, lokalna manjinska samoupravna vlast može zahtijevati da se manjinski jezik koristi uz državni jezik u uredbama lokalne vlasti, službenim obrascima i javnim oglasnim pločama te u lokalnim medijima. Ako manjinsko stanovništvo prelazi 20 % ukupnog broja stanovnika, na zahtjev se mogu dodijeliti dodatna prava. Na primjer, mogu se zaposliti lokalni javni službenici koji govore manjinski jezik.

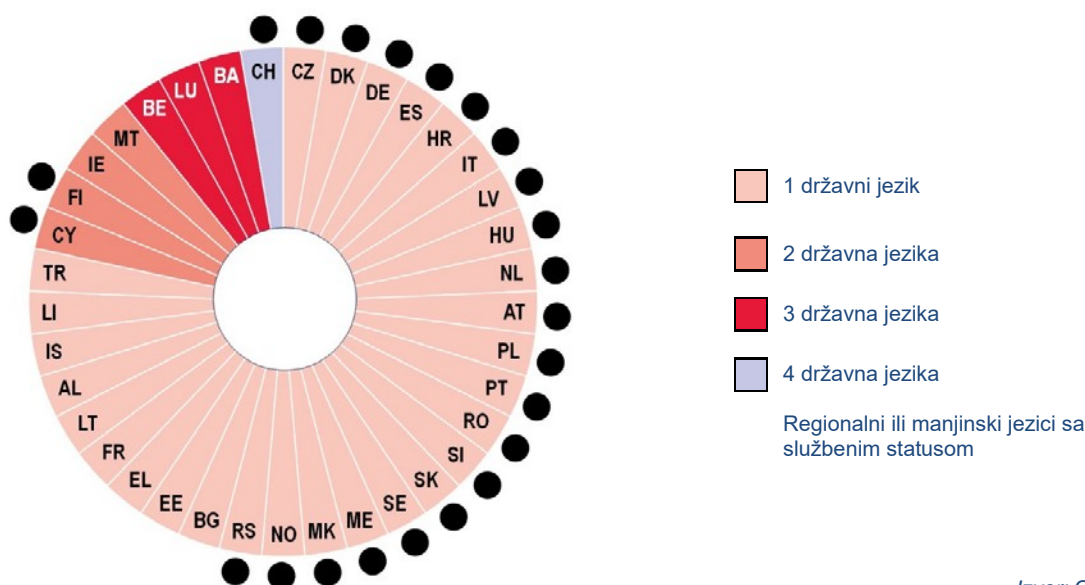
19 Za pojedinosti o istraživanju PISA vidjeti odjeljak „Statističke baze podataka i terminologija”.

20 Bugarski, češki, danski, engleski, estonski, finski, francuski, grčki, mađarski, irski, latvijski, litavski, malteški, poljski, portugalski, rumunjski, slovački, slovenski, španjolski i švedski.

21 Područje obuhvaćeno ovim izvješćem nije obuhvaćeno samo državama članicama EU-a. Za pojedinosti o pokrivenosti zemlje vidjeti uvod u izvješće.

Broj službeno priznatih regionalnih ili manjinskih jezika razlikuje se od zemlje do zemlje. Latvija, Nizozemska i Portugal imaju samo jedan službeni regionalni jezik. S druge strane, Italija, Mađarska, Poljska, Rumunjska i Srbija imaju više od 10 službenih regionalnih ili manjinskih jezika. Neki regionalni ili manjinski jezici službeno su priznati u nekoliko zemalja. Točnije, neki slavenski jezici (češki, hrvatski, poljski, slovački i ukrajinski) te njemački i mađarski priznati su kao regionalni ili manjinski jezici u više od tri zemlje EU-a.

Drugi dio jezične slike u Europi jest postojanje neteritorijalnih jezika, to jest, „jezici koje koriste državljani države koji se razlikuju od jezika ili jezika kojima se koristi ostatak državnog stanovništva, ali koji se, iako se tradicionalno koriste na državnom području države, ne mogu poistovjetiti s određenim područjem” (Vijeće Europe, 1992.). Roman je tipičan primjer neteritorijalnog jezika. To je službeno priznati jezik u 11 europskih zemalja, a to su Češka, Njemačka, Mađarska, Austrija, Poljska, Rumunjska, Slovačka, Finska, Švedska, Sjeverna Makedonija i Srbija.

Izvor: Gdje je Eurydice?

Slika 1. Slika A1: Državni jezici i regionalni, manjinski ili neteritorijalni jezici sa službenim statusom, 2021/2022

	Državni jezik/jezici	Regionalni i/ili manjinski jezici sa službenim statusom		Državni jezik/jezici	Regionalni i/ili manjinski jezici sa službenim statusom
BITI	Njemački, francuski, nizozemski		PL	Poljski	Bjeloruski, češki, kašubijski, njemački, hebrejski, armenski, Karaim, litavski, romski, ruski, slovački, Tatar, ukrajinski, jidiš
BG	Bugarski		PT	Portugalski	Mirandese
CZ	Češki	Njemački, poljski, romski, slovački	RO	Rumunjski	Bugarski, češki, njemački, grčki, hrvatski, mađarski, talijanski, poljski, romski, ruski, slovački, srpski, turski, ukrajinski
DK	Danski	Njemački, Farski, grenlandski	SI	Slovenski	Mađarski, talijanski
DE	Njemački	Danski, frizijjski, niskonjemački, romski, lužičkosrpski	SK	Slovački	Bugarski, češki, njemački, hrvatski, mađarski, poljski, romanski, Rusyn, ukrajinski
EE	Estonski		FI	Finski, švedski	Romany, Sami
IE	Engleski, irski		SE	Švedski	Finski, Meänkieli, Romany, Sami, jidiš
EL	Grčki		AL	Albanski	
ES	Španjolski	Katalonski, Valencijski, baskijski, galicijski, okcitan	D.O .O.	Bosanski, hrvatski srpski	
FR	Francuski		C)	Njemački, francuski, talijanski, rimski	Francoprovençal, Yenish
GOSP .HR	Hrvatski jezik	Češki, mađarski, talijanski, slovački, srpski			
IT	Talijanski	Katalonski, njemački, grčki, francuski, Francuski, Friulian, hrvatski, Ladin, Occitan, slovenski, albanski, sardinijjski	JE	Islandski	
CY	Grčki, turski	Ciparski arapski, armenski	LI	Njemački	
LV	Latvijski	Liv (livonski)	CG	Crna Gora	Bosanski, hrvatski, albanski, srpski
ŠTO SE DOG AĐA?	Litavski		MK	Makedonski	Bosanski, romanski, albanski, srpski, turski
LU	Njemački, francuski, luksemburški		NE	Norveški (dva oblika: Bokmål i Nynorsk)	Finski, Kven, Sami
HU	Mađarski	Bugarski, njemački, grčki, hrvatski, armenski, poljski, romski, rumunjski, Rusyn, slovački, slovenski, srpski, ukrajinski	RS	Srpski	Bosanski, bugarski, češki, crnogorski, hrvatski, mađarski, makedonski, romski, rumunjski, Rusyn, slovački, albanski
MT	Engleski, malteški		TR	Turski	
NL	Nizozemski	Frisian			
NA	Njemački	Češki, hrvatski, mađarski, romski, slovački, slovenski			

Slika A1 (nastavak): Državni jezici i regionalni, manjinski ili neteritorijalni jezici sa službenim statusom, 2021/2022

Napomene s objašnjenjem

Ta brojka obuhvaća regionalne, manjinske i neteritorijalne jezike sa službenim statusom pod naslovom „regionalni ili manjinski jezici sa službenim statusom”.

Jezici u tablici navedeni su abecednim redom u skladu s njihovim kodom Međunarodne organizacije za normizaciju (ISO) 639 – 3 (vidjeti <http://www.sil.org/iso639-3/>, posljednji pristup: 27. lipnja 2022.). Jezici koji nemaju oznaku ISO 639 – 3 navedeni su u napomenama za pojedine zemlje.

Za definicije „neteritorijalnog jezika“, „službenog jezika“, „regionalnog ili manjinskog jezika“ i „državnog jezika“ vidjeti Pojmovnik.

Napomene za pojedine zemlje

Belgija (BE fr, BE nl), Bugarska, Češka, Danska, Njemačka, Estonija, Irska, Grčka, Španjolska, Francuska, Hrvatska, Italija, Cipar, Latvija, Litva, Luksemburg, Mađarska, Malta, Nizozemska, Austrija, Portugal, Rumunjska, Slovenija, Slovačka, Finska, Švedska, Bosna i Hercegovina, Island, Norveška i Turska: sve su te zemlje svojim znakovnim jezikom dodijelile status službenog jezika.

Belgija: različiti državni jezici koriste se samo u ograničenim područjima.

Španjolska: državni jezik Španjolski supostoji s drugim jezicima u nekim autonomnim zajednicama (vidi jezike navedene u tablici) i dijeli s njima status službenog jezika. Službeni jezici također su jezici školovanja. Osim navedenih jezika, asturijan, jezik koji nema službeni status, zaštićen je zakonom. Podučava se u osnovnom i općem srednjem obrazovanju u autonomnoj zajednici Asturije (vidjeti sliku B9).

Mađarska: Boyash, dijalekt romskog jezika, također je službeno priznat jezik.

Austrija: regionalni/manjinski jezik hrvatski odnosi se na gradišćanski hrvatski.

Poljska: osim jezika navedenih u tablici, Lemko je i službeno priznati manjinski jezik.

Slovačka: osim jezika navedenih u tablici, u razdoblju 2014. – 2015. službeno su priznati ruski i srpski jezik. Međutim, ta dva jezika još nisu dodana u ključni pravni okvir o uporabi jezika nacionalnih manjina (Zakon 184/1999) te stoga nisu prikazana u tablici.

Što je s Finskom? Finski zakon ne priznaje službene manjinske jezike, ali romski i sami (vidi navedene jezike) imaju zaštićeni status u različitim pravnim dokumentima.

Švicarska: različiti državni jezici koriste se samo u ograničenim područjima. Kada je riječ o regionalnim i manjinskim jezicima, osim jezika navedenih u tablici, Frainc-Comtou je i službeno priznati manjinski jezik.

Mozaik europskih jezika ne bi bio potpun bez spominjanja znakovnih jezika. Trenutačno većina zemalja obuhvaćenih ovim izvješćem službeno priznaje svoj znakovni jezik(e)²². U zemljama u kojima takvo priznanje nije priznato obično postoje pravni okviri kojima se utvrđuje pravo osoba s oštećenjem sluha ili govora da komuniciraju na znakovnom jeziku (npr. Poljska i Srbija).

OTPRILIKE SVAKI DESETI PETNAESTOGODIŠNJAK U EU-U NE GOVORI JEZIKOM ŠKOLOVANJA KOD KUĆE

Istraživanje PISA omogućuje procjenu postotka 15-godišnjih učenika koji govore (i ne govore) jezik PISA testa kod kuće, koji se smatra proxy za govorenje jezika školovanja.

Na razini EU-a 88,5 % 15-godišnjaka uglavnom govori jezikom školovanja kod kuće, a 11,5 % govori drugim jezikom.

Na slici A2 prikazani su postoci 15-godišnjih učenika u europskim zemljama (države članice EU-a i zemlje izvan EU-a) koji uglavnom govore jezikom koji se razlikuje od jezika školovanja.

Među zemljama s najvećim postotkom (20 % ili više) 15-godišnjih učenika koji kod kuće govore jezik koji se razlikuje od jezika školovanja, Luksemburg i Malta imaju najveći udio učenika koji to čine. U Luksemburgu 82,9 % 15-godišnjaka ne govori jezik školovanja kod kuće. U toj zemlji 40,3 % učenika navodi da kod kuće uglavnom govore luksemburški²³, njemački jezik koji je jedan od tri službena jezika Luksemburga (vidjeti sliku A1), ali se ne koristi u školovanju. Na Malti, koja je dvojezična zemlja, svi su učenici polagali PISA test na engleskom jeziku, jednom od dva jezika koji se široko koriste u kontekstu školovanja. Međutim, 82,8 % učenika govori drugim jezikom kod kuće. Većina učenika (75,2 %) govori malteški kod kuće.

Švicarska također ima relativno visok postotak 15-godišnjaka koji uglavnom govore jezik kod kuće koji se razlikuje od jezika školovanja (27,0 %). U ovoj višejezičnoj zemlji većina učenika koji govore njemački,

22 Vidjeti napomene za pojedine zemlje koje se odnose na sliku A1.

23 Postotak učenika koji govore određene jezike kod kuće prikazan u tekstu temelji se na informacijama iz ankete PISA (za poveznicu na bazu podataka PISA vidjeti odjeljak „Statističke baze podataka i terminologija“). Ti podaci nisu prikazani na slici ili Prilogu 1.

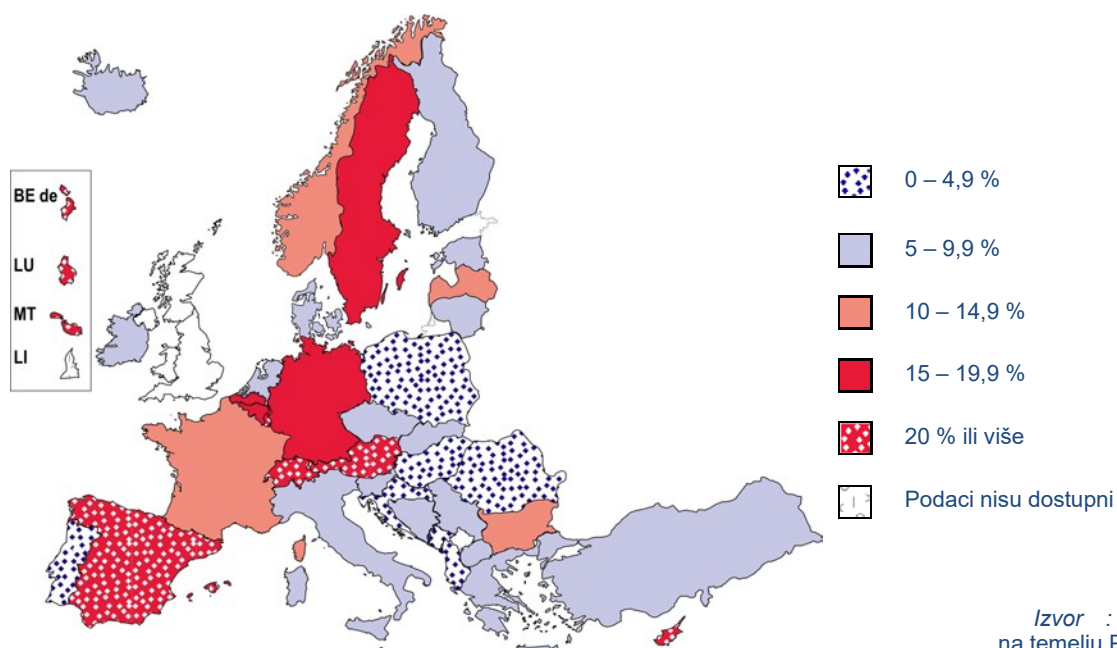
Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

francuski ili talijanski (ili njihovi dijalekti) govore isti jezik kod kuće i u školi. Ipak, mnogi učenici govore kod kuće jezik koji se razlikuje od jezika školovanja.

Druge zemlje (ili obrazovni sustavi) u kojima 20 % ili više 15-godišnjih učenika kod kuće uglavnom govore različitim jezikom od jezika školovanja jesu njemačka jezična zajednica Belgije (24,1 %), Cipra (22,3 %), Španjolske (20,6 %) i Austrije (20,5 %). Slijede druga dva belgijska obrazovna sustava (Francuska i flamanska zajednica), Njemačka i Švedska, gdje 17 % do 18 % učenika kod kuće uglavnom govori različitim jezikom od jezika školovanja.

Za razliku od svih navedenih zemalja, Poljska ima posebno jezično homogeno 15-godišnje stanovništvo, pri čemu samo 1,7 % učenika kod kuće govori drugačiji jezik od jezika školovanja. Postotak je također relativno nizak – ispod 5 % – u Hrvatskoj, Mađarskoj, Portugalu, Rumunjskoj, Albaniji i Crnoj Gori.

U više od polovice zemalja s podacima (20 zemalja) između 5 % i 15 % 15-godišnjih učenika uglavnom govori kod kuće jezik koji se razlikuje od jezika školovanja.

Slika 2. Slika A2: Postotak 15-godišnjih učenika koji uglavnom govore drugim jezikom kod kuće od jezika školovanja, 2018.

Napomene s objašnjenjem

Podaci se izračunavaju na temelju upitnika PISA „Koji jezik većinu vremena govorite kod kuće?” (ST022Q01TA). Kategorija ankete „Jezik testa” (jezik 1.) upotrebljava se kao opunomoćenik za govorenje istog jezika kod kuće kao i u školi.

Govoreći dijalekt određenog jezika kod kuće smatra se govorenjem standardnog jezika. Taj je pristup primijenjen u većini zemalja koje sudjeluju u istraživanju PISA. Budući da pristup još nije primijenjen na njemačko-jezičnu zajednicu Belgije i Italije, dijalekti su u skladu s time rekodirani.

Vidjeti Prilog 1. za podatke i standardne pogreške (S.E.-ovi). Za dodatne informacije o PISA-i vidjeti odjeljak „Statističke baze podataka i terminologija”.

Kad je riječ o razvoju u razdoblju od 2003. do 2018., postotak učenika koji uglavnom govore jezikom koji nije jezik školovanja u Švicarskoj najviše se povećao – za 14,9 postotnih bodova – u Švicarskoj (vidjeti Prilog 1.). Povećanje je također bilo primjetno – oko 10 postotnih bodova – u francuskoj zajednici Belgije, Njemačke i Švedske. U većini tih zemalja povećanje se uglavnom dogodilo između 2003. i 2015. Međutim, u Njemačkoj se postotak učenika koji kod kuće uglavnom govore različitim jezikom od jezika školovanja povećao za 4,1 postotni bod između 2003. i 2015. te za 6,0 postotnih bodova između 2015. i 2018. To se može objasniti činjenicom da je zemlja 2015. i 2016. primila više od milijun tražitelja azila, uglavnom onih koji bježe od rata u Afganistanu, Iraku i Siriji.

UČENICI KOJI NE GOVORE JEZIK ŠKOLOVANJA KOD KUĆE NE NALAZE SE SAMO MEĐU IMIGRANTSKOM POPULACIJOM.

Utvrđivanje stanovništva koje ne govori jezikom školovanja kod kuće može pomoći u pružanju prikladnijih mjera jezične potpore. Slika A3 prikazuje postotak učenika koji govore, a ne govore, isti jezik u školi i kod kuće među imigrantskom i neimigrantskom populacijom. Imigrantska i neimigrantska populacija definirana je na temelju mjesta rođenja roditelja. Student se definira kao „imigrant” ako su oba njegova/njezina roditelja rođena u inozemstvu. Studenti imigranata mogu biti rođeni u zemlji u kojoj borave (imigranti druge generacije) ili su rođeni u inozemstvu (prve generacije imigranata). Student se smatra „neimigrantom” ako je barem jedan od njegovih roditelja rođen u zemlji boravišta.

Kao što slika pokazuje, imati roditelje rođene u inozemstvu ne znači nužno da učenik ne govori jezik školovanja kod kuće. Na razini EU-a 5,6 % 15-godišnjih učenika imigranti su koji uglavnom govore jezik školovanja kod kuće (podaci u svijetlo crvenoj boji na lijevoj strani slike). Samo nešto veći postotak 15-godišnjih učenika – 6,9 % – su imigranti koji ne govore jezik školovanja kod kuće (podaci u tamno crvenoj boji na lijevoj strani slike). Drugim riječima, otprilike polovica 15-godišnjih učenika u EU-u čiji su roditelji rođeni u inozemstvu navodi da govore jezikom školovanja kod kuće.

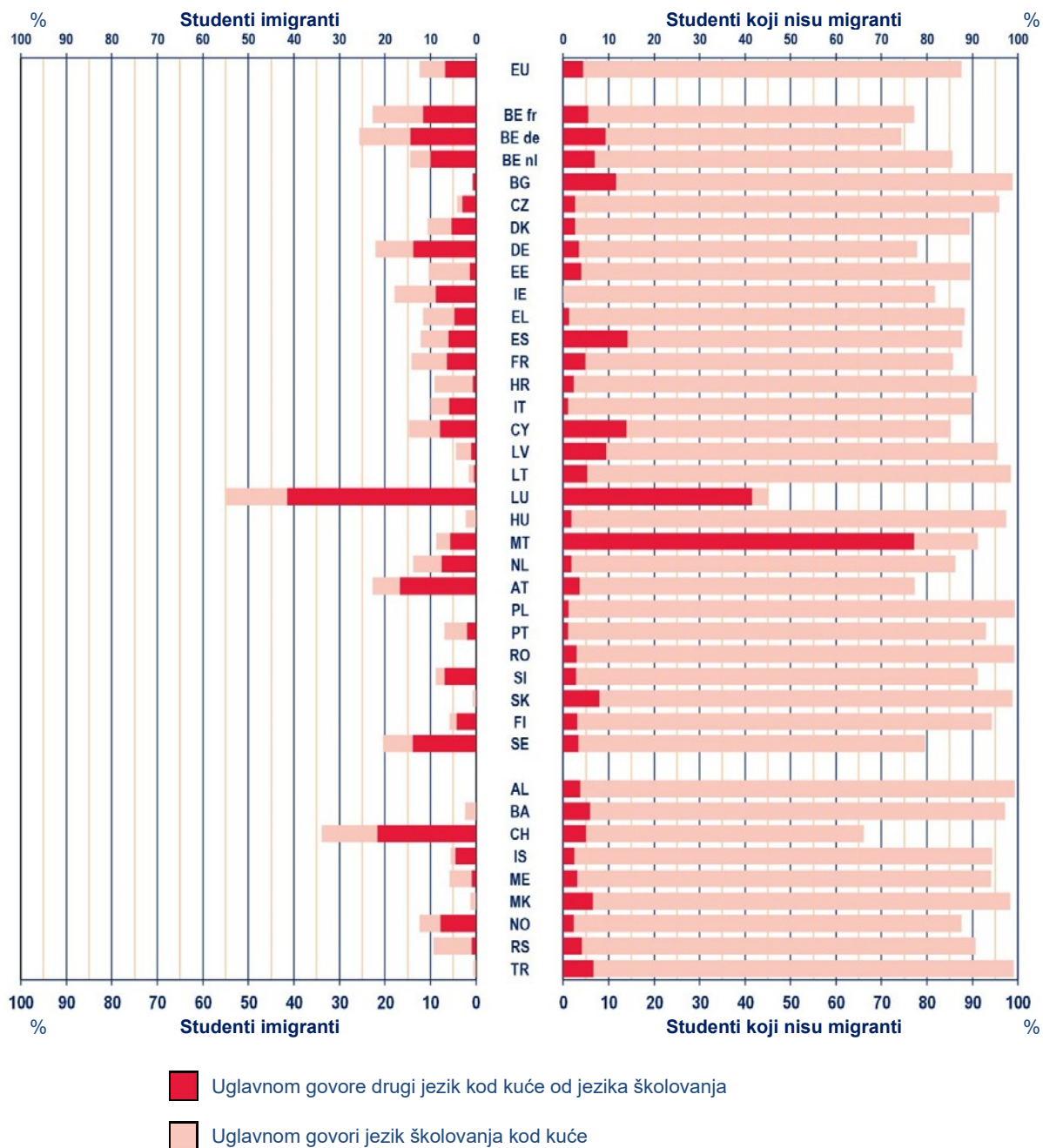
Suprotno tome, biti ne-imigrant ne znači nužno da učenik govori jezik školovanja kod kuće. Na razini EU-a 4,4 % 15-godišnjaka nisu imigranti koji ne govore jezikom školovanja kod kuće (podaci u tamnocrvenoj boji na desnoj strani brojke).

Prelazak s podataka na razini EU-a na podatke na razini država članica pokazuje da se stanje u pojedinim zemljama uvelike razlikuje kad je riječ o udjelima studenata imigranata u studentskom stanovništvu (ukupno dvije kategorije na lijevoj strani brojke). U brojnim zemljama (ili obrazovnim sustavima) 20 % ili više 15-godišnjih studenata su imigranti (zajednice francuskog i njemačkog govornog područja Belgije, Njemačke, Luksemburga, Austrije, Švedske i Švicarske). U svim tim zemljama barem polovica svih učenika imigranata kod kuće govori drugačiji jezik od jezika školovanja (usporedite podatke u svijetlo crvenoj i tamnocrvenoj boji na lijevoj strani slike). U zemljama s nižim postotkom 15-godišnjih studenata migrantskog podrijetla (manje od 20 %), situacije se razlikuju. Na primjer, u Estoniji, Hrvatskoj i Srbiji, u kojima oko 10 % od 15-godišnje studentske populacije čine imigranti, gotovo svi učenici imigranata govore jezikom školovanja kod kuće. Nasuprot tome, u Sloveniji, koja ima usporediv udio imigranata u studentskoj populaciji, većina učenika imigranata (oko 80 %) kod kuće govori drugačijim jezikom od jezika školovanja.

Kada je riječ o studentima koji nisu imigranti (na desnoj strani brojke), Luksemburg i Malta imaju najekstremnije obrasce. Na Malti 77,2 % 15-godišnjaka su neimigranti koji kod kuće uglavnom govore drugačiji jezik od jezika PISA testa. To je zato što većina učenika na Malti govori malteški kod kuće, dok u školi koriste engleski i malteški, pri čemu je prvi jezik na kojem su polagali test PISA (za dodatne pojedinosti vidjeti analizu povezanu sa slikom A2). U Luksemburgu 41,5 % petnaestogodišnjaka nisu imigranti koji kod

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

kuće uglavnom govore drugim jezikom od jezika školovanja (za dodatne pojedinosti vidjeti analizu povezanu sa slikom A2). Druge zemlje s relativno visokim postotkom učenika koji ne imigrante govore drugim jezikom kod kuće od jezika školovanja (više od 10 %) su Bugarska, Španjolska i Cipar.

Izvor: Eurydice, na temelju PISA-e 2018.

Slika 3. Slika A3: Postotak 15-godišnjih imigrantskih učenika po jeziku koji se govori kod kuće, 2018.

Napomene s objašnjenjem

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Podaci se izračunavaju na temelju upitnika PISA „Koji jezik većinu vremena govorite kod kuće?” (ST022Q01TA). Kategorija ankete „Jezik testa” (jezik 1.) upotrebljava se kao opunomoćenik za govorenje istog jezika kod kuće kao i u školi.

Govoreći dijalekt određenog jezika kod kuće smatra se govorenjem standardnog jezika. Taj je pristup primijenjen u većini zemalja koje sudjeluju u istraživanju PISA. Budući da pristup još nije primijenjen na njemačko-jezičnu zajednicu Belgije i Italije, dijalekti su u skladu s time rekodirani.

Kategorija „učenici imigranata” odgovara studentima čiji su roditelji rođeni u inozemstvu. Ova kategorija objedinjuje dvije različite kategorije studenata imigranata: (1) student i oba roditelja rođeni su u inozemstvu (tj. useljenici prve generacije); i (2) student je rođen u zemlji testa, ali oba roditelja rođena su u inozemstvu (tj. druga generacija imigranata).

Vidjeti Prilog 1. za podatke i S.E.s. Za dodatne informacije o PISA-i vidjeti odjeljak „Statističke baze podataka i terminologija”.

Napomene za pojedine zemlje

Bugarska, Irska, Mađarska, Poljska, Rumunjska, Slovačka, Albanija, Bosna i Hercegovina, Sjeverna Makedonija i Turska: najmanje jedna kategorija studenata nije prikazana na slici jer je uzorak bio nedostatan (sastajao je manje od 30 studenata). Vidjeti Prilog 1. za pojedinosti o predmetnoj kategoriji ili kategorijama.

EUROPSKE ZEMLJE UVELIKE SE RAZLIKUJU KADA JE RIJEČ O POSTOTKU UČENIKA U JEZIČNO-HETEROGENIM ŠKOLAMA

Podučavanje i učenje u jezično-heterogenom kontekstu može pružiti priliku učenicima da postanu svjesni drugih jezika i kultura te stoga mogu obogatiti školsko iskustvo. Međutim, istodobno, jezična raznolikost u studentskoj populaciji može biti izazov za nastavnike, studente i, općenitije, predmetne obrazovne sustave. Možda će biti potrebne posebne mjere kako bi se učenicima pružila potpora u svladavanju jezika školovanja i pružila potpora nastavnicima u upravljanju višejezičnim i, u nekim slučajevima, multikulturalnim nastavama.

Jezična heterogenost u školama, koja se ovdje definira kao više od 25 % učenika koji kod kuće govore različitim jezikom od jezika školovanja, razlikuje se među zemljama (vidjeti sliku A4). To se djelomično može objasniti nacionalnim jezičnim kontekstom: neke zemlje imaju nekoliko državnih jezika i/ili regionalnih, manjinskih ili neteritorijalnih jezika (vidjeti sliku A1). Također je usko povezana s postotkom učenika migrantskog podrijetla koji ne govore jezikom školovanja kod kuće (vidjeti sliku A3). Dodatni čimbenici koji mogu utjecati na jezičnu heterogenost u školama uključuju, na primjer, urbanističko planiranje (s ili bez stambene segregacije) i politike povezane s izborom škole.

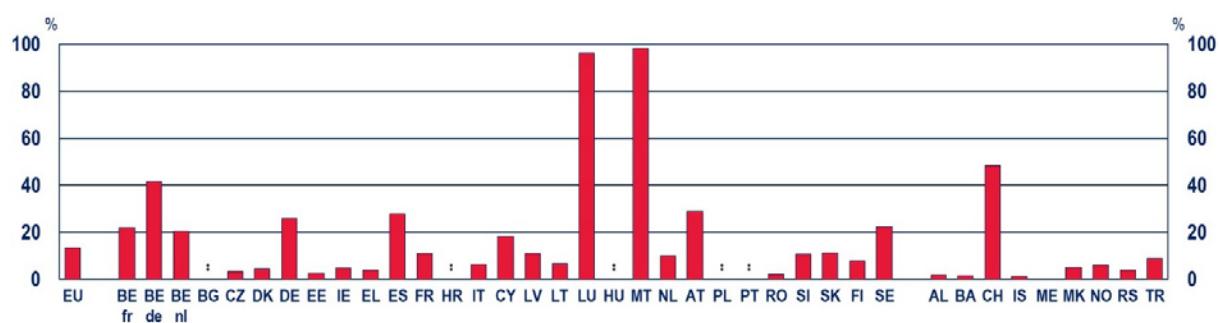
Na razini EU-a 13,3 % 15-godišnjaka pohađa jezične heterogene škole.

Luksemburg i Malta imaju najviše 15-godišnjih učenika koji pohađaju jezične heterogene škole (96,2 % odnosno 98,0 %). U Luksemburgu mnogi učenici govore luksemburški jezik kod kuće, što je jedan od triju službenih jezika Luksemburga (vidjeti sliku A1), ali se ne upotrebljava u školovanju (vidjeti analizu povezanu sa slikom A2). Na Malti većina učenika govori malteški jezik kod kuće, dok u školi koriste engleski i malteški, pri čemu je prvi jezik na kojem su polagali test PISA (vidjeti analizu povezanu sa slikom A2).

Osim Luksemburga i Malte, Belgija, Njemačka, Španjolska, Austrija, Švedska i Švicarska također bilježe relativno visoke postotke 15-godišnjih učenika u jezičnim heterogenim školama (više od 20 %).

Nasuprot tome, u brojnim europskim zemljama manje od 5 % 15-godišnjaka pohađa jezične heterogene škole (Češka, Danska, Estonija, Irska, Grčka, Rumunjska, Albanija, Bosna i Hercegovina, Island i Srbija).

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Izvor: Eurydice, na temelju PISA-e 2018.

Slika 4. Slika A4: Postotak 15-godišnjih učenika koji pohađaju škole u kojima više od 25 % učenika kod kuće uglavnom govori različitim jezikom od jezika školovanja, 2018.

Napomene s objašnjenjem

Podaci se izračunavaju na temelju upitnika PISA „Koji jezik većinu vremena govorite kod kuće?” (ST022Q01TA). Kategorija ankete „Jezik testa” (jezik 1.) upotrebljava se kao opunomoćenik za govorenje istog jezika kod kuće kao i u školi.

Govoreći dijalekt određenog jezika kod kuće smatra se govorenjem standardnog jezika. Taj je pristup primijenjen u većini zemalja koje sudjeluju u istraživanju PISA. Budući da pristup još nije primijenjen na njemačko-jezičnu zajednicu Belgije i Italije, dijalekti su u skladu s time rekodirani.

Vidjeti Prilog 1. za podatke i S.E.s. Za dodatne informacije o PISA-i vidjeti odjeljak „Statističke baze podataka i terminologija”.

Napomene za pojedine zemlje

Hrvatska, Mađarska, Poljska i Portugal: uzorak je bio nedostatan (sastajao je manje od 30 učenika i/ili manje od pet škola).

Austrija i Slovenija: jedinica uzorkovanja je program unutar škole, a ne cijele škole.

POGLAVLJE B – ORGANIZACIJA

ODJELJAK I. – STRUKTURE

Jezične kompetencije ključne su za mobilnost, suradnju i uzajamno razumijevanje unutar Europe. One također imaju važnu ulogu u izgradnji europskog prostora obrazovanja, istinskog zajedničkog prostora za visokokvalitetno obrazovanje i cjeloživotno učenje preko granica ⁽²⁴⁾. Čelnici država ili vlada EU-a okupili su se 2002. u Barceloni i pozvali na daljnje djelovanje kako bi se „poboljšalo ovladavanje osnovnim vještinama, posebno podučavanjem najmanje dvaju stranih jezika od vrlo rane dobi” ⁽²⁵⁾. Cilj da svi mladi steknu kompetencije na dva jezika uz jezik školovanja do kraja srednjoškolskog obrazovanja nedavno je ponovljen u Preporuci Vijeća iz svibnja 2019. o sveobuhvatnom pristupu poučavanju i učenju jezika ⁽²⁶⁾.

Ovaj je odjeljak usmjeren na pružanje informacija o stranom jeziku na predosnovnoj, primarnoj i sekundarnoj razini, kako je utvrđeno u nacionalnim kurikulumima ili drugim upravljačkim dokumentima najviše razine. U njemu se rasvjetljava broj stranih jezika koji su obvezni za sve studente i koliko dugo su obvezni. Prvo se razmatra dob od koje svi studenti predškolskog, osnovnoškolskog i općeg srednjoškolskog obrazovanja moraju početi učiti prvi i drugi strani jezik (vidjeti sliku B1). U njemu se razmatra broj godina tijekom kojih su prvi i drugi strani jezici obvezni za učenje svih studenata te se istražuju promjene u tom trajanju od 2003. (vidi slike B2 i B3). U njemu se upotpunjuje slika pružanja stranog jezika u osnovnom i općem srednjoškolskom obrazovanju istaknuvši pravo svih studenata da odaberu strane jezike kao dio svojih izbornih predmeta u kurikulumu (vidjeti sliku B4).

Ovaj odjeljak završava raspravom o razlikama između studenata strukovnog obrazovanja i osposobljavanja (SOO) i studenata općeg obrazovanja u pogledu obveznog učenja stranih jezika. Točnije, razmatra se razlika u broju godina tijekom kojih studenti iz općeg obrazovanja/SOO-a moraju studirati jedan ili dva strana jezika (vidjeti slike B5 i B6).

Svi pokazatelji u ovom odjeljku temelje se na podacima prikupljenima putem mreže Eurydice, koji obuhvaćaju 39 obrazovnih sustava u 37 zemalja ⁽²⁷⁾.

UČENJE STRANIH JEZIKA POSTAJE OBVEZNO PRIJE NAVRŠENIH 6 GODINA U ŠEST OBRAZOVNIH SUSTAVA

Na slici B1 prikazana je početna dob prvog i drugog stranog jezika koji se podučavaju kao obvezni predmeti za sve studente osnovnoškolskog i općeg srednjoškolskog obrazovanja. U nekim se slučajevima područje primjene proširuje na predškolsko obrazovanje.

U većini obrazovnih sustava početna dob prvog stranog jezika koji se podučava kao obvezni predmet kreće se od 6 do 8 godina, što odgovara prvoj godini ili godinama osnovnog ili obveznog obrazovanja. U šest obrazovnih sustava prvi strani jezik uvodi se prije navršene šeste godine života: u dobi od tri godine u njemačkoj jezičnoj zajednici Belgije, Luksemburga i Poljske, u dobi od 4 godine u Grčkoj te u dobi od 5 godina na Cipru i na Malti. U tim zemljama, uz iznimku Malte, zahtjev za učenje prvog stranog jezika počinje u predškolskom obrazovanju i primjenjuje se na svu djecu na toj razini obrazovanja ⁽²⁸⁾.

24 Više informacija o europskom prostoru obrazovanja dostupno je na internetskim stranicama Komisije (<https://education.ec.europa.eu/about-eea>).

25 Zaključci predsjedništva – Europsko vijeće u Barceloni 15. i 16. ožujka 2002., C/02/930, str. 19.

26 Preporuka Vijeća od 22. svibnja 2019. o sveobuhvatnom pristupu poučavanju i učenju jezika, SL C 189, 5.6.2019., str. 8.

27 Pojediniosti o pokrivenosti ovog izvješća po državama nalaze se u uvodu u izvješće.

28 U ovom izvješću, ako sva djeca u nekom trenutku počnu učiti strani jezik u predškolskom obrazovanju, početna se dob smatra dobi u kojoj je predškolsko obrazovanje obvezno ili mjesto u javno subvencioniranom predškolskom okruženju za svu djecu. Na primjer, u Grčkoj i Cipru predškolsko obrazovanje obvezno je u dobi od 4 odnosno 5 godina. U međuvremenu, u njemačkoj jezičnoj zajednici Belgije, Luksemburga i Poljske mjesto je zajamčeno za svu djecu u dobi od tri godine (ili čak i ranije u

Škole u Estoniji, Švedskoj i Islandu imaju određenu slobodu odrediti razred u kojem se prvi strani jezik uvodi kao obvezni predmet. Najviša obrazovna tijela definiraju dobnu skupinu (ili razred) za uvođenje stranih jezika: između 7 i 9 godina u Estoniji i Švedskoj, a između 6 i 9 godina na Islandu. Škole u Estoniji (vidjeti sliku C1b) i Islandu²⁹ najčešće započinju podučavanje stranih jezika kada učenici imaju 9 godina. U Švedskoj učenje stranih jezika obično počinje u dobi od 7 godina.

Posljednja dob u kojoj svi učenici moraju početi učiti strani jezik je 10 godina. To je slučaj u nekim dijelovima Francuske zajednice Belgije i flamanske zajednice Belgije.

Irska je jedina zemlja u kojoj učenje stranog jezika u školi nije obvezno. U Irskoj svi učenici uče engleski i irski, od kojih se nijedan ne smatra stranim jezikom.

U većini obrazovnih sustava (32 od 39) svi učenici općeg obrazovanja moraju istodobno učiti dva strana jezika u nekom trenutku tijekom školovanja.

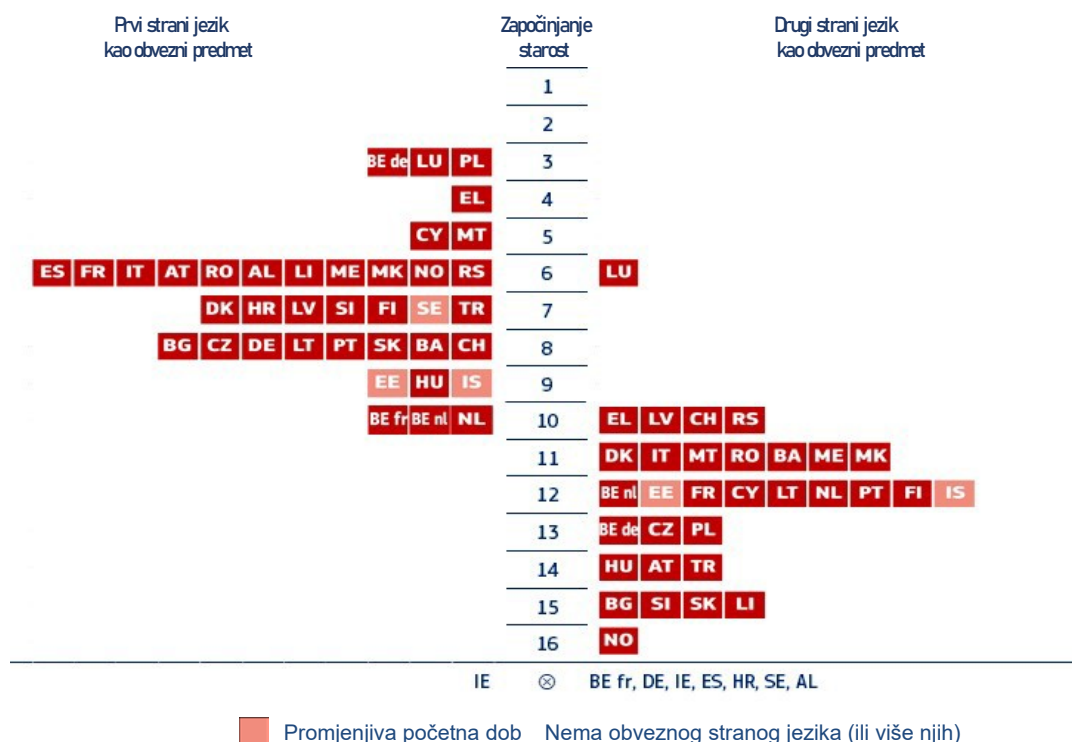
U većini slučajeva početna dob za učenje drugog stranog jezika kao obveznog predmeta kreće se od 11 do 13 godina. To odgovara završetku osnovnog obrazovanja ili početku srednjoškolskog obrazovanja. Učenici u Grčkoj, Latviji, Švicarskoj i Srbiji počinju učiti drugi strani jezik ranije, u dobi od 10 godina, što odgovara drugoj polovici osnovnoškolskog obrazovanja. Luksemburg ističe, budući da svi studenti moraju naučiti drugi strani jezik u dobi od 6 godina. Na drugom kraju ljestvice učenje drugog stranog jezika u Norveškoj postaje obvezno za sve učenike višeg sekundarnog stupnja kada navršše 16 godina. U Bugarskoj, Mađarskoj, Austriji, Sloveniji, Slovačkoj, Lihtenštajnu i Turskoj obavezna su i dva strana jezika za sve učenike općeg obrazovanja na višoj srednjoškolskoj razini, u dobi od 14 ili 15 godina.

U Estoniji i Islandu, kao što je slučaj s prvim stranim jezikom kao obveznim predmetom, središnja obrazovna tijela zahtijevaju da škole uvedu drugi strani jezik unutar definiranog raspona dobi (10 – 12 godina). Na Islandu, prema dostupnim nacionalnim statistikama, studenti obično počinju učiti drugi strani jezik u dobi od 12⁽³⁰⁾.

slučaju njemačke jezične zajednice Belgije). Za više informacija vidjeti Europska komisija/EACEA/Eurydice (2021.b).

29 https://px.hagstofa.is/pxen/pxweb/en/Samfelag/Samfelag_skolamal__2_grunnskolestig__0_gsNemendur/SKO02110.px/?rxid=832f99cd-f008-441f-bbe9-d5f251db3ce9

30 https://px.hagstofa.is/pxen/pxweb/en/Samfelag/Samfelag_skolamal__2_grunnskolestig__0_gsNemendur/SKO02110.px/?rxid=832f99cd-f008-441f-bbe9-d5f251db3ce9

Izvor: Gdje je Eurydice?

Slika 5. Slika B1: Početna dob u kojoj su prvi i drugi strani jezici obvezni predmeti za sve studente predškolskog, osnovnoškolskog i/ili općeg srednjoškolskog obrazovanja (ISCED 0 – 3), 2021/2022.

Napomene s objašnjenjem

Ova se slika prvenstveno odnosi na jezike opisane kao „strane” (ili „moderne”) u kurikulumu. Regionalni i/ili manjinski jezici (vidjeti sliku B9) i klasični jezici (vidjeti sliku B10) uključeni su samo ako ih kurikulum označava kao alternative stranim jezicima.

Početna dob odražava uobičajenu dob učenika kada počinje poučavanje stranih jezika (zamišljena dob učenika); ne uzimaju u obzir rani ili kasni ulazak u školovanje, ponavljanje razreda ili druge prekide školovanja.

„Drugi jezik” znači jezik koji učenici uče uz prvi, što dovodi do toga da učenici istodobno uče dva različita jezika.

Informacije se temelje na kurikulumu ili drugim dokumentima za usmjeravanje koje izdaju vrhovna obrazovna tijela.

Za definicije „stranog jezika”, „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)”, „jezika kao obaveznog predmeta”, „upravljačkih dokumenata” i „tijela za visoko obrazovanje” vidjeti pojmovnik.

Napomene za pojedine zemlje

Belgija (BE fr): u samo regiji glavnog grada Bruxellesa i Valonskim općinama s posebnim jezičnim statusom, studenti počinju učiti prvi strani jezik kao obvezni predmet u dobi od osam godina, dok u drugim dijelovima Francuske zajednice u Belgiji počinju od 10. godine života. Nakon tekuće kurikularne reforme, početna dob za učenje prvog stranog jezika bit će 8 godina za sve studente od 2023./2024., dok će drugi strani jezik postati obavezan za sve studente u dobi od 13 i 14 godina od 2027./2028.

Belgija (BE de): iako učenici nisu zakonski obvezni učiti dva strana jezika, u svim općim srednjim školama učenici moraju početi učiti engleski uz prvi strani jezik (francuski) najkasnije od 13. godine života.

Njemačka: u šest saveznih zemalja studenti moraju početi učiti prvi strani jezik od 6. godine života.

Estonija, Švedska i Island: na slici je prikazana dob u kojoj učenici najčešće počinju učiti prvi i/ili drugi strani jezik.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Španjolska: na slici je prikazana najraširenija situacija u Španjolskoj. U nekim autonomnim zajednicama učenje dvaju jezika obvezno je u dobi od 12 godina (npr. Galicija i País Vasco) i 10 godina (npr. Andaluzija i Kanarija).

Nizozemska: učenje stranog jezika obvezno je tijekom osnovnoškolskog obrazovanja. U praksi se to događa u dobi od 10 do 12 godina, ali škole mogu organizirati ovu odredbu u ranijoj fazi.

Bosna i Hercegovina: na slici je prikazano stanje u entitetu Republike Srpske. U Federaciji Bosne i Hercegovine i u Brčko distriktu neki studenti počinju učiti svoj prvi strani jezik kao obvezni predmet u dobi od 6 ili 7 godina, a drugi od 10 godina.

Švicarska: tri kantona imaju različitu početnu dob za drugi jezik, to jest 12 godina.

STUDENTI UČE PRVI STRANI JEZIK U SVE VEĆEM BROJU GODINA

Slika B2 prikazuje broj godina tijekom kojih studenti predškolskog, osnovnoškolskog i općeg srednjoškolskog obrazovanja moraju studirati jedan strani jezik. Također pokazuje razliku u broju godina između 2002./2003. i 2021/2022.

U razdoblju 2021./2022. trajanje učenja barem jednog stranog jezika kao obveznog predmeta kretalo se od 7 do 16 godina u europskim zemljama. Glavni čimbenik koji određuje trajanje obveznog učenja stranih jezika jest dob od koje je učenje jezika obvezno, u rasponu od 3 do 10 godina. Doista, nakon početka obveznog učenja, zahtjev da svi studenti studiraju strani jezik obično se nastavlja do posljednje ili preposljednje godine srednjoškolskog obrazovanja. Jedina iznimka je na Malti, gdje zahtjev za učenje stranog jezika prestaje na kraju obveznog obrazovanja.

Mogu se utvrditi tri glavne skupine obrazovnih sustava na temelju trajanja učenja najmanje jednog stranog jezika. Najčešće, studenti moraju naučiti strani jezik u trajanju od 11 do 13 godina. To se odnosi na dvije trećine obrazovnih sustava. U tim obrazovnim sustavima učenici počinju učiti strani jezik u dobi od 6 do 8 godina (osim na Cipru i na Malti), a završavaju u dobi od 18 ili 19 godina (osim na Malti). U drugoj i manjoj skupini od osam obrazovnih sustava studenti studiraju strani jezik 7 – 10 godina. Ta skupina uključuje sve obrazovne sustave u kojima učenje stranog jezika postaje obvezno za sve studente nakon što navršše 9 ili 10 godina (Francuske i flamanske zajednice Belgije, Estonije, Mađarske, Nizozemske i Islanda) te Švicarske i Portugala. Konačno, učenje prvog stranog jezika traje više od 13 godina u samo četiri zemlje: 16 godina u Luksemburgu i Poljskoj, 15 godina u njemačkoj jezičnoj zajednici u Belgiji i 14 godina u Grčkoj. To su ujedno i jedini obrazovni sustavi u kojima učenje prvog stranog jezika počinje prije pet godina.

Kao što je prikazano na slici B2, tijekom posljednja dva desetljeća otprilike dvije trećine obrazovnih sustava za koje postoje podaci povećalo je trajanje obveznog učenja stranih jezika. U svim tim obrazovnim sustavima trajanje je povećano snižavanjem dobi u kojoj učenje prvog stranog jezika postaje obvezno u usporedbi s početkom 21. stoljeća. Od 2003. do najvećih promjena došlo je u njemačkoj jezičnoj zajednici Belgije, Grčke, Italije, Cipra i Poljske, gdje je razdoblje obveznog učenja stranog jezika produljeno između četiri godine (na Cipru) i 7 godina (u Poljskoj). U tim zemljama, osim Italije, studenti sada moraju početi učiti strani jezik u predškolskom obrazovanju, dok su prije 20 godina počeli učiti samo jedan u osnovnom obrazovanju. Italija je jedina zemlja u kojoj je povećanje trajanja obveznog učenja stranog jezika posljedica ne samo snižavanja početne dobi, već i produljenja učenja stranog jezika do kraja općeg srednjoškolskog obrazovanja.

Od 2003. devet drugih obrazovnih sustava (Bugarska, Danska, Francuska, Latvija, Portugal, Rumunjska, Slovenija, Slovačka i Lihtenštajn) povećalo je trajanje učenja stranih jezika za dvije ili tri godine mijenjajući početnu dob za to učenje na između 6 i 8 godina. U flamanskoj zajednici u Belgiji i Luksemburgu broj godina studiranja prvog stranog jezika kao obveznog predmeta također se povećao za dvije odnosno tri godine od 2003. Međutim, u flamanskoj zajednici u Belgiji trenutačna početna dob (10 godina) i dalje je viša nego u većini obrazovnih sustava, dok je u Luksemburgu niža (tri godine).

	Početna dob ako se razlikuje od 2021./2022.	Završna dob ako se razlikuje od 2021./2022.	Nije dostupno za 2002./2003.
2002/2003			☐

Izvor: Gdje je Eurydice?

Slika 6. Slika B2: Razdoblje tijekom kojeg je učenje stranog jezika bilo obvezno u predškolskom, osnovnom i/ili općem srednjoškolskom obrazovanju (ISCED 0 – 3) 2021./2022. i razlike od 2002./2003.

Napomene s objašnjenjem

Ova se slika prvenstveno odnosi na jezike opisane kao „strane” (ili „moderne”) u kurikulumu. Regionalni i/ili manjinski jezici (vidjeti sliku B9) i klasični jezici (vidjeti sliku B10) uključeni su samo ako ih kurikulum označava kao alternative stranim jezicima.

Informacije se temelje na kurikulumu ili drugim dokumentima za usmjeravanje koje izdaju vrhovna obrazovna tijela.

Za definicije „stranog jezika”, „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)”, „jezika kao obaveznog predmeta”, dokumenata za usmjeravanje i „tijela najviše razine obrazovanja” vidjeti Pojmovnik.

Napomene za pojedine zemlje

Belgija (BE fr): samo u regiji glavnog grada Bruxellesa i Valonskim općinama s posebnim jezičnim statusom učenje stranog jezika obvezno je 10 godina. U ostalim dijelovima Francuske zajednice u Belgiji traje 8 godina.

Nakon tekuće kurikularne reforme, početna dob za učenje prvog stranog jezika bit će 8 godina za sve studente od 2023./2024.

Belgija (BE nl): razlika od 2002./2003. odražava stanje flamanske zajednice, osim u Bruxellesu, gdje se broj studijskih godina smanjio u skladu s propisima koji su na snazi u ostatku Zajednice.

Danska: došlo je do prekida u vremenskoj seriji zbog promjene metodologije koja se koristi za utvrđivanje dobi u kojoj završava obvezno učenje stranog jezika.

Estonija i Finska: u 2002./2003. obrazovna tijela navela su samo da učenici moraju početi učiti strani jezik kao obvezni predmet u dobi od 7 do 9 godina. To je i dalje bio slučaj u Estoniji 2021./2022. U Finskoj je od 2021./2022. ta dobna fleksibilnost (tj. početna dob između 7 i 9 godina) zamijenjena fiksnom početnom dobi (7 godina).

Irska: podučavanje stranih jezika nije obvezno. Službeni jezici, engleski i irski, podučavaju se svim učenicima.

Španjolska: na slici je prikazana najraširenija situacija u Španjolskoj. Od 2006. autonomne zajednice mogu odlučiti da učenje stranog jezika postane obvezno za djecu koja pohađaju predškolsko obrazovanje.

To je povećalo trajanje učenja stranih jezika u nekima od njih.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Nizozemska: studenti su obvezni učiti strani jezik tijekom osnovnoškolskog obrazovanja. U praksi se to događa u dobi od 10 do 12 godina, ali škole mogu organizirati ovu odredbu u ranijoj fazi.

Švedska: u 2002./2003. obrazovna tijela navela su samo da studenti moraju početi učiti strani jezik kao obvezni predmet u dobi od 7 do 10 godina, a 2021./2022. u dobi od 7 do 9 godina.

Konačno, tijekom posljednja dva desetljeća trajanje obaveznog učenja prvog stranog jezika također je produljeno za jednu godinu u Češkoj, Litvi i Islandu.

Ukupno 10 obrazovnih sustava nije produljilo trajanje obaveznog učenja stranih jezika od 2003. Međutim, u većini njih postoje posebne okolnosti povezane s dobi u kojoj učenje stranog jezika postaje obvezno za sve studente. U Španjolskoj, Malti, Austriji i Norveškoj studenti su 2003. već bili obvezni učiti jezik u ranoj dobi (u dobi od 5 ili 6 godina). U Estoniji, Nizozemskoj i Švedskoj škole su uživale određenu fleksibilnost u određivanju godine u kojoj su učenici morali početi učiti strani jezik.

Snižavanje dobi u kojoj učenici počinju učiti strane jezike bio je bitan dio preporuke o poučavanju stranih jezika koju su 2002. izdali šefovi država ili vlada EU-a okupljeni u Barceloni ⁽³¹⁾ i ponovili u Preporuci Vijeća o sveobuhvatnom pristupu poučavanju i učenju jezika ⁽³²⁾. Kao što je gore spomenuto, svi obrazovni sustavi koji su produljili trajanje učenja prvog stranog jezika od 2003. učinili su to snižavanjem početne dobi. U većini slučajeva te su se promjene dogodile između 2003. i 2011. ⁽³³⁾.

TRAJANJE TIJEKOM KOJEG JE UČENJE DRUGOG STRANOG JEZIKA OBVEZNO POVEĆANO U SAMO MALOM BROJU ZEMALJA TIJEKOM VREMENA

Na slici B3 prikazan je broj godina tijekom kojih studenti osnovnoškolskog i općeg srednjoškolskog obrazovanja moraju istodobno studirati dva strana jezika. Također pokazuje razliku u broju godina od 2003. godine.

U razdoblju 2021./2022. u većini obrazovnih sustava svi su učenici općeg obrazovanja u nekom trenutku tijekom školovanja istodobno naučili dva strana jezika (vidjeti sliku B1). Kao što je prikazano na slici B3, najčešća je situacija obveza učenja dvaju stranih jezika u razdoblju od 5 do 9 godina. Studenti studiraju dva strana jezika manje od 5 godina u 11 obrazovnih sustava. To uključuje Cipar i obrazovne sustave u kojima se to obvezno učenje odvija samo na nižoj srednjoškolskoj razini (Italija i Portugal) ili samo na višoj sekundarnoj razini (Bugarska, Mađarska, Austrija, Slovenija, Slovačka, Lihtenštajn, Norveška i Turska). Na drugom kraju ljestvice studenti u Luksemburgu moraju studirati dva strana jezika tijekom 13 godina, tijekom cijelog osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja.

Od 2002./2003. u većini obrazovnih sustava trajanje učenja drugog stranog jezika nije se povećalo. Naime, tijekom tog razdoblja otprilike trećina obrazovnih sustava za koje postoje podaci uvela je reforme kako bi se ojačalo učenje drugog stranog jezika kao obaveznog predmeta. Te se reforme mogu staviti u dvije kategorije. Prvo, u trima obrazovnim sustavima (Danska, Italija i Turska) učenje drugog stranog jezika postalo je obvezno za sve. Drugo, u devet obrazovnih sustava produljeno je razdoblje tijekom kojeg je istodobno učenje dvaju stranih jezika obvezno. Najznačajnija povećanja dogodila su se u Francuskoj (za pet godina) i Grčkoj (za četiri godine). Ovisno o obrazovnom sustavu, trajanje je produljeno snižavanjem početne dobi (flamanska zajednica Belgije, Češke, Latvije, Luksemburga, Poljske i Finske), odgađanjem dobi završetka školovanja (Lihtenštajn) ili oboje (Grčka i Francuska).

Za razliku od 2002./2003. do 2021./2022. Bugarska, Cipar, Litva i Island uveli su reforme kojima se smanjio broj godina tijekom kojih svi studenti moraju istodobno studirati dva strana jezika. Na primjer, na Cipru od 2015./2016. drugi strani jezik nije obavezan za sve studente u drugoj i trećoj godini općeg srednjoškolskog obrazovanja. Na Islandu od 2015./2016. učenici nisu obvezni studirati drugi strani jezik za jednu školsku godinu u dobi od 18 godina. Nadalje, početna dob za učenje drugog jezika promijenjena je 2014./2015. s 10 godina u dobnu skupinu od 10 do 12 godina.

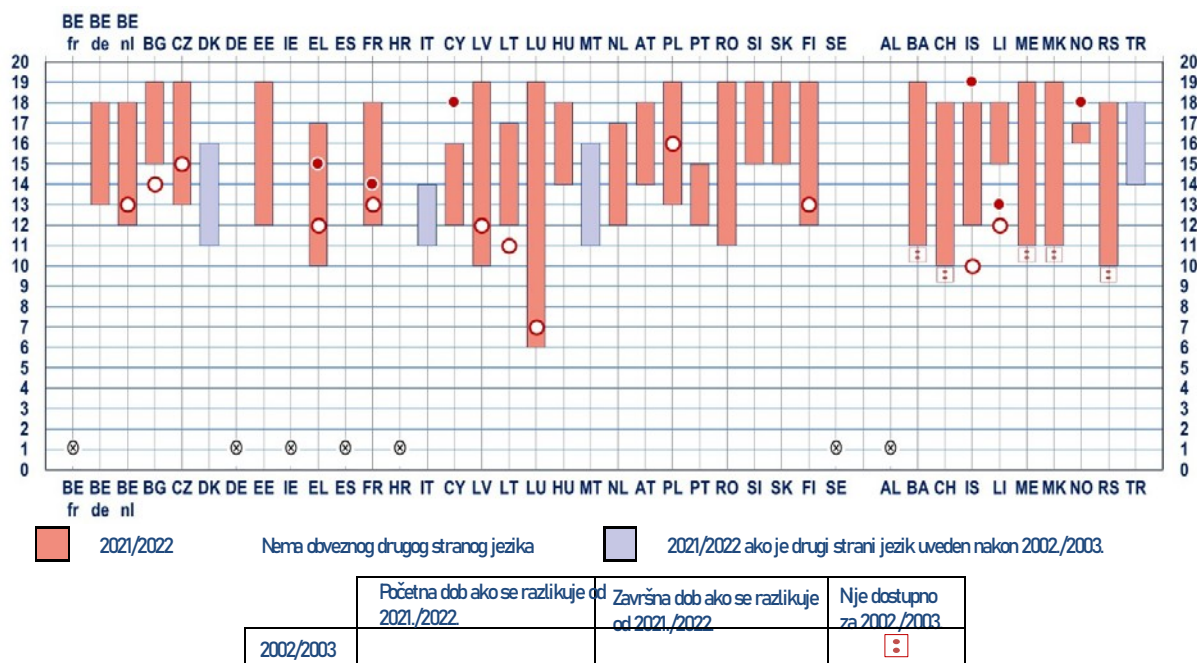
31 Zaključci predsjedništva – Europsko vijeće u Barceloni 15. i 16. ožujka 2002., C/02/930.

32 Preporuka Vijeća od 22. svibnja 2019. o sveobuhvatnom pristupu poučavanju i učenju jezika, SL C 189, 5.6.2019.

33 Za informacije po državama za 2010./2011. vidjeti Europsku komisiju/EACEA/Eurydice (2017.), str. 32. – 33.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

U osam obrazovnih sustava (Njemačka jezična zajednica Belgije, Estonije, Nizozemske, Austrije, Portugala, Rumunjske, Slovenije i Slovačke) broj godina tijekom kojih studenti istodobno uče dva strana jezika ostao je isti između 2002./2003. i 2021./2022. Međutim, u dvije od njih vrijedi spomenuti posebne okolnosti promjena u pogledu učenja drugog stranog jezika. U Sloveniji je 2011. uvedena reforma kojom je drugi jezik postao obavezan u dobi od 12 godina, ali je stavljena na čekanje u studenome iste godine i od tada se nikad više ne provodi. U 2021. obveza učenja dvaju stranih jezika primjenjivala se samo na studente starije od 15 godina. U Slovačkoj 2008./2009. studij dvaju stranih jezika postao je obavezan u nižem srednjoškolskom obrazovanju. Međutim, u rujnu 2015. najviše obrazovna tijela ukinula su obvezu za sve učenike nižeg sekundarnog obrazovanja da istodobno uče dva strana jezika do dobi od 15 godina. U isto vrijeme, dodijelili su individualnu školsku autonomiju u odlučivanju o tom pitanju.

Izvor: Gdje je Eurydice?

Slika 7. Slika B3: Razdoblje tijekom kojeg je učenje dvaju stranih jezika bilo obvezno u osnovnom i/ili općem srednjoškolskom obrazovanju (ISCED 1 – 3) 2021./2022. i razlike u odnosu na 2002./2003.

Napomene s objašnjenjem

Ova se slika prvenstveno odnosi na jezike opisane kao „strane” (ili „moderne”) u kurikulumu. Regionalni i/ili manjinski jezici (vidjeti sliku B9) i klasični jezici (vidjeti sliku B10) uključeni su samo ako ih kurikulum označava kao alternative stranim jezicima.

„Drugi jezik” znači jezik koji učenici uče uz prvi, što dovodi do toga da učenici istovremeno uče dva različita jezika.

Informacije se temelje na kurikulumu ili drugim dokumentima za usmjeravanje koje izdaju vrhovna tijela.

Za definicije „stranog jezika”, „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)”, „jezika kao obaveznog predmeta”, dokumenata za usmjeravanje i „tijela najviše razine obrazovanja” vidjeti Pojmovnik.

Napomene za pojedine zemlje

Belgija (BE fr): nakon tekuće kurikularne reforme drugi strani jezik postat će obavezan za sve studente u dobi od 13 i 14 godina od 2027./2028.

Španjolska: na slici je prikazana najraširenija situacija u Španjolskoj. Drugi strani jezik obavezan je za sve studente u nekim autonomnim zajednicama (npr. Andaluzija i Kanarija u dobi od 10 godina te País Vasco i Galicija od 12 godina).

Estonija (2002./2003. i 2021./2022.) i Island (2021./2022.): visoka obrazovna tijela navela su samo da učenici moraju početi učiti drugi strani jezik kao obavezni predmet u dobi od 10 do 12 godina.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Mađarska: došlo je do prekida u vremenskom nizu zbog promjene metodologije (promjena u ISCED kategorizaciji programa srednjoškolskog obrazovanja).

Nizozemska: trajanje učenja dva jezika varira ovisno o putu koji učenici prate.

Norveška: došlo je do prekida u vremenskom nizu zbog promjene metodologije (promjena načina na koji se izvješćuje o poučavanju drugog stranog jezika kao obveznog predmeta za sve).

U TREĆINI EUROPSKIH ZEMALJA SVI STUDENTI IMAJU PRAVO ODABRATI STRANE JEZIKE KAO IZBORNE PREDMETE.

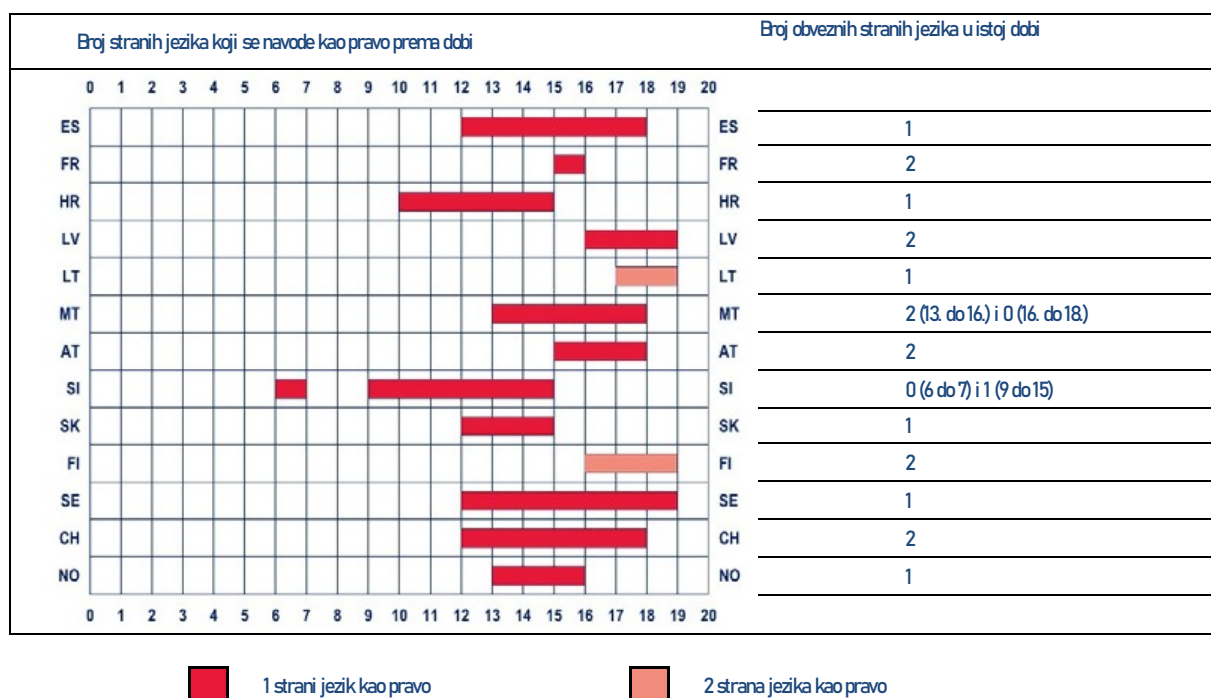
Osim jezika u kurikulumu koji su obvezni za sve, studenti mogu imati pravo na učenje stranih jezika kao izborne predmete. To pravo povećava mogućnost studenata da nauče više jezika od obvezne odredbe i, u nekim slučajevima, da studiraju dva strana jezika ako je samo jedan obavezan.

Slika B4 usmjerena je na učenje stranih jezika kao pravo za sve studente osnovnoškolskog i općeg srednjoškolskog obrazovanja. U njemu su prikazane samo zemlje s takvim odredbama. Uključuje i informacije o broju stranih jezika koji su obvezni predmeti za sve (vidjeti sliku B1), čime se pruža sveobuhvatnija slika pružanja informacija o stranom jeziku. Ovim se pokazateljem pridonosi raspravi o preporuci Vijeća upućenoj državama članicama EU-a o učenju dvaju jezika uz jezik školovanja (vidjeti uvod u ovaj odjeljak).

Kao što je prikazano na slici, u 13 zemalja škole moraju uključiti strane jezike u skup neobveznih predmeta koje moraju predložiti svim učenicima osnovnoškolskog i/ili općeg srednjoškolskog obrazovanja.

Pravo svih studenata da odaberu strane jezike u okviru svojih izbornih predmeta primjenjuje se samo na sekundarnoj razini, osim u Hrvatskoj, Sloveniji i Švedskoj, gdje se odnosi na studente u osnovnoškolskom i općem srednjoškolskom obrazovanju. U osnovnoškolskom obrazovanju u Hrvatskoj i Švedskoj svi učenici u dobi od 10 i 12 godina mogu se odlučiti za izborni strani jezik. U Sloveniji svi 6-godišnji studenti mogu odabrati da počnu učiti strani jezik godinu dana prije nego što učenje stranog jezika postane obvezno za sve. Ova prilika je ponovno pružena svim studentima u dobi od 9 godina.

Trajanje u kojem se strani jezici nude kao izborni predmeti svim studentima kreće se od 7 godina u Švedskoj do jedne godine u Francuskoj. U Francuskoj se to odnosi na sve učenike u dobi od 15 godina u općem srednjoškolskom obrazovanju (liceée général i technologique) i nastavlja se za neke od njih od 16 godina.

Slika 8. Slika B4: Strani jezici predviđeni kao pravo i obvezni predmeti za sve studente osnovnoškolskog i/ili općeg srednjoškolskog obrazovanja (ISCED 1 – 3), 2021/2022.

Nijedan strani jezik nije predviđen kao pravo na sve: BE, BG, CZ, DK, DE, EE, TJ, EL, IT, CY, LU, HU, NL, PL, PT, RO, AL, BA, LI, MENE, MK, RS, TR.

Napomene s objašnjenjem

Ova se slika prvenstveno odnosi na jezike opisane kao „strane” (ili „moderne”) u kurikulumu. Regionalni i/ili manjinski jezici (vidjeti sliku B12) i klasični jezici (vidjeti sliku B13) uključeni su samo ako ih kurikulum označava kao alternative stranim jezicima.

Informacije se temelje na kurikulumu ili drugim dokumentima za usmjeravanje koje izdaju vrhovna obrazovna tijela.

Za definicije „stranog jezika”, „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)”, „jezika kao prava”, „upravljačkih dokumenata” i „tijela najviše razine” vidjeti pojmovnik.

U sedam zemalja pružanje prava na strane jezike omogućuje svim studentima osnovnoškolskog i/ili općeg srednjoškolskog obrazovanja da istodobno studiraju dva strana jezika, iako je samo jedan od njih obvezan (vidjeti sliku B1). Naime, u Španjolskoj, Hrvatskoj i Švedskoj, gdje je samo jedan strani jezik obvezan za sve učenike tijekom školovanja, nudi im se dodatni jezik kao pravo na osnovnoškolsko i/ili opće srednjoškolsko obrazovanje. U preostale četiri zemlje strani jezici kao pravo pružaju se ili prije školskih godina tijekom kojih su dva strana jezika obvezna za sve (Slovenija, Slovačka i Norveška) ili nakon (Litva).

U šest zemalja (Francuska, Latvija, Malta, Austrija, Finska i Švicarska) navođenje stranih jezika kao pravo daje svim studentima mogućnost studiranja više od dva strana jezika u nekom trenutku općeg obrazovanja. U tim zemljama studenti imaju pravo odabrati strane jezike kao izborne predmete tijekom razdoblja općeg srednjoškolskog obrazovanja (nižeg i/ili višeg sekundarnog) ako je već obvezno studirati dva strana jezika. U većini slučajeva studenti mogu uzeti jedan strani jezik kao izborni predmet. U Finskoj, međutim, sve škole moraju osigurati dva strana jezika kao izborne predmete, uz one koje svi učenici uče kao obvezne predmete.

Dvije zemlje nedavno su uvele reforme koje se odnose na strane jezike kao pravo. U Grčkoj se od 2020./2021. tema „strani jezici” više ne nudi kao pravo svim studentima trećeg razreda općeg

srednjoškolskog obrazovanja uz obvezno učenje stranih jezika. Ta je reforma povezana s povećanjem broja godina tijekom kojih svi studenti moraju studirati dva strana jezika (vidjeti sliku B3), uvedenu 2020./2021. U Latviji su od uvođenja novog kurikulumu za više srednjoškolsko obrazovanje 2020. sve škole morale ponuditi treći strani jezik kao pravo na tri godine te razine obrazovanja.

U mnogim zemljama učenje stranog jezika nije ograničeno na strane jezike kao obvezne predmete ili neobvezne predmete koje sve škole moraju ponuditi. Doista, u velikom broju zemalja škole uživaju određenu autonomiju koja im omogućuje da nastave dodatne strane jezike. Ova nastava može biti dio posebnih mogućnosti koje odaberu pojedine škole. Međutim, nastavni plan i program osmišljen na razini škole i inicijative pokrenute lokalno ne navode se u ovom odjeljku, koji se usredotočuje na propise najviše razine kojima se definira minimalna ponuda stranog jezika za sve učenike. Poglavlje C sadržava dodatne podatke jer pruža informacije o stopama sudjelovanja učenika u osnovnom i srednjem obrazovanju u učenju jezika.

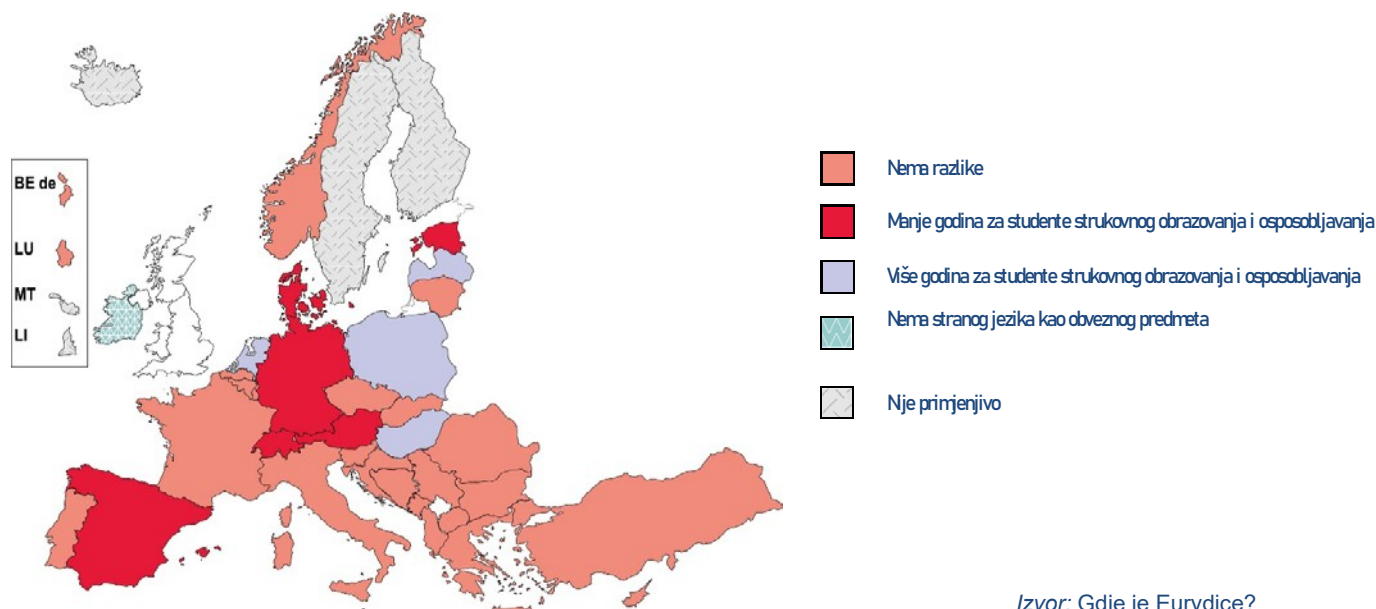
U VEĆINI ZEMALJA, STUDENTI VETERINARA ĆE NAUČITI JEDAN STRANI JEZIK ISTI BROJ GODINA KAO I NJIHOVI VRŠNJACI U OPĆEM OBRAZOVANJU.

Prethodna četiri pokazatelja usmjerena su na pružanje stranih jezika u općem obrazovanju. Na slici B5 uspoređuje se pružanje prvog stranog jezika kao obveznog predmeta u općem obrazovanju i strukovnom obrazovanju i osposobljavanju. Točnije, u njemu se promatra broj godina koje studenti strukovnog i općeg srednjoškolskog obrazovanja provode kao obvezni predmet učenja jednog stranog jezika ⁽³⁴⁾. Za potrebe usporedivosti ovdje se razmatraju samo načini strukovnog obrazovanja i osposobljavanja koji omogućuju pristup tercijarnom obrazovanju.

U velikoj većini europskih zemalja (21 od 31) svi studenti strukovnog i općeg srednjoškolskog obrazovanja moraju do kraja studija naučiti jedan strani jezik za isti broj godina. Međutim, u nekoliko slučajeva (šest zemalja) barem će neki studenti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja do kraja srednjoškolskog obrazovanja naučiti jedan strani jezik manji broj godina. U Danskoj, Njemačkoj, Španjolskoj i Švicarskoj nije obvezno da svi studenti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja nauče strani jezik; to ovisi o programu obrazovanja i osposobljavanja koji slijede. Stoga se zahtjev da svaki student mora naučiti jedan strani jezik primjenjuje samo na studente prije nego što započnu svoj program strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, odnosno prije nego što navršše 15 ili 16 godina, ovisno o zemlji. U Estoniji je učenje stranog jezika obvezno za sve studente tijekom prve godine strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, dok je u općem obrazovanju obvezno do kraja višeg sekundarnog obrazovanja. Naposljetku, u Austriji razlika predstavlja kraće trajanje programa strukovnog obrazovanja i osposobljavanja (1 godina manje) u srednjoškolskom obrazovanju.

S druge strane, u Latviji, Mađarskoj, Nizozemskoj i Poljskoj programi strukovnog obrazovanja i osposobljavanja dulji su, pa studenti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja studiraju jezik godinu dana dulje od svojih kolega u općem obrazovanju.

34 Broj godina koje se uzima u obzir za studente strukovnog obrazovanja i osposobljavanja je cijelo razdoblje tijekom kojeg svi studenti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja moraju studirati (barem) jedan strani jezik, uključujući tijekom pohađanja predškolskog, osnovnoškolskog i nižeg srednjoškolskog obrazovanja.

Izvor: Gdje je Eurydice?

Slika 9. Slika B5: Razlika između učenika općeg obrazovanja i studenata strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u broju godina koje su proveli kao obvezni predmet jednog stranog jezika, 2021./2022.

Napomene s objašnjenjem

S obzirom na složenost strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i velik broj putova u nekim zemljama, u ovom se pokazatelju uzimaju u obzir samo programi kojima se osigurava izravan pristup tercijarnom obrazovanju (tj. ISCED-P 354). Osim toga, u okviru tog definiranog područja primjene informacije se temelje na najreprezentativnijim programima, isključujući programe koji se pružaju u institucijama koje se bave vrlo specifičnim područjima (npr. likovna umjetnost i izvedbene umjetnosti). Isključeni su i programi obrazovanja odraslih, programi obrazovanja s posebnim potrebama ili putovi s vrlo malim brojem studenata. U okviru tog područja primjene, ako su strukovni programi različitog trajanja, smatra se da najkraći upućuje na krajnju dob. Za više pojedinosti o ISCED klasifikaciji vidjeti ISCED 2011 (UNESCO UIS, 2012.).

Ova se slika prvenstveno odnosi na jezike opisane kao „strane” (ili „moderne”) u kurikulumu. Regionalni i/ili manjinski jezici (slika B9) i klasični jezici (slika B10) uključeni su samo ako ih nastavni plan i program označava kao alternativu stranim jezicima.

Za više informacija o učenju jednog stranog jezika kao obveznog predmeta u općem obrazovanju vidjeti slike B1 i B2.

Nema stranog jezika kao obveznog predmeta: nema obveze za sve studente da uče jedan strani jezik.

Informacije se temelje na kurikulumu ili drugim dokumentima za usmjeravanje koje izdaju vrhovna obrazovna tijela.

Za definicije „nastavnog programa”, „stranog jezika”, „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)”, „jezika kao obveznog predmeta”, „upravljačkih dokumenata” i „tijela za visoko obrazovanje” vidjeti Pojmovnik.

Napomene za pojedine zemlje

Belgija (BE de), Hrvatska i Nizozemska: postoje razlike u trajanju strukovnih programa, a ta brojka predstavlja najkraći.

Malta, Švedska i Island: ne postoje načini strukovnog obrazovanja i osposobljavanja unutar područja primjene pokazatelja.

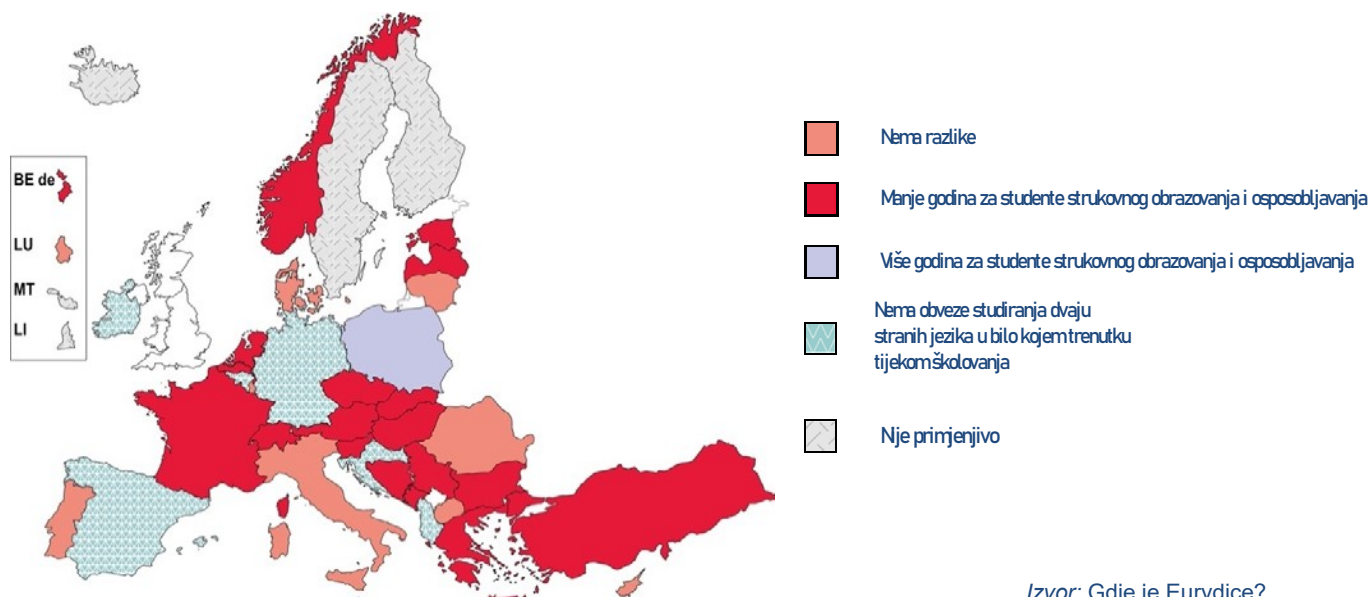
Što je s Finskom? nakon reforme uvedene 2018. trajanje nastave stranih jezika nije centralizirano regulirano za studente strukovnog obrazovanja i osposobljavanja. Razlikuje se ovisno o zahtjevima za kvalifikaciju o kojoj je riječ, studentovom prethodnom učenju i planu razvoja osobnih kompetencija učenika. Dva strana jezika jedan su od zahtjeva u pogledu kompetencija za sve kvalifikacije.

Lihtenštajn: dio programa strukovnog obrazovanja i osposobljavanja koji se temelji na školi pruža se u Švicarskoj.

U VEĆINI ZEMALJA, STUDENTI VETERINARA PROVEST ĆE MANJE GODINA UČEĆI DVA JEZIKA NEGO NJIHOVI VRŠNJACI U OPĆEM OBRAZOVANJU.

Dok u većini zemalja svi studenti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja uče strani jezik isti broj godina kao i njihovi vršnjaci u općem obrazovanju (vidjeti sliku B5), ista usporedba za drugi jezik pokazuje veće razlike između učenika strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i učenika općeg obrazovanja (slika B6). Slika B6 temelji se na najnižim zahtjevima u pogledu obveznog učenja dvaju stranih jezika za sve studente na brojnim pojedinačnim putovima strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i općeg obrazovanja ⁽³⁵⁾. Stope sudjelovanja studenata u učenju stranih jezika u dvama obrazovnim programima dostupne su u poglavlju C (vidjeti sliku C5).

U 19 obrazovnih sustava postoji razlika u vremenu provedenom u učenju dvaju stranih jezika između dviju vrsta obrazovnih programa na štetu studenata strukovnog obrazovanja i osposobljavanja. U većini slučajeva, to je 3 ili 4 godine. Međutim, razlika iznosi dvije godine u Bugarskoj i Grčkoj te jednu godinu u Nizozemskoj i Norveškoj.

Izvor: Gdje je Eurydice?

Slika 10. Slika B6: Razlika između studenata općeg obrazovanja i studenata strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u broju godina koje su istodobno proveli učenje dvaju stranih jezika kao obveznih predmeta, 2021./2022.

Napomene s objašnjenjem

Vidjeti objašnjenja za sliku B5.

Za više informacija o učenju dvaju stranih jezika kao obveznih predmeta u općem obrazovanju vidjeti slike B1 i B3.

Napomene za pojedine zemlje

Malta, Švedska i Island: u području primjene ovog pokazatelja ne postoji smjer strukovnog obrazovanja i osposobljavanja.

Što je s Finskom? nakon reforme uvedene 2018. trajanje nastave stranih jezika nije centralizirano regulirano za studente strukovnog obrazovanja i osposobljavanja. Razlikuje se ovisno o zahtjevima za kvalifikaciju o kojoj je riječ, studentovom prethodnom učenju i planu razvoja osobnih kompetencija učenika. Dva strana jezika jedan su od zahtjeva u pogledu kompetencija za sve kvalifikacije.

Lihtenštajn: dio programa strukovnog obrazovanja i osposobljavanja koji se temelji na školi pruža se u Švicarskoj.

³⁵ Za potrebe usporedivosti ovdje se razmatraju samo načini strukovnog obrazovanja i osposobljavanja koji omogućuju pristup tercijarnom obrazovanju. Broj godina predviđen za studente strukovnog obrazovanja i osposobljavanja je cijelo razdoblje tijekom kojeg svi studenti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja moraju studirati (najmanje) dva strana jezika, uključujući tijekom pohađanja osnovnoškolskog i nižeg srednjoškolskog obrazovanja.

U većini obrazovnih sustava s nižim zahtjevima za strukovno obrazovanje i osposobljavanje (Belgija njemačkog govornog područja i flamanske zajednice), Češka, Estonija, Grčka, Francuska, Latvija, Nizozemska, Bosna i Hercegovina, Švicarska, Crna Gora i Srbija studenti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja počinju učiti drugi strani jezik kao obvezni predmet prije srednjoškolskog obrazovanja, dok je osnovno obrazovanje još uvijek uobičajeno za sve. U okviru višeg srednjoškolskog obrazovanja to učenje više nije obvezno za sve studente programa strukovnog obrazovanja i osposobljavanja (iako neki mogu nastaviti učiti dva strana jezika), dok je za one iz općeg obrazovanja i dalje obvezno. U Mađarskoj, Austriji, Sloveniji, Slovačkoj, Norveškoj i Turskoj, drugi strani jezik kao obvezni predmet odnosi se isključivo na sve studente na općoj srednjoj razini. Naposljetku, u Bugarskoj svi studenti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja studiraju dva obvezna strana jezika tijekom dvije godine, dok su za svoje kolege u općem obrazovanju obvezni četiri godine, do kraja višeg srednjoškolskog obrazovanja.

U osam zemalja (Danska, Italija, Cipar, Litva, Luksemburg, Portugal, Rumunjska i Sjeverna Makedonija) nema razlike između tih dviju vrsta obrazovnih programa. Drugim riječima, to znači da će do kraja srednjoškolskog strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i općeg obrazovanja učenici istodobno učiti dva jezika tijekom istog broja godina.

Naposljetku, u Francuskoj zajednici Belgije, Njemačke, Irske, Španjolske, Hrvatske i Albanije ne zahtijeva se da svi studenti studiraju dva jezika ni u osnovnom ni u srednjoškolskom obrazovanju.

U Poljskoj se duljim trajanjem programa strukovnog obrazovanja i osposobljavanja objašnjava dodatna godina koju su studenti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja proveli na učenju jezika.

ODJELJAK II. – RAZNOLIKOST PONUĐENIH JEZIKA

Prethodni odjeljak usredotočio se na broj stranih jezika koji su obvezni za sve studente i razdoblje u kojem studenti moraju učiti strane jezike. Ovaj je odjeljak usmjeren na posebne jezike koji se podučavaju u školama u Europi.

Odjeljak započinje proučavanjem jezika koji su obvezni za sve učenike tijekom najmanje jedne školske godine (vidjeti sliku B7.). Zatim se nastavlja raspravom o stranim jezicima koje sve škole moraju osigurati i onima iz kojih škole mogu birati pri izradi kurikuluma za strani jezik (vidjeti sliku B8). U odjeljku se zatim ispituju jezici za koje se u kurikulumima ponekad razmatraju alternative stranim jezicima, odnosno regionalnim i manjinskim jezicima te klasičnim jezicima (vidjeti slike B9 i B10). Još jedno područje istraživanja jest pružanje nastave jezika kod kuće (tj. jezika koje učenici govore kod kuće) studentima migrantskog podrijetla (vidjeti sliku B11). Naposljetku, slika određenih jezika koji se podučavaju u školama dopunjena je pregledom jezika koji se upotrebljavaju za pružanje integriranog učenja sadržaja i jezika (CLIL), odnosno osiguravanjem učenja na kojem se jezik razlikuje od jezika školovanja upotrebljava za podučavanje različitih predmeta (vidjeti sliku B12).

Svi pokazatelji u ovom odjeljku temelje se na podacima prikupljenima putem mreže Eurydice. Stoga obuhvaćaju 39 obrazovnih sustava u 37 zemalja ⁽³⁶⁾.

OBVEZNI STRANI JEZIK ZA SVE UTVRĐEN JE U VIŠE OD POLOVICE SVIH EUROPSKIH OBRAZOVNIH SUSTAVA: NAJČEŠĆE JE ENGLJSKI JEZIK

Učenje stranog jezika obvezno je u gotovo svim europskim zemljama (vidjeti poglavlje B, odjeljak I.). Na slici B7 ispituje se definiraju li najviša obrazovna tijela određeni strani jezik (ili određene strane jezike) koji svi učenici moraju studirati najmanje jednu školsku godinu. Naglasak je na studentima osnovnoškolskog i nižeg srednjoškolskog obrazovanja.

Kao što je prikazano na slici, u više od polovice ispitanih obrazovnih sustava (22 od 39 obrazovnih sustava) svi studenti moraju studirati određeni strani jezik (ili određene strane jezike). U drugim sustavima učenici ili škole mogu odabrati jezik ili jezike koji se studiraju. Tijela najviše razine obrazovanja često usmjeravaju taj izbor definiranjem nekoliko jezika iz kojih škole i/ili učenici moraju odabrati (vidjeti sliku B8).

U većini obrazovnih sustava s posebnim obveznim jezicima službeni dokumenti definiraju samo jedan jezik koji je obavezan za sve. Dva specifična strana jezika koja su obavezna za sve definirana su u njemačkim i flamanskim zajednicama Belgije, Cipra, Švicarske i Islanda. U Luksemburgu postoje tri posebna obavezna strana jezika.

Engleski je obavezan u gotovo svim obrazovnim sustavima koji definiraju određeni obavezni strani jezik: 21 od 22 obrazovna sustava (svi osim Finske). U većini tih sustava (15 sustava), engleski je jedini propisani obavezni strani jezik.

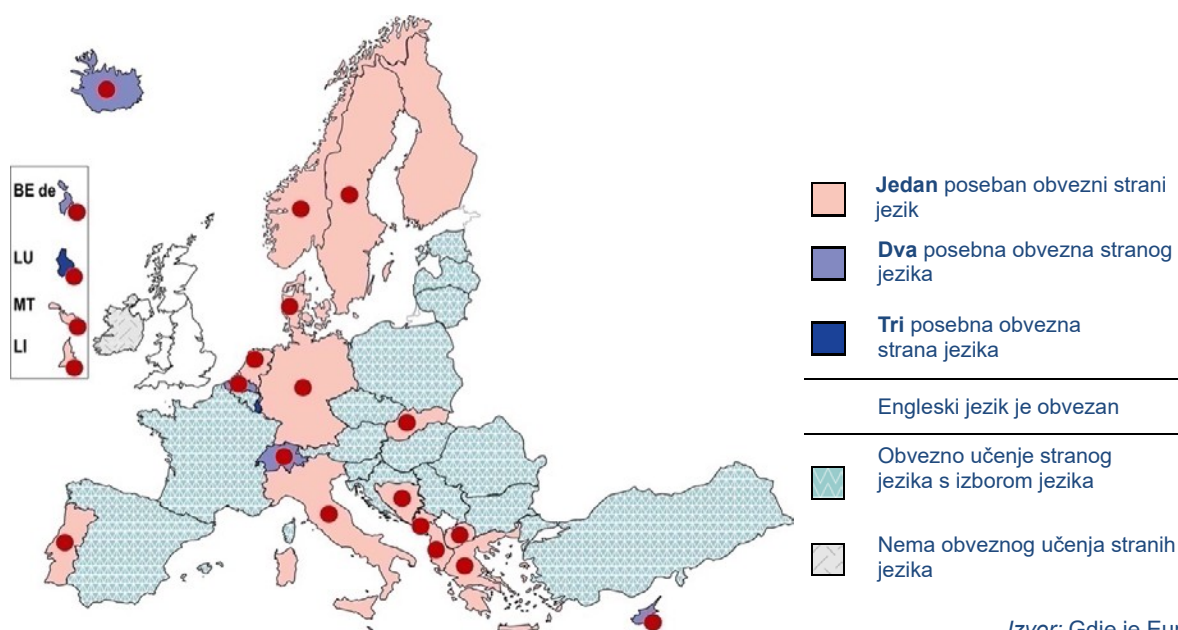
Drugi jezici osim engleskog obavezni su za sve studente samo u nekoliko zemalja.

Francuski je obavezan za sve studente u njemačkim i flamanskim zajednicama Belgije, Cipra, Luksemburga i nekih kantona u Švicarskoj. U dvjema belgijskim zajednicama i Luksemburgu, francuski je prvi strani jezik koji svi studenti moraju studirati. Na Cipru je drugi obavezni strani jezik, nakon engleskog. U Švicarskoj, redoslijed varira: u kantonima koji francuski definiraju kao obavezni strani jezik, on je ponekad prvi, a ponekad i drugi obavezni jezik (za pojedinosti vidjeti napomene za pojedine zemlje na slici B7.). Važno je napomenuti da je francuski obavezan uglavnom u zemljama u kojima je jedan od službenih državnih jezika (sve prethodno navedene zemlje osim Cipra; vidjeti sliku A1).

Isto tako, njemački je obavezan u zemljama u kojima je jedan od državnih jezika, naime u Luksemburgu i u svim kantonima koji nisu njemački govornici u Švicarskoj.

Finska i Island odredili su neke nordijske jezike kao obavezne za sve studente. U Finskoj je obavezan drugi državni jezik (švedski ili finski, ovisno o glavnom jeziku škole). Na Islandu je uz engleski jezik obavezan i danski jezik (Norveški ili švedski mogu ga zamijeniti u određenim okolnostima).

36 Pojedinosti o pokrivenosti ovog izvješća po državama nalaze se u uvodu u izvješće.

Izvor: Gdje je Eurydice?

Slika 11. Slika B7: Posebni strani jezici obvezni za sve studente osnovnoškolskog i nižeg sekundarnog obrazovanja (ISCED 1 – 2), 2021./2022.

Napomene s objašnjenjem

Na slici je prikazano navode li se u kurikulumu ili drugim dokumentima za usmjeravanje koje izdaju tijela najviše razine (obrazovanje) obvezni strani jezici koje svi učenici osnovnoškolskog i/ili nižeg srednjoškolskog obrazovanja moraju naučiti tijekom najmanje jedne školske godine. Ako je to slučaj, navodi se broj obveznih jezika. Kada je riječ o detaljima o tome koji su strani jezici obvezni za sve, prikazuje se samo engleski. Jezici koji nisu engleski navedeni su u povezanom tekstu.

Za definicije „nastavnog programa”, „stranog jezika”, „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)”, „jezika kao obaveznog predmeta”, „upravljačkih dokumenata” i „tijela za visoko obrazovanje” vidjeti Pojmovnik.

Napomene za pojedine zemlje

Belgija (BE fr): samo regija glavnog grada Bruxellesa i Valonske općine poznate kao „jezična granica” (Comines-Warneton, Mouscron, Flobecq i Enghien) imaju poseban obvezni jezik, koji je nizozemski. U drugim dijelovima Francuske zajednice u Belgiji ne postoji poseban strani jezik koji je obavezan za sve studente.

Belgija (BE de): Francuski je prvi strani jezik. Samo u školama gdje je francuski jezik nastava je njemački prvi strani jezik. Engleski jezik nije definiran u gornjim upravljačkim dokumentima kao obvezni strani jezik. Međutim, u praksi, sve opće srednje škole zahtijevaju od učenika da uče engleski jezik. Stoga se ta brojka odnosi na dva specifična obvezna strana jezika i navodi se da je engleski obavezan.

Njemačka: u devet saveznih zemalja engleski je obavezan kao prvi strani jezik. Francuski jezik je obavezan u Saarlandu.

Irska: svi studenti moraju učiti dva državna jezika: Engleski i irski. Međutim, niti jedan od njih ne smatra se stranim jezikom u kurikulumu.

Španjolska: Engleski je poseban obvezni jezik u samo nekoliko autonomnih zajednica (npr. Valencija, Rioja i Kastilja-La Mancha).

Što je s Finskom? Švedski je obavezan u školama u kojima je finski jezik školovanja, a finski je obavezan u školama u kojima je švedski jezik školovanja.

Bosna i Hercegovina: pristup prikupljanju podataka bio je različit od drugih zemalja. Informacije za razdoblje 2021./2022. temelje se na anketi kantonalnih propisa. U većini kantona engleski je obavezan.

Švicarska: za studente su obavezna dva strana jezika. Navedeni obvezni jezici uključuju sve državne jezike (francuski, njemački, talijanski i rimski) i engleski. Redoslijed ovisi o kantonu. Obično se kao prvi obvezni strani jezik navodi nacionalni jezik, a engleski kao drugi strani jezik ili engleski kao prvi obvezni strani jezik, a drugi kao jedan nacionalni

jezik. Točnije, u većini kantona njemačkog govornog područja prvi obvezni strani jezik je engleski, a drugi francuski (u nekim kantonima red je obrnut). U kantonima francuskog govornog područja prvi strani jezik je njemački, a drugi engleski. U kantonu talijanskog govornog područja prvi obvezni strani jezik je francuski, a drugi njemački.

Analizom razvoja obveznog učenja stranih jezika tijekom vremena otkriva se da su politike o obveznim jezicima prilično stabilne u Europi. Međutim, u posljednjih nekoliko godina dogodile su se neke promjene. Luksemburg je 2017. u EU-u donio reformu kojom se francuski jezik uvodi u rani i predškolski odgoj i obrazovanje u dobi od tri godine. To znači da djeca sada uče francuski prije nego što počnu učiti njemački, koji počinju kada imaju 6 godina (prije reforme njemački je bio prvi obvezni jezik, a zatim francuski). Kao i prije reforme, engleski je treći jezik koji svi studenti u Luksemburgu moraju naučiti. Izvan EU, u Crnoj Gori reformom iz 2017. uveden je engleski kao obavezan strani jezik za sve studente iz prvog razreda osnovnog obrazovanja. S obzirom na dulje razdoblje koje je mapirano u različitim izdanjima ovog izvješća (koje obuhvaća posljednja dva desetljeća), neke druge zemlje (npr. Italija, Portugal i Slovačka) provele su reforme kojima se engleski jezik uvodi kao obavezan predmet (za pojedini vidjeti Europska komisija/EACEA/Eurydice, 2017., str. 44.).

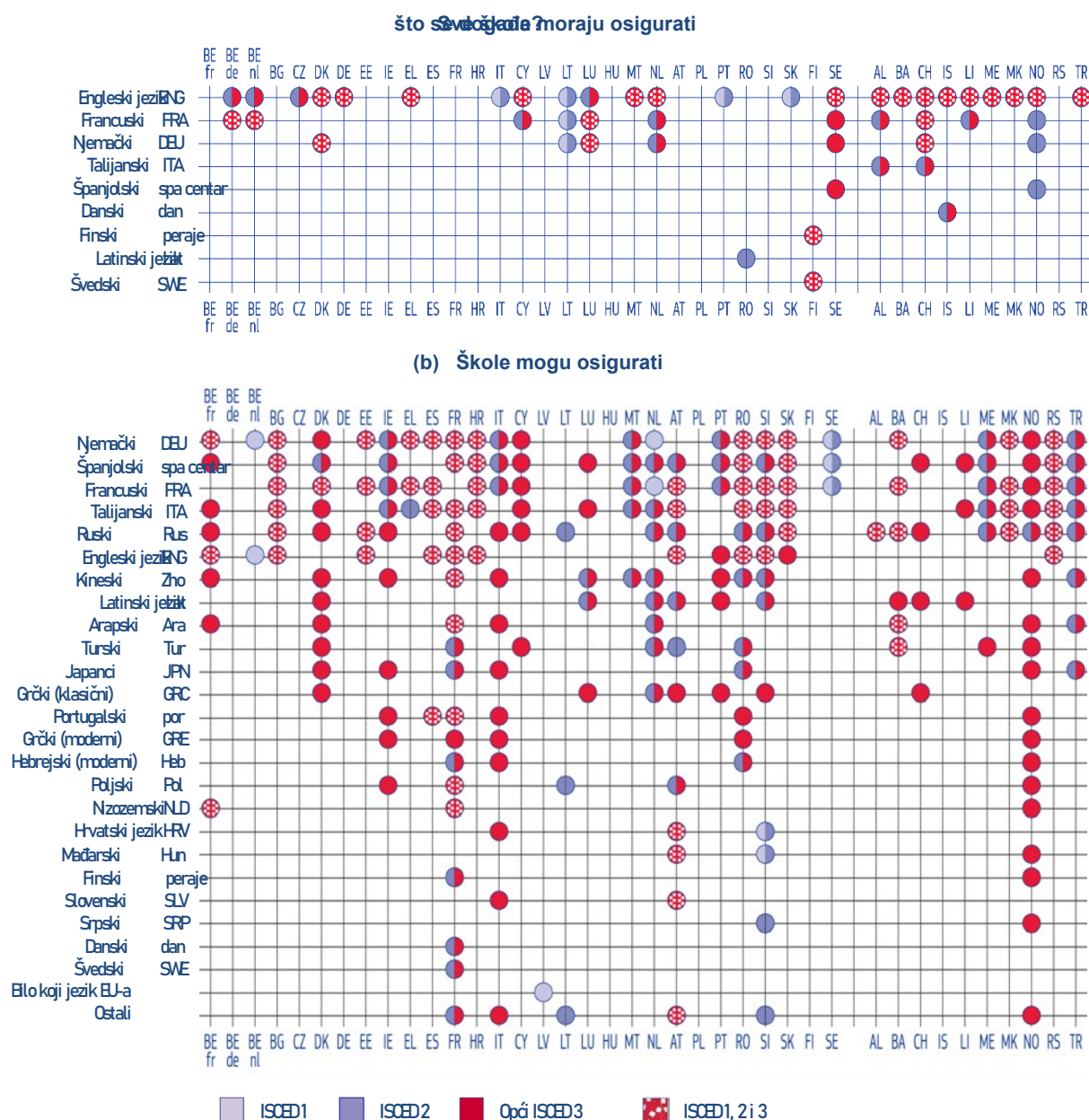
Informacije o jezicima koje dokumenti o upravljanju definiraju kao obvezne mogu se dopuniti podacima o stvarnim udjelima studenata koji studiraju različite jezike. Ti su podaci navedeni u poglavlju C odjeljku II.

U NEŠTO VIŠE OD JEDNE TREĆINE OBRAZOVNIH SUSTAVA U UPRAVLJAČKIM DOKUMENTIMA NAJVIŠE RAZINE NAVODI SE NAJMANJE DVA STRANA JEZIKA KOJA SVE ŠKOLE MORAJU OSIGURATI.

Strani jezici koje učenici uče (vidjeti poglavlje C, odjeljak II.) ovise o jezičnim odredbama utvrđenima u kurikulumu. Na slici B8 prikazani su posebni strani jezici dostupni u školama prema upravljačkim dokumentima najviše razine. Sastoji se od dva dijela: u dijelu (a) navode se posebni strani jezici koje sve škole moraju osigurati; dio (b) prikazuje strane jezike koje škole mogu odlučiti pružiti učenicima.

U gotovo svim zemljama u dokumentima o upravljanju na najvišoj razini navedeni su strani jezici koje škole moraju osigurati ili mogu pružiti (ili oba) za barem jednu razinu obrazovanja. Osim toga, mogu dopustiti ili potaknuti škole da ponude jezike koji nisu navedeni. U nekim slučajevima, u dokumentima za usmjeravanje izričito se upućuje na autonomiju škola u pogledu jezika koje oni mogu pružiti, uz navođenje jezika koje moraju osigurati (u njemačkoj jezičnoj zajednici Belgije i Finske). U drugim slučajevima u dokumentima za usmjeravanje nisu navedeni jezici koje škole mogu pružiti ni jezici koje moraju osigurati, čime se školama daje potpuna autonomija u odlučivanju o tome (u Mađarskoj i Poljskoj).

U većini zemalja u upravljačkim dokumentima najviše razine naveden je jedan ili više stranih jezika koje moraju osigurati sve škole. U većini slučajeva ti su jezici engleski, a zatim francuski i/ili njemački. Kada su navedeni drugi jezici, oni su često službeni državni jezici (finski/švedski u Finskoj i talijanski u Švicarskoj) ili jezik susjedne zemlje (talijanski u Albaniji). U mnogim je slučajevima, posebno na razini osnovnog obrazovanja, za studente obvezno učenje određenih stranih jezika (vidjeti sliku B7.). Nadalje, na slici B8 prikazano je da se broj navedenih stranih jezika povećava na sekundarnoj razini. U Švedskoj, Švicarskoj i Norveškoj trebalo bi osigurati četiri posebna strana jezika u svim školama nižeg i/ili općeg srednjoškolskog obrazovanja, ovisno o zemlji.

Izvor: Gdje je Eurydice?

Slika 12. Slika B8: Strani jezici navedeni u upravljačkim dokumentima najviše razine za osnovno i opće srednjoškolsko obrazovanje (ISCED 1 – 3), 2021/2022.

Napomene s objašnjenjem

Na ovoj su slici prikazani određeni strani jezici koji se pružaju u školama u skladu s kurikulumom ili drugim dokumentima za usmjeravanje koje izdaju visokoobrazovna tijela. U dijelu (a) navedeni su strani jezici koje sve škole moraju osigurati; u dijelu (b) prikazani su strani jezici koje škole mogu odabrati. U nekim se slučajevima školama dopušta ili potiče da ponude dodatne jezike uz navedene jezike.

Za jednu ili više razina obrazovanja u kurikulumu ili dokumentima o upravljanju na najvišoj razini možda se ne navode strani jezici koje škole moraju ili mogu osigurati. U nekim slučajevima mogu izričito upućivati na autonomiju škola u tom području politike.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

U tom se broju i napomenama za pojedine zemlje ne navodi trebaju li se navedeni jezici navesti kao prvi, drugi ili treći jezik.

Klasični jezici (tj. klasični grčki i latinski) uključeni su samo kada ih nastavni plan i program ili dokumenti o upravljanju na najvišoj razini označavaju kao alternative stranim jezicima.

U svakom dijelu brojke jezici se navode silaznim redoslijedom prema broju obrazovnih sustava koji ih uključuju u njihov kurikulum ili dokumente o upravljanju na najvišoj razini. Pri rangiranju se ne uzima u obzir razina obrazovanja za koju se preporučuje/zahtijeva učenje stranog jezika. Ako je više jezika navedeno u istom broju obrazovnih sustava, oni se naručuju abecedno u skladu s kodom ISO 639 – 3 (vidjeti <http://www.sil.org/iso639-3/>, posljednji pristup: 13. srpnja 2022.).

Službeni jezici EU-a prikazuju se ako su dostupni u najmanje dva obrazovna sustava; svi ostali jezici prikazani su ako su dostupni u najmanje tri obrazovna sustava. Svi jezici koji nisu prikazani na slici su označeni kao „ostali” i navedeni u napomenama za pojedinu zemlju.

Za definicije „nastavnog programa”, „stranog jezika”, „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)” i „upravljačkih dokumenata” vidjeti Pojmovnik.

Napomene za pojedine zemlje

Belgija (BE fr): u regiji glavnog grada Bruxellesa i u valonskim općinama s posebnim jezičnim statusom uz flamansku zajednicu u Belgiji, sve škole moraju osigurati nizozemsko obrazovanje u osnovnom i općem srednjem obrazovanju. U valonskim općinama s posebnim jezičnim statusom uz Njemačku jezičnu zajednicu, škole moraju osigurati njemački jezik u osnovnom i općem srednjem obrazovanju. Od rujna 2022. (francuski) znakovni jezik može se nuditi u općem srednjoškolskom obrazovanju.

Njemačka: u devet saveznih zemalja sve škole moraju osigurati engleski jezik. Sve škole moraju osigurati francuski u Saarlandu.

Što? -Francuska: „Ostali” jezici uključuju armenski, kambodžanski i regionalni jezik baskijski, Breton, katalonski, Korzikanski, kreolski, melanezijski, okcitan i tahitski u općem srednjoškolskom obrazovanju. U nižem srednjem obrazovanju mogu se ponuditi i korejski, vijetnamski i regionalni jezik Gallo, regionalni jezici Alsacea i regionalni jezici Moselle. U općem višem srednjem obrazovanju mogu se ponuditi i norveški, perzijski, tamilski i regionalni jezici Wallisian i Futunian.

Italija: „Ostali” jezici uključuju albanski i srpski/hrvatski, koji se smatraju srpsko-hrvatskim.

Litva: „Ostali” jezici uključuju latvijski.

Nizozemska: sve škole u pokrajini Friesland moraju ponuditi Frisian.

Austrija: „Ostali” jezici uključuju češki, slovački i bosanski/hrvatski/srpski jezik koji se podučava kao jedan jezik.

Slovenija: „Ostali” jezici uključuju makedonski i (slovenski) znakovni jezik u nižem srednjem obrazovanju.

Što je s Finskom? Švedski jezik mora se osigurati u školama u kojima je jezik školovanja finski i finski mora se osigurati u školama u kojima je jezik školovanja švedski.

Bosna i Hercegovina: škole u sarajevskom kantonu mogu odlučiti osigurati arapski i turski jezik.

Švicarska: strani jezici koji će se osigurati razlikuju se ovisno o jezičnim regijama i kantonima: Kantoni francuskog govornog područja moraju osigurati njemački i engleski, kantoni njemačkog govornog područja moraju osigurati francuski i engleski, a kantoni talijanskog govornog područja moraju pružati njemački, francuski i engleski jezik u osnovnom i općem srednjem obrazovanju. Talijanski jezik mora biti osiguran u općem srednjoškolskom obrazovanju u svim kantonima francuskog i njemačkog govornog područja. Romansh mora biti osiguran u njemačkom govornom dijelu kantona Graubünden.

Norveška: „Ostali” jezici uključuju albanski, estonski, islandski, amharski, bosanski, darski, filipinski, kantonski, korejski, kurdski (Sorani), Oromo, Punjabi, perzijski, somalijski, tamilski, (norveški) znakovni jezik, tajlandski, Tigrinya, Urdu i vijetnamski.

Osim stranih jezika koje škole moraju osigurati, u dokumentima o upravljanju na najvišoj razini često se spominju strani jezici koje škole mogu odabrati. Osim engleskog, francuskog i njemačkog, najčešće navedeni strani jezici su španjolski, talijanski i ruski. Zatim dolazi kineski, a zatim latinski, arapski, turski, japanski, klasični grčki i portugalski. U nekoliko zemalja klasični jezici (tj. klasični grčki i latinski) imaju u vrhunskim upravljačkim dokumentima kao strani jezici koje škole mogu pružiti. Drugim riječima, oni su alternative suvremenim stranim jezicima i mogu se proučavati umjesto njih. Naposljetku, prema upravljačkim dokumentima najviše razine, škole u manjem broju zemalja mogu osigurati nekoliko drugih europskih jezika.

Kao što se očekivalo, broj određenih stranih jezika koje škole mogu odlučiti osigurati povećanje općeg srednjoškolskog obrazovanja, posebno u općem srednjoškolskom obrazovanju. Kada studenti dosegnu tu razinu obrazovanja, često moraju studirati više od jednog stranog jezika ili imaju mogućnost studiranja nekoliko stranih jezika kao izbornih predmeta (vidjeti slike B3 i B4). Stoga odredba stranog jezika u kurikulumu odražava zahtjeve za studente navedene u kurikulumu.

Broj navedenih stranih jezika koje škole mogu pružiti vrlo je visok u Francuskoj i Austriji na sve tri razine obrazovanja. Taj je broj posebno visok i u nižem i općem srednjoškolskom obrazovanju u Mađarskoj, Rumunjskoj i Sloveniji. U nekim zemljama kurikulum navodi velik broj stranih jezika koje škole mogu pružati u općem srednjoškolskom obrazovanju. To je slučaj u Danskoj, Irskoj, Italiji i Norveškoj.

OTPRILIKE POLOVICA SVIH EUROPSKIH ZEMALJA NAVODI REGIONALNE ILI MANJINSKE JEZIKE U SLUŽBENIM DOKUMENTIMA KOJI SE ODOSE NA OBRAZOVANJE

Diljem Europe, uz službene državne jezike, regionalni ili manjinski jezici govore se u dijelovima teritorija zemalja. Iako se pravni status i broj osoba koje govore te jezike uvelike razlikuju, mnogi imaju zajednički određeni stupanj nesigurnosti (Gerken, 2022.). U većini europskih zemalja zakonodavstvo službeno priznaje barem jedan regionalni ili manjinski jezik (vidi sliku A1) i promiče njegovu uporabu u različitim područjima javnog života, uključujući javnu upravu, pravne usluge, obrazovanje, medije, kulturu te gospodarski i društveni život.

Slika B9 usmjerena je na uključivanje regionalnih ili manjinskih jezika u obrazovanje. U njemu se navodi odnose li se službeni (upravljački) dokumenti koje izdaju visokoobrazovna tijela, kao što su nacionalni kurikulumi ili obrazovni programi, nacionalni dokumenti o ocjenjivanju ili ispitu ili propisi kojima se od škola zahtijeva da pružaju poduku na određenim jezicima, na regionalnim ili manjinskim jezicima i, ako je to slučaj, na njima su navedeni jezici.

Kao što je prikazano na slici, u otprilike polovici ispitanih obrazovnih sustava dokumenti za usmjeravanje koje izdaju visokoobrazovna tijela posebno se odnose na pružanje određenih regionalnih ili manjinskih jezika. Broj obuhvaćenih jezika kreće se od jednog ili dva (Danska, Grčka, Nizozemska, Slovenija i Albanija) do 10 ili više (Francuska, Hrvatska, Italija, Mađarska, Poljska, Rumunjska i Srbija).

U nekim se zemljama svi službeno priznati regionalni ili manjinski jezici (vidjeti sliku A1) i samo ti regionalni ili manjinski jezici posebno spominju u dokumentima za usmjeravanje koje izdaju visokoobrazovna tijela. To je slučaj u Italiji, Mađarskoj, Nizozemskoj, Poljskoj, Sloveniji, Finskoj, Švedskoj, Crnoj Gori i Norveškoj. U Poljskoj, na primjer, svi službeno priznati regionalni ili manjinski jezici imaju temeljni kurikulum, a škole su obvezne pružati poduku na regionalnom ili manjinskom jeziku ako su ispunjeni određeni uvjeti (npr. minimalni broj studenata podnosi zahtjev za učenje jezika). U Nizozemskoj, gdje je Frisian službeno priznat manjinski jezik, svi učenici osnovnoškolskog i nižeg srednjeg obrazovanja na frizijskom području moraju studirati taj jezik (slijedom toga, sve škole u tom području moraju ga osigurati). Osim pružanja uputa, dokumenti za upravljanje mogu se odnositi na pružanje ispita na regionalnim ili manjinskim jezicima. Na primjer, u Mađarskoj učenici mogu polagati ispit za završnu srednju školu (érettségi) na bilo kojem od službeno priznatih regionalnih ili manjinskih jezika.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

		BEfr	BEde	BEnl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
Nema upućivanja		•	•	•		•			•	•						•	•		•	
Asturijski	ast											•								
Bjeloruski	bel																	•		
Bosnaci	bos													•						
Breton	bre												•							
Bugarski	bul																			•
Katalonski	cat											•	•		•					
Valencijski	cat											•								
Češki	ces													•						
Corisican	cos												•							
Kashubian	csb																			
Danski	dan							•												
Njemački	deu													•	•			•		•
Grčki	ell														•					•
Baskijski	eus											•	•							
Farski otoci	fao						•													
Finski	fin																			
Meänkieli	fit																			
Kven	fkv																			
Francuski	fra														•					
Francoprovençal	frp												•		•					
Frisian	frs							•												
Friulian	fur														•					
Galicijski	glg											•								
Hebrejski	heb				•									•						
Hrvatski jezik	hrv														•					•
Mađarski	hun													•						
Armenski	hye				•															•
Italijanski	ita													•						
Grenlandski	kal						•													
Keraim	kir																			
Litavski	lit																			
Ladin	lld														•					
Makedonski	mkd													•						
Niskonjemački njemački	nds							•												
Ocitan	oci											•	•		•					
Picard	pcd												•							
Poljski	pol													•				•		•
Kredski/kredski	rof												•							
Romanička	rom				•															•
Rumunjski	ron																			•
Rusyn	rus													•						•
Aromanian (Mach)	rup																			
Ruski	rus													•				•		
Slovački	slk													•						•
Slovenski	slv													•	•					•
Samri	sme																			
Albanski	sqi													•	•					
Sardinijski	srd														•					
Srpski	srp													•						•
Tahitian	tah												•							
Tatar	tat																			
Turski	tur				•						•									
Ukrajinski	ukr													•						•
Lužičkosrpski	wen							•												
Jidiš	yid																			
Ostali													•							•

Slika 13. Slika B9: Regionalni ili manjinski jezici koji se posebno navode u upravljačkim dokumentima najviše razine za osnovnoškolsko i opće srednjoškolsko obrazovanje (ISCED 1 – 3), 2021/2022.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CN	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
Nema upućivanja	•				•							•	•	•	•					•
Asturijski	ast			•																
Bjeloruski	bel			•																
Bosanski	bos															•			•	
Bretonski	bre																			
Bugarski	bul					•													•	
Katalonski	cat																			
Valencijski	cat																			
Češki	ces			•	•														•	
Korsičanski	cos																			
Kashubian	cas			•																
Danski	dan																			
Njemački	deu			•	•	•					•									
Grčki	ell																			
Baskijski	eus																			
Farski otoci	fas																			
Finski	fin									•								•		
Meänkieli	fit									•										
Kven	fin																	•		
Francuski	fra																			
Francoprovençal	fra																			
Frisian	frs	•																		
Friulian	fri																			
Galicijski	glg																			
Hebrejski	heb			•	•															
Hrvatski jezik	hrv		•			•										•			•	
Mađarski	hun		•			•	•	•											•	
Amenski	hye			•																
Talijanski	ita					•	•													
Grenlandski	kal																			
Karaim	kar			•																
Litavski	lit			•																
Ladin	lad																			
Makedonski	mkd										•								•	
Niskonjemački njemački	nds																			
Ocitan	oci																			
Picard	pic																			
Poljski	pol																			
Kreolski kreolski	cre																			
Romanička	rom		•	•	•	•	•	•									•	•		
Rumunjski	rum																		•	
Rusyn	rue							•											•	
Aromanian (Mach)	rom																•	•		
Ruski	rus			•				•												
Slovački	slv			•	•														•	
Slovenski	slv		•																•	
Sami	sme								•	•								•		
Albanski	sqi															•	•	•		
Sardinijski	srd																			
Srpski	srb					•										•	•			
Tahitian	tah																			
Tatar	tat			•																
Turski	tur					•											•			
Ukrajinski	ukr			•	•	•													•	
Lužičkosrpski	ukr																			
Jidiš	yid			•						•										
Ostali	oth			•															•	

Izvor: Gdje je Eurydice?

Slika 14. Slika B9: Regionalni ili manjinski jezici koji se posebno navode u upravljačkim dokumentima najviše razine za osnovnoškolsko i opće srednjoškolsko obrazovanje (ISCED 1 – 3), 2021/2022.

Napomene s objašnjenjem

Na slici su prikazani regionalni ili manjinski jezici navedeni u kurikulumu ili drugim dokumentima za usmjeravanje koje izdaju tijela najviše razine (obrazovanje). Ne pravi se razlika između razina obrazovanja, obrazovnih putova ili vrsta škola. U nekim zemljama navedeni jezici mogu se nuditi samo u školama u nekim regijama.

Pojam „regionalni ili manjinski jezici” koji se upotrebljava na slici uključuje pojam „neteritorijalni jezici”.

Jezici u tablici navedeni su abecednim redom u skladu s njihovom oznakom ISO 639 – 3 (vidjeti <http://www.sil.org/iso639-3/>, posljednji put kojima je pristupljeno: 27. lipnja 2022.). Jezici koji nemaju oznaku ISO 639 – 3 i skupine jezika označeni su kao „ostalo” i navedeni su u napomenama za pojedine zemlje.

Za definicije „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)”, „neteritorijalnog jezika”, „regionalnog ili manjinskog jezika”, „upravljačkih dokumenata” i „tijela za visoko obrazovanje” vidjeti pojmovnik.

Napomene za pojedine zemlje

Što? -Francuska: „Ostalo” znači Gallo, Kibushi, Shimaore (Mayotte), melanezijski jezici, polinezijski jezici (Wallisian and Futunian), zapadno flamanski i regionalni jezici Alsace i Moselle (poznati kao alsatski i moselleski francuski dijalekti).

Mađarska: „Drugo” znači Boyash (narječje romanskog).

Poljska: „Drugo” znači Lemko.

Slovačka: obrazovni standardi za četiri dodatna jezika (bugarski, češki, hrvatski i poljski) doneseni su u rujnu 2022., odnosno početkom školske godine 2022./2023.

Srbija: „Drugo” znači Bunjevac.

U nekim drugim zemljama pravni okviri priznaju samo jedan službeni (državni) jezik (vidi sliku A1), ali upravljačkim dokumentima koje izdaju visokoobrazovna tijela promiču se pružanje regionalnih ili manjinskih jezika. To je slučaj u Bugarskoj, Grčkoj, Francuskoj, Litvi i Albaniji. Na primjer, u Francuskoj je francuski jedini službeni jezik, ali u područjima u kojima se govore regionalni ili manjinski jezici studenti bi ih trebali moći studirati na svim razinama obrazovanja, posebno kao izborni predmeti u srednjoškolskom obrazovanju. Slično tome, u područjima Albanije u kojima žive makedonske i grčke manjine osnovnoškolski i srednjoškolski studenti trebali bi, uz albanski, moći studirati svoj materinji jezik. U Grčkoj upravljački dokumenti obuhvaćaju nastavu turskog jezika, koja se odvija u nekim manjinskim školama. U Bugarskoj su 2017. najviše obrazovne vlasti odobrile kurikulume za studij hebrejskog, armenskog, romskog i turskog, koji, ako to žele, mogu studirati 2 sata tjedno sedam godina.

Suprotna skupina sastoji se od zemalja koje dodjeljuju službeni status regionalnim ili manjinskim jezicima (vidjeti sliku A1), ali ne navode posebno upućivanje na te jezike u dokumentima za usmjeravanje koje izdaju visokoobrazovna tijela. To se primjenjuje na Češku, Cipar, Latviju, Portugal i Švicarsku. Međutim, može postojati šira referenca na te jezike. Na primjer, u Češkoj pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo na obrazovanje na vlastitom jeziku.

Naposlijetku, neke zemlje službeno ne priznaju regionalne ili manjinske jezike (vidjeti sliku A1) niti upućuju na te jezike u dokumentima za usmjeravanje koje izdaju visokoobrazovna tijela (Belgija, Estonija, Irska, Luksemburg, Malta, Bosna i Hercegovina, Island, Lihtenštajn i Turske).

KLASIČNI JEZICI OBVEZNI SU ZA BAREM NEKE SREDNJOŠKOLCE U GOTOVO POLOVICI SVIH EUROPSKIH ZEMALJA.

Kako bi se pružila potpuna slika učenja jezika diljem Europe, važno je razmotriti pružanje klasičnih jezika. Naime, u nacionalnim kurikulumima često se ne uzimaju u obzir klasični grčki i latinski „strani jezici” te stoga predmetni jezici nisu uključeni u druge pokazatelje u ovom odjeljku. Stoga, kako bi se dopunili prethodno predstavljeni podaci, ovim se pokazateljem ispituje pružanje klasičnih jezika bez obzira na to kako ih se u kurikulumu kategorizira. Pokazatelj je usmjeren na pružanje klasičnih jezika u nižem i općem srednjoškolskom obrazovanju.

Slika B10 usmjerena je na dvije vrste propisa koji se odnose na pružanje klasičnih jezika. Prva vrsta regulacije utvrđuje klasične jezike kao obvezne predmete, što znači da studenti moraju studirati klasični grčki i/ili latinski. Takav se zahtjev može primijeniti na sve učenike tijekom barem jednog dijela srednjoškolskog obrazovanja (npr. jednu školsku godinu) ili samo na neke kategorije učenika. Druga vrsta propisa uspostavlja

pravo (svim ili nekim) studentima da studiraju klasični grčki i/ili latinski, što znači da studenti mogu odlučiti hoće li studirati te jezike, dok pružatelji usluga obrazovanja moraju osigurati da pružanje jezika odgovara izboru učenika. U svakom od gore navedenih slučajeva, klasični grčki i/ili latinski mogu se proučavati kao predmeti samostalno ili unutar predmeta koji obuhvaćaju šira područja (npr. „klasične studije”).

U dijelu (a) na slici B10 prikazano je da u nižem srednjoškolskom obrazovanju dokumenti o upravljanju rijetko utvrđuju uvjet za sve studente da studiraju klasične jezike. Rumunjska je jedina zemlja u kojoj svi studenti nižeg srednjoškolskog obrazovanja moraju studirati latinski jezik, što je uključeno u sedmi razred predmeta „Latinska i romanička kultura”. Grčka i Cipar su jedine zemlje u kojima svi studenti nižeg srednjoškolskog obrazovanja moraju studirati klasični grčki jezik.

U nekoliko dodatnih zemalja (ili obrazovnih sustava) zahtjev za studiranje klasičnih jezika u nižem srednjem obrazovanju primjenjuje se samo na studente na određenim putovima (flamanska zajednica Belgije, Njemačke, Hrvatske, Nizozemske, Švicarske i Lihtenštajna). Na primjer, u Njemačkoj su klasični grčki i latinski obvezni za studente koji žele steći kvalifikaciju *Allgemeine Hochschulreife* u *gimnaziji* specijaliziranoj za klasične jezike. U Lihtenštajnu, tijekom nižih godina *gimnazije*, svi studenti moraju studirati latinski. U flamanskoj zajednici Belgije, Hrvatske i Švicarske studenti nižeg srednjoškolskog obrazovanja mogu se specijalizirati za klasične studije i stoga klasični grčki i/ili latinski postaju sastavni dio njihova kurikuluma.

U četiri zemlje (Njemačka, Francuska, Luksemburg i Austrija) studenti nižeg sekundarnog općeg obrazovanja imaju pravo odabrati klasični grčki i/ili latinski kao izborne predmete. U Francuskoj se to pravo primjenjuje na sve studente nižeg srednjoškolskog obrazovanja i obuhvaća i klasični grčki i latinski jezik. U Njemačkoj, Luksemburgu i Austriji pravo se odnosi samo na studente na određenim putovima. Na primjer, u Luksemburgu studenti koji studiraju na „klasičnoj stazi” mogu odabrati latinski, klasični jezik (klasični grčki i latinski) ili kineski. U Njemačkoj, prvi strani jezik za *učenike gimnazije* mora biti ili moderni strani jezik ili latinski.

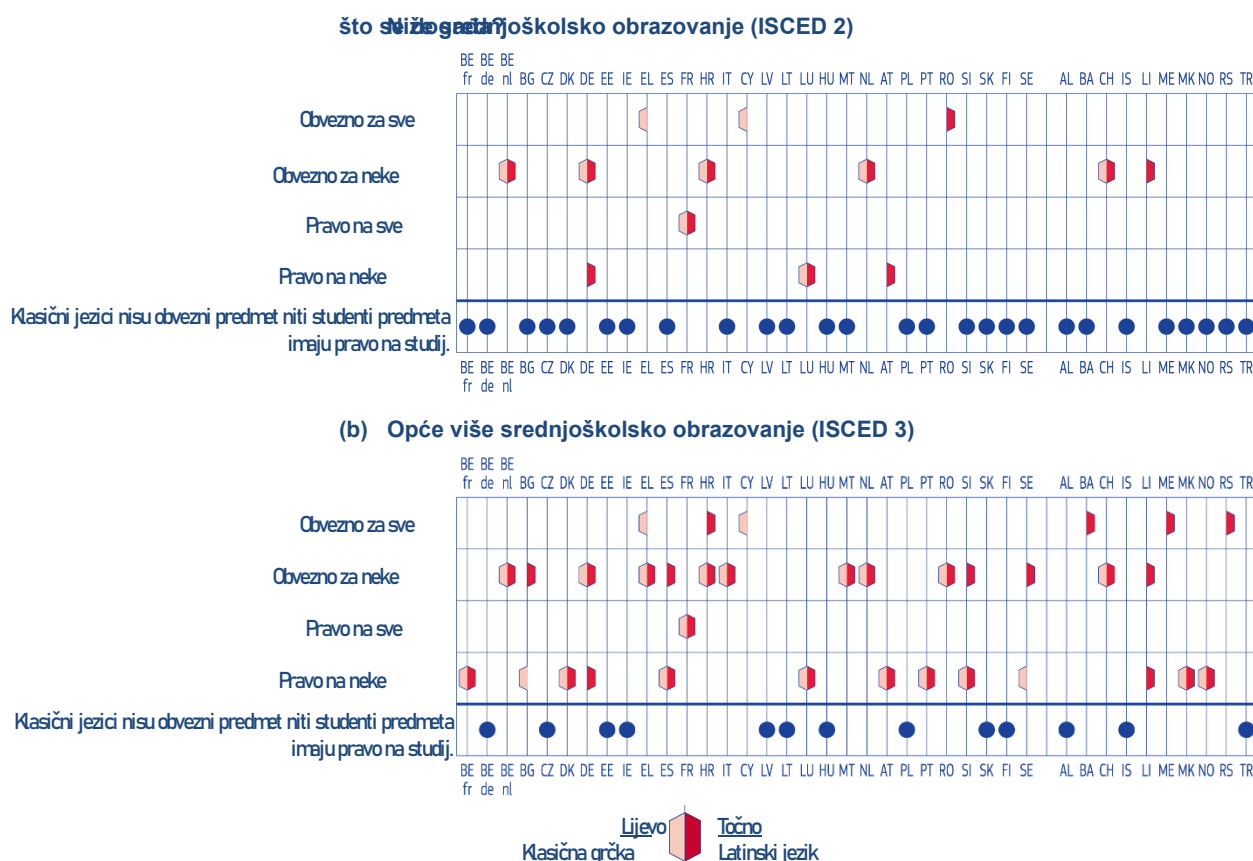
Broj zemalja koje imaju zahtjev ili pravo na učenje klasičnih jezika znatno je veći u općem srednjoškolskom obrazovanju nego u nižim srednjim školama.

Svi studenti općeg srednjoškolskog obrazovanja u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori i Srbiji moraju studirati latinski jezik tijekom najmanje jedne školske godine. U Hrvatskoj, osim minimalnog zahtjeva za studiranje latinskog jezika tijekom jedne godine, oni na „klasičnom programu” moraju studirati latinski (i klasični grčki) tijekom cijelog (nižeg i višeg) srednjoškolskog obrazovanja. U još 13 obrazovnih sustava, latinski je obavezan samo za studente na nekim putovima. Kao što pokazuje gornji primjer Hrvatske, ti putovi ponekad počinju u nižem srednjem obrazovanju.

Klasični grčki je obavezan u općem srednjoškolskom obrazovanju u manjem obrazovnom sustavu od latinskog. Svi studenti u Grčkoj i Cipru moraju studirati ovaj jezik na početku svojeg višeg sekundarnog studija. U Grčkoj studenti višeg sekundarnog obrazovanja mogu se dodatno specijalizirati za klasične studije, a za studente na tom putu klasični grčki (zajedno s latinskim) obavezan je nakon razdoblja kada je obavezan za sve studente. U osam dodatnih obrazovnih sustava klasični grčki obavezan je samo za studente na određenim putovima. Za ove studente, klasični grčki je obično obavezan zajedno s latinskim.

U Francuskoj, u općem srednjoškolskom obrazovanju, kao i u nižem srednjem obrazovanju, svi studenti imaju pravo studirati klasične jezike kao izborni predmeti. U nekoliko drugih europskih zemalja studenti općeg srednjoškolskog obrazovanja imaju pravo studirati klasične jezike, ali samo na nekim putovima. Točnije, u 11 obrazovnih sustava studenti na nekim putovima imaju pravo studirati latinski, a u 11 sustava studenti na nekim putovima mogu odabrati studij klasičnog grčkog jezika. Te dvije skupine obrazovnih sustava u velikoj se mjeri preklapaju, budući da su i klasični grčki i latinski obično među izbornim predmetima. Na primjer, u Portugalu su i klasični grčki i latinski neobvezni predmeti za studente koji su na putu „jezika i humanističkih znanosti”.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Slika 15. Slika B10: Studiranje klasičnog grčkog i latinskog jezika u općem srednjoškolskom obrazovanju (ISCED 2 – 3), 2021/2022.

Napomene s objašnjenjem

Na slici je prikazano jesu li klasični grčki i latinski obvezni za (sve ili neke) studente i imaju li (svi ili neki) studenti pravo studirati te jezike. Informacije se temelje na kurikulumu ili drugim dokumentima za usmjeravanje koje izdaju vrhunska (obrazovna) tijela.

Klasični grčki i/ili latinski mogu se proučavati kao predmeti samostalno ili unutar predmeta koji obuhvaćaju šira područja (npr. „klasične studije“). Brojka uzima u obzir obje situacije.

Za definicije „klasičnog jezika“, „stranog jezika“, „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)“, „jezika kao obveznog predmeta“, „jezika kao prava“, „upravljačkih dokumenata“ i „tijela za visoko obrazovanje“ vidjeti pojmovnik.

Napomena za pojedine zemlje

Belgija (BE fr): nakon tekuće kurikularne reforme latinski će od 2028. postati obvezni predmet tijekom prve dvije do tri godine nižeg srednjoškolskog obrazovanja (ISCED 2).

Općenito, uzimajući u obzir obje razine obrazovanja ispitane, zemlje u kojima su studenti obvezni ili imaju pravo studirati klasične jezike u srednjem obrazovanju često su zemlje u kojima državni jezik izravno potječe iz klasičnog grčkog ili latinskog jezika i/ili one u kojima se opće srednjoškolsko obrazovanje sastoji od različitih studijskih smjerova, uključujući vrlo akademski usmjerene putove.

Važno je napomenuti da, ako se propisima država ne utvrđuje zahtjev ili pravo učenika na učenje klasičnih jezika, škole i dalje mogu osigurati te jezike. Na primjer, u Poljskoj se uredbom koja je na snazi od 2021./2022. omogućuje ravnateljima viših srednjih škola da odluče koje će neobvezne predmete – s popisa

predmeta koji uključuje latinski – dostaviti. Kao i za druge neobvezne predmete, postoji državni kurikulum za latinski jezik. Štoviše, u Poljskoj više srednje škole ponekad pružaju temu „latinska i drevna kultura“, za koju postoji i kurikulum. Slično tome, u Slovačkoj više srednje škole mogu odlučiti osigurati latinski jezik, a ako to učine, koriste državni kurikulum za tu temu. U Francuskoj zajednici u Belgiji i Sloveniji latinski se može uključiti u skup neobveznih predmeta iz nižeg srednjoškolskog obrazovanja, a u Finskoj se latinski može uključiti kao neobvezan predmet u niže srednjoškolsko obrazovanje i opće srednjoškolsko obrazovanje. U flamanskoj zajednici u Belgiji i Mađarskoj autonomija škola u pružanju klasičnih jezika odnosi se i na klasični grčki i latinski, a primjenjuje se i na niže srednjoškolsko obrazovanje i na srednjoškolsko obrazovanje. Ovaj odabir primjera pokazuje da studenti općeg srednjoškolskog obrazovanja mogu imati priliku studirati klasične jezike čak i kada ne postoje propisi na najvišoj razini koji zahtijevaju i/ili im daju pravo da to učine.

STUDENTI MIGRANTSKOG PODRIJETLA IMAJU PRAVO NA PODUČAVANJE JEZIKA KOD KUĆE U VRLO MALOM BROJU ZEMALJA

U Europi jezične odredbe u kurikulumu poprimaju različite oblike. Osim jezika školovanja, kurikulum može uključivati i strane i drevne jezike (vidi slike B8 i B10). Regionalni i manjinski jezici, kojima govore manje skupine državljana države koji su generacijama nastanjeni u toj državi, prisutni su i u školama u mnogim zemljama (vidi sliku B9).

Slika B11 usredotočuje se na kućnu nastavu. Točnije, u njemu se ispituje imaju li, prema najvišim upravljačkim dokumentima, studenti migrantskog podrijetla koji ne govore jezik školovanja kod kuće (s uvjetima) pravo na podučavanje jezika doma.

Domaći jezici kojima govore studenti migrantskog podrijetla ne smiju se miješati s regionalnim ili manjinskim jezicima. Za razliku od govornika „regionalnog ili manjinskog jezika“, govornici migrantskog podrijetla već generacijama nisu smješteni u svojoj zemlji domaćinu. Nadalje, oni ne mogu biti državljani zemlje domaćina, posebno u slučaju novopristiglih studenata migranata.

Kao što je prikazano na slici B11, studenti migrantskog podrijetla imaju pravo na nastavu u samo šest zemalja koje se uglavnom nalaze u sjevernoj Europi. To pravo postoji samo uz uvjete.

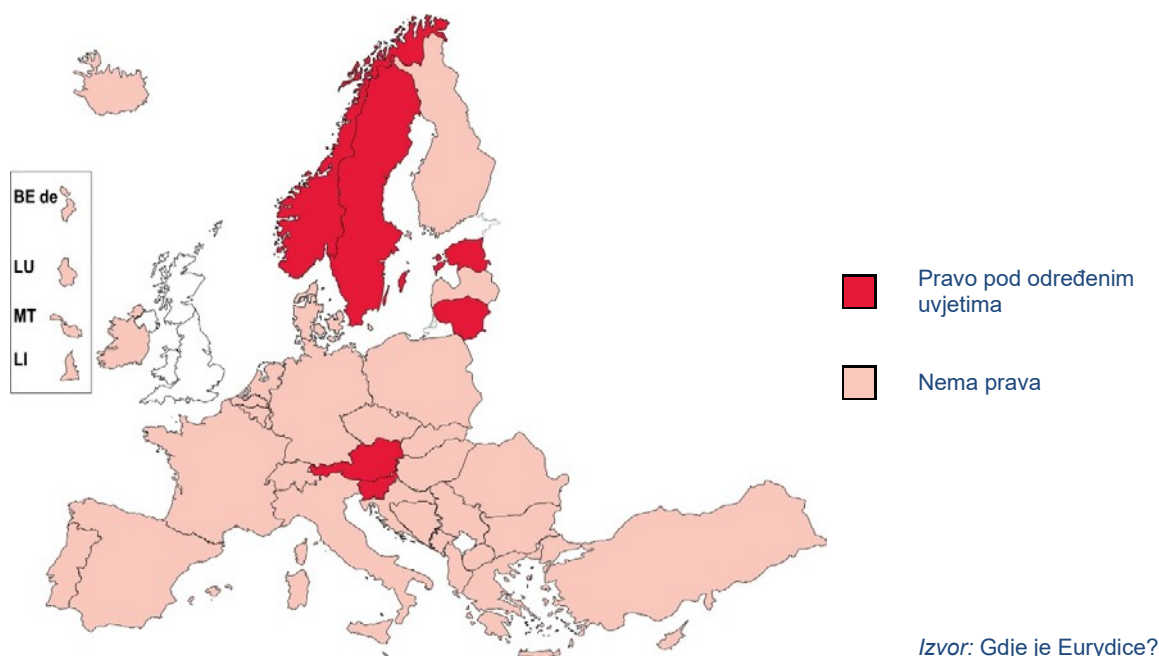
Minimalni broj zainteresiranih studenata često je preduvjet za organizaciju nastave domaćeg jezika. Taj broj je 5 u Švedskoj i Litvi, 10 u Estoniji i 12 u Austriji. Zainteresirani učenici mogu dolaziti iz različitih razreda i/ili škola.

Dostupnost učitelja određuje može li se podučavanje jezika kod kuće pružati u Litvi, Austriji, Švedskoj i Norveškoj. U Švedskoj, kada kandidati za nastavnike nemaju potrebne formalne kvalifikacije za poučavanje, ravnatelji odlučuju imaju li potrebne kompetencije za podučavanje domaćih jezika. U Norveškoj, ako odgovarajuće osoblje nije dostupno, općina mora tražiti alternativne mogućnosti, kao što je učenje na daljinu.

Ostali uvjeti vrijede posebno za studente. U Švedskoj bi dotični jezik trebao biti jezik kojim se učenici služe u svakodnevnoj komunikaciji kod kuće, što znači da bi učenici već trebali imati određeno znanje jezika.

Naposljetku, škole u Sloveniji mogu podnijeti zahtjev za posebna javna sredstva kako bi se poduprlo pružanje nastave o domaćem jeziku. Nastavu na domaćem jeziku pružaju dionici izvan škola pod uvjetom da postoji dovoljan interes i da su nastavnici dostupni.

U četirima zemljama (Austriji, Finskoj, Švedskoj i Norveškoj) predanost najviših obrazovnih tijela poučavanju na domaćem jeziku dokazuje se i pružanjem posebnih nastavnih planova ili kurikuluma za tu nastavu.

Izvor: Gdje je Eurydice?

Slika 16. Slika B11: Pravo na poučavanje jezika kod kuće za studente migrantskog podrijetla u osnovnom i općem srednjoškolskom obrazovanju (ISCED 1 – 3), 2021/2022.

Napomene s objašnjenjem

Na slici je prikazano imaju li, prema najvišim upravljačkim dokumentima, studenti migrantskog podrijetla koji ne govore jezik školovanja kod kuće pravo na podučavanje jezika doma.

Pravo, kako je prikazano na slici, odnosi se na uvjete/okvir politike kojima se utvrđuje pravo studenata migrantskog podrijetla na nastavu jezika kod kuće. Pojam „prava” podrazumijeva da se dotičnim studentima sustavno omogućuje pristup/uključivanje u nastavu na domaćem jeziku. Ako to pravo podliježe određenim uvjetima (minimalni broj zainteresiranih studenata itd.), oni se izražavaju u dokumentima o upravljanju (i navedeni su u analizi povezanoj sa slikom B11). Podučavanje jezika kod kuće može se odvijati unutar ili izvan formalnog školskog okruženja i/ili školskih sati.

Iz područja primjene te brojke isključeno je pružanje nastave na domaćem jeziku koju organizira ili financijski podupire zemlja podrijetla studenata i/ili nevladine organizacije.

Budući da u svim zemljama u kojima studenti imaju pravo na podučavanje jezika kod kuće moraju biti ispunjeni posebni uvjeti, na slici su prikazane samo dvije kategorije: „pravo podložno određenim uvjetima” i „nema prava”.

Za definicije pojmova „domaći jezik”, „Međunarodna standardna klasifikacija obrazovanja (ISCED)”, „studenti migrantskog podrijetla” i „upravljanje dokumentima” vidjeti Pojmovnik.

Studenti migrantskog podrijetla mogu iskoristiti neke mjere jezične politike ili zakonodavstvo koje se odnosi na određene jezike. Na primjer, u Francuskoj zajednici u Belgiji dotični jezici (kineski, španjolski, grčki, talijanski, marokanski, turski, tuniski, portugalski i rumunjski) jesu jezici iz devet zemalja s kojima je Francuska zajednica Belgije uspostavila određeno partnerstvo. Roditelji moraju školi podnijeti zahtjev za pohađanje jezičnih tečajeva. U Irskoj, prema nacionalnoj strategiji za strani jezik, koja je na snazi od 2017., jezici koje najviše govore studenti migrantskog podrijetla (poljski, litavski i portugalski) mogu se uključiti u kurikulum i studirati za državne ispite. U ta dva obrazovna sustava navedeni tečajevi jezika dostupni su svim studentima, a ne samo onima migrantskog podrijetla.

Naposlijetku, u skladu s Direktivom Vijeća iz 1977. o obrazovanju djece radnika migranata, države članice EU-a trebale bi poduzeti „odgovarajuće mjere za promicanje podučavanja materinjeg jezika i kulture zemlje podrijetla” za „djecu za koju je pohađanje škole obvezno prema zakonima države domaćina” i „koji su uzdržavanici svakog radnika koji je državljanin druge države članice” ⁽³⁷⁾. Neke zemlje, poput Danske,

37 Direktiva Vijeća 77/486/EEZ od 25. srpnja 1977. o obrazovanju djece radnika migranata.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

uključuju djecu koja su državljani zemalja Europskog gospodarskog prostora koje nisu članice EU-a, to jest Islanda, Lihtenštajna i Norveške.

Nekoliko zemalja (Njemačka, Austrija, Slovenija, Finska i Švedska) prati poučavanje o domaćem jeziku, odnosno sustavno prikuplja podatke koji se odnose na to područje i analizira ih radi donošenja politika. U Njemačkoj je istraživanje koje je proveo Mediendienst Integration, informacijska platforma o migracijama i diskriminaciji koju je 2012. pokrenulo Vijeće za migracije, pokazalo da je 140 000 studenata migrantskog podrijetla u 2021./2022. (38). U Austriji se u službenom izvješću navodi da se 2018./2019. kao domaći jezik podučavalo 26 jezika na 31 173 učenika migrantskog podrijetla (39). U Sloveniji je, prema podacima Ministarstva obrazovanja, znanosti i sporta, 511 studenata pohađalo nastavu o domaćem jeziku u 2020./2021. (40). U Finskoj je 2020. 42 636 učenika naučilo kućne jezike u obveznom obrazovanju. Tečajevi su održani na 57 jezika (41). Konačno, službeni statistički podaci u Švedskoj pokazuju da je 187 000 studenata u 2020./2021. primilo školarinu za domaći jezik. Najviše studirali jezici bili arapski (58 700 studenata) i Somalija (17 200 studenata) (42).

OSIM STRANIH JEZIKA, REGIONALNI ILI MANJINSKI JEZICI ČESTO SE KORISTE ZA DOSTAVU KLIL-A.

CLIL se odnosi na dvojezično ili uranjajuće obrazovanje, u kojem se barem neki predmeti – na primjer matematika, geografija i prirodne znanosti – podučavaju na jeziku različitom od jezika školovanja. Cilj je ove vrste odredbi poboljšati znanje učenika i drugih jezika osim jezika školovanja.

Na slici B12 istražuje se postojanje programa KLIL-a u osnovnom i općem srednjoškolskom obrazovanju te status jezika koji se upotrebljavaju za provedbu KLIL-a. Ta je brojka dopunjena prilogom (Prilog 2.) u kojem se navode pojedinosti o ponudi CLIL-a u svakoj ispitanoj zemlji (jezici koji se upotrebljavaju za pružanje CLIL-a i obuhvaćene razine obrazovanja).

Kao što je prikazano na slici, programi CLIL-a uspostavljeni su u gotovo svim europskim zemljama. Samo Grčka, Bosna i Hercegovina, Island i Turska ne pružaju programe CLIL.

Najraširenija vrsta programa CLIL, koji se primjenjuje u 29 obrazovnih sustava (od 35 s programima CLIL), sastoji se od podučavanja nekih predmeta na jeziku školovanja (državni jezik) i drugih predmeta na stranom jeziku. Većina obrazovnih sustava s ovom vrstom programa CLIL ima do tri različite jezične kombinacije (npr. državni jezik i engleski, državni jezik i francuski, državni jezik i njemački). Međutim, u nekim obrazovnim sustavima broj jezičnih kombinacija premašuje 10 (vidjeti informacije za Njemačku i Francusku u Prilogu 2.). S obzirom na specifične strane jezike na kojima se KLIL dostavlja, najčešće se koriste engleski, francuski i njemački, a u manjoj mjeri španjolski i talijanski.

Druga najraširenija vrsta programa CLIL, koja se primjenjuje u 18 obrazovnih sustava, sastoji se od podučavanja nekih predmeta na državnom jeziku i drugih predmeta na regionalnom ili manjinskom jeziku. Kao i za prethodnu vrstu, broj jezičnih kombinacija koje učenici mogu odabrati razlikuje se među obrazovnim sustavima. Mogu birati između jedne jezične opcije (npr. državni jezik i poljski u Češkoj) i više od 10 opcija (u Francuskoj, Mađarskoj i Rumunjskoj).

Druga vrsta programa CLIL nalazi se u zemljama s nekoliko državnih jezika (vidjeti sliku A1), koje često imaju uspostavljene programe za različite teme na dva državna jezika. Ova vrsta programa CLIL postoji u Belgiji, Irskoj, Luksemburgu, Malti, Finskoj i Švicarskoj.

38 https://mediendienst-integration.de/fileadmin/Dateien/Factsheet_Herkunftssprachlicher_Unterricht_2022.pdf

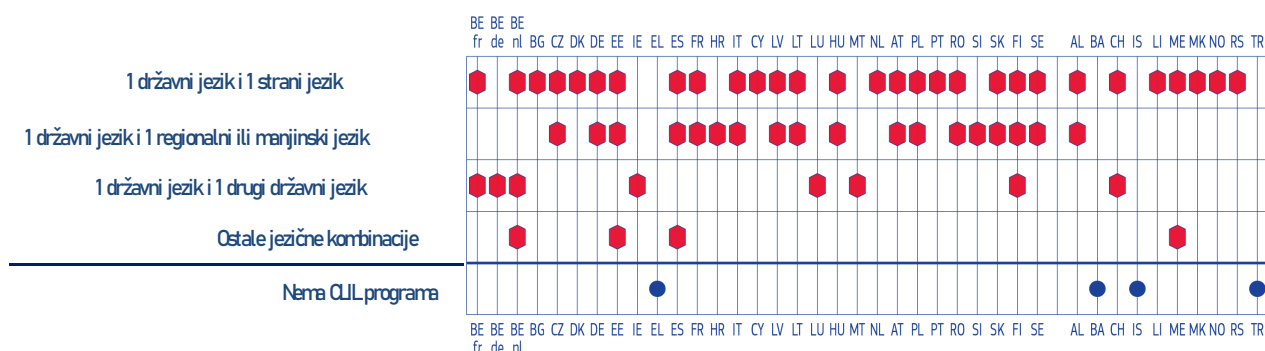
39 https://pubshop.bmbwf.gv.at/index.php?article_id=9&search %5Bcat %5D=4 & Pub=824

40 <https://www.gov.si/teme/jeziki-v-vzgoji-in-izobrazevanju/>

41 https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Omana_äidinkielenä_opetetus_kielet_ja_opetuskeskukset_2020.pdf

42 <https://www.skolverket.se/download/18.7f8c152b177d982455e15bc/1616397146883/pdf7920.pdf>

Ograničen broj zemalja pruža programe CLIL koji nisu obuhvaćeni navedenim kategorijama. Na primjer, u flamanskoj zajednici u Belgiji neki programi CLIL-a uključuju istodobno poučavanje na više od dva jezika, točnije na dva ili sva tri državna jezika (vidjeti sliku A1) i na stranom jeziku. Slično tome, u Španjolskoj postoje programi CLIL-a koji uključuju više od dva jezika, a osim toga programi u kojima se neki predmeti podučavaju na regionalnom jeziku, a neki se podučavaju na stranom jeziku (državni jezik – španjolski – u tim se programima koristi samo u okviru predmeta Lengua Castellana y Literatura). Ova vrsta CLIL programa također se nalazi u Estoniji i Crnoj Gori, gdje neke škole nude programe za isporuku nekih predmeta na manjinskom jeziku (ruski u Estoniji i albanski u Crnoj Gori), a drugi na stranom jeziku (engleski u obje zemlje).

Izvor: Gdje je Eurydice?

Slika 17. Slika B12: Postojanje programa KLIL-a i status jezika koji se upotrebljavaju u KLIL-u u osnovnom i općem srednjoškolskom obrazovanju (ISCED 1 – 3), 2021./2022.

Napomene s objašnjenjem

Na slici su prikazane jezične kombinacije koje se upotrebljavaju u KLIL-u kako je navedeno u kurikulumu ili drugim dokumentima za usmjeravanje koje izdaju tijela najviše razine (obrazovanje) (iznimke ako jezici nisu navedeni u tim dokumentima navedeni su u posebnim napomenama za pojedinu zemlju u Prilogu 2.).

Prikazana odredba obuhvaća najmanje jednu razinu obrazovanja u rasponu ISCED 1 – 3. Na slici se ne navodi razina. Te su informacije navedene u Prilogu 2.

Pojam „regionalni ili manjinski jezik” koji se upotrebljava na slici uključuje pojam „neteritorijalni jezici”. Brojka se odnosi na regionalne ili manjinske jezike sa službenim statusom i bez službenog statusa. Brojka ne obuhvaća:

- obrazovni programi na materinskom jeziku učenika za učenike čije vladanje jezikom školovanja nije dovoljno (vidjeti sliku E9);
- programi u međunarodnim školama.

Za definicije „Integrirano učenje sadržaja i jezika (CLIL)”, „strani jezik”, „međunarodnu standardnu klasifikaciju obrazovanja (ISCED)”, „jezik školovanja”, „neteritorijalni jezik”, „regionalni ili manjinski jezik”, „državni jezik” i „tijelo za visoko obrazovanje” vidjeti pojmovnik.

Napomene za pojedine zemlje

Vidjeti napomene za pojedine zemlje na kraju Priloga 2.

Iako nijedan od ispitanih obrazovnih sustava ne pruža sve (četiri) vrste programa CLIL prikazane na slici B12, četirima su uspostavljene tri vrste programa (flamanska zajednica Belgije, Estonije, Španjolske i Finske). U 16 obrazovnih sustava nalaze se dvije vrste CLIL programa. Većina obrazovnih sustava s dvije vrste programa CLIL pruža programe koji se provode na državnom jeziku i stranom jeziku te na državnom jeziku i na regionalnom ili manjinskom jeziku (Češka, Njemačka, Francuska, Italija, Latvija, Litva, Mađarska, Austrija, Poljska, Rumunjska, Slovačka, Švedska i Albanija). U 15 obrazovnih sustava uspostavljena je samo jedna vrsta programa CLIL. To najčešće uključuje državni jezik i strani jezik (Bugarska, Danska, Cipar, Nizozemska, Portugal, Lihtenštajn, Sjeverna Makedonija, Norveška i Srbija). Ostali aranžmani u obrazovnim sustavima s jednom vrstom programa CLIL uključuju programe s dva državna jezika (Njemačka jezična zajednica Belgije, Irske, Luksemburga i Malte) i programe u kojima se državni jezik kombinira s regionalnim ili manjinskim jezikom (Hrvatska i Slovenija).

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Nema naznaka da su programi CLIL-a koncentrirani na bilo koju određenu razinu obrazovanja. Doista, u većini europskih zemalja programi CLIL-a postoje na svim razinama obrazovanja, to jest osnovnom, nižem sekundarnom i srednjoškolskom obrazovanju. Međutim, zemlje često pružaju posebne jezične mogućnosti samo na određenim razinama obrazovanja. To znači da nisu dostupne sve opcije CLIL-a koje postoje u zemlji na svim razinama obrazovanja (za pojedinosti vidjeti Prilog 2.).

POGLAVLJE C SUDJELOVANJE

ODJELJAK I. – BROJ STRANIH JEZIKA KOJE UČENICI UČE

Osiguravanje da svi učenici imaju priliku učiti strane jezike jedan je od ciljeva europske politike. Na sastanku Europskog vijeća u Barceloni 2002. kreatori politika složili su se da je važno „naučiti najmanje dva strana jezika od vrlo rane dobi”⁽⁴³⁾. U Preporuci Vijeća iz 2019. o sveobuhvatnom pristupu poučavanju i učenju jezika⁽⁴⁴⁾ ponovno je naglašen taj cilj pozivajući države članice da pomognu svim mladima da do kraja srednjoškolskog obrazovanja steknu kompetencije na dvama jezicima koji nisu jezik školovanja. Mladi bi se trebali moći učinkovito služiti jednim od tih dvaju jezika u društvene, obrazovne i profesionalne svrhe, a drugi za interakciju s drugima s određenim stupnjem tečnosti.

S obzirom na gore navedeni cilj opremanja mladih kompetencija na dva strana jezika, u ovoj se rubrici prikazuju podaci o broju stranih jezika koje studenti uče, prema stupnju obrazovanja i putu. Konkretnije, naglasak je na postotku učenika koji uče jedan strani jezik na primarnoj razini (vidjeti sliku C1) i dva ili više stranih jezika na nižoj srednjoškolskoj razini (vidjeti sliku C3). Raspravlja se i o razlikama u tim postotcima između⁽⁴⁵⁾ 2013. i 2020. (vidjeti slike C2. i C4.). Nadalje, u ovom se odjeljku ispituju razlike u učenju stranih jezika između studenata općeg obrazovanja i studenata strukovnog obrazovanja i osposobljavanja na višoj srednjoškolskoj razini 2020. (vidjeti sliku C5) te ih se uspoređuje s 2013. (vidjeti sliku C6). Naposljetku, prikazuje prosječan broj stranih jezika koje učenici uče u osnovnoškolskom i srednjoškolskom obrazovanju (vidjeti sliku C7).

U odjeljku se upotrebljavaju podaci iz prikupljanja podataka Eurostata/UOE-a o broju jezika koje su učenici naučili u određenim referentnim godinama. Većina prikazanih podataka odnosi se na studentsku populaciju na određenoj razini obrazovanja, odnosno osnovnoškolsko, niže sekundarno ili srednjoškolsko obrazovanje⁽⁴⁶⁾. Stoga podaci ne otkrivaju koji jezici i broj jezika učenici uče tijekom svake godine školovanja na svakoj razini obrazovanja, ali pružaju ukupnu sliku jezika koje učenici uče (i koliko uče) u svim razredima na razini obrazovanja u određenoj referentnoj godini. Međutim, jedan pokazatelj u odjeljku (prikazan na slici C1b) pruža podatke povezane s dobi i stoga omogućuje bolje razumijevanje broja jezika koje učenici uče u određenoj dobi.

Prikupljanje podataka Eurostata/UOE-a uključuje samo jezike koji se smatraju stranim jezicima u kurikulumu koji sastavljaju najviše obrazovna tijela. Regionalni ili manjinski jezici uključeni su samo ako ih nastavni plan i program označava kao alternativu stranim jezicima. Studij jezika ponuđenih uz osnovni kurikulum nije uključen. Isključeni su i podaci o nedržavljanima koji studiraju svoj materinji jezik u posebnim razredima ili onima koji studiraju jezik školovanja u zemlji domaćinu.

43 Zaključci predsjedništva – Europsko vijeće u Barceloni 15. i 16. ožujka 2002., C/02/930.

44 Preporuka Vijeća od 22. svibnja 2019. o sveobuhvatnom pristupu poučavanju i učenju jezika, SL C 189, 5.6.2019., str. 17.

45 Referentne su godine školske godine 2012./2013. i 2019./2020.

46 Podaci Eurostata koji se upotrebljavaju kao osnova za poglavlje C obuhvaćaju studente koji pohađaju programe formalnog obrazovanja na razini osnovnoškolskog, nižeg sekundarnog i višeg sekundarnog obrazovanja. Ovisno o zemlji i organizaciji njezina obrazovnog sustava, podaci mogu (ili možda ne) uključivati studente izvan tipičnog dobnog raspona povezanog s tim razinama. Na primjer, obrazovanje odraslih „druga prilika” može se uključiti ako je ono dio formalnog obrazovnog sustava na tim razinama obrazovanja. Informacije o tome uključuju li podaci o zemlji programe obrazovanja odraslih mogu se pronaći u nacionalnim izvješćima o kvaliteti, odjeljak 6.3.1. (vidjeti internetske stranice Eurostata (https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/educ_uoe_enr_esms.htm)). Nadalje, kada se upućuje na (više sekundarno) strukovno obrazovanje i osposobljavanje, podaci Eurostata odnose se na sve (više sekundarne) programe strukovnog obrazovanja i osposobljavanja koji postoje u zemlji, dok se u podacima Eurydicea uzimaju u obzir samo programi s oznakom ISCED 354 (vidjeti slike B5 i B6). Stoga podaci Eurostata obuhvaćaju širi raspon (višeg sekundarnog) programa strukovnog obrazovanja i osposobljavanja od podataka Eurydicea.

Budući da prikupljanje podataka Eurostata/UOE-a ne obuhvaća sve obrazovne sustave za koje su informacije dostupne iz Eurydicea, podaci u ovom odjeljku sustavno nedostaju za Njemačku jezičnu zajednicu Belgije, Albanije, Švicarske, Crne Gore i Turske.

NA RAZINI EU-A 86% OSNOVNOŠKOLSKIH STUDENATA UČI BAREM JEDAN STRANI JEZIK

U svim zemljama osim Irske ⁽⁴⁷⁾ studenti uče strane jezike kao obvezne predmete u osnovnoškolskom obrazovanju. To učenje obično počinje u dobi od 6 do 8 godina, a ponekad i ranije (vidjeti sliku B1). Kao što je prikazano na slici C1a, 86,1 % učenika osnovnoškolskog obrazovanja na razini EU-a uči barem jedan strani jezik. Međutim, na razini zemlje stope sudjelovanja u učenju stranih jezika među osnovnoškolskim stanovništvom mogu se znatno razlikovati ovisno o dobi u kojoj poučavanje stranih jezika postaje obvezno.

U 15 zemalja najmanje 96 % učenika osnovnoškolskog obrazovanja uči jedan ili više stranih jezika ⁽⁴⁸⁾. U svima njima učenje stranog jezika postaje obvezno najkasnije u prvoj godini osnovnog obrazovanja, što odgovara dobi od 5 godina na Malti; 7 godina u Hrvatskoj, Latviji i Poljskoj; i šest godina u preostalim 11 zemalja.

Na razini EU-a 13,9 % učenika osnovnoškolskog obrazovanja ne uči strani jezik u školi. U tri obrazovna sustava, najmanje polovica studenata to ne radi. U nekim dijelovima Francuske zajednice u Belgiji i flamanske zajednice u Belgiji dob u kojoj učenje stranog jezika postaje obvezno je 10 godina, odnosno kada su studenti u petom razredu (od šest razreda) osnovnoškolskog obrazovanja (vidjeti sliku B1); u Nizozemskoj škole imaju fleksibilnost u odlučivanju o tome kada učenici osnovnoškolskog obrazovanja moraju početi učiti strani jezik (vidjeti sliku B1).

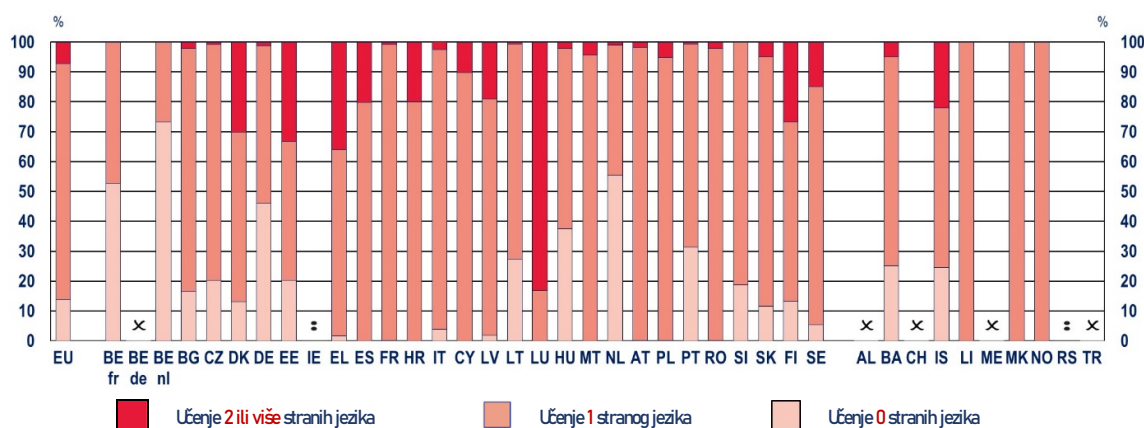
Učenje drugog stranog jezika često postaje obvezno na početku nižeg srednjoškolskog obrazovanja ili na kraju osnovnog obrazovanja (vidjeti sliku B1). Postotak osnovnoškolskih studenata koji uče dva ili više stranih jezika stoga je prilično mali. Na razini EU-a iznosi 7,2 %. Međutim, oko 30 % učenika osnovnoškolskog obrazovanja uči dva ili više stranih jezika u Danskoj, Estoniji i Grčkoj, a postotak je mnogo veći u Luksemburgu (83,2 %), gdje učenje drugog jezika postaje obvezno u dobi od šest godina.

Slika C1b prikazuje, prema dobi, postotak učenika koji uče strani jezik u osnovnom obrazovanju. Međutim, te informacije nisu dostupne za sve obrazovne sustave prikazane na slici C1a.

47 U Irskoj ne postoji podučavanje stranih jezika u osnovnoškolskom obrazovanju. Studenti moraju učiti dva državna jezika: Engleski i irski. Međutim, niti jedan od njih ne smatra se stranim jezikom u kurikulumu.

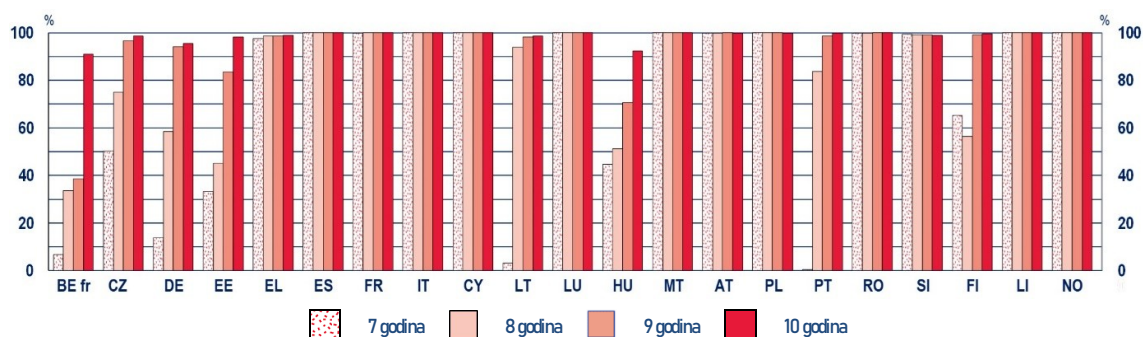
48 EL, ES, FR, HR, IT, CY, LV, LU, MT, AT, PL, RO, LI, MK i NO.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Izvor: Eurydice, na temelju podataka Eurostata/UOE-a [educ_uoe_lang02] (podaci izvađeni 15. prosinca 2022.).

Slika 18. Slika C1a: Postotak studenata koji uče strane jezike u osnovnom obrazovanju (ISCED 1), prema broju jezika, 2020.

Izvor: Izračuni Eurydicea na temelju neobjavljenih podataka Eurostata/UOE-a (posljednji put ažurirani 29. rujna 2022.).

Slika 19. Slika C1b: Postotak studenata koji uče barem jedan strani jezik u osnovnom obrazovanju (ISCED 1), prema dobi, 2020.

Napomene s objašnjenjem

Postotak učenika koji uče 0, 1 ili 2 (ili više) stranih jezika izračunava se s obzirom na sve studente u svim godinama ISCED 1 (slika C1a) ili određene dobi u ISCED 1 (slika C1b), čak i kada učenje stranog jezika ne počinje u početnim godinama na ovoj razini. Konkretnije, broj učenika koji uče 0, 1 ili 2 (ili više) stranih jezika podijeljen je zbrojem učenika koji uče 0, 1 i 2 (ili više) stranih jezika u svim godinama ISCED 1 (slika C1a) ili određene dobi u ISCED 1 (slika C1b).

Sudjelovanje u prikupljanju podataka o dobi je dobrovoljno. Stoga je pokriveno manje obrazovnih sustava.

Podaci su dostupni u Prilogu 1. Za informacije o opsegu prikupljanja podataka Eurostata/UOE-a vidjeti uvod u ovo poglavlje.

Za definiciju „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)” vidjeti Pojmovnik.

Napomene za pojedine zemlje

Belgija (BE de), Albanija, Švicarska, Crna Gora i Turske: te zemlje nisu obuhvaćene prikupljanjem podataka Eurostata/UOE-a [educ_uoe_lang02].

Belgija (BE nl): referentna godina podataka na slici C1a je 2019. (podaci iz 2020. nisu bili dostupni na datum ekstrakcije podataka).

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Estonija: u slučajevima kada se estonski podučava kao drugi jezik, estonski se u statističke svrhe računa kao strani jezik.

Irska: izvorni podaci za sliku C1a označeni su kao „nije primjenjivo” (tj. „nedostatak vrijednosti; podaci ne mogu postojati”).

U Luksemburgu: izvorni podaci za sliku C1a za „0 jezika” označeni su kao „nije primjenjivo” (tj. „nedostatak vrijednosti; podaci ne mogu postojati”).

Srbija: ta je zemlja uključena u prikupljanje podataka u EUOE-u [educ_uoe_lang02], ali podaci nisu dostupni.

Na slici C1b navedena dob odgovara stvarnoj dobi studenata, a ne njihovoj zamišljenoj dobi (dob učenika bi trebala biti u određenom razredu). To može dovesti do nekih razlika između propisa o početnoj dobi za učenje stranih jezika i stvarnog sudjelovanja u učenju jezika jer neki učenici možda nisu u razredu u kojem bi trebali biti. Na primjer, u Francuskoj zajednici u Belgiji svi su studenti trebali početi učiti strani jezik u dobi od 10 godina (teoretska dob) (vidjeti sliku B1), odnosno u petom razredu osnovnoškolskog obrazovanja. Međutim, 9,1 % učenika u dobi od 10 godina (stvarna dob) još ne uči strani jezik. Činjenica da neki 10-godišnji studenti možda još nisu u petom razredu osnovnoškolskog obrazovanja može to djelomično objasniti. Međutim, slika C1b uglavnom prikazuje snažne odnose između službene početne dobi za učenje stranih jezika (vidjeti sliku B1) i stvarnog sudjelovanja u učenju jezika.

U 13 od 21 obrazovnog sustava gotovo svi učenici (najmanje 97 %) uče strani jezik u svakoj dobnoj skupini. U 12 od tih obrazovnih sustava učenje stranog jezika postaje obvezno prije navršene 7. godine života, dok u Sloveniji postaje obvezno u dobi od 7 godina (vidjeti sliku B1).

U većini obrazovnih sustava u kojima je obvezna dob za učenje stranog jezika kasnije dolazi do jasnog polijetanja u dobnoj kategoriji koja odgovara obveznoj početnoj dobi. Do polijetanja u dobi od osam godina dolazi u Češkoj, Njemačkoj, Litvi i Portugalu; u dobi od 9 godina u Mađarskoj; i u dobi od 10 godina u Francuskoj zajednici u Belgiji. To je u skladu s dobi u kojoj učenje stranih jezika postaje obvezno za sve studente u predmetnim zemljama u razdoblju 2021./2022. (vidjeti sliku B1).

Škole u Estoniji i Finskoj 2020. (referentna godina podataka) mogle bi odlučiti o početnoj dobi unutar dobne skupine (od 7 do 9 godina), u skladu s najvišim propisima. Postotak učenika koji uče strani jezik jasno je poletio u dobi od 9 godina u obje zemlje. Iako se u Estoniji ta fleksibilnost i dalje primjenjuje, u Finskoj je od 2021./2022. povučena u korist fiksne početne dobi (7 godina) (vidjeti sliku B2).

Slika C1b također pokazuje da škole u nekoliko zemalja uvode strane jezike u kurikulum prije obvezne dobi. Na primjer, u Mađarskoj, gdje svi učenici moraju početi učiti strani jezik u dobi od 9 godina, najmanje 40 % njih to čini u dobi od 7 i 8 godina. Isto tako, u Češkoj 50 % učenika počinje učiti strani jezik godinu dana ranije od dobi u kojoj on postaje obavezan. To znači da škole nude ponudu jezika prije nego što je to potrebno.

Osim toga, u Francuskoj zajednici u Belgiji više od 30 % studenata uči strani jezik 2 godine prije nego što postane obavezan za sve studente u dobi od 10 godina. Taj se rezultat može objasniti razlikama u zakonodavstvu na cijelom području: u nekim dijelovima francuske zajednice u Belgiji studenti počinju učiti prvi strani jezik kao obavezni predmet u dobi od 8 godina (vidjeti sliku B1).

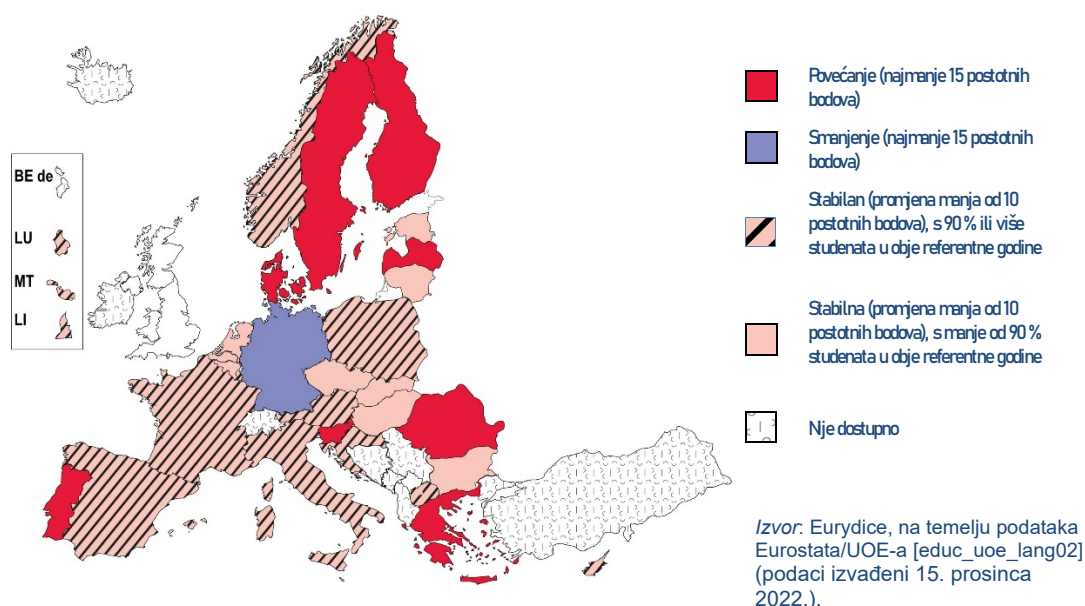
U RAZDOBLJU OD 2013. DO 2020. POSTOTAK UČENIKA OSNOVNIH ŠKOLA KOJI UČE STRANI JEZIK ZNATNO SE POVEĆAO U OSAM ZEMALJA.

Na razini EU-a 86,1 % učenika u osnovnoškolskom obrazovanju 2020. učilo je jedan strani jezik ili više njih, u usporedbi sa 79,4 % u 2013. Na slici C2 prikazana su tri različita trenda tijekom tog razdoblja.

U najvećoj skupini obrazovnih sustava (21 obrazovni sustav) stanje je ostalo relativno stabilno (razlika manja od 10 postotnih bodova). U 12 od njih više od 90 % osnovnoškolskih studenata učilo je najmanje jedan strani jezik u obje referentne godine (u Španjolskoj, Francuskoj, Hrvatskoj, Italiji, Cipru, Luksemburgu, Malti, Austriji, Poljskoj, Lihtenštajnu, Sjevernoj Makedoniji i Norveškoj). U ostalih devet obrazovnih sustava stanje je također ostalo relativno stabilno, iako je stopa sudjelovanja bila niža (u francuskim i flamanskim zajednicama Belgije, Bugarske, Češke, Estonije, Litve, Mađarske, Nizozemske i Slovačke).

U drugoj skupini od osam zemalja udio učenika osnovnih škola koji uče strane jezike povećao se za najmanje 15 postotnih bodova u razdoblju od 2013. do 2020. Povećanje je između 15 i 25 postotnih bodova u Grčkoj, Latviji, Finskoj i Švedskoj te najmanje 30 postotnih bodova u Danskoj, Portugalu, Rumunjskoj i Sloveniji. U mnogim se slučajevima povećanje može objasniti promjenama u dobi u kojoj učenici moraju početi učiti prvi obvezni strani jezik (vidjeti sliku B2). U Finskoj i Švedskoj, gdje su škole imale fleksibilnost u odlučivanju o početnoj dobi u 2013. i 2020. (⁴⁹), povećanja bi mogla odražavati činjenicu da su osnovne škole uvele strane jezike ranije 2020. nego 2013.

Naposljetku, u Njemačkoj se može uočiti suprotan trend jer se udio učenika koji uče barem jedan strani jezik smanjio za 13,5 postotnih bodova, sa 67,9 % u 2013. na 54,4 % u 2020. (međutim, kako se upućuje na posebnu napomenu za pojedinu zemlju povezanu s tom brojkom, to bi se djelomično moglo povezati s metodološkim promjenama).

Slika 20. Slika C2: Trendovi u postotku učenika koji uče barem jedan strani jezik u osnovnoškolskom obrazovanju (ISCED 1), 2013. i 2020.

Napomene s objašnjenjem

Postotak studenata koji uče barem jedan strani jezik izračunava se u odnosu na sve studente u svim godinama ISCED 1, čak i kada učenje stranog jezika ne počinje u početnim godinama ove razine. Konkretnije, broj učenika koji uče 1 ili 2 (ili više) stranih jezika podijeljen je zbrojem učenika koji uče 0, 1 i 2 (ili više) stranih jezika u svim godinama ISCED 1.

U napomenama za pojedine zemlje upućuje se na prekide u vremenskim serijama samo ako su se dogodili 2013. ili 2020. Prekidi u vremenskim nizovima između tih dviju referentnih godina, koji su se možda dogodili u nekim zemljama, nisu navedeni.

Podaci su dostupni u Prilogu 1. Za metodološke napomene povezane s podacima vidjeti https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uae_enr_esms_an4.xlsx.

Za informacije o opsegu prikupljanja podataka Eurostata/UEOE-a vidjeti uvod u ovo poglavlje.

Za definiciju „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)” vidjeti Pojmovnik.

Napomene za pojedine zemlje

Belgija (BE de), Albanija, Švicarska, Crna Gora i Turske: te zemlje nisu obuhvaćene prikupljanjem podataka Eurostata/UEOE-a [educ_uae_lang02].

Belgija (BE nl): referentna godina podataka je 2019. umjesto 2020. (podaci iz 2020. nisu bili dostupni na datum ekstrakcije podataka).

49 To je još uvijek slučaj u Švedskoj, dok se od 2020. u Finskoj zaustavio (vidjeti sliku B2).

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Njemačka: izvorni podaci za 2013. označeni su kao „definicija se razlikuje, vidjeti metapodatke”. Stoga pogledajte poveznicu navedenu u objašnjenjima.

Estonija: u slučajevima kada se estonski podučava kao drugi jezik, estonski se u statističke svrhe računa kao strani jezik.

Irska: izvorni podaci za 2013. i 2020. označeni su kao „nije primjenjivo” (tj. „nedostatak vrijednosti; podaci ne mogu postojati”).

Bosna i Hercegovina: podaci za 2013. godinu nisu dostupni.

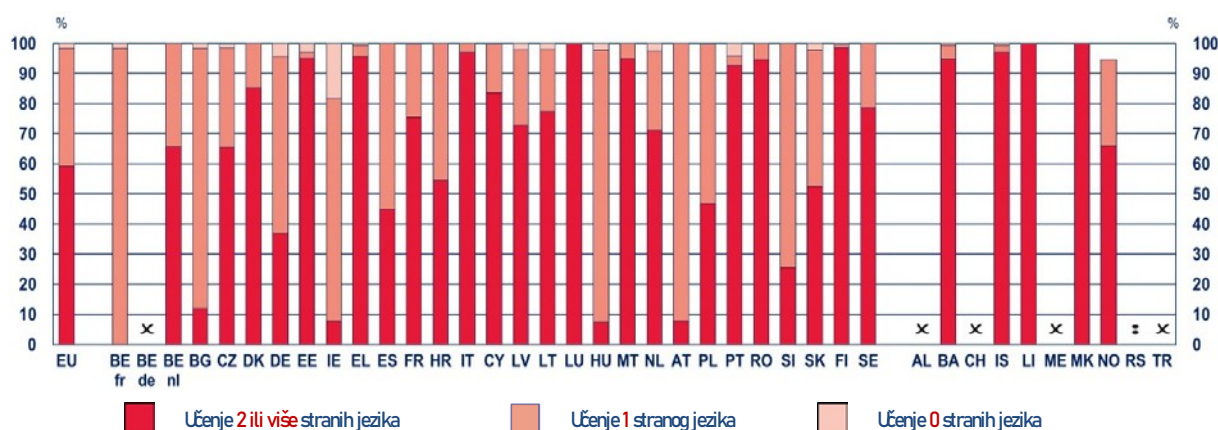
Srbija: zemlja je uključena u prikupljanje podataka Eurostata/UOE-a [educ_uoe_lang02], ali nema dostupnih podataka.

60% STUDENATA UČI NAJMANJE DVA STRANA JEZIKA U NIŽIM SREDNJIM ŠKOLAMA

U većini zemalja učenje drugog jezika postaje obvezno na početku nižeg srednjoškolskog obrazovanja (vidjeti sliku B1).

Na razini EU-a 59,2 % učenika nižeg sekundarnog obrazovanja uči dva ili više stranih jezika. Nadalje, u 12 obrazovnih sustava više od 90 % studenata uči dva ili više stranih jezika (Estonija, Grčka, Italija, Luksemburg, Malta, Portugal, Rumunjska, Finska, Bosna i Hercegovina, Island, Lihtenštajn i Sjeverna Makedonija). S druge strane, u pet obrazovnih sustava manje od 15 % učenika uči dva strana jezika ili više. To je slučaj u Francuskoj zajednici u Belgiji, gdje na toj razini obrazovanja ne postoje odredbe za učenje drugog stranog jezika; u Irskoj, gdje učenje drugog stranog jezika nije obvezno; te u Bugarskoj, Mađarskoj i Austriji, gdje učenje drugog jezika postaje obvezno samo u srednjoškolskom obrazovanju. Šest drugih obrazovnih sustava u kojima je obavezan samo jedan strani jezik tijekom nižeg srednjoškolskog obrazovanja svim studentima nudi mogućnost korištenja dodatnog stranog jezika na toj razini obrazovanja (vidjeti sliku B4). U tim obrazovnim sustavima (Španjolska, Hrvatska, Slovenija, Slovačka, Švedska i Norveška) najmanje četvrtina studenata odlučila je naučiti dva strana jezika na nižoj srednjoškolskoj razini, a stope sudjelovanja kreću se od 25,6 % u Sloveniji do 78,6 % u Švedskoj.

Na slici C3 vidljivo je i da 98,4 % učenika nižih srednjih škola u EU-u uči barem jedan strani jezik. Samo u Irskoj udio studenata koji ne uče niti jedan strani jezik u nižem srednjoškolskom obrazovanju premašuje 5 %. U ovoj zemlji relativno visok udio (18,1 %) djelomično se može objasniti činjenicom da učenje stranog jezika nije obvezno u školskom obrazovanju, već da svi učenici uče engleski i irski, dva službena jezika.

Izvor: Eurydice, na temelju podataka Eurostata/UOE-a [educ_uoe_lang02] (podaci izvađeni 15. prosinca 2022.).

Slika 21. Slika C3: Postotak studenata koji uče strane jezike u nižem srednjem obrazovanju (ISCED 2), prema broju jezika, 2020.

Napomene s objašnjenjem

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Postotak učenika koji uče 0, 1 ili 2 (ili više) stranih jezika izračunava se u odnosu na sve studente u svim godinama ISCED-a 2. Konkretnije, broj učenika koji uče 0, 1 ili 2 (ili više) stranih jezika podijeljen je zbrojem učenika koji uče 0, 1 i 2 (ili više) stranih jezika u svim godinama ISCED-a 2.

Podaci su dostupni u Prilogu 1. Za informacije o opsegu prikupljanja podataka Eurostata/UOE-a vidjeti uvod u ovo poglavlje.

Za definiciju „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)” vidjeti Pojmovnik.

Napomene za pojedine zemlje

Belgija (BE de), Albanija, Švicarska, Crna Gora i Turske: te zemlje nisu obuhvaćene prikupljanjem podataka Eurostata/UOE-a [educ_uoe_lang02].

Estonija: u slučajevima kada se estonski podučava kao drugi jezik, estonski se u statističke svrhe računa kao strani jezik.

U Luksemburgu: izvorni podaci za sliku C3 za „0 jezika” i „1 jezik” označeni su kao „nije primjenjivo” (tj. „nedostatak vrijednosti; podaci ne mogu postojati”).

Srbija: ta je zemlja uključena u prikupljanje podataka Eurostata/UOE-a [educ_uoe_lang02], ali nema dostupnih podataka.

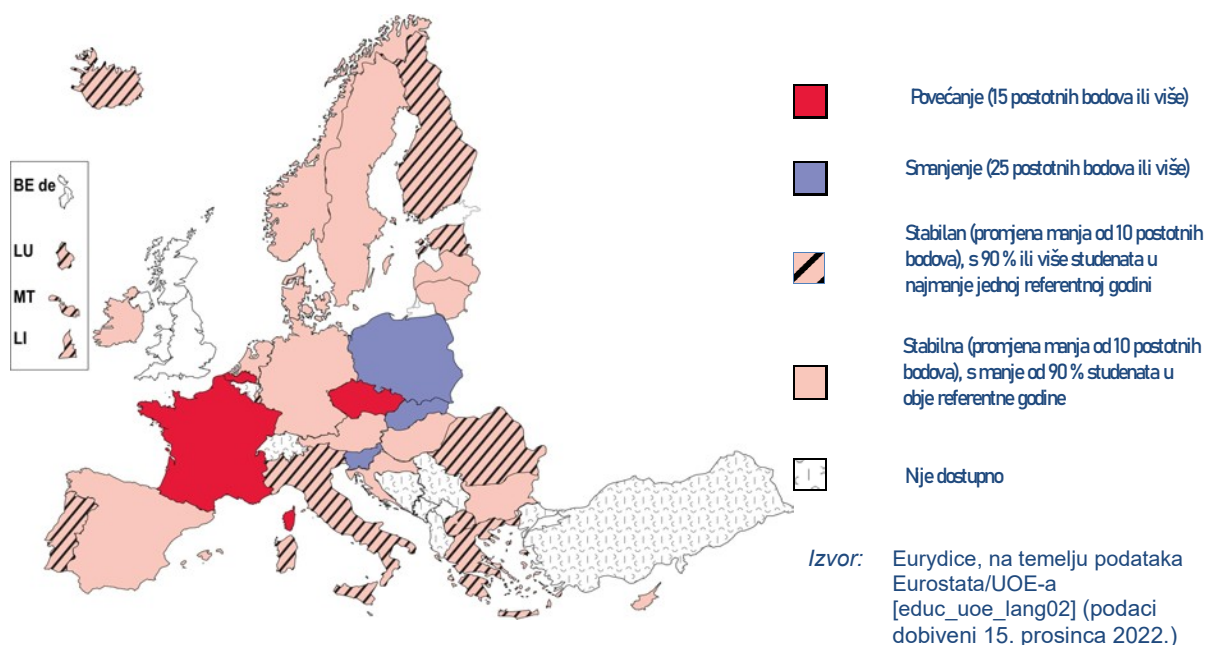
U RAZDOBLJU OD 2013. DO 2020. POSTOTAK UČENIKA NIŽIH SREDNJIH ŠKOLA KOJI UČE DVA ILI VIŠE STRANIH JEZIKA OSTAO JE STABILAN U VEĆINI ZEMALJA.

Na razini EU-a gotovo dvije trećine učenika nižih srednjih škola učilo je dva ili više stranih jezika u 2013. i 2020. (58,4 % u 2013. u usporedbi s 59,2 % u 2020.). Na slici C4 prikazane su promjene na razini zemlje između dviju referentnih godina.

U velikoj većini obrazovnih sustava u kojima su podaci dostupni (25 od 31) razlika između 2020. i 2013. manja je (razlika manja od 10 postotnih bodova). U 11 od tih obrazovnih sustava udio učenika nižih srednjih škola koji uče najmanje dva strana jezika bio je veći od 90 % u najmanje jednoj referentnoj godini (Estonija, Grčka, Italija, Luksemburg, Malta, Portugal, Rumunjska, Finska, Island, Lihtenštajn i Sjeverna Makedonija). U 14 drugih obrazovnih sustava manje od 90 % studenata studiralo je dva jezika u obje referentne godine (Bugarska, Danska, Njemačka, Irska, Španjolska, Hrvatska, Cipar, Latvija, Litva, Mađarska, Nizozemska, Austrija, Švedska i Norveška).

Razlika između 2013. i 2020. u postotku učenika koji uče dva jezika veća je u šest obrazovnih sustava. U tri od njih udio učenika koji pohađaju niže srednjoškolsko obrazovanje povećao se za najmanje 15 postotnih bodova. Povećanje je bilo nešto iznad 15 postotnih bodova u flamanskoj zajednici Belgije, dok je neznatno premašilo 20 postotnih bodova u Češkoj i Francuskoj. U ostala tri obrazovna sustava sa znatnom razlikom između 2013. i 2020. (Poljska, Slovenija i Slovačka) udio učenika nižih srednjih škola koji uče dva ili više stranih jezika smanjio se za više od 25 postotnih bodova. Mogu se utvrditi različiti razlozi za te promjene. Na primjer, u Slovačkoj smanjenje može biti povezano s ukidanjem zahtjeva da svaki student mora naučiti dva strana jezika tijekom nižeg srednjoškolskog obrazovanja (vidjeti sliku B3). U Poljskoj je smanjenje posljedica reorganizacije školskih razreda na svim razinama obrazovanja, no početni razred i broj godina obveznog učenja drugog stranog jezika ostaju nepromijenjeni ⁽⁵⁰⁾.

50 Od 2016. razredi 5. i 6., u kojima učenje drugog stranog jezika nije obvezno, premješteni su iz osnovnoškolskog u niže srednje obrazovanje. U međuvremenu, obveza učenja drugog stranog jezika i dalje počinje u razredu 7 i traje isti broj godina. Za više informacija o promjenama u strukturi poljskog obrazovnog sustava vidjeti Europska komisija/EACEA/Eurydice (2017.).

Slika 22. Slika C4: Trendovi u postotku učenika koji uče dva ili više stranih jezika u nižem srednjem obrazovanju (ISCED 2), 2013. i 2020.

Napomene s objašnjenjem

Postotak učenika koji uče dva (ili više) stranih jezika izračunava se u odnosu na sve studente u svim godinama ISCED-a 2. Konkretnije, broj studenata koji uče dva (ili više) strana jezika podijeljen je zbrojem učenika koji uče 0, 1 i 2 (ili više) stranih jezika u svim godinama ISCED-a 2.

Napomene za pojedine zemlje odnose se na prekide u vremenskim serijama samo ako su se dogodile 2013. ili 2020. Prekidi u vremenskim nizovima između tih dviju referentnih godina, koji su se možda dogodili u nekim zemljama, nisu navedeni.

Podaci su dostupni u Prilogu 1. Za metodološke napomene povezane s podacima vidjeti https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uae_enr_esms_an4.xlsx. Za informacije o opsegu prikupljanja podataka Eurostata/UOE-a vidjeti uvod u ovo poglavlje.

Za definiciju „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)” vidjeti Pojmovnik.

Napomene za pojedine zemlje

Belgija (BE fr) i Bosna i Hercegovina: podaci za 2013. godinu nisu dostupni.

Belgija (BE de), Albanija, Švicarska, Crna Gora i Turske: te zemlje nisu obuhvaćene prikupljanjem podataka Eurostata/UOE-a [educ_uae_lang02].

Njemačka: izvorni podaci za 2013. označeni su kao „definicija se razlikuje, vidjeti metapodatke”. Stoga pogledajte poveznicu navedenu u objašnjenjima.

Estonija: u slučajevima kada se estonski podučava kao drugi jezik, estonski se u statističke svrhe računa kao strani jezik.

Srbija: ta je zemlja uključena u prikupljanje podataka Eurostata/UOE-a [educ_uae_lang02], ali nema dostupnih podataka.

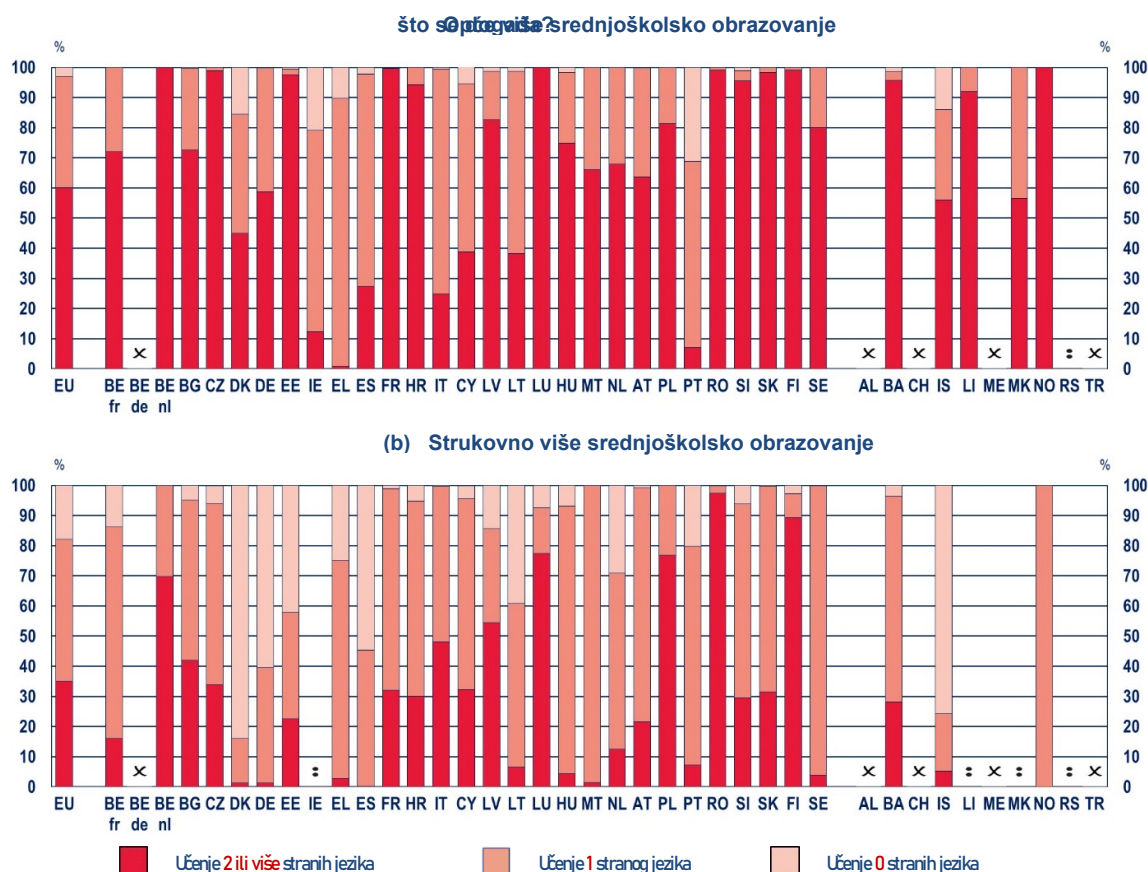
VJEROJATNIJE JE DA ĆE STUDENTI U OPĆEM SREDNJOŠKOLSKOM OBRAZOVANJU UČITI JEZIKE NEGO ONI NA STRUKOVNIM PUTOVIMA.

U višem srednjem obrazovanju studenti mogu studirati u općem obrazovanju, što obično dovodi do visokog obrazovanja, ili u strukovnom obrazovanju, što dovodi do studija koji su više usmjereni na rad ili izravno na tržište rada. Obrazovni programi povezani s tim putovima stoga su često prilično različiti na višoj sekundarnoj razini. Stoga se situacije u općem i strukovnom višem srednjoškolskom obrazovanju prikazuju zasebno za ovaj pokazatelj i za sljedeći. Na razini EU-a gotovo polovina svih studenata višeg sekundarnog obrazovanja

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

(48,7 %) pohađa strukovne programe ⁽⁵¹⁾. Najveći udjeli studenata višeg sekundarnog obrazovanja upisanih u strukovni program (65 % ili više) nalaze se u Češkoj, Hrvatskoj, Nizozemskoj, Austriji, Sloveniji, Slovačkoj, Finskoj, Lihtenštajnu, Crnoj Gori i Srbiji. S druge strane, manje od trećine studenata višeg sekundarnog obrazovanja upisuje se u strukovni program u Irskoj, Grčkoj, Cipru, Litvi, Malti i Islandu.

51 https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/EDUC_UOE_ENRS05/default/table?lang=en&category=educ.educ_part.educ_uoe_enr.educ_uoe_enrs (podaci izvađeni 14. rujna 2022.). Podaci su za 2020.

Izvor: Eurydice, na temelju podataka Eurostata/UOE-a [educ_uoe_lang02] (podaci izvađeni 15. prosinca 2022.).

Slika 23. Slika C5: Postotak studenata koji uče strane jezike u višem srednjem obrazovanju (ISCED 3), prema broju jezika, 2020.

Napomene s objašnjenjem

Postotak učenika koji uče 0, 1 ili 2 (ili više) stranih jezika izračunava se za sve studente u svim godinama općeg ISCED 3 (slika C5a) ili strukovnog ISCED 3 (slika C5b), čak i ako se učenje jezika ne nastavlja do kraja razine (vidjeti slike B2, B3, B5 i B6). Konkretnije, broj učenika koji uče 0, 1 ili 2 (ili više) stranih jezika podijeljen je zbrojem učenika koji uče 0, 1 i 2 (ili više) stranih jezika u svim godinama općeg ISCED 3 (slika C5a) ili strukovnog ISCED 3 (slika C5b).

Skup EU-a za strukovni ISCED 3 označen je kao „definicija se razlikuje, vidjeti metapodatke”.

Podaci su dostupni u Prilogu 1. Za metodološke napomene povezane s agregiranim podacima EU-a i podacima po državama vidjeti https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uoe_enr_esms_an6.xlsx. Za informacije o opsegu prikupljanja podataka Eurostata/UOE-a vidjeti uvod u ovo poglavlje.

Za definiciju „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)” vidjeti Pojmovnik.

Napomene za pojedine zemlje

Belgija (BE de), Albanija, Švicarska, Crna Gora i Turske: te zemlje nisu obuhvaćene prikupljanjem podataka Eurostata/UOE-a [educ_uoe_lang02].

Estonija: u slučajevima kada se estonski podučava kao drugi jezik, estonski se u statističke svrhe računa kao strani jezik.

Mađarska: izvorni podaci za opći i strukovni ISCED 3 označeni su kao „razbijanje vremenskih serija” i „definicija se razlikuje, vidjeti metapodatke”. Stoga pogledajte poveznicu navedenu u objašnjenjima.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

U Luksemburgu: izvorni podaci za 0 jezika i jedan jezik označeni su kao „nije primjenjivo” (tj. „nedostatak vrijednosti; podaci ne mogu postojati”).

Island: referentna godina za opće i strukovne podatke ISCED 3 je 2019. (podaci iz 2020. nisu bili dostupni na datum prikupljanja podataka).

Lihtenštajn: izvorni podaci za strukovni ISCED 3 označeni su kao „nije primjenjivo” (tj. „nedostatak vrijednosti; podaci ne mogu postojati”).

Sjeverna Makedonija: nije dostupna raščlamba između općeg ISCED 3 i strukovnog ISCED 3. ISCED 3 podaci koji se unose u brojku obuhvaćaju opće obrazovanje i strukovno obrazovanje.

Srbija: ta je zemlja uključena u prikupljanje podataka Eurostata/UOE-a [educ_uae_lang02], ali nema dostupnih podataka.

Brojke C5a i C5b ukazuju na to da prilika učenika da uče strane jezike ovisi u mnogim obrazovnim sustavima na putu kojim slijede. To odražava razlike u zahtjevima u pogledu obveznog učenja stranih jezika između učenika općeg obrazovanja i studenata strukovnog obrazovanja; zahtjevi su često niži za studente strukovnog obrazovanja i osposobljavanja (vidjeti slike B5. i B6.). Konkretno, u većini obrazovnih sustava broj godina provedenih u učenju dva strana jezika manji je za učenike strukovnog obrazovanja i osposobljavanja nego za njihove vršnjake u općem obrazovanju.

Na razini EU-a postotak učenika koji ne uče strane jezike šest je puta veći u strukovnom obrazovanju nego u općem obrazovanju (18,0 % odnosno 2,9 %). Kao što je već spomenuto, postotak studenata višeg sekundarnog obrazovanja koji ne uče strani jezik izračunava se na temelju ukupne populacije studenata na toj razini. U općem srednjoškolskom obrazovanju samo Portugal u referentnoj godini ima više od 30 % studenata koji ne uče strani jezik. Nasuprot tome, u strukovnom višem srednjoškolskom obrazovanju oko 30 % studenata ili više njih ne uči strani jezik u sedam zemalja (Danskoj, Njemačkoj, Estoniji, Španjolskoj, Litvi, Nizozemskoj i Islandu). Od toga je najveći postotak u Danskoj (84,0 %) i Islandu (75,8 %). Činjenica da u Danskoj, Njemačkoj, Estoniji i Španjolskoj studenti strukovnih putova koji omogućuju pristup tercijarnom obrazovanju nisu svi dužni učiti barem jedan strani jezik može djelomično objasniti te stope (vidjeti sliku B5).

Pri ispitivanju podataka o učenju dvaju ili više stranih jezika postoje i značajne razlike između općeg obrazovanja i strukovnog obrazovanja na višoj srednjoškolskoj razini. Na razini EU-a 60,0 % studenata uči najmanje dva strana jezika u općem srednjoškolskom obrazovanju, a 35,1 % u strukovnom višem sekundarnom obrazovanju. U 13 obrazovnih sustava najmanje 90 % studenata uči dva ili više stranih jezika u općem srednjoškolskom obrazovanju. Samo Rumunjska ima tako visok postotak studenata koji uče dva jezika u strukovnom višem srednjoškolskom obrazovanju. S druge strane, u dvama obrazovnim sustavima općeg obrazovanja (Grčka i Portugal), u usporedbi s 11 u strukovnom obrazovanju, postoji manje od 10 % učenika koji uče dva ili više stranih jezika na višoj srednjoškolskoj razini.

U RAZDOBLJU OD 2013. DO 2020. POSTOTAK UČENIKA VIŠEG SEKUNDARNOG OBRAZOVANJA KOJI UČE DVA ILI VIŠE JEZIKA POVEĆAO SE U VRLO MALOM BROJU ZEMALJA.

Na slikama C6a i C6b prikazane su promjene koje su se dogodile između 2013. i 2020. u postotku učenika koji uče dva ili više stranih jezika u općem i strukovnom višem srednjoškolskom obrazovanju.

U općem srednjoškolskom obrazovanju 60,0 % studenata na razini EU-a 2020. učilo je dva ili više stranih jezika, što je vrlo slično postotku iz 2013. (58,4 %). Kao što je već spomenuto, postotak učenika prema broju naučenih jezika izračunava se na temelju svih učenika u svim ocjenama ove razine obrazovanja.

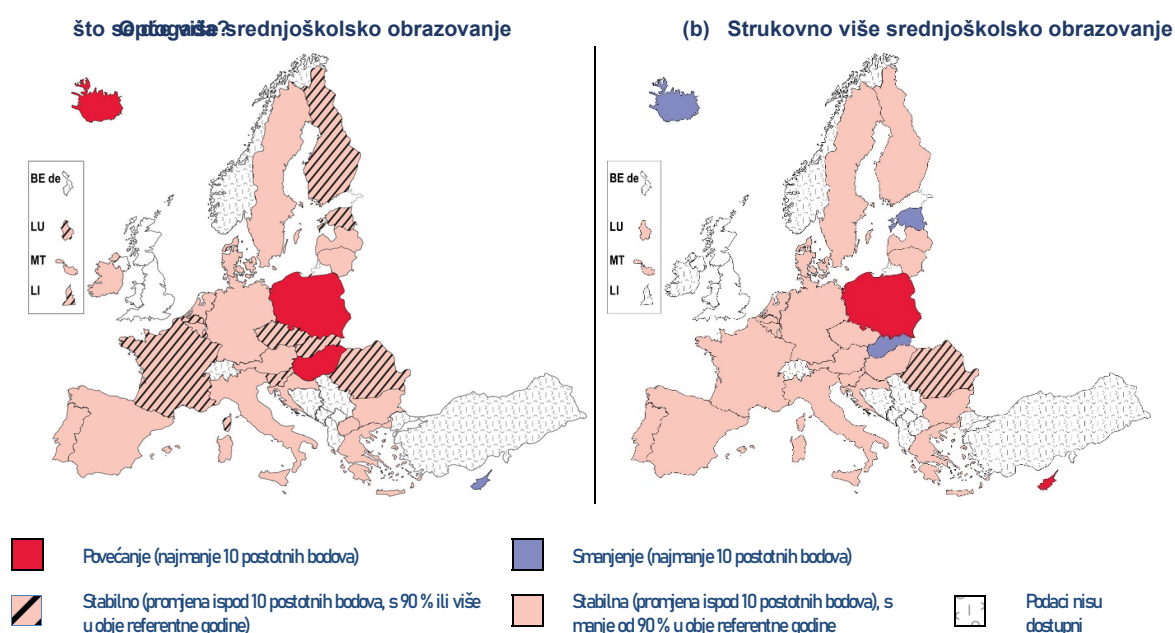
U gotovo svim obrazovnim sustavima u kojima su dostupni podaci (27 od 31 obrazovnog sustava) udio učenika općeg obrazovanja koji uče najmanje dva strana jezika ostao je stabilan u razdoblju od 2013. do 2020. (tj. razlika manja od 10 postotnih bodova). U 10 od tih obrazovnih sustava udio učenika koji uče dva ili više stranih jezika veći je od 90 % za obje referentne godine. U 17 drugih obrazovnih sustava udio učenika koji uče dva ili više stranih jezika manji je od 90 % u obje referentne godine.

Za razliku od prevladavajuće slike stabilnosti, tri zemlje zabilježile su razliku od najmanje 10 postotnih bodova u udjelu studenata koji uče najmanje dva strana jezika u općem srednjoškolskom obrazovanju u razdoblju od 2013. do 2020. Taj se udio smanjio na Cipru (za 45 postotnih bodova), dok se povećao u

Poljskoj (za 12,2 postotna boda) i Islandu (za 37,6 postotnih bodova). Promjena stope sudjelovanja na Cipru može se objasniti reformom kojom se snizila dob u kojoj učenje drugog stranog jezika više nije obvezno (vidjeti sliku B3).

U strukovnom višem srednjoškolskom obrazovanju nešto više od trećine studenata učilo je dva ili više stranih jezika u 2013. i 2020. (34,1 % u 2013. u usporedbi s 35,1 % u 2020.). Kao i u općem obrazovanju, u velikoj većini obrazovnih sustava u kojima su dostupni podaci (23 od 28) zabilježena je manja razlika u udjelima učenika koji u strukovnom obrazovanju uče najmanje dva strana jezika zabilježenih 2013. i 2020. (tj. manje od 10 postotnih bodova). Uz iznimku Rumunjske, ti su udjeli iznosili manje od 90 % za obje referentne godine.

Međutim, u razdoblju od 2013. do 2020. u pet zemalja postojala je znatna razlika (najmanje 10 postotnih bodova) u udjelu učenika strukovnog obrazovanja koji uče najmanje dva strana jezika. U Cipru i Poljskoj taj se udio povećao; u Estoniji, Slovačkoj i Islandu smanjila se (za 39,7, 35,0 odnosno 10,6 postotnih bodova).

Izvor: Eurydice, na temelju podataka Eurostata/UOE-a [educ_uoe_lang02] (podaci izvađeni 15. prosinca 2022.).

Slika 24. Slika C6: Trendovi u postotku učenika koji uče dva ili više stranih jezika u srednjoškolskom obrazovanju (ISCED 3), 2013. i 2020.

Napomene s objašnjenjem

Postotak studenata koji uče dva ili više stranih jezika izračunava se u odnosu na sve studente u svim godinama općeg ISCED 3 (slika C6a) ili strukovnog ISCED 3 (slika C6b), čak i kada se učenje ne nastavlja do kraja te razine. Konkretnije, broj studenata koji uče dva ili više stranih jezika podijeljen je zbrojem učenika koji uče 0, 1 i 2 (ili više) stranih jezika u svim godinama općeg ISCED 3 (slika C6a) ili strukovnog ISCED 3 (slika C6b).

Napomene za pojedine zemlje odnose se na prekide u vremenskim serijama samo ako su se dogodile 2013. ili 2020. Prekidi u vremenskim nizovima između tih dviju referentnih godina, koji su se možda dogodili u nekim zemljama, nisu navedeni.

Podaci su dostupni u Prilogu 1. Za metodološke napomene povezane s podacima vidjeti https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uoe_enr_esms_an6.xlsx (2020.) i https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uoe_enr_esms_an4.xlsx (2013.). Za informacije o opsegu prikupljanja podataka Eurostata/UOE-a vidjeti uvod u ovo poglavlje.

Za definiciju „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)” vidjeti Pojmovnik.

Napomene za pojedine zemlje

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Belgija (BE de), Albanija, Švicarska, Crna Gora i Turske: te zemlje nisu obuhvaćene prikupljanjem podataka Eurostata/UOE-a [educ_uoe_lang02].

Estonija: u slučajevima kada se estonski podučava kao drugi jezik, estonski se u statističke svrhe računa kao strani jezik.

Irska: izvorni podaci iz 2013. za strukovni ISCED 3 označeni su kao „nije primjenjivo” (tj. „nedostatak vrijednosti; podaci ne mogu postojati”).

Mađarska: izvorni podaci za 2020. za opći i strukovni ISCED 3 označeni su kao „razbijanje vremenskih serija” i „definicija se razlikuje, vidjeti metapodatke”. Stoga pogledajte poveznicu navedenu u objašnjenjima.

Bosna i Hercegovina: podaci za 2013. godinu nisu dostupni.

Island: referentna godina za opće podatke ISCED 3 je 2019. umjesto 2020. (podaci za 2020. nisu dostupni).

Lihtenštajn: izvorni podaci iz 2013. i 2020. za strukovni ISCED 3 označeni su kao „nije primjenjivo” (tj. „nedostatak vrijednosti; podaci ne mogu postojati”).

Sjeverna Makedonija: nije dostupna raščlamba za opću i strukovnu ISCED 3. ISCED 3 podaci koji se unose u brojku obuhvaćaju opće obrazovanje i strukovno obrazovanje.

Norveška: izvorni podaci iz 2013. za opći i strukovni ISCED 3 označeni su kao „nije primjenjivo” (tj. „ne mogu postojati podaci o vrijednosti koji nedostaju”).

Srbija: ta je zemlja uključena u prikupljanje podataka u EUOE-u [educ_uoe_lang02], ali nema dostupnih podataka.

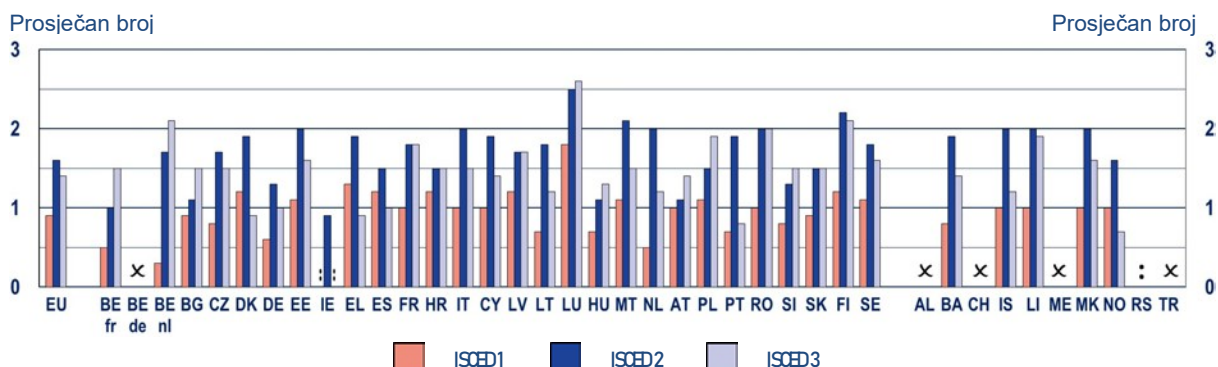
U većini obrazovnih sustava trend je isti u općem i strukovnom višem srednjoškolskom obrazovanju. Udio studenata u srednjoškolskom obrazovanju koji studiraju dva ili više stranih jezika ostao je stabilan (tj. razlika manja od 10 postotnih bodova) u razdoblju od 2013. do 2020. u 21 obrazovnom sustavu ⁽⁵²⁾. Povećao se za najmanje 10 postotnih bodova u obje vrste obrazovnih programa u Poljskoj.

U samo nekoliko slučajeva razlike u stopama sudjelovanja studenata koji uče najmanje dva strana jezika razlikuju se ovisno o njihovom obrazovnom programu (tj. općem ili strukovnom višem srednjoškolskom obrazovanju). U dvije zemlje (Estoniji i Slovačkoj) udio učenika u strukovnom obrazovanju koji uče dva ili više stranih jezika smanjio se za više od 10 postotnih bodova, dok je situacija ostala stabilna u općem obrazovanju. Na Islandu se taj udio povećao u općem obrazovanju, ali se smanjio u strukovnim programima; suprotno je slučaj na Cipru, gdje se smanjio u općem obrazovanju i povećao u strukovnim programima.

PROSJEČAN BROJ STRANIH JEZIKA KOJE UČE STUDENTI DOSEŽE DVA ČEŠĆE U NIŽEM SREDNJEM OBRAZOVANJU NEGO U VIŠEM SREDNJEM OBRAZOVANJU.

Izračun prosječnog broja stranih jezika koje uči cijelo školsko stanovništvo na određenoj razini obrazovanja omogućuje jasnu usporedbu među zemljama. Te su informacije prikazane po razini obrazovanja na slici C7, s višim srednjim obrazovanjem koje uključuje studente u općem i strukovnom obrazovanju.

52 BE nl, BG, CZ, DK, DE, EL, ES, FR, HR, IT, LV, LT, LU, MT, NL, AT, PT, SI, FI i SE.

Izvor: Eurydice, na temelju podataka Eurostata/UOE-a [educ_uae_lang03] (podaci izvađeni 15. prosinca 2022.).

Slika 25. Slika C7: Prosječan broj stranih jezika po učeniku osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja (ISCED 1 – 3), 2020.

Napomene s objašnjenjem

Prosječan broj stranih jezika koji se nauče izračunava se za sve studente svih godina dotične razine obrazovanja, bez obzira na to uče li jedan ili više stranih jezika u svim razredima.

Ukupna vrijednost EU-a za 2020. za ISCED 3 označena je kao „definicija se razlikuje, vidjeti metapodatke”.

Podaci su dostupni u Prilogu 1. Za metodološke napomene povezane s podacima vidjeti https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uae_enr_esms_an6.xlsx.

Za informacije o opsegu prikupljanja podataka Eurostata/UOE-a vidjeti uvod u ovo poglavlje.

Za definiciju „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)” vidjeti Pojmovnik.

Napomene za pojedine zemlje

Belgija (BE de), Albanija, Švicarska, Crna Gora i Turske: te zemlje nisu obuhvaćene prikupljanjem podataka Eurostata/UOE-a [educ_uae_lang03].

Belgija (BE nl): referentna godina za ISCED 1 je 2019. (podaci za ISCED 1 za 2020. nisu dostupni).

Njemačka: izvorni podaci za ISCED 2 označeni su kao „definicija se razlikuje, vidjeti metapodatke”. Stoga pogledajte poveznicu navedenu u objašnjenjima.

Grčka: izvorni podaci za ISCED 3 označeni su kao „definicija se razlikuje, vidjeti metapodatke”. Stoga pogledajte poveznicu navedenu u objašnjenjima.

Estonija: u slučajevima kada se estonski podučava kao drugi jezik, estonski se u statističke svrhe računa kao strani jezik.

Irska: izvorni podaci za ISCED 1 označeni su kao „nije primjenjivo” (tj. „nedostatak vrijednosti; podaci ne mogu postojati”).

Mađarska: izvorni podaci za ISCED 3 označeni su kao „break in time series” i „definicija se razlikuje, vidjeti metapodatke”. Stoga pogledajte poveznicu navedenu u objašnjenjima.

Island: referentna godina za ISCED 3 je 2019. (podaci za ISCED 3 za 2020. nisu dostupni).

Srbija: ta je zemlja uključena u prikupljanje podataka Eurostata/UOE-a [educ_uae_lang03], ali nema dostupnih podataka.

Poučavanje drugog jezika često započinje završetkom osnovnog obrazovanja ili početkom nižeg srednjoškolskog obrazovanja (vidjeti sliku B1). To objašnjava zašto je prosječan broj stranih jezika koji se uče u europskim obrazovnim sustavima sustavno manji od 2,0 u osnovnom obrazovanju, iako se obično kreće od 0,5 do 1,2. Prosjek je najviši u Luksemburgu (1,8), gdje je dob u kojoj djeca počinju učiti svoj drugi strani jezik najmlađa (u dobi od 6 godina). S druge strane, najmanji broj stranih jezika koji se uče u

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

osnovnom obrazovanju nalazi se u Flamanskoj zajednici u Belgiji (0,3), gdje učenje prvog stranog jezika postaje obvezno u dobi od 10 godina.

U osnovnom i srednjem obrazovanju prosječan broj stranih jezika naučenih je između 1,0 i 1,9 u većini obrazovnih sustava. Nadalje, taj broj iznosi najmanje 2,0 za niže srednjoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje u samo trima obrazovnim sustavima (Luksemburg, Rumunjska i Finska). U osam drugih obrazovnih sustava doseže 2,0 ili više za jednu od dvije razine obrazovanja. U sedam od tih obrazovnih sustava taj broj doseže prosječno 2,0 samo u nižem srednjoškolskom obrazovanju (Estonija, Italija, Malta, Nizozemska, Island, Lihtenštajn i Sjeverna Makedonija). S druge strane, u flamanskoj zajednici u Belgiji prosjek doseže 2,0 samo u srednjoškolskom obrazovanju. Najniži prosjek, niži od 1,0, zabilježen je za više srednje obrazovanje u Danskoj, Grčkoj, Portugalu i Norveškoj te za niže srednjoškolsko obrazovanje u Irskoj.

ODJELJAK II. – STRANI JEZICI KOJE UČENICI UČE

Vrednovanje jezične raznolikosti jedno je od temeljnih načela EU-a. EU, sa svojih 27 država članica, ima 24 službena jezika. Kad se uzmu u obzir sve zemlje obuhvaćene ovim izvješćem, to jest 37 europskih zemalja⁽⁵³⁾. Osim toga, većina europskih zemalja službeno priznaje regionalne ili manjinske jezike unutar svojih granica u pravne ili administrativne svrhe (vidjeti sliku A1).

Imajući na umu jezičnu raznolikost u Europi, u ovom se odjeljku ispituje koji studenti stranih jezika u osnovnom i (nižem i višem) srednjem obrazovanju uče (vidjeti slike C8 – C11). Nadalje, u odjeljku se razmatraju promjene u postocima studenata koji od 2013. do 2020. uče engleski, francuski, njemački i španjolski jezik (vidjeti slike C12. – C15.) te razlike u učenju stranih jezika između studenata općeg srednjoškolskog obrazovanja i studenata strukovnog višeg srednjoškolskog obrazovanja (vidjeti sliku C16).

Izvor podataka je prikupljanje podataka Eurostata/UOE-a, što znači da se uvod u to prikupljanje podataka iz prvog odjeljka ovog poglavlja primjenjuje i na ovaj odjeljak.

ENGLESKI JE NAJRAŠIRENIJI STRANI JEZIK U EUROPI

Slika C8 pokazuje da je engleski neupitno najnaučeniiji strani jezik u Europi. Doista, u gotovo svim europskim zemljama, engleski je jezik koji većina studenata uči tijekom osnovnog i (nižeg i višeg) srednjoškolskog obrazovanja. To odražava regulatorne okvire analizirane u poglavlju B, u kojem se u mnogim zemljama engleski jezik navodi kao obvezni predmet (vidjeti sliku B7.) i/ili predmet koji sve škole moraju uključiti u svoje programe učenja (vidjeti sliku B8.a).

Postoji vrlo malo zemalja u kojima većina studenata uči strani jezik osim engleskog. Irska, kao zemlja engleskog govornog područja, jedna je od njih, s francuskim kao najnaučenijim stranim jezikom. U Luksemburgu je njemački strani jezik koji se najviše uči u osnovnom i višem srednjem obrazovanju (usko slijedi francuski), dok u nižim srednjim školama svi učenici uče njemački i francuski. U Lihtenštajnu svi učenici nižeg sekundarnog obrazovanja uče francuski i engleski jezik (u osnovnom i višem srednjem obrazovanju prevladava engleski jezik). U Belgiji učenici obično uče jezike drugih zajednica. Točnije, u flamanskoj zajednici u Belgiji francuski je jezik koji se najviše uči na svim obuhvaćenim razinama obrazovanja. U francuskoj zajednici u Belgiji Nizozemska prevladava u osnovnoškolskom obrazovanju (u srednjoškolskom obrazovanju prevladava engleski jezik)⁽⁵⁴⁾.

Udjeli učenika koji uče najčešći strani jezik razlikuju se među zemljama i razinama obrazovanja (vidjeti podatke u Prilogu 1.). Te se varijacije djelomično mogu objasniti razlikama u trajanju obveznog učenja stranih jezika (vidjeti poglavlje B, odjeljak I.).

U osnovnom obrazovanju, u Španjolskoj, Cipru, Luksemburgu, Malti, Austriji, Lihtenštajnu, Sjevernoj Makedoniji i Norveškoj, svi ili gotovo svi studenti (99 – 100 %) uče prevladavajući strani jezik. S druge strane, u flamanskoj zajednici u Belgiji, gdje je francuski jezik najviše naučen, samo 26,1 % učenika osnovnoškolskog obrazovanja to smatra predmetom. Postotak je sličan u francuskoj zajednici u Belgiji, gdje 33,1 % učenika osnovnoškolskog obrazovanja uči najčešći jezik, to jest nizozemski. Postoci su također relativno niski u Nizozemskoj i Mađarskoj, gdje manje od polovice svih učenika osnovnoškolskog obrazovanja (44,6 % odnosno 45,9 %) uči najčešći strani jezik (engleski). U svim obrazovnim sustavima s nižim udjelom učenika osnovnoškolskog obrazovanja koji uče strani jezik, učenje stranog jezika postaje obvezno relativno kasno (vidjeti slike B1 i B2 za pojedinosti o početnoj dobi).

U nižim srednjim školama, u gotovo svim europskim obrazovnim sustavima, velika većina studenata (više od 90 %) uči glavni strani jezik. Postoji samo nekoliko obrazovnih sustava s nižim postotkom učenika koji uče prevladavajući jezik. Jedna od njih je Irska, zemlja u kojoj ne postoji obvezno učenje stranih jezika (vidjeti slike B1 i B2), u kojoj 49,2 % učenika nižeg sekundarnog obrazovanja uči francuski jezik. U Francuskoj

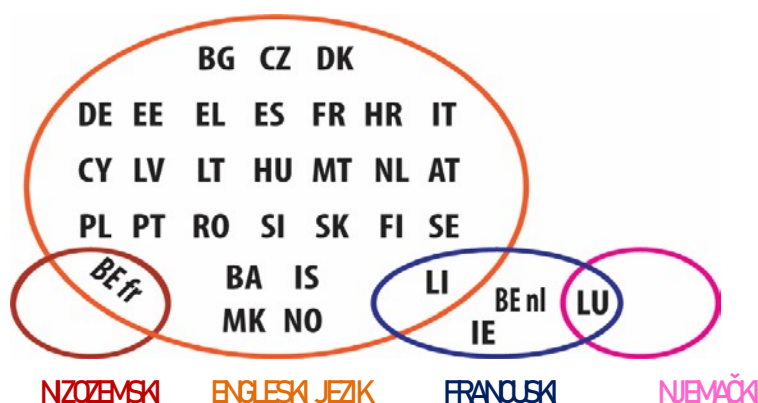
53 Pojedinosti o pokrivenosti ovog izvješća po državama nalaze se u uvodu u izvješće.

54 Baza podataka Eurostata/UOE-a ne sadržava podatke za Belgijsku zajednicu njemačkog govornog područja. Za pojedinosti o propisima vidjeti poglavlje B, sliku B7. i povezane napomene za pojedine zemlje.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

zajednici u Belgiji 49,7 % učenika nižeg sekundarnog obrazovanja uči engleski jezik, što prevladava u toj razini obrazovanja (na engleskom jeziku slijedi nizozemski jezik, koji uči 47,3 % studenata). Postotak učenika nižeg sekundarnog obrazovanja koji uče najčešći strani jezik također je niži (ispod 90 %) u Mađarskoj, gdje 74,6 % učenika uči engleski jezik.

Postotak učenika koji uče prevladavajući jezik niži je u srednjoškolskom obrazovanju nego u nižem srednjem obrazovanju (vidjeti prosjek EU-a u Prilogu 1.). To je djelomično zato što neki studenti, posebno oni na strukovnim putovima, ne uče nijedan strani jezik (vidjeti sliku C5), a dijelom zato što je za studij dostupna veća raznolikost stranih jezika (vidjeti sliku B8). Međutim, u otprilike polovici svih europskih zemalja više od 90 % studenata višeg srednjoškolskog obrazovanja uči prevladavajući strani jezik. Najmanji udio zabilježen je u tri nordijske zemlje, odnosno Danskoj, Islandu i Norveškoj, gdje samo između 40 % i 60 % studenata višeg sekundarnog obrazovanja uči prevladavajući strani jezik (engleski). i u Irskoj, gdje 50,8 % studenata općeg srednjoškolskog obrazovanja uči prevladavajući strani jezik (francuski).

Izvor: Eurydice, na temelju podataka Eurostata/UOE-a [educ_uoe_lang01] (podaci izvađeni 15. prosinca 2022.).

Slika 26. Slika C8: Strani jezik koji se najviše uči u osnovnom i srednjem obrazovanju (ISCED 1 – 3), 2020.

Napomene s objašnjenjem

Zemlje u kojima većina studenata uči isti jezik u svim obuhvaćenim razinama obrazovanja prikazane su u glavnom području relevantnog ovalnog jezika. Zemlje u kojima se strani jezik koji uči većina studenata razlikuju ovisno o razini obrazovanja prikazane su u sjecištu relevantnih jezičnih ovala. Potonji pristup primjenjuje se i kada isti postotak učenika na istoj razini obrazovanja uči dva različita jezika.

Podaci prema razini ISCED-a dostupni su u Prilogu 1. Za informacije o opsegu prikupljanja podataka Eurostata/UOE-a vidjeti uvod u poglavlje C (odjeljak I.).

Za definiciju „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)” vidjeti Pojmovnik.

Napomene za pojedine zemlje

Belgija: službeni državni jezici su nizozemski, francuski i njemački (vidjeti sliku A1). Međutim, ti se jezici upotrebljavaju u ograničenim jezičnim područjima i nisu priznati kao administrativni jezici na cijelom državnom području zemlje. Francuski se smatra stranim jezikom u Flamanskoj zajednici u Belgiji, a flamanski (nizozemski) se smatra stranim jezikom u francuskoj zajednici u Belgiji.

Belgija (BE de), Albanija, Švicarska, Crna Gora i Turske: te zemlje nisu obuhvaćene prikupljanjem podataka Eurostata/UOE-a [educ_uoe_lang01] (te stoga nisu prikazane na slici).

Belgija (BE nl): referentna godina za ISCED 1 je 2019. (podaci za ISCED 1 za 2020. nisu dostupni).

Irski: izvorni podaci za ISCED 1 (svi ispitani jezici) označeni su kao „nije primjenjivo” (tj. „nedostatak vrijednosti; podaci ne mogu postojati). Stoga ta brojka ne uzima u obzir ISCED 1. Osim toga, za ISCED 3 ta se brojka odnosi samo na opće obrazovanje. To je zato što nisu dostupni agregirani podaci o (općem i strukovnom) ISCED-u 3.

U Luksemburgu: iako su službeni državni jezici francuski, njemački i luksemburški (vidjeti sliku A1), za potrebe statistike obrazovanja francuski i njemački računaju se kao strani jezici.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Na Malti: Engleski je službeni jezik uz malteški (vidjeti sliku A1), ali se za potrebe statistike obrazovanja računa kao strani jezik.

Island: referentna godina za podatke iz ISCED-a 3 je 2019. (podaci za ISCED 3 za 2020. nisu dostupni).

Srbija: ta je zemlja uključena u prikupljanje podataka Eurostata/UOE-a [educ_uae_lang01], ali podaci nisu dostupni (i stoga nisu prikazani na slici).

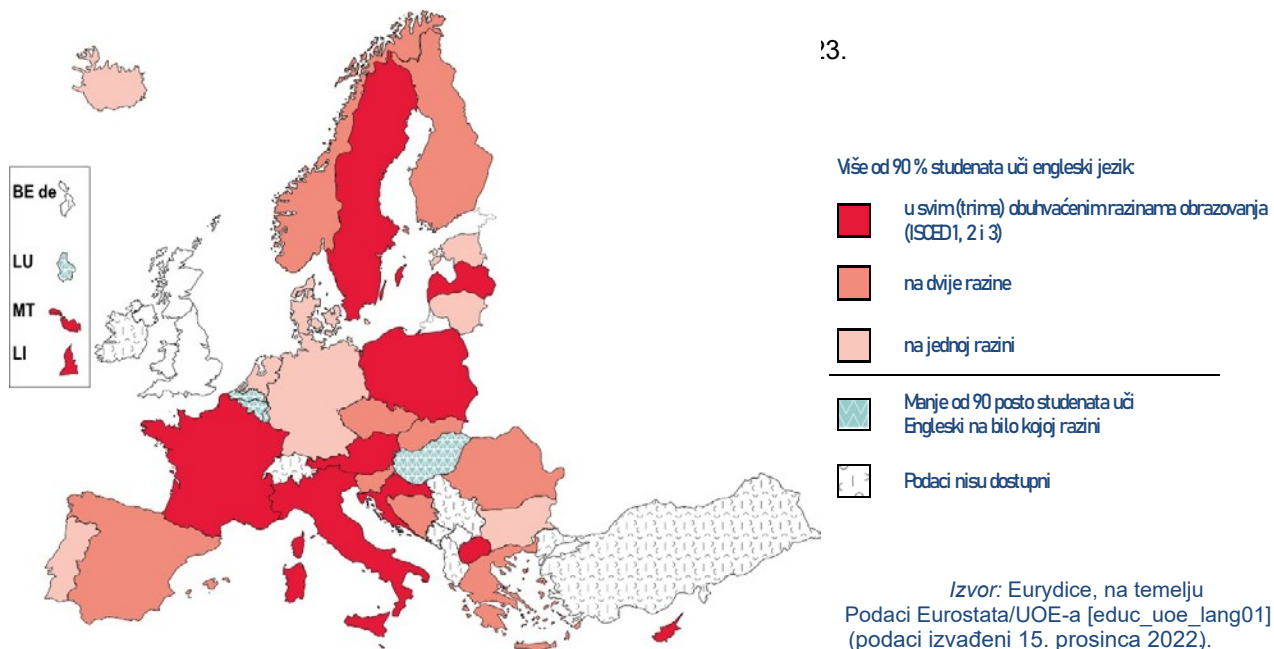
VIŠE OD 90% STUDENATA UČI ENGLISKI JEZIK NA BAREM JEDNOJ RAZINI OBRAZOVANJA U GOTOVO SVIM EUROPSKIM ZEMLJAMA

Kao što je prikazano na prethodnoj slici, engleski se široko uči u Europi. Na razini EU-a 84,1 % učenika osnovnoškolskog obrazovanja uči engleski jezik. Postotak je još veći u nižem srednjem obrazovanju, gdje gotovo svi studenti (98,3 %) uče engleski jezik. U višem sekundarnom obrazovanju brojka na razini EU-a smanjuje se za oko 10 postotnih bodova, na 88,1 %. To se može objasniti manjim udjelom učenika strukovnog obrazovanja koji uče strane jezike (vidjeti sliku C5) i većim rasponom stranih jezika koje pružaju više srednje škole (vidjeti sliku B8).

Na slici C9 prikazane su zemlje u kojima velik udio učenika (više od 90 %) uči engleski jezik i prikazuje broj razina obrazovanja s tako visokim udjelom. Na slici su prikazane i zemlje u kojima udio učenika koji uče engleski jezik ne doseže 90 % ni u jednoj razmatranoj razini obrazovanja.

U 11 zemalja (Francuska, Hrvatska, Italija, Cipar, Latvija, Malta, Austrija, Poljska, Švedska, Lihtenštajn i Sjeverna Makedonija) više od 90 % učenika uči engleski jezik u svim razmatranim razinama obrazovanja, odnosno od početka školovanja do završene srednje škole. U dvije od tih zemalja (Malta i Lihtenštajn), svi učenici (100 %) uče engleski jezik tijekom cijelog razdoblja školovanja. U još devet zemalja (Češka, Grčka, Španjolska, Rumunjska, Slovenija, Slovačka, Finska, Bosna i Hercegovina i Norveška) više od 90 % studenata uči engleski jezik na dvije razine obrazovanja, a u osam zemalja (Bugarskoj, Danskoj, Njemačkoj, Estoniji, Litvi, Nizozemskoj, Portugalu i Islandu) na jednoj razini. Ako više od 90 % učenika uči engleski jezik samo na jednoj razini obrazovanja, uvijek je u nižem srednjoškolskom obrazovanju (za pojedinosti vidjeti Prilog 1.).

Nasuprot tome, u trima europskim zemljama, odnosno Belgiji, Luksemburgu i Mađarskoj, udio studenata koji uče engleski jezik ne doseže 90 % ni u jednoj razmatranoj razini obrazovanja. Kao što je prethodno navedeno, u Belgiji i Luksemburgu učenici obično uče različite državne jezike (vidjeti slike A1 i C8), što objašnjava niže postotke učenika koji uče engleski jezik. Međutim, čak i u trima prethodno navedenim zemljama, engleski jezik uči više od 70 % studenata na barem jednoj razini obrazovanja (posebno srednjoškolsko obrazovanje u Belgiji i Luksemburgu te niže i više srednjoškolsko obrazovanje u Mađarskoj).

Slika 27. Slika C9: Zemlje s visokim postotkom studenata (više od 90 %) koji uče engleski jezik u osnovnom i srednjem obrazovanju (ISCED 1 – 3), 2020.

Napomene s objašnjenjem

Podaci prema razini ISCED-a dostupni su u Prilogu 1. Za metodološke napomene povezane s podacima vidjeti https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uae_enr_esms_an6.xlsx. Za informacije o opsegu prikupljanja podataka Eurostata/UOE-a vidjeti uvod u poglavlje C (odjeljak I.).

Za definiciju „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)” vidjeti Pojmovnik.

Napomene za pojedine zemlje

Belgija (BE de), Albanija, Švicarska, Crna Gora i Turske: te zemlje nisu obuhvaćene prikupljanjem podataka Eurostata/UOE-a [educ_uae_lang01].

Belgija (BE nl): referentna godina za ISCED 1 je 2019. (podaci za ISCED 1 za 2020. nisu dostupni). Nadalje, izvorni podaci za ISCED 2 označeni su kao „definicija se razlikuje, vidjeti metapodatke”. Stoga pogledajte poveznicu navedenu u objašnjenjima.

Njemačka: izvorni podaci za ISCED 2 označeni su kao „definicija se razlikuje, vidjeti metapodatke”. Stoga pogledajte poveznicu navedenu u objašnjenjima.

Irska: izvorni podaci označeni su kao „nije primjenjivo” (tj. „nedostatak vrijednosti; podaci ne mogu postojati”).

Grčka: izvorni podaci za opći ISCED 3 označeni su kao „definicija se razlikuje, vidjeti metapodatke”. Stoga pogledajte poveznicu navedenu u objašnjenjima.

Mađarska: izvorni podaci za ISCED 3 označeni su kao „break in time series” i „definicija se razlikuje, vidjeti metapodatke”. Stoga pogledajte poveznicu navedenu u objašnjenjima.

Na Malti: Engleski je službeni jezik uz malteški (vidjeti sliku A1), ali se za potrebe statistike obrazovanja računa kao strani jezik.

Island: referentna godina za podatke iz ISCED-a 3 je 2019. (podaci za ISCED 3 za 2020. nisu dostupni).

Srbija: ta je zemlja uključena u prikupljanje podataka Eurostata/UOE-a [educ_uae_lang01], ali nema dostupnih podataka.

NA RAZINI EU-A NAJPOPULARNIJI SU STRANI JEZICI NAKON ENGLESKOG JEZIKA.

Slika C8 pokazala je da je u gotovo svim europskim zemljama engleski jezik koji se najviše uči u osnovnom i srednjem obrazovanju. Slika C9 pokazala je da u gotovo svakoj zemlji obuhvaćenoj ovim izvješćem, barem

na jednoj razini obrazovanja, više od 90 % studenata uči engleski jezik. Na temelju dvije prethodne brojke, na slici C10 prikazano je koji je jezik drugi najnaučeniji strani jezik u europskim zemljama.

Na razini EU-a francuski je drugi najnaučeniji strani jezik u osnovnom obrazovanju i nižem srednjoškolskom obrazovanju. Uči ih 5,5 % i 30,6 % studenata na tim dvjema razinama. Također je popularna tema u srednjoškolskom obrazovanju (18,9 % studenata uči na razini EU-a), odmah nakon njemačkog jezika. Francuski je osobito popularan u mnogim zemljama srednje i južne Europe. Drugi je strani jezik koji se najviše uči na najmanje jednoj razini obrazovanja (s najmanje 10 % studenata koji ga pohađaju) u Njemačkoj, Grčkoj, Španjolskoj, Italiji, Cipru, Luksemburgu, Nizozemskoj, Austriji, Portugalu, Rumunjskoj i Lihtenštajnu. Učenje francuskog jezika rjeđe je u istočnoeuropskim zemljama (osim Rumunjske) i nordijskim zemljama (vidi Prilog 1.).

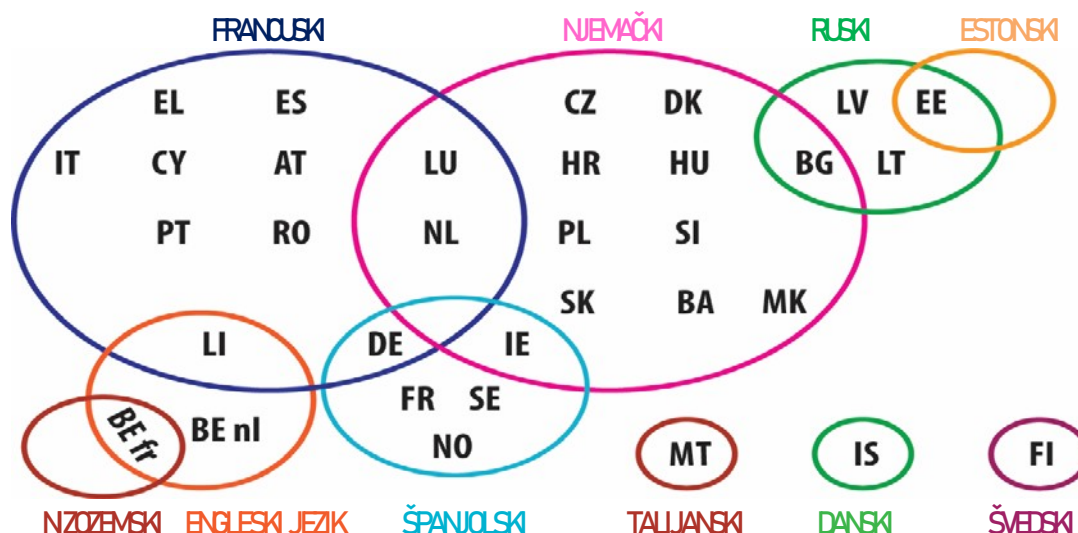
Njemački je drugi najnaučeniji strani jezik u EU-u u srednjoškolskom obrazovanju, a 20,0 % studenata ga uzima kao predmet. Ovaj jezik se široko uči u zemljama srednje i jugoistočne Europe (Bugarska, Češka, Hrvatska, Mađarska, Poljska, Slovenija, Slovačka, Bosna i Hercegovina i Sjeverna Makedonija), te u Danskoj, Irskoj, Luksemburgu i Nizozemskoj. Njemački je manje popularan u zemljama južne Europe (Španjolska, Italija, Cipar i Portugal) te u Francuskoj zajednici u Belgiji i Finskoj, gdje ga manje od 10 % studenata uči na bilo kojoj obrazovnoj razini.

Na razini EU-a španjolski uči 17,7 % učenika nižeg sekundarnog obrazovanja i 18,0 % studenata višeg sekundarnog obrazovanja. Drugi je strani jezik koji se najviše uči (s najmanje 10 % studenata koji ga pohađaju) u nižim srednjim školama u Irskoj, u srednjoškolskom obrazovanju u Njemačkoj te u nižim srednjim i višim srednjim školama u Francuskoj, Švedskoj i Norveškoj.

U usporedbi s prethodno navedenim jezicima, ruski se rjeđe uči kada se razmatra EU kao cjelina: samo 2,2 % učenika nižeg sekundarnog obrazovanja i 2,7 % studenata višeg sekundarnog obrazovanja to uči. Međutim, ruski je i dalje drugi strani jezik koji se najviše uči na barem jednoj razini obrazovanja u Bugarskoj, Estoniji, Latviji i Litvi. Na primjer, u Estoniji, Latviji i Litvi oko 60 % učenika nižeg sekundarnog obrazovanja uči ruski jezik.

Općenito, engleski je drugi jezik koji se najviše uči u obrazovnim sustavima u kojima nije prvi strani jezik (vidjeti sliku C8), odnosno u francuskoj zajednici u Belgiji (u osnovnom obrazovanju) i flamanskoj zajednici u Belgiji (u srednjoškolskom obrazovanju). U Lihtenštajnu svi učenici nižeg srednjoškolskog obrazovanja uče engleski i francuski (i stoga su ti jezici prikazani i na slici C8 i na slici C10). U Luksemburgu je engleski treći strani jezik, nakon njemačkog i francuskog (i stoga nije prikazan na slici C10).

U nekim se zemljama uči nekoliko manje raširenih jezika iz povijesnih razloga ili zbog zemljopisne blizine. Na primjer, u Finskoj, gdje je drugi državni jezik (švedski ili finski, ovisno o glavnom jeziku školovanja) obvezan (vidjeti sliku B7.), švedski je drugi najnaučeniji strani jezik na svim obuhvaćenim razinama obrazovanja. Na Islandu je danski drugi strani jezik koji se najviše uči, što se može objasniti činjenicom da je, uz engleski, danski na Islandu obvezan (vidjeti sliku B7.). U Francuskoj zajednici u Belgiji, nizozemski, jedan od tri državna jezika Belgije, drugi je jezik koji se najviše uči u srednjoškolskom obrazovanju. Na Malti, talijanski je popularan strani jezik, dolazi nakon engleskog: 55,1 % učenika nižeg sekundarnog obrazovanja i 25,4 % učenika višeg sekundarnog obrazovanja to uči. Konačno, u Estoniji, zbog velike populacije ruskog govornog područja, 20,7 % studenata uči estonski kao strani jezik u osnovnom obrazovanju, što ga čini drugim najnaučenijim stranim jezikom na ovoj razini obrazovanja.

Izvor: Eurydice, na temelju podataka Eurostata/UOE-a [educ_uae_lang01] (podaci izvađeni 15. prosinca 2022.).

Slika 28. Slika C10: Drugi najnaučeniji strani jezik u osnovnom i srednjem obrazovanju (ISCED 1 – 3), 2020.

Napomene s objašnjenjem

Ta brojka uzima u obzir samo jezike koje je naučilo više od 10 % učenika (i povezane razine obrazovanja).

Zemlje u kojima je drugi najnaučeniji strani jezik (s više od 10 % učenika koji ga uče) isti u svim obuhvaćenim razinama obrazovanja prikazane su u glavnom području relevantnog ovalnog jezika. Zemlje u kojima se drugi najnaučeniji strani jezik razlikuje ovisno o razini obrazovanja prikazane su u sjecištu relevantnih jezičnih ovala.

Podaci prema razini ISCED-a dostupni su u Prilogu 1. Za informacije o opsegu prikupljanja podataka Eurostata/UOE-a vidjeti uvod u poglavlje C (odjeljak I.).

Za definiciju „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)” vidjeti Pojmovnik.

Napomene za pojedine zemlje

Belgija: službeni državni jezici su nizozemski, francuski i njemački (vidjeti sliku A1). Međutim, ti se jezici upotrebljavaju u ograničenim jezičnim područjima i nisu priznati kao administrativni jezici na cijelom državnom području zemlje. Francuski se smatra stranim jezikom u Flamanskoj zajednici u Belgiji, a flamanski (nizozemski) se smatra stranim jezikom u francuskoj zajednici u Belgiji.

Belgija (BE de), Albanija, Švicarska, Crna Gora i Turske: te zemlje nisu obuhvaćene prikupljanjem podataka Eurostata/UOE-a [educ_uae_lang01] (stoga nisu prikazane na slici).

Belgija (BE nl): referentna godina za ISCED 1 je 2019. (podaci za ISCED 1 za 2020. nisu dostupni).

Danska: izvorni podaci za ISCED 1 (sve ispitane jezike osim engleskog, koji je prikazan na slici C8 i „nepoznati”) označeni su kao „nije primjenjivo” (tj. „nedostatak vrijednosti; podaci ne mogu postojati). Stoga ta brojka ne uzima u obzir ISCED 1.

Estonija: u slučajevima kada se estonski podučava kao drugi jezik, estonski se u statističke svrhe računa kao strani jezik.

Irska: izvorni podaci za ISCED 1 (svi ispitani jezici) označeni su kao „nije primjenjivo” (tj. „nedostatak vrijednosti; podaci ne mogu postojati). Stoga ta brojka ne uzima u obzir ISCED 1. Osim toga, za ISCED 3 ta se brojka odnosi samo na opće obrazovanje. To je zato što nisu dostupni agregirani podaci o (općem i strukovnom) ISCED-u 3.

U Luksemburgu: iako su službeni državni jezici francuski, njemački i luksemburški (vidjeti sliku A1), za potrebe statistike obrazovanja francuski i njemački računaju se kao strani jezici.

Što je s Finskom? Švedski je službeni jezik uz finski (vidjeti sliku A1), ali se za potrebe statistike obrazovanja računa kao strani jezik.

Island: referentna godina za podatke iz ISCED-a 3 je 2019. (podaci za ISCED 3 za 2020. nisu dostupni).

Srbija: ta je zemlja uključena u prikupljanje podataka Eurostata/UOE-a [educ_uoe_lang01], ali podaci nisu dostupni (i stoga nisu prikazani na slici).

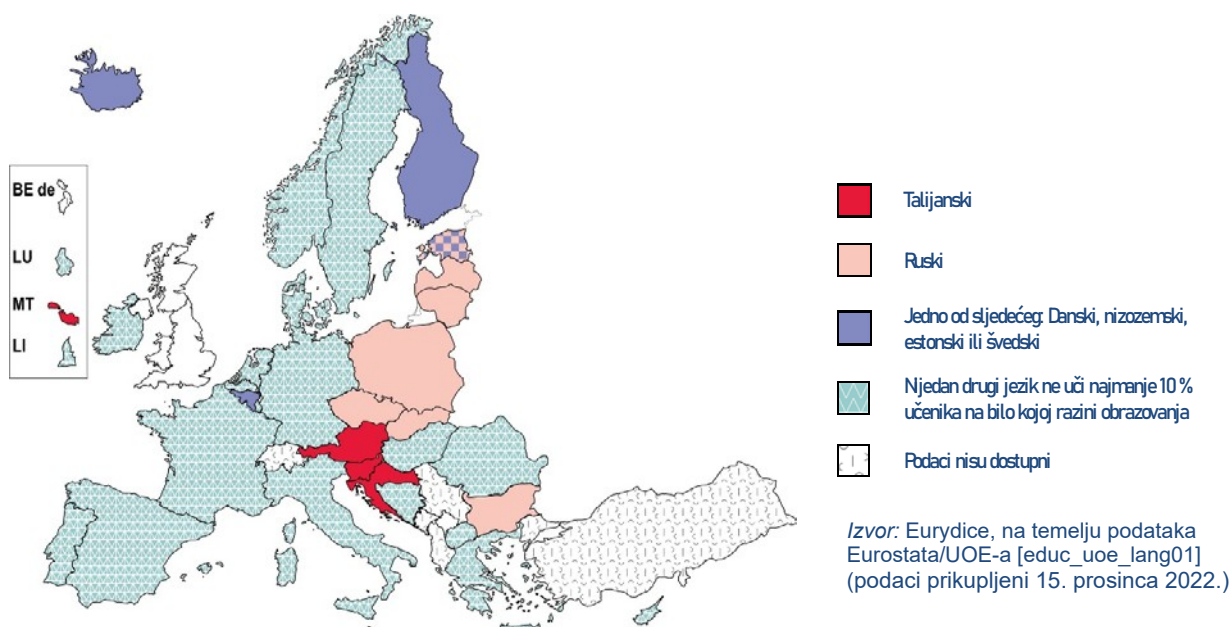
STRANI JEZICI OSIM ENGLESKOG, FRANCUSKOG, NJEMAČKOG I ŠPANJOLSKOG RIJETKO SE UČE

Na slici C11 ističu se zemlje u kojima strane jezike koji nisu engleski, francuski, njemački i španjolski uči najmanje 10 % studenata osnovnoškolskog ili srednjoškolskog obrazovanja. U slučaju višeg srednjoškolskog obrazovanja, brojka se usredotočuje na opće obrazovanje kako bi se prikazala najveća raznolikost. To je zato što studenti strukovnog obrazovanja obično uče manje stranih jezika (vidjeti sliku C5).

Samo šest jezika osim engleskog, francuskog, njemačkog i španjolskog jezika 10 % ili više studenata uči kao strani jezik u barem jednom obrazovnom sustavu i jednoj razini obrazovanja. To su danski, nizozemski, estonski, talijanski, ruski i švedski.

Na razini EU-a 3,4 % učenika općeg srednjoškolskog obrazovanja uči talijanski jezik (postotak je niži u osnovnom i nižem srednjoškolskom obrazovanju). Više od 10 % studenata uči talijanski jezik u nižem sekundarnom i/ili općem srednjoškolskom obrazovanju u Hrvatskoj, Malti, Austriji i Sloveniji. Talijanski je posebno popularan na Malti, gdje ga uči 55,1 % studenata nižeg srednjoškolskog obrazovanja i 34,6 % učenika općeg srednjoškolskog obrazovanja.

Ruski jezik uči se na razini EU-a za 3,0 % studenata općeg srednjoškolskog obrazovanja (postotak je niži u osnovnom i nižem srednjem obrazovanju). Ovaj jezik uči više od 10 % studenata na barem jednoj razini obrazovanja u Bugarskoj, Češkoj, Estoniji, Latviji, Litvi, Poljskoj i Slovačkoj. Ruski je prilično čest izbor u baltičkim zemljama, gdje ga uči oko 60 % učenika nižeg sekundarnog obrazovanja.

Slika 29. Slika C11: Strani jezici osim engleskog, francuskog, njemačkog i španjolskog jezika koje je naučilo najmanje 10 % studenata osnovnoškolskog i općeg srednjoškolskog obrazovanja (ISCED 1 – 3), 2020.

Napomene s objašnjenjem

Brojka uzima u obzir samo jezike koji nisu engleski, francuski, njemački i španjolski koje je naučilo najmanje 10 % učenika.

Podaci prema razini ISCED-a dostupni su u Prilogu 1. Za informacije o opsegu prikupljanja podataka Eurostata/UOE-a vidjeti uvod u poglavlje C (odjeljak I.).

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Za definiciju „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)” vidjeti Pojmovnik.

Napomene za pojedine zemlje

Belgija: službeni državni jezici su nizozemski, francuski i njemački (vidjeti sliku A1). Međutim, ti se jezici upotrebljavaju u ograničenim jezičnim područjima i nisu priznati kao administrativni jezici na cijelom državnom području zemlje. Stoga se flamanski (nizozemski) smatra stranim jezikom u francuskoj zajednici u Belgiji.

Belgija (BE de), Albanija, Švicarska, Crna Gora i Turske: te zemlje nisu obuhvaćene prikupljanjem podataka Eurostata/UOE-a [educ_uae_lang01].

Estonija: u slučajevima kada se estonski podučava kao drugi jezik, estonski se u statističke svrhe računa kao strani jezik.

Što je s Finskom? Švedski je službeni jezik uz finski (vidjeti sliku A1), ali se za potrebe statistike obrazovanja računa kao strani jezik.

Island: referentna godina za podatke iz ISCED-a 3 je 2019. (podaci za ISCED 3 za 2020. nisu dostupni).

Sjeverna Makedonija: nije dostupna raščlamba između općeg ISCED 3 i strukovnog ISCED 3. ISCED 3 podaci koji se unose u brojku obuhvaćaju opće obrazovanje i strukovno obrazovanje.

Srbija: ta je zemlja uključena u prikupljanje podataka Eurostata/UOE-a [educ_uae_lang01], ali nema dostupnih podataka.

Neki jezici se uče samo u jednom obrazovnom sustavu. Točnije, nizozemski se široko uči u francuskoj zajednici u Belgiji, švedski uče mnogi studenti u Finskoj, a danski se široko uči na Islandu (vidjeti također slike C8 i C10). U Estoniji, zbog velike populacije ruskog govornog područja, otprilike jedna petina studenata na svakoj razini obrazovanja studira estonski kao strani jezik.

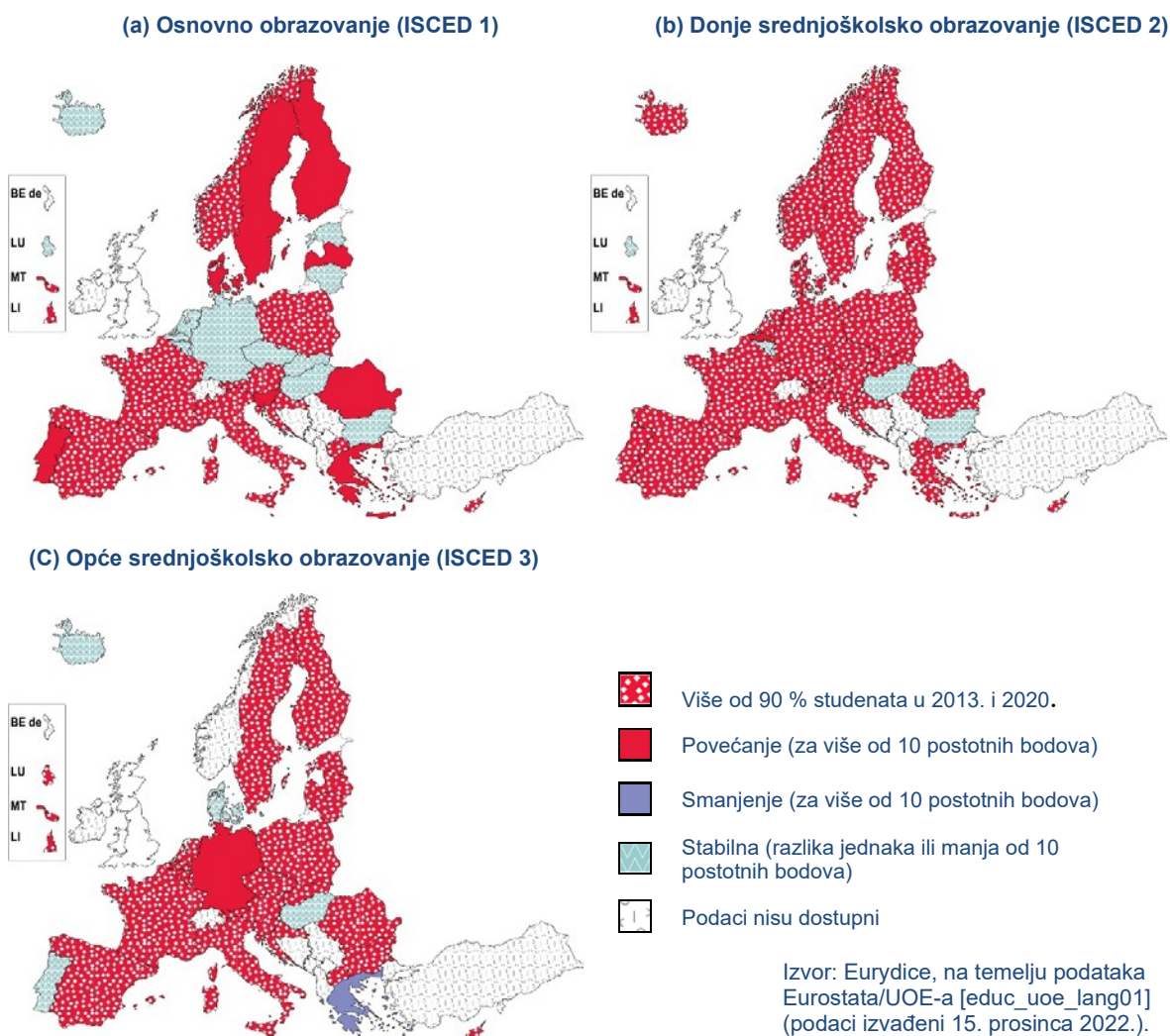
SVE VIŠE STUDENATA UČI ENGLISKI JEZIK, OSOBITO U OSNOVNOŠKOLSKOM OBRAZOVANJU.

U gotovo svim europskim zemljama engleski je glavni strani jezik u osnovnom i srednjem obrazovanju (vidjeti sliku C8). To odražava regulatorne okvire analizirane u poglavlju B, u kojem se u mnogim zemljama engleski jezik navodi kao obvezni predmet (vidjeti sliku B7.) i/ili predmet koji sve škole moraju uključiti u svoje programe učenja (vidjeti sliku B8.a).

Na razini EU-a od 2013. do 2020. postotak učenika koji uče engleski jezik u osnovnom obrazovanju povećao se za 6,9 postotnih bodova, sa 77,2 % na 84,1 %. Povećanje je bilo manje primjetno u nižem srednjoškolskom obrazovanju i općem srednjoškolskom obrazovanju: 1,6 postotnih bodova odnosno 1,9 postotnih bodova (za pojedinosti vidjeti Prilog 1.).

Na slici C12a prikazane su promjene na razini zemlje u udjelima učenika koji uče engleski jezik u osnovnom obrazovanju. Promjena je bila posebno znatna u Rumunjskoj, u kojoj je 2013. manje od polovine svih učenika u osnovnoškolskom obrazovanju (45,3 %) učilo engleski jezik, dok je 2020. postotak iznosio 88,2 % (povećanje od 42,9 postotnih bodova). Povećanje postotka učenika osnovnoškolskog obrazovanja koji uče engleski jezik bilo je znatno i u Danskoj, Grčkoj, Latviji, Portugalu i Sloveniji, a sve s povećanjem od 23 do 34 postotna boda, te u Finskoj i Švedskoj, gdje su se postoci povećali za 16,7 postotnih bodova. Povećanje u navedenim zemljama može se objasniti povećanim udjelom učenika osnovnoškolskog obrazovanja koji uče barem jedan strani jezik (vidjeti sliku C2) i činjenicom da je prvi strani jezik često engleski (vidjeti sliku C8).

Na slici C12a prikazano je i da je 11 europskih zemalja – Španjolska, Francuska, Hrvatska, Italija, Cipar, Malta, Austrija, Poljska, Lihtenštajn, Sjeverna Makedonija i Norveška – već imalo vrlo visok postotak učenika u osnovnoškolskom obrazovanju koji uče engleski jezik (više od 90 %) u 2013. Nasuprot tome, u flamanskoj zajednici u Belgiji i Luksemburgu studenti općenito ne uče engleski u osnovnoškolskom obrazovanju (učite druge jezike, koji su prikazani na slici C8) i taj obrazac ostaje stabilan tijekom vremena (vidjeti Prilog 1.).

Slika 30. Slika C12: Trendovi u postocima studenata koji uče engleski jezik u osnovnom i općem srednjem obrazovanju (ISCED 1 – 3), 2013. i 2020.

Napomene s objašnjenjem

Napomene za pojedine zemlje odnose se na prekide u vremenskim serijama samo ako su se dogodile 2013. ili 2020. Prekid u vremenskim nizovima između tih dviju referentnih godina, koji su se možda dogodili u nekim zemljama, nisu navedeni.

Podaci prema razini ISCED-a dostupni su u Prilogu 1. Za metodološke napomene povezane s podacima vidjeti https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uoe_enr_esms_an6.xlsx (2020.) i https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uoe_enr_esms_an4.xlsx (2013.). Za informacije o opsegu prikupljanja podataka Eurostata/UOE-a vidjeti uvod u poglavlje C (odjeljak I.).

Za definiciju „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)” vidjeti Pojmovnik.

Napomene za pojedine zemlje

Belgija (BE de), Albanija, Švicarska, Crna Gora i Turske: te zemlje nisu obuhvaćene prikupljanjem podataka Eurostata/UOE-a [educ_uoe_lang01].

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Belgija (BE nl): referentna godina za podatke iz ISCED-a 1 je 2019. umjesto 2020. (podaci za ISCED 1 za 2020. nisu dostupni). Nadalje, izvorni podaci za ISCED 2 za 2020. označeni su kao „definicija se razlikuje, vidjeti metapodatke”. Stoga pogledajte poveznicu navedenu u objašnjenjima.

Njemačka: izvorni podaci za 2013. (sve razine obuhvaćene slikom) i izvorni podaci za 2020. (ISCED 2) označeni su kao „definicija se razlikuje, vidjeti metapodatke”. Stoga pogledajte poveznice navedene u objašnjenjima.

Irska: izvorni podaci (sve obuhvaćene razine i obje referentne godine) označeni su kao „nije primjenjivo” (tj. „nedostatak vrijednosti; podaci ne mogu postojati”).

Grčka: izvorni podaci za 2020. za opći ISCED 3 označeni su kao „definicija se razlikuje, vidjeti metapodatke”. Stoga pogledajte poveznicu navedenu u objašnjenjima.

Mađarska: izvorni podaci za 2020. za opći ISCED 3 označeni su kao „razbijanje vremenskih serija” i „definicija se razlikuje, vidjeti metapodatke”. Stoga pogledajte poveznicu navedenu u objašnjenjima.

Na Malti: Engleski je službeni jezik uz malteški (vidjeti sliku A1), ali se za potrebe statistike obrazovanja računa kao strani jezik.

Island: referentna godina za podatke iz ISCED-a 3 je 2019. umjesto 2020. (podaci za ISCED 3 za 2020. nisu dostupni).

Bosna i Hercegovina: podaci za 2013. nisu dostupni.

Sjeverna Makedonija: nije dostupna raščlamba između općeg ISCED 3 i strukovnog ISCED 3. ISCED 3 podaci koji se unose u brojku obuhvaćaju opće obrazovanje i strukovno obrazovanje.

Norveška: izvorni podaci za opći ISCED 3 (2013. i 2020.) označeni su kao „nije primjenjivo” (tj. „nedostatak vrijednosti; podaci ne mogu postojati”).

Srbija: ta je zemlja uključena u prikupljanje podataka Eurostata/UOE-a [educ_uae_lang01], ali nema dostupnih podataka.

Slike C12b i C12c prikazuju trendove u učenju engleskog jezika u nižem srednjoškolskom obrazovanju i općem višem srednjoškolskom obrazovanju.

Kad je riječ o nižem srednjoškolskom obrazovanju, od 2013. do 2020. gotovo da i nije bilo promjena. To je uglavnom zato što je u gotovo svim europskim zemljama više od 90 % studenata već 2013. učilo engleski jezik. Flamanska zajednica Belgije jedini je obrazovni sustav sa značajnom promjenom – povećanjem od 16,4 postotna boda – između dvije referentne godine. To se povećanje djelomično može objasniti regulatornom promjenom koja je ojačala učenje drugog stranog jezika (vidjeti sliku B3 za pojedinosti o razvoju propisa i sliku C10 za pojedinosti o drugom najnaučenijem stranom jeziku).

Kao i u nižim srednjim školama, u općem srednjoškolskom obrazovanju, u velikoj većini zemalja s podacima, više od 90 % studenata već je 2013. učilo engleski jezik. Njemačka je jedina zemlja koja je zabilježila značajno povećanje – 10,2 postotna boda – u udjelu učenika općeg srednjoškolskog obrazovanja koji uče engleski jezik između dvije referentne godine. Nasuprot tome, Grčka je zabilježila znatno smanjenje – 12,9 postotnih bodova – u razdoblju od 2013. do 2020. (međutim, kako upućuje posebna napomena za pojedinu zemlju povezana s tom brojkom, to bi se djelomično moglo povezati s metodološkim promjenama).

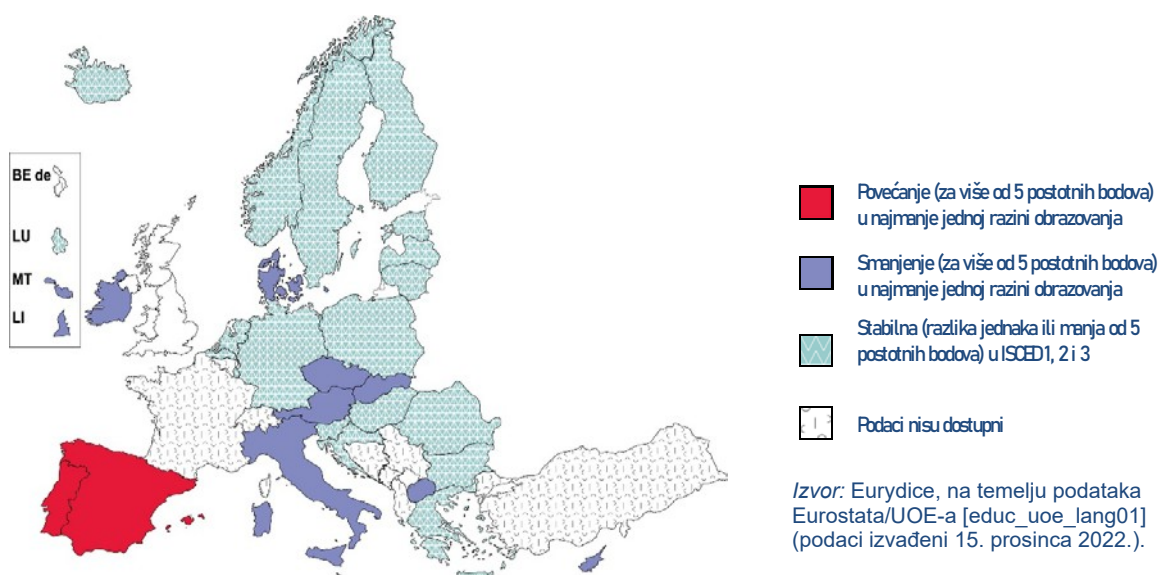
U RAZDOBLJU OD 2013. DO 2020. POSTOTAK UČENIKA KOJI UČE FRANCUSKI JEZIK NEZNATNO SE SMANJIO U NEKOLIKO ZEMALJA.

Na razini EU-a francuski je drugi najnaučeniji strani jezik u osnovnom i nižem srednjem obrazovanju (vidjeti podatke za sliku C10 u Prilogu 1.). U otprilike jednoj trećini europskih zemalja propisima je propisano da sve škole moraju osigurati francuski jezik na barem jednoj razini obrazovanja (vidjeti sliku B8.a), a u nekoliko zemalja svi učenici moraju naučiti francuski jezik tijekom najmanje jedne godine obveznog obrazovanja (vidjeti sliku B7.).

Na slici C13 prikazane su promjene na razini zemlje (više od 5 postotnih bodova) u udjelima studenata koji uče francuski jezik u osnovnom, nižem sekundarnom i općem srednjoškolskom obrazovanju u razdoblju od 2013. do 2020. Promjene se prikazuju ako su se dogodile na barem jednoj od razmatranih razina obrazovanja.

Tijekom razmatranog razdoblja 10 europskih zemalja (Češka, Danska, Irska, Italija, Cipar, Malta, Austrija, Slovačka, Lihtenštajn i Sjeverna Makedonija) zabilježilo je smanjenje udjela učenika koji uče francuski jezik za više od 5 postotnih bodova. U Irskoj i Cipru došlo je do smanjenja na dvije razine obrazovanja: niže i opće srednjoškolsko obrazovanje. U drugim zemljama sa smanjenjem većim od 5 postotnih bodova pogođena je samo jedna razina: niže sekundarno obrazovanje u Italiji, Malti i Sjevernoj Makedoniji te opće srednjoškolsko obrazovanje u Češkoj, Danskoj, Austriji, Slovačkoj i Lihtenštajnu. U većini prethodno navedenih zemalja smanjenje je bilo prilično umjereno, između 5 i 10 postotnih bodova. Samo su Irska i Sjeverna Makedonija zabilježile znatnija smanjenja: 12,4 i 11,7 postotnih bodova (oba u nižem srednjem obrazovanju).

Između 2013. i 2020. dvije europske zemlje (Španjolska i Portugal) zabilježile su povećanje od više od 5 postotnih bodova u udjelu učenika koji uče francuski jezik. U Španjolskoj je povećanje (od 13,7 postotnih bodova) zabilježeno u osnovnoškolskom obrazovanju, a u Portugalu u nižem srednjoškolskom obrazovanju (7,9 postotnih bodova).

Slika 31. Slika C13: Trendovi u postocima studenata koji uče francuski jezik u osnovnom i općem srednjem obrazovanju (ISCED 1 – 3), 2013. i 2020.

Napomene s objašnjenjem

Na slici je prikazana promjena bilo koje razine obrazovanja (ISCED 1, ISCED 2 i/ili opći ISCED 3).

Napomene za pojedine zemlje odnose se na prekide u vremenskim serijama samo ako su se dogodile 2013. ili 2020. Prekidi u vremenskim nizovima između tih dviju referentnih godina, koji su se možda dogodili u nekim zemljama, nisu navedeni.

Podaci prema razini ISCED-a dostupni su u Prilogu 1. Za metodološke napomene povezane s podacima vidjeti https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uoe_enr_esms_an6.xlsx (2020.) i https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uoe_enr_esms_an4.xlsx (2013.). Za informacije o opsegu prikupljanja podataka Eurostata/UOE-a vidjeti uvod u poglavlje C (odjeljak I.).

Za definiciju „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)” vidjeti Pojmovnik.

Napomene za pojedine zemlje

Belgija: službeni državni jezici su nizozemski, francuski i njemački (vidjeti sliku A1). Međutim, ti se jezici upotrebljavaju u ograničenim jezičnim područjima i nisu priznati kao administrativni jezici na cijelom državnom području zemlje. Stoga se francuski smatra stranim jezikom u flamanskoj zajednici u Belgiji.

Belgija (BE fr) i Francuska: izvorni podaci (sve obuhvaćene razine i obje referentne godine) označeni su kao „nije primjenjivo” (tj. „nedostatak vrijednosti; podaci ne mogu postojati”).

Belgija (BE de), Albanija, Švicarska, Crna Gora i Turske: te zemlje nisu obuhvaćene prikupljanjem podataka Eurostata/UOE-a [educ_uoe_lang01].

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Belgija (BE nl): referentna godina za podatke iz ISCED-a 1 je 2019. umjesto 2020. (podaci za ISCED 1 za 2020. nisu dostupni).

Danska i Irska: izvorni podaci za ISCED 1 (2013. i 2020.) označeni su kao „nije primjenjivo” (tj. „nedostatak vrijednosti; podaci ne mogu postojati”). Stoga ta brojka ne uzima u obzir ISCED 1.

Njemačka: izvorni podaci za 2013. (sve razine obuhvaćene slikom) i izvorni podaci za 2020. (ISCED 2) označeni su kao „definicija se razlikuje, vidjeti metapodatke”. Stoga pogledajte poveznice navedene u objašnjenjima.

Grčka: izvorni podaci za 2020. za opći ISCED 3 označeni su kao „definicija se razlikuje, vidjeti metapodatke”. Stoga pogledajte poveznicu navedenu u objašnjenjima.

U Luksemburgu: iako su službeni državni jezici francuski, njemački i luksemburški (vidjeti sliku A1), za potrebe statistike obrazovanja francuski i njemački računaju se kao strani jezici.

Mađarska: izvorni podaci za 2020. za opći ISCED 3 označeni su kao „razbijanje vremenskih serija” i „definicija se razlikuje, vidjeti metapodatke”. Stoga pogledajte poveznicu navedenu u objašnjenjima.

Nizozemska: izvorni podaci za ISCED 1 za 2013. označeni su kao „nije primjenjivo” (tj. „nedostatak vrijednosti; podaci ne mogu postojati”).

Stoga ta brojka ne uzima u obzir ISCED 1.

Bosna i Hercegovina: podaci za 2013. nisu dostupni.

Island: referentna godina za podatke iz ISCED-a 3 je 2019. umjesto 2020. (podaci za ISCED 3 za 2020. nisu dostupni).

Sjeverna Makedonija: nije dostupna raščlamba između općeg ISCED 3 i strukovnog ISCED 3. Unosom podataka u ISCED 3 na slici obuhvaćeno je opće obrazovanje i strukovno obrazovanje.

Norveška: izvorni podaci za 2013. za opći ISCED 3 označeni su kao „nije primjenjivo” (tj. „nedostatak vrijednosti; podaci ne mogu postojati”). Stoga ta brojka ne uzima u obzir opći ISCED 3.

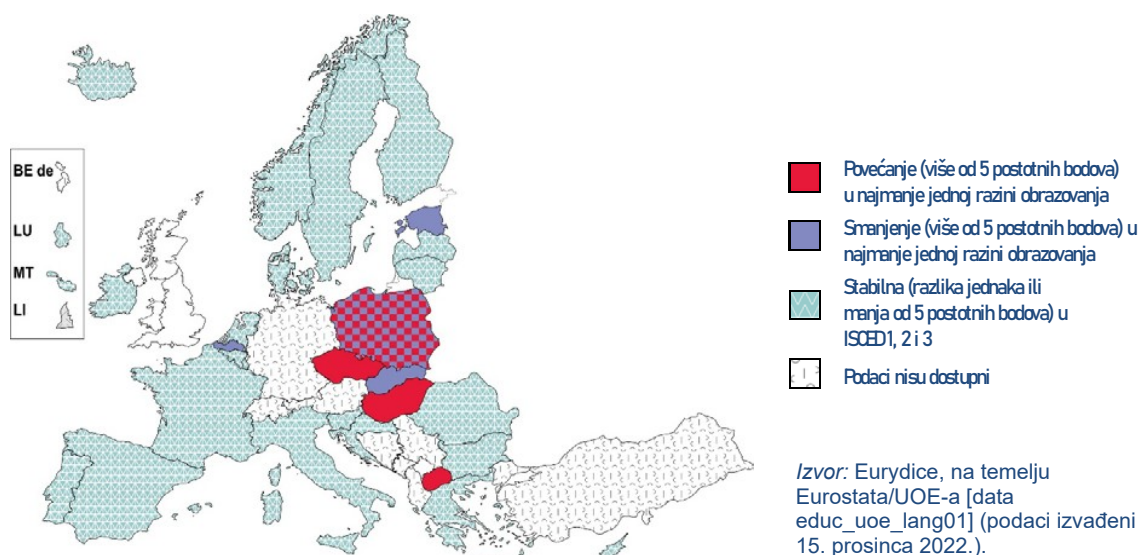
Srbija: ta je zemlja uključena u prikupljanje podataka Eurostata/UOE-a [educ_uae_lang01], ali nema dostupnih podataka.

TIJEKOM VREMENA, POSTOTAK UČENIKA KOJI UČE NJEMAČKI I DALJE JE SLIČAN U VELIKOJ VEĆINI ZEMALJA.

Njemački je još jedan popularni strani jezik u europskim zemljama. Na razini EU-a drugi je najučestaliji strani jezik u srednjoškolskom obrazovanju (vidjeti podatke za sliku C10 u Prilogu 1.). U nekoliko zemalja, u barem jednoj razini obrazovanja, sve škole moraju učenicima pružiti priliku za učenje njemačkog jezika (vidjeti sliku B8.a).

Na slici C14 prikazane su promjene na razini zemlje (više od 5 postotnih bodova) u udjelima studenata koji uče njemački u osnovnom, nižem sekundarnom i općem srednjoškolskom obrazovanju u razdoblju od 2013. do 2020. Promjene se prikazuju ako su se dogodile na barem jednoj od obuhvaćenih razina obrazovanja.

Tijekom razmatranog razdoblja nijedna europska zemlja nije zabilježila značajnu promjenu u postotku učenika koji uče njemački jezik u osnovnom obrazovanju. U sedam obrazovnih sustava zabilježene su promjene koje premašuju 5 postotnih bodova u nižem i/ili općem srednjoškolskom obrazovanju.

Slika 32. Slika C14: Trendovi u postocima učenika koji uče njemački jezik u osnovnom i općem srednjem obrazovanju (ISCED 1 – 3), 2013. i 2020.

Napomene s objašnjenjem

Na slici je prikazana promjena bilo koje razine obrazovanja (ISCED 1, ISCED 2 i/ili opći ISCED 3).

Napomene za pojedine zemlje odnose se na prekide u vremenskim serijama samo ako su se dogodile 2013. ili 2020. Prekidi u vremenskim nizovima između tih dviju referentnih godina, koji su se možda dogodili u nekim zemljama, nisu navedeni.

Podaci prema razini ISCED-a dostupni su u Prilogu 1. Za metodološke napomene povezane s podacima vidjeti https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uae_enr_esms_an6.xlsx (2020.) i https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uae_enr_esms_an4.xlsx (2013.). Za informacije o opsegu prikupljanja podataka Eurostata/UOE-a vidjeti uvod u poglavlje C (odjeljak I.).

Za definiciju „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)” vidjeti Pojmovnik.

Napomene za pojedine zemlje

Belgija (BE de), Albanija, Švicarska, Crna Gora i Turske: te zemlje nisu obuhvaćene prikupljanjem podataka Eurostata/UOE-a [educ_uae_lang01].

Belgija (BE nl): referentna godina za podatke iz ISCED-a 1 je 2019. umjesto 2020. (podaci za ISCED 1 za 2020. nisu dostupni).

Danska i Irska: izvorni podaci za ISCED 1 (2013. i 2020.) označeni su kao „nije primjenjivo” (tj. „nedostatak vrijednosti; podaci ne mogu postojati”). Stoga ta brojka ne uzima u obzir ISCED 1.

Njemačka i Austrija: izvorni podaci (sve obuhvaćene razine i obje referentne godine) označeni su kao „nije primjenjivo” (tj. „nedostatak vrijednosti; podaci ne mogu postojati”).

Grčka: izvorni podaci za 2020. za opći ISCED 3 označeni su kao „definicija se razlikuje, vidjeti metapodatke”. Stoga pogledajte poveznicu navedenu u objašnjenjima.

U Luksemburgu: iako su službeni državni jezici francuski, njemački i luksemburški (vidjeti sliku A1), za potrebe statistike obrazovanja francuski i njemački računaju se kao strani jezici.

Mađarska: izvorni podaci za 2020. za opći ISCED 3 označeni su kao „razbijanje vremenskih serija” i „definicija se razlikuje, vidjeti metapodatke”. Stoga pogledajte poveznicu navedenu u objašnjenjima.

Nizozemska: izvorni podaci za ISCED 1 za 2013. označeni su kao „nije primjenjivo” (tj. „nedostatak vrijednosti; podaci ne mogu postojati”). Stoga ta brojka ne uzima u obzir ISCED 1.

Island: referentna godina za podatke iz ISCED-a 3 je 2019. umjesto 2020. (podaci za ISCED 3 za 2020. nisu dostupni).

Bosna i Hercegovina: podaci za 2013. nisu dostupni.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Sjeverna Makedonija: nije dostupna raščlamba između općeg ISCED 3 i strukovnog ISCED 3. ISCED 3 podaci koji se unose u brojku obuhvaćaju opće obrazovanje i strukovno obrazovanje.

Norveška: izvorni podaci za 2013. za opći ISCED 3 označeni su kao „nije primjenjivo” (tj. „nedostatak vrijednosti; podaci ne mogu postojati”). Stoga ta brojka ne uzima u obzir opći ISCED 3.

Srbija: ta je zemlja uključena u prikupljanje podataka Eurostata/UOE-a [educ_uae_lang01], ali nema dostupnih podataka.

U Češkoj i Sjevernoj Makedoniji došlo je do povećanja postotka studenata koji uče njemački jezik i u nižem srednjem obrazovanju i u općem višem srednjem obrazovanju. Povećanje u tim zemljama bilo je značajnije u nižem srednjoškolskom obrazovanju, gdje su se udjeli povećali za oko 15 postotnih bodova (za pojedinosti vidjeti Prilog 1.). U Mađarskoj i Poljskoj povećanje (10 odnosno 6,9 postotnih bodova) zabilježeno je u općem srednjoškolskom obrazovanju.

Najznačajnija smanjenja postotka učenika koji uče njemački jezik zabilježena su u nižem srednjoškolskom obrazovanju u Poljskoj i Slovačkoj: 28,4 postotna boda i 25,4 postotna boda. U Poljskoj se smanjenje može objasniti reorganizacijom školskih razreda na svim razinama obrazovanja, pri čemu se niže srednjoškolsko obrazovanje sada sastoji od četiri razreda, od kojih dva ne uključuju obvezno učenje drugog stranog jezika (za pojedinosti vidjeti analizu povezanu sa slikom C4.). Međutim, unatoč tim smanjenjima, i u Poljskoj i u Slovačkoj njemački je i dalje drugi najnaučeniji strani jezik na toj razini obrazovanja (vidjeti podatke za sliku C10 u Prilogu 1.). Flamanska zajednica Belgije i Estonije zabilježila je i smanjenje postotka učenika koji uče njemački jezik, što se dogodilo u općem srednjoškolskom obrazovanju (8,9 odnosno 10,2 postotna boda).

OD 2013. DO 2020. POSTOTAK STUDENATA KOJI UČE ŠPANJOLSKI POVEĆAO SE U ŠEST ZEMALJA, A SMANJIO SE U SAMO DVIJE ZEMLJE.

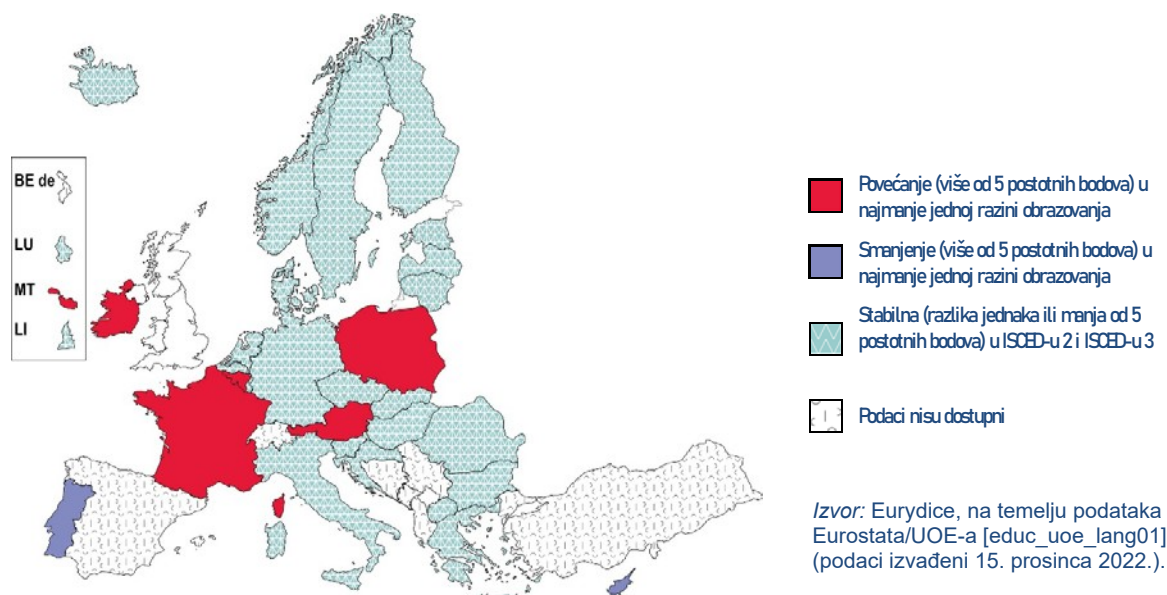
Obrazovne vlasti u većini europskih zemalja stavljaju manji naglasak na španjolski nego engleski, francuski ili njemački. Naime, nijedna europska zemlja ne navodi španjolski kao obvezni strani jezik za sve učenike tijekom najmanje jedne školske godine (vidjeti sliku B7.), a samo dvije zemlje (Švedska i Norveška) zahtijevaju da sve škole na određenim razinama obrazovanja učenicima pružaju priliku da uče španjolski (vidjeti sliku B8.a).

Kao što je prethodno prikazano u ovom odjeljku, španjolski nije ni u jednoj europskoj zemlji strani jezik koji se najviše uči (vidjeti sliku C8), a drugi je najnaučeniji strani jezik na najmanje jednoj razini obrazovanja (s najmanje 10 % studenata koji ga uči) u samo pet zemalja (Njemačka, Irska, Francuska, Švedska i Norveška) (vidjeti sliku C10).

Na slici C15 analiziraju se promjene (više od 5 postotnih bodova) u udjelima učenika koji uče španjolski u nižem i općem srednjoškolskom obrazovanju u razdoblju od 2013. do 2020. Promjene se prikazuju ako su se dogodile na barem jednoj od dvije razmatrane razine obrazovanja.

Kao što je prikazano na slici, tijekom razmatranog razdoblja u šest europskih obrazovnih sustava zabilježeno je povećanje od više od 5 postotnih bodova u udjelu učenika srednjoškolskog obrazovanja koji uče španjolski. Povećanje je bilo najznačajnije u nižem srednjoškolskom obrazovanju u Francuskoj: 17,6 postotnih bodova. Poljska je zabilježila drugo najveće povećanje od 11,9 postotnih bodova u općem srednjoškolskom obrazovanju. Povećanja u preostala četiri obrazovna sustava (Francuska zajednica Belgije, Irske, Malte i Austrije) iznosila su između 5 i 7 postotnih bodova.

U dvije zemlje (Ciparu i Portugalu) udio srednjoškolaca koji uče španjolski jezik smanjio se za više od 5 postotnih bodova u razdoblju od 2013. do 2020. U Cipru je smanjenje zabilježeno u općem srednjoškolskom obrazovanju (14,7 postotnih bodova), a u Portugalu u nižem srednjoškolskom obrazovanju (5,3 postotna boda).

Slika 33. Slika C15: Trendovi u postotku učenika koji uče španjolski u općem srednjoškolskom obrazovanju (ISCED 2 – 3), 2013. i 2020.

Napomene s objašnjenjem

Na slici je prikazana promjena bilo koje razine obrazovanja (ISCED 2 ili opći ISCED 3). Osnovnoškolsko obrazovanje (ISCED 1) ne uzima se u obzir, jer se na toj razini rijetko uči španjolski.

Napomene za pojedine zemlje odnose se na prekide u vremenskim serijama samo ako su se dogodile 2013. ili 2020. Prekidi u vremenskim nizovima između tih dviju referentnih godina, koji su se možda dogodili u nekim zemljama, nisu navedeni.

Podaci prema ISCED razini (ISCED 2 i ISCED 3) dostupni su u Prilogu 1. Za metodološke napomene povezane s podacima vidjeti https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uae_enr_esms_an6.xlsx (2020.) i https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uae_enr_esms_an4.xlsx (2013.). Za informacije o opsegu prikupljanja podataka Eurostata/UOE-a vidjeti uvod u poglavlje C (odjeljak I.).

Za definiciju „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)” vidjeti Pojmovnik.

Napomene za pojedine zemlje

Belgija (BE fr) i Danska: izvorni podaci za ISCED 2 (2013. i 2020.) označeni su kao „nije primjenjivo” (tj. „nedostatak vrijednosti; podaci ne mogu postojati). Stoga ta brojka ne uzima u obzir ISCED 2.

Belgija (BE de), Albanija, Švicarska, Crna Gora i Turske: te zemlje nisu obuhvaćene prikupljanjem podataka Eurostata/UOE-a [educ_uae_lang01].

Njemačka: izvorni podaci za 2013. (obje razine obuhvaćene slikom) i izvorni podaci za 2020. (ISCED 2) označeni su kao „definicija se razlikuje, vidjeti metapodatke”. Stoga pogledajte poveznice navedene u objašnjenjima.

Španjolska: izvorni podaci (obuhvaćene razine i obje referentne godine) označeni su kao „nije primjenjivo” (tj. „nedostatak vrijednosti; podaci ne mogu postojati”).

Grčka: izvorni podaci za 2020. za opći ISCED 3 označeni su kao „definicija se razlikuje, vidjeti metapodatke”. Stoga pogledajte poveznicu navedenu u objašnjenjima.

Mađarska: izvorni podaci za 2020. za opći ISCED 3 označeni su kao „razbijanje vremenskih serija” i „definicija se razlikuje, vidjeti metapodatke”. Stoga pogledajte poveznicu navedenu u objašnjenjima.

Island: referentna godina za podatke iz ISCED-a 3 je 2019. umjesto 2020. (podaci za ISCED 3 za 2020. nisu dostupni).

Bosna i Hercegovina: podaci za 2013. nisu dostupni.

Sjeverna Makedonija: nije dostupna raščlamba između općeg ISCED 3 i strukovnog ISCED 3. ISCED 3 podaci koji se unose u brojku obuhvaćaju opće obrazovanje i strukovno obrazovanje.

Norveška: izvorni podaci za 2013. za opći ISCED 3 označeni su kao „nije primjenjivo” (tj. „nedostatak vrijednosti; podaci ne mogu postojati”). Stoga ta brojka ne uzima u obzir opći ISCED 3.

Srbija: ta je zemlja uključena u prikupljanje podataka Eurostata/UOE-a [educ_uae_lang01], ali nema dostupnih podataka.

POSTOTAK UČENIKA KOJI UČE ENGLISKI JEZIK OBIČNO JE VIŠI U OPĆEM SREDNJOŠKOLSKOM OBRAZOVANJU NEGO U STRUKOVNIM OBLICIMA OBRAZOVANJA.

U višem srednjem obrazovanju razlikuju se dvije glavne vrste programa: općenito i profesionalno. Kao što je prethodno navedeno (vidjeti sliku C5 i povezanu analizu), gotovo polovica svih studenata višeg sekundarnog obrazovanja pohađa strukovni program. Studenti u općim i strukovnim programima obično slijede prilično različite kurikulume. Stoga je vrijedno analizirati postoje li razlike u stranim jezicima naučenim.

U gotovo svim zemljama obuhvaćenima ovim izvješćem, strani jezik koji se najviše uči u srednjoškolskom obrazovanju jest engleski (vidjeti podatke koji se odnose na sliku C8 u Prilogu 1.). To se odnosi i na opće više sekundarne programe i strukovne više sekundarne programe ⁽⁵⁵⁾.

S obzirom na to da je engleski jezik najnaučeniji strani jezik u gotovo svim europskim zemljama, slika C16 usredotočuje se na razliku u postotku učenika koji uče engleski u općem srednjoškolskom obrazovanju i strukovnom višem srednjoškolskom obrazovanju.

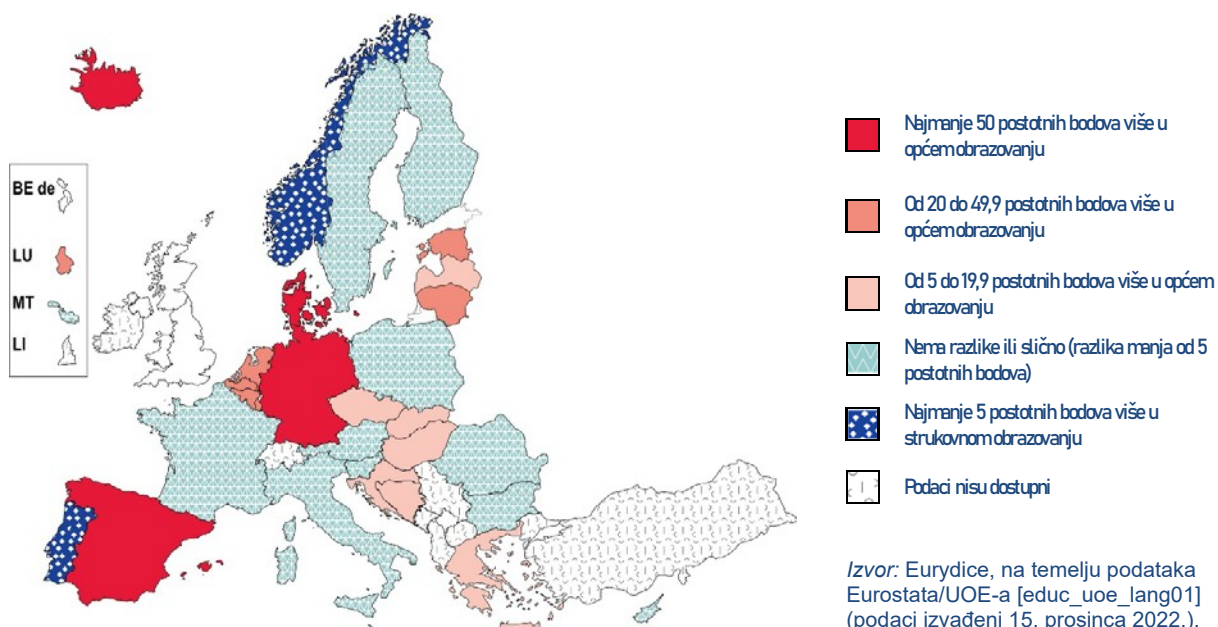
Na razini EU-a 95,7 % studenata općeg srednjoškolskog obrazovanja i 79,2 % studenata koji pohađaju strukovne programe uči engleski jezik (vidjeti Prilog 1.).

Nekoliko europskih zemalja bilježi znatno veće postotke studenata koji uče engleski jezik u općem srednjoškolskom obrazovanju nego u strukovnom obrazovanju. Razlika je posebno značajna – najmanje 50 postotnih bodova više u općem obrazovanju – u Danskoj, Njemačkoj, Španjolskoj i Islandu. Među tim zemljama Danska bilježi najveći jaz između studenata na različitim putovima: 78,0 % studenata općeg srednjoškolskog obrazovanja uči engleski jezik, ali samo 15,4 % studenata na strukovnim putovima to čini (razlika od 62,6 postotnih bodova). Dodatni obrazovni sustavi u kojima su zabilježene znatne razlike između općeg obrazovanja i strukovnog obrazovanja (20 do 43 postotna boda) jesu francuske i flamanske zajednice Belgije, Estonije, Litve, Luksemburga i Nizozemske. U većini tih obrazovnih sustava studenti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja moraju učiti strane jezike manje godina nego studenti općeg obrazovanja (vidjeti sliku B5).

Nasuprot tome, jednaki ili slični udjeli studenata (tj. nema razlike ili razlike manje od 5 postotnih bodova) uče engleski u općem srednjoškolskom obrazovanju i strukovnom višem srednjoškolskom obrazovanju u Bugarskoj, Francuskoj, Italiji, Cipru, Malti, Austriji, Poljskoj, Rumunjskoj, Sloveniji, Finskoj i Švedskoj.

Udjeli studenata strukovnog obrazovanja koji uče engleski jezik veći su za najmanje 5 postotnih bodova nego u općem obrazovanju u samo dvije zemlje: Portugal i Norveška (11,3 postotna boda razlike).

55 Slika C8, na kojoj su prikazani strani jezici koje studenti najviše uče, odnosi se na osnovnoškolsko, niže sekundarno te opće i strukovno više srednjoškolsko obrazovanje (agregirani podaci). Zasebni podaci o općem i strukovnom višem srednjoškolskom obrazovanju objavljuju se na internetskim stranicama Eurostata (oznaka podataka: [educ_uae_lang01]).

Slika 34. Slika C16: Razlike u postocima studenata koji uče engleski u općem i strukovnom višem sekundarnom obrazovanju (ISCED 3), 2020.

Napomene s objašnjenjem

Na slici je prikazana razlika između postotaka studenata koji uče engleski jezik u općem srednjoškolskom obrazovanju i strukovnog višeg sekundarnog obrazovanja (ISCED 3).

Podaci su dostupni u Prilogu 1. Za metodološke napomene povezane s podacima vidjeti https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uae_enr_esms_an6.xlsx.

Za informacije o opsegu prikupljanja podataka Eurostata/UOE-a vidjeti uvod u poglavlje C (odjeljak I.).

Za definiciju „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)” vidjeti Pojmovnik.

Napomene za pojedine zemlje

Belgija (BE de), Albanija, Švicarska, Crna Gora i Turske: te zemlje nisu obuhvaćene prikupljanjem podataka Eurostata/UOE-a [educ_uae_lang01].

Irska: izvorni podaci označeni su kao „nije primjenjivo” (tj. „nedostatak vrijednosti; podaci ne mogu postojati”).

Grčka: izvorni podaci za opći ISCED 3 označeni su kao „definicija se razlikuje, vidjeti metapodatke”. Stoga pogledajte poveznicu navedenu u objašnjenjima.

Mađarska: izvorni podaci za opći i strukovni ISCED 3 označeni su kao „razbijanje vremenskih serija” i „definicija se razlikuje, vidjeti metapodatke”. Stoga pogledajte poveznicu navedenu u objašnjenjima.

Na Malti: Engleski je službeni jezik uz malteški, ali za potrebe statistike obrazovanja računa se kao strani jezik.

Island: referentna godina za podatke je 2019. (podaci za 2020. nisu dostupni).

Lihtenštajn: izvorni podaci za strukovni ISCED 3 označeni su kao „nije primjenjivo” (tj. „nedostatak vrijednosti; podaci ne mogu postojati”).

Sjeverna Makedonija: nije dostupna raščlamba između općeg ISCED 3 i strukovnog ISCED 3.

Srbija: ta je zemlja uključena u prikupljanje podataka Eurostata/UOE-a [educ_uae_lang01], ali nema dostupnih podataka.

POGLAVLJE D NASTAVNICI

ODJELJAK I. – KVALIFIKACIJE I OSPOSOBLJAVANJE

Nastavnici imaju ključnu ulogu u razvoju vještina učenika na stranim jezicima. Stoga je važno ispitati njihove kvalifikacije, stupanj predmetne specijalizacije i mogućnosti osposobljavanja koje imaju.

Prvi pokazatelj u ovom odjeljku istražuje stupanj specijalizacije predmeta onih koji podučavaju strane jezike u redovnim školama (vidjeti sliku D1). Drugi pokazatelj usmjeren je, konkretnije, na nastavnike koji provode KLIL i ispituju njihove kvalifikacije (vidjeti sliku D2). Treći pokazatelj prikazuje osposobljavanje nastavnika za poučavanje u višjejezičnim okruženjima (vidjeti sliku D3). Četvrtim i posljednjim pokazateljem ispituje se prisutnost aktivnosti kontinuiranog stručnog usavršavanja povezanih s konceptom „osvježavanja o jeziku u školama” (vidjeti sliku D4).

Većina pokazatelja u ovom odjeljku temelji se na podacima prikupljenima putem mreže Eurydice, koji obuhvaćaju 39 obrazovnih sustava u 37 zemalja ⁽⁵⁶⁾. Treći pokazatelj koristi se različitim izvorom podataka, odnosno podacima iz međunarodnog istraživanja o poučavanju i učenju (TALIS) iz 2018. Ovim pokazateljem obuhvaćeno je manje zemalja nego pokazatelji koji se temelje na podacima Eurydicea ⁽⁵⁷⁾.

DILJEM EUROPE NASTAVNICI OPĆE PRAKSE I STRUČNJACI DIJELE ODGOVORNOST ZA PODUČAVANJE STRANIH JEZIKA U OSNOVNOŠKOLSKOM OBRAZOVANJU

Nastavnici koji pružaju inozemnu nastavu mogu imati različite profile u smislu svoje tematske specijalizacije. Oni mogu biti kvalificirani za podučavanje svih (ili gotovo svih) predmeta u kurikulumu, ili se mogu specijalizirati za podučavanje ograničenog broja predmeta (uglavnom do tri predmeta). Učitelji iz prve kategorije u ovom su izvješću označeni kao „učitelji opće prakse”, dok se oni iz druge kategorije smatraju „specijalističkim nastavnicima”. Nastavnici opće prakse mogu se nazivati i „nastavnici razreda” jer su odgovorni za određenu skupinu učenika u školi.

Na temelju sadržaja preporuka najviših (obrazovnih) tijela, na slici D1 ispituje se stupanj specijalizacije nastavnika stranih jezika u osnovnoškolskom obrazovanju.

Na slici su istaknuta tri pristupa, od kojih se svaki nalazi u otprilike jednoj trećini obrazovnih sustava s preporukama na najvišoj razini o stupnju specijalizacije nastavnika stranih jezika. U 14 obrazovnih sustava odgovornost za podučavanje stranih jezika u osnovnoškolskom obrazovanju dodjeljuje se specijaliziranim nastavnicima (samo). Suprotan pristup, koji se primjenjuje u 11 obrazovnih sustava, uključuje dodjeljivanje te odgovornosti učiteljima opće prakse. U preostalim obrazovnim sustavima s relevantnim preporukama na najvišoj razini (10 obrazovnih sustava) i specijalizirani nastavnici i nastavnici opće prakse mogu podučavati strane jezike u osnovnom obrazovanju.

Kada se preporuke na najvišoj razini odnose i na učitelje opće prakse i na učitelje specijaliste, one ponekad ne pružaju dodatne specifikacije. To znači da generalistički (razredni) učitelji i stručnjaci za predmet mogu učiti strane jezike naizmjenično, ovisno, na primjer, o stranim jezičnim vještinama individualnih generalističkih učitelja. U nekim zemljama, međutim, službeni dokumenti uključuju daljnje smjernice ili zahtjeve. Na primjer, u Poljskoj nastavnici opće prakse i nastavnici specijalisti mogu podučavati strane jezike tijekom prve tri godine osnovnoškolskog obrazovanja, ali od četvrte godine nadalje odgovornost se dodjeljuje stručnjacima za predmet. U Švedskoj se od učitelja opće prakse očekuje da podučavaju temu „Engleski”, dok bi specijalizirani učitelji trebali podučavati temu „Modern language”, koja uključuje strane jezike koji nisu engleski. Ostale specifikacije odnose se na obuku koju bi generalistički učitelji trebali završiti kako bi

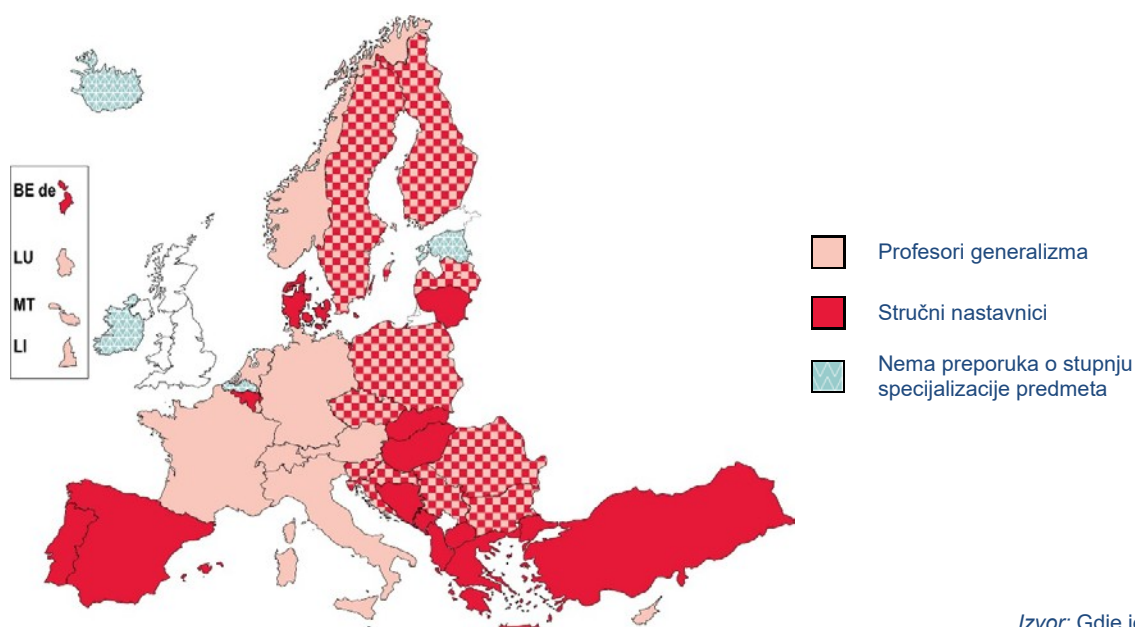
56 Pojediniosti o pokrivenosti ovog izvješća po državama nalaze se u uvodu u izvješće.

57 Za pojediniosti o TALIS-u i njegovoj nacionalnoj pokrivenosti vidjeti odjeljak „Statističke baze podataka i terminologija”.

podučavali strane jezike. Na primjer, u Bugarskoj i Sloveniji nastavnici opće prakse mogu podučavati strane jezike u osnovnom obrazovanju zajedno sa stručnjacima za predmet, ali moraju završiti dodatni studij jezika.

U zemljama u kojima specijalizirani učitelji podučavaju strane jezike u osnovnom obrazovanju, obično druga područja kurikuluma podučavaju stručnjaci za predmet. Najtipičnija područja, osim stranih jezika, su tjelesni odgoj, glazba i umjetnost (te religija, etika te informacijska i komunikacijska tehnologija, kada nastavni plan i program osnovnog obrazovanja uključuje te predmete). Iznimke u tom pogledu su Portugal, Bosna i Hercegovina i Srbija, gdje su strani jezici jedino područje osnovnoškolskog obrazovanja koje podučavaju stručni nastavnici.

Ne postoje preporuke na najvišoj razini o stupnju specijalizacije nastavnika stranih jezika u osnovnoškolskom obrazovanju u samo četiri obrazovna sustava: flamanska zajednica Belgije, Estonije, Irske i Islanda. U flamanskoj zajednici u Belgiji i Islandu, učitelji generalista obično podučavaju strane jezike na toj razini obrazovanja.

Izvor: Gdje je Eurydice?

Slika 35. Slika D1: Stupanj specijalizacije nastavnika stranih jezika u osnovnoškolskom obrazovanju (ISCED 1), 2021/2022.

Napomene s objašnjenjem

Na slici je prikazan stupanj specijalizacije nastavnika stranih jezika u osnovnoškolskom obrazovanju kako je navedeno u preporukama najviših (obrazovnih) tijela.

Brojkom je obuhvaćeno samo opće redovno obrazovanje (tj. ne uzimaju se u obzir posebni tečajevi s proširenim poučavanjem stranih jezika).

Za definicije „stranog jezika“, „općeg učitelja“, „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)“, „specijalističkog učitelja“ i „tijela za visoko obrazovanje“ vidjeti Pojmovnik.

Napomena za pojedine zemlje

Danska: nastavnici kvalificirani za podučavanje u jednostrukturnim osnovnim školama (Folkeskolen; ISCED 1 i 2) bi trebali biti u mogućnosti isporučiti bilo koji predmet. Međutim, uz svoj opći profil, budući nastavnici Folkeskolena moraju se specijalizirati u ograničenom broju predmeta (uglavnom dva ili tri predmeta). Folkeskole čin navodi da, u načelu, nastavnici trebaju podučavati predmete za koje su se specijalizirali. Stoga se ta brojka odnosi na „specijalističke učitelje“.

Kako učenici napreduju prema višim razredima, slika prikazana na slici D1 mijenja se. U nižem srednjem obrazovanju, u gotovo svim zemljama s preporukama najviše razine o stupnju specijalizacije nastavnika stranih jezika, samo bi stručnjaci trebali podučavati strane jezike. Iznimke su Hrvatska i Latvija, u kojima

mogu sudjelovati i nastavnici opće prakse i nastavnici specijalisti; i Norvešku, gdje se odgovornost dodjeljuje učiteljima opće prakse. U srednjoškolskom obrazovanju diljem Europe samo specijalizirani učitelji podučavaju strane jezike.

UČITELJI KOJI ISPORUČUJU CLIL OBIČNO MORAJU DOKAZATI SVOJE SPOSOBNOSTI STRANOG JEZIKA

Većina zemalja ima dvojezično ili uranjajuće obrazovanje, u kojem se barem neki predmeti – na primjer matematika, geografija i prirodne znanosti – podučavaju na stranom jeziku (vidjeti sliku B12). U ovom se izvješću ta vrsta rezervacija naziva „CLIL tip A” (vidjeti pojmovnik).

U idealnom slučaju, kako bi podučili temu na stranom jeziku, učitelji moraju imati vrlo dobro znanje kako predmeta tako i jezika na kojem se podučava. Osim toga, trebali bi biti upoznati sa zahtjevima metodologije CLIL.

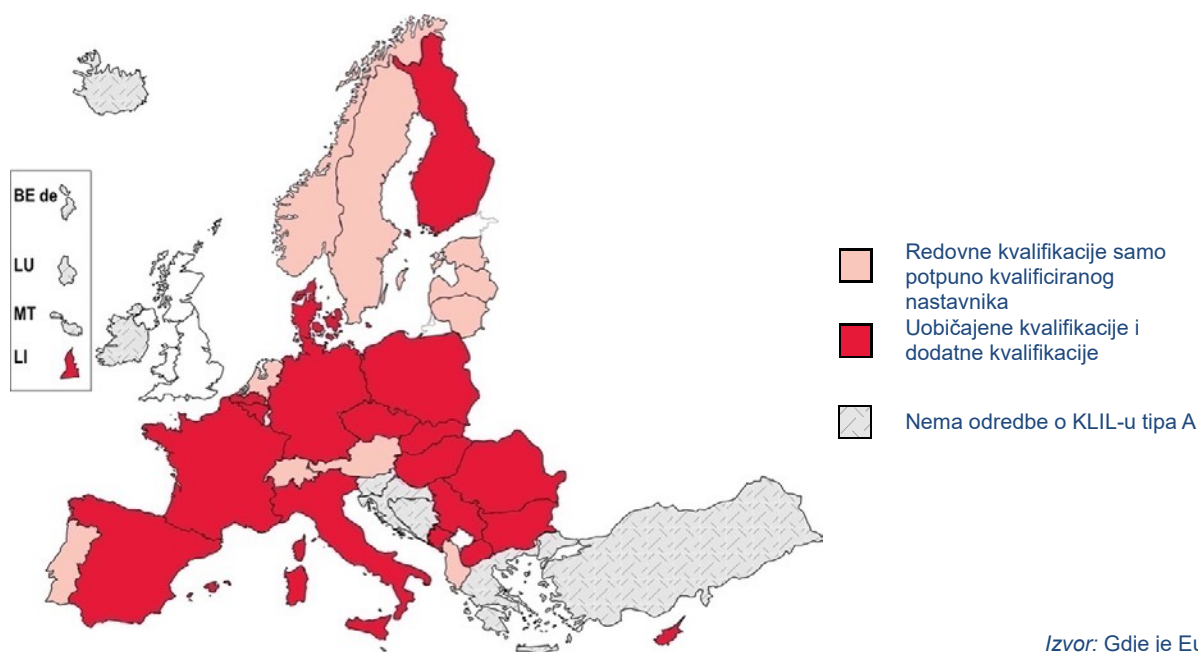
Na slici D2 sažeti su zahtjevi koje su postavila najviša (obrazovna) tijela za nastavnike koji provode programe CLIL tipa A. Pokazuje da se u otprilike dvije trećine obrazovnih sustava s programima CLIL tipa A (19 od 29 sustava) propisi odnose na posebne (dodatne) kvalifikacije. U otprilike jednoj trećini sustava s programima CLIL tipa A (10 obrazovnih sustava) ne postoje posebni zahtjevi na najvišoj razini za nastavnike osim uobičajenih nastavnih kvalifikacija.

U većini obrazovnih sustava s propisima koji se odnose na posebne kvalifikacije za pružanje CLIL-a propisani zahtjevi primjenjuju se na nastavnike koji nemaju akademsku diplomu na ciljnom stranom jeziku. Ti nastavnici obično moraju dokazati da imaju dovoljno znanja jezika o kojem je riječ. Minimalno znanje stranog jezika koje se zahtijeva obično odgovara razini B2 ili razini C1 Zajedničkog europskog referentnog okvira za jezike Vijeća Europe (ZEROJ) ⁽⁵⁸⁾. Ovisno o zemlji, različite vrste svjedodžbi ili diploma prihvaćaju se kao dokaz o znanju stranog jezika (npr. potvrda Cambridge English u Danskoj ili državni ispit jezika u Slovačkoj).

U ograničenom broju zemalja zahtjevi nadilaze znanje ciljnog stranog jezika. Na primjer, u Francuskoj je budućim nastavnicima CLIL-a potrebna kvalifikacija kojom se dokazuje njihova sposobnost korištenja ciljanog stranog jezika i njihovo razumijevanje specifičnosti poučavanja CLIL-a. U Španjolskoj nastavnici u nekim autonomnim zajednicama moraju sudjelovati u tečajevima osposobljavanja o metodologiji CLIL-a. Usporedivi zahtjev primjenjuje se u Italiji, gdje se osposobljavanje za metodologiju CLIL-a može završiti u okviru inicijalnog obrazovanja nastavnika (ITE) (60 bodova Europskog sustava prijenosa i prikupljanja bodova (ECTS)) ili kao dio CPD-a (20 ECTS bodova).

Važno je napomenuti i da će nastavnici možda morati dokazati svoje vještine i kompetencije u tom području ako se u propisima na najvišoj razini ne navode dodatni zahtjevi za provedbu CLIL-a. Naime, ovisno o raspodjeli odgovornosti za zapošljavanje nastavnika, posebne zahtjeve mogu definirati na razinama ispod najviše razine donošenja odluka, na primjer, regionalne vlasti ili škole.

58 Za pojedinosti o ZEROJ-u vidjeti internetske stranice Vijeća Europe (<https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages>).

Izvor: Gdje je Eurydice?

Slika 36. Slika D2: Kvalifikacije potrebne za rad u školama koje pružaju CLIL vrstu A nastavu u osnovnom i općem srednjoškolskom obrazovanju (ISCED 1 – 3), 2021/2022.

Vrsta potrebnih dodatnih kvalifikacija

- Kvalifikacije stečene na ciljnom jeziku; ili
- Biti fr — Potvrda (dodijeljena na temelju ispita) kojom se dokazuje temeljito poznavanje ciljnog jezika.
- Biti nl Potvrda o znanju ciljnog jezika na minimalnoj razini ZEROJ-a od C1.
- BG Potvrda o znanju ciljnog jezika na minimalnoj razini ZEROJ-a od B2 (primjenjuje se samo na nastavnike koji nemaju akademsku diplomu na ciljnom jeziku).
- CZ Poznavanje ciljnog jezika na minimalnoj razini ZEROJ-a od C1 (primjenjuje se samo na nastavnike koji nemaju akademsku diplomu na ciljnom jeziku).
 - Stupanj prvostupnika na ciljnom jeziku; ili
- DK — Potvrda engleskog jezika Cambridge; ili
 - Dokaz o pismenom i usmenom znanju ciljnog jezika (npr. završetak studija izvan jezika na britanskom ili američkom sveučilištu).
- DE Dokaz o znanju ciljnog jezika obično na minimalnoj razini ZEROJ-a od C1 (primjenjuje se samo na nastavnike koji nemaju akademski stupanj na ciljnom jeziku).
- ES Potvrda i/ili ispit kojim se dokazuje temeljito poznavanje ciljnog jezika (potrebno u većini autonomnih zajednica). Minimalna razina koja se zahtijeva obično je razina B2 ZEROJ-a, ali postoje određene razlike među autonomnim zajednicama (npr. Aragón, Navarra, Madrid i Valencia zahtijevaju razinu C1) ZEROJ-a. Nadalje, neke autonomne zajednice (npr. Navarra i Madrid) zahtijevaju potvrdu jezične sposobnosti (acreditación/habilitación en lenguas extranjeras) koju izdaju službene škole jezika (Escuelas Oficiales de Idiomas) ili druge službene institucije. Neke druge autonomne zajednice (npr. Cataluña i Extremadura) zahtijevaju posebno osposobljavanje u području metodologije CLIL.

Slijede primjeri zahtjeva u dvije autonomne zajednice.

 - Cataluña: nastavnici moraju poznavati ciljni jezik na minimalnoj razini ZEROJ-a od B2 i proći 90 sati

	osposobljavanja iz metodologije CLIL-a.
	— Ekstremadura: nastavnici moraju dobiti posebnu akreditaciju u obrazovanju CLIL-a, koja uključuje znanje ciljnog jezika na najmanje razini B2 ZEROJ-a i imati najmanje godinu dana prethodnog iskustva u KLIL-u ili najmanje 50 sati posebnog osposobljavanja iz metodologije CLIL-a u službenom centru za osposobljavanje nastavnika.
FR	— Kvalifikacije kojima se dokazuje sposobnost nastavnika da se služe ciljanim stranim jezikom u kontekstu predmeta koji se podučava (stručno znanje na minimalnoj razini B2) ZEROJ-a i njihovo razumijevanje posebnosti nastave KLIL-a.
	— Kad je riječ o međunarodnim odjelima, nastavnici također moraju govoriti dva jezika odjeljka kao izvorni govornici.
	— Potvrda o znanju ciljnog jezika na minimalnoj razini ZEROJ-a od C1; i
♪	— Završetak jednogodišnjeg sveučilišnog studija iz metodologije CLIL (60 ECTS bodova) koji se može ostvariti kao dio ITE-a; ili
	— Završetak tečaja iz metodologije CLIL (20 ECTS bodova) koji se može provesti u okviru osposobljavanja nastavnika na radnom mjestu.
CY	Završetak intenzivnog tečaja osposobljavanja u službi usmjerenog na metodologiju CLIL-a.
HU	Potvrda o znanju ciljnog jezika na minimalnoj razini ZEROJ-a od C1 (primjenjuje se samo na nastavnike koji nemaju akademsku diplomu na ciljnom jeziku).
	— Diploma visokog obrazovanja dodijeljena u zemlji u kojoj je ciljni jezik službeni jezik; ili
PL	— Potvrda o znanju ciljnog jezika na minimalnoj razini ZEROJ-a od B2; ili
	— Potvrda o znanju ciljnog jezika na razini koja se priznaje kao jednakovrijedna razini B2 ZEROJ-a (primjenjuje se samo na nastavnike koji nemaju akademsku diplomu na ciljnom jeziku).
RO	Potvrda o znanju ciljnog jezika na minimalnoj razini ZEROJ-a od B2.
SK	Polaganje ispita državnog jezika na ciljnom jeziku (primjenjuje se samo na nastavnike koji nemaju akademski stupanj na ciljnom jeziku).
	— Kvalifikacije za službeni jezik; ili
FI	— Završetak studija visokog obrazovanja na ciljnom jeziku; ili
	— Dovršenje ITE-a u zemlji u kojoj je ciljni jezik službeni jezik.
LI	Potvrda o stručnoj osposobljenosti na minimalnoj razini ZEROJ-a od C1 (primjenjuje se samo na nastavnike koji nemaju akademsku diplomu na ciljnom jeziku).
♪	— Poznavanje engleskog jezika na razini B2 minimalnog ZEROJ-a; i
	— Osposobljavanje u CLIL-u (početno 20 modula; smanjiti na 10 modula).
MK	Potvrda o znanju ciljnog jezika (primjenjuje se samo na KLIL koji uključuje francuski).
	— Potvrda o znanju ciljnog jezika na najmanje razini B2 ZEROJ-a sa zahtjevom za postizanje razine C1 ZEROJ-a u roku od pet godina putem CPD-a; ili
RS	Ostale svjedodžbe ili diplome kojima se dokazuje znanje ciljnog jezika (s diplomom srednjoškolskog obrazovanja najniža moguća razina dokaza o znanju jezika); ili
	— Potvrda o stručnoj osposobljenosti na minimalnoj razini ZEROJ-a od B1 za osobe koje podučavaju zajedno s kvalificiranim učiteljem stranih jezika (primjenjuje se samo na nastavnike koji nemaju akademsku diplomu na ciljnom jeziku).

Napomene s objašnjenjem

Na slici su prikazane kvalifikacije koje tijela najviše razine (obrazovanje) zahtijevaju za rad u školama koje pružaju CLIL tip A poduku. Prikazani zahtjevi obuhvaćaju najmanje jednu razinu obrazovanja u rasponu ISCED 1 – 3.

Na slici „dodatne kvalifikacije” odnose se na kvalifikacije/svjedodžbe koje bi nastavnici trebali steći uz potpune obrazovne kvalifikacije stečene u svojoj matičnoj zemlji. Diplome visokog obrazovanja stečene u zemlji ciljnog jezika navode se kada ih se u službenim dokumentima navodi kao jedan od mogućih dokaza o kvalifikacijama.

Za definicije „CLIL tipa A”, „CLIL tipa B”, „Zajedničkog europskog referentnog okvira za jezike (CEFR)”, „stranog jezika”, „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)” i „tijela najviše razine (obrazovno)”, vidjeti Pojmovnik.

Napomene za pojedine zemlje

Švicarska: u središnjim propisima navodi se da kantoni moraju osigurati stjecanje odgovarajućih kvalifikacija za strane jezike i metodologiju CLIL-a.

Crna Gora: podaci se odnose na pilot-projekt CLIL koji uključuje engleski jezik.

OSPOSOBLJAVANJE ZA POUČAVANJE U VIŠEJEZIČNIM RAZREDIMA NIJE UOBIČAJENO MEĐU NASTAVNICIMA U EUROPI

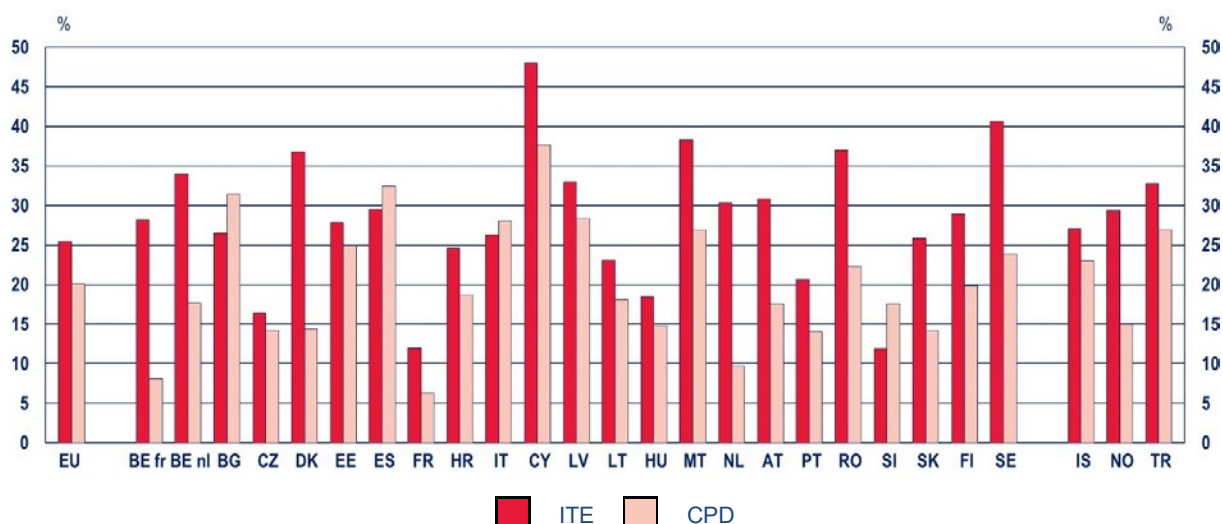
U Europi mnogi nastavnici rade u heterogenim jezičnim i kulturnim okruženjima oblikovanim jezičnim i kulturnim kontekstima specifičnim za pojedine zemlje i/ili prisutnošću migranata (vidjeti poglavlje A). Supostojanje različitih jezika u školama svakako je prednost⁽⁵⁹⁾. Međutim, također zahtijeva da nastavnici mogu vrednovati bogat jezični repertoar svojih učenika. Osposobljavanje nastavnika u ITE-u i CPD-u ima važnu ulogu u opremanju svih nastavnika kompetencijama koje su im potrebne za prihvaćanje jezične i kulturne raznolikosti u svojim učionicama.

Na slici D3 prikazan je postotak nižih srednjoškolskih nastavnika koji su prošli osposobljavanje za upravljanje višejezičnim i multikulturnim razredima kako je navedeno u OECD-ovu TALIS-u 2018. Ta se brojka odnosi na nastavnike svih predmeta i prikazuje podatke za osposobljavanje u ITE-u i CPD-u.

Podaci prikazani na slici D3 temelje se na samo dvjema različitim temama uključenima u ITE i CPD koje su obrađene u OECD-ovu TALIS-u 2018.⁽⁶⁰⁾ Odgovori učitelja pokazuju da je „učenje u multikulturnim i višejezičnim učionicama” bilo među najrjeđim temama u njihovu ITE-u i aktivnostima CPD-a koje provode. S druge strane, aktivnosti ITE-a i CPD-a povezane s tematskim područjima nastavnika bile su najčešće. Na primjer, kad je riječ o ITE-u, „sadržaj nekih ili svih predmeta koje predajem”, „pedagogija nekih ili svih predmeta koje predajem” i „vježba u učionici u nekim ili svim predmetima koje predajem” bili su među najčešćim odgovorima koji se ponavljaju (OECD, 2019a, str. 129.).

59 Preporuka Vijeća od 22. svibnja 2019. o sveobuhvatnom pristupu poučavanju i učenju jezika, SL C 189, 5.6.2019.

60 Na primjer, kad je riječ o sadržaju ITE-a, ostali elementi o kojima se raspravljalo u TALIS-u 2018. bili su sljedeći: „Sadržaj nekih ili svih predmeta koje predajem”; „Pedagogija nekih ili svih predmeta koje predajem”; „Opća pedagogija”; „Vježba u učionici u nekim ili svim predmetima koje predajem”; „Podučavanje u okviru mješovite sposobnosti”; „Podučavanje međunastavnih vještina (npr. kreativnost, kritičko razmišljanje, rješavanje problema)”; „Upotreba IKT-a (informacijske i komunikacijske tehnologije) u nastavi”; „Učeničko ponašanje i upravljanje učionicom”; „Praćenje razvoja i učenja studenata”; „Olakšavanje prijelaza studenata s razine 0 ISCED-a 2011. na ISCED 2011. razinu 1”; i „Facilitating play”.

Izvor: Eurydice, na temelju TALIS-a 2018.

Slika 37. Slika D3: Postotak nastavnika u nižem srednjem obrazovanju (ISCED 2) koji su prošli osposobljavanje u poučavanju u višejezičnom ili multikulturnom okruženju, 2018.

Napomene s objašnjenjem

Ta se brojka temelji na odgovorima nastavnika na 6. i 23. pitanja TALIS-a 2018.: „Jesu li u Vašem službenom [obrazovanju ili osposobljavanju] uključeni sljedeći elementi?” i „Je li neka od tema navedenih u nastavku uključena u vaše aktivnosti profesionalnog razvoja tijekom posljednjih 12 mjeseci?” Duljina barova prikazuje postotak nastavnika koji su odgovorili „da” na „Poučavanje u multikulturnom ili višejezičnom okruženju”, mogućnost (f) u pitanju 6. (kategorija „ITE” na slici) i (j) u pitanju 23. (kategorija „CPD” na slici).

EU uključuje ispitanike iz svih zemalja EU-a koji su 2018. sudjelovali u TALIS-u.

Vidjeti Prilog 1. za podatke i S.E.s. Za dodatne informacije o TALIS-u vidjeti odjeljak „Statističke baze podataka i terminologija”.

Za definicije „nastavak profesionalnog razvoja”, „početno obrazovanje nastavnika (ITE) i Međunarodna standardna klasifikacija obrazovanja (ISCED)”, vidjeti Pojmovnik.

Kako je prikazano na slici, u državama članicama EU-a oko četvrtina nastavnika (25,4 %) prošlo je osposobljavanje o tome kako podučavati u višejezičnom okruženju tijekom svojeg ITE-a. Međutim, u većini zemalja taj je udio znatno viši od razine EU-a. Najviši je na Cipru (48,0 %), gdje je gotovo svaki drugi učitelj osposobljen za upravljanje jezičnom raznolikošću u svojim učionicama. Nasuprot tomu, u Češkoj, Francuskoj, Litvi, Mađarskoj, Portugalu i Sloveniji postotak budućih nastavnika koji su osposobljeni u tom području manji je od postotka za EU. Dva najniža postotka (oko 10 %) prijavili su nastavnici u Francuskoj i Sloveniji.

U svim obrazovnim sustavima s relativno visokim postotkom 15-godišnjih učenika koji kod kuće uglavnom govore različitim jezikom od jezika školovanja (najmanje 15 %; vidjeti sliku A2), sudjelovanje nastavnika u ITE-u za poučavanje u višejezičnim okruženjima obično je iznad razine EU-a. To se primjenjuje na francuske i flamanske zajednice Belgije, Cipra, Španjolske, Malte, Austrije i Švedske.

U velikoj većini zemalja vjerojatnije je da će mladi nastavnici završiti ITE tečaj koji se bavio pitanjem poučavanja u multikulturalnom ili višejezičnom okruženju. Taj pozitivan trend proizlazi iz usporedbe postotka mladih nastavnika (mlađih od 35 godina) s postotkom starijih učitelja (35 godina ili starijih) koji su izvijestili da su završili takav tečaj: 35,3 % na razini EU-a za prve, u usporedbi s 23,4 % za potonje (vidjeti Prilog 1.).

Razlika stoga iznosi 11,9 postotnih bodova u korist mlađe generacije. Razlika je najveća u Norveškoj, s 32,6 postotnih bodova u korist mlađe generacije.

Na slici D3 vidljivo je da je u EU-u jedna petina nastavnika (20,1 %) sudjelovala u aktivnostima CPD-a o poučavanju u multikulturnom ili višejezičnom okruženju 12 mjeseci prije ankete. Najveći postotak nastavnika koji su završili aktivnosti CPD-a na tu temu bio je, kao i za ITE, na Cipru, s 37,7 % nastavnika koji su to prijavili. Nasuprot tome, 10 % ili manje srednjoškolskih nastavnika poduzelo je aktivnosti CPD-a na tu temu u Francuskoj zajednici u Belgiji, Francuskoj i Nizozemskoj.

U NEKIM EUROPSKIM ZEMLJAMA NASTAVNICI MOGU PROVODITI AKTIVNOSTI OSPOSOBLJAVANJA NA RADNOM MJESTU O SVIJESTI O JEZIKU U ŠKOLAMA.

Iako je naglasak na poboljšanju poučavanja suvremenih jezika u školama, Preporuka Vijeća iz 2019. o sveobuhvatnom pristupu poučavanju i učenju jezika također je usmjerena na poboljšanje sveukupnih jezičnih kompetencija učenika. Takva opća jezična kompetencija uključuje vještine na različitim vrstama jezika, uključujući jezik školovanja i jezike koje kod kuće govore djeca s višejezičnim podrijetlom. Kako bi se to postiglo, u preporuci Vijeća poziva se države članice EU-a da zauzmu sveobuhvatniji pristup poučavanju i učenju jezika, posebno podupiranjem razvoja svijesti o jeziku u školama ⁽⁶¹⁾.

Svijest o jeziku u školama pojam je koji se odnosi na višejezični i cjeloviti pristup koji podrazumijeva sveobuhvatnu jezičnu strategiju koja uključuje stalno promišljanje o jezičnoj dimenziji u svim aspektima školskog života; uključuje i sveobuhvatan pristup poučavanju svih jezika u školama (jezik školovanja, domaći jezici, strani jezici, mrtvi jezici itd.). Konkretnije, škole s poznavanjem jezika cijene jezičnu raznolikost svojih učenika, prepoznaju njihove početne jezične vještine i koriste ih kao resurs za učenje. Šколе s poznavanjem jezika podupiru sve nastavnike u rješavanju problema upotrebe jezika specifičnog za sadržaj u njihovim tematskim područjima, među ostalim podizanjem razine osviještenosti o različitim jezičnim registrima i vokabularu (Europska komisija, 2018.).

Upitnik koji je korišten za prikupljanje informacija Eurydicea za ovo izvješće sadržavao je niz pitanja o aktivnostima CPD-a koje se odnose na svijest o jeziku u školama za nastavnike ili ravnatelje u osnovnom i općem srednjoškolskom obrazovanju. CPD se odnosi na formalno osposobljavanje u službi kojim se članovima osoblja omogućuje da tijekom karijere prošire, razviju i ažuriraju svoja znanja, vještine i stavove. Aktivnosti CPD-a mogu se pružati u različitim formatima, kao što su tečajevi, seminari, uzajamno promatranje i potpora mreža stručnjaka. CPD je profesionalna dužnost u gotovo svim zemljama (Europska komisija/EACEA/Eurydice, 2021c). Aktivnosti CPD-a stoga su dobar način za dopiranje do cjelokupnog osoblja u službi kako bi im se pomoglo da se upoznaju s novim nastavnim praksama.

Svrha istraživanja bila je prikupiti informacije o tome u kojoj se mjeri relativno novi nastavni pristup promicanju svijesti o jeziku u školama širi školskom osoblju kroz aktivnosti CPD-a. Pružatelji podataka 39 istraživanih obrazovnih sustava imali su priliku pružiti do tri primjera aktivnosti CPD-a povezanih s poznavanjem jezika u školama. Prikupljeni podaci uključuju samo aktivnosti CPD-a koje su akreditirale, financijski poduprla ili organizirale vrhunska obrazovna tijela (samo ili u suradnji s međunarodnim organizacijama) ⁽⁶²⁾.

61 Preporuka Vijeća od 22. svibnja 2019. o sveobuhvatnom pristupu poučavanju i učenju jezika, SL C 189, 5.6.2019.

62 Upitnik je uključivao gore navedenu definiciju „osvještavanja o jeziku u školama” i koristio se polustrukturiranim pitanjima s otvorenim okvirima, čime se pružateljima podataka omogućilo da opišu aktivnosti CPD-a. Osim toga, u njemu su navedeni sljedeći primjeri posebnih ciljeva učenja aktivnosti CPD-a povezanih s poznavanjem jezika u školama:

— kako provesti sveobuhvatnu jezičnu strategiju u školama (tj. sveobuhvatni pristup poučavanju svih jezika u školama i, osim toga, jezičnu dimenziju koja se odražava u svim aspektima školskog života);

kako vrednovati jezičnu raznolikost u školama;

— kako procijeniti jezični repertoar učenika;

kako vrednovati vještine učenika na različitim jezicima;

U analizi sadržaja primjera pruženih aktivnosti CPD-a (njihovi kratki opisi) ističu se neka ključna tematska područja povezana s konceptom jezične osviještenosti u školama. Ta se tematska područja mogu grupirati u tri kategorije koje se djelomično preklapaju: (1) promicanje jezično osjetljive nastave ⁽⁶³⁾, 2. prihvaćanje jezične i kulturne raznolikosti u višejezičnim učionicama i 3. poučavanje jezika školovanja u višejezičnim učionicama.

Prvo tematsko područje – promicanje jezično osjetljivog poučavanja – može se ilustrirati aktivnostima CPD-a koje se pružaju u Njemačkoj, Francuskoj, Austriji i Finskoj. U Njemačkoj je jedna aktivnost osposobljavanja nastavnika u službi usmjerena na nastavnike matematike bila usmjerena na pomoć nastavnicima u osmišljavanju nastave tijekom kojih su zajednički izgrađena matematička i jezična znanja. To bi se, na primjer, moglo postići kroz rasprave specifične za sadržaj tijekom kojih su učenici naučili jasno formulirati matematičke probleme i ideje, koristeći prave tehničke pojmove, u strukturiranom i razumljivom govoru ⁽⁶⁴⁾. U Francuskoj Ministarstvo nacionalnog obrazovanja, mladih i sporta nudi mogućnosti osposobljavanja predavačima, glavnim učiteljima i inspektorima koji im omogućuju da razumiju jezičnu dimenziju u poučavanju i učenju te, općenitije, u školskom životu ⁽⁶⁵⁾. U Austriji je jezično osjetljivo poučavanje bilo jedna od tema o kojima se raspravljalo u modulu osposobljavanja dostupnom u okviru aktivnosti ITE-a i CPD-a ⁽⁶⁶⁾. Ostale teme uključivale su stjecanje jezika, dijagnostičku jezičnu procjenu, jezik/jezike i identitet. Neki drugi inspirativni primjeri aktivnosti CPD-a povezanih s jezično osjetljivim poučavanjem mogu se naći u Finskoj. Na primjer, cilj je tečaja osposobljavanja nastavnika na radnom mjestu koji je uglavnom usmjeren na srednjoškolske nastavnike omogućiti sudionicima da razviju i provedu sveobuhvatan projekt koji se odnosi na jezično osjetljivo poučavanje u školama ⁽⁶⁷⁾.

Drugo tematsko područje, koje obuhvaća jezičnu i kulturnu raznolikost u višejezičnim učionicama, odnosi se na činjenicu da su višejezične učionice stvarnost za velik broj učenika (vidjeti sliku A4). Stoga je važan cilj pomoći nastavnicima da prihvate višejezičnost i podupru višejezične učenike, posebno pomažući im da postignu visoku razinu znanja jezika školovanja. Na primjer, Luksemburg ima tri službena jezika i znatan udio učenika koji ne govore jezikom školovanja (vidjeti slike A1 i A2). U tom kontekstu jedna aktivnost CPD-a usmjerena na nastavnike na svim razinama obrazovanja namijenjena je sudionicima da bolje razumiju što znači biti višejezični i kako podučavati višejezične učenike ⁽⁶⁸⁾. Švicarska također ima posebno raznolik jezični krajolik (vidjeti sliku A1). Jedna aktivnost CPD-a posebno ima za cilj pomoći sudionicima u poučavanju u višejezičnim učionicama i riješiti konkretna pitanja povezana s jezikom školovanja. Osim toga, ta aktivnost posebno osposobljava nastavnike da pruže potporu studentima alofona oslanjajući se na vlastite resurse (učenje ili jezik) ⁽⁶⁹⁾.

— kako koristiti vještine učenika kao resurs za učenje;

— kako podučavati u višejezičnim učionicama;

— kako pomoći učenicima da razviju akademske jezične vještine (tj. napredne vještine na jeziku školovanja za razliku od svakodnevnih jezičnih vještina koje se upotrebljavaju u osnovnoj međuljudskoj komunikaciji).

Slika D4 i povezani tekst uglavnom se temelje na opisima aktivnosti CPD-a u otvorenim pitanjima.

63 Jezično osjetljivo poučavanje krovni je pojam koji se odnosi na koncept i nastavnu praksu. U njemu se prepoznaje jezična dimenzija u obrazovanju i „uloga jezika u učenju, rast identiteta i dobrobit na individualnoj i kolektivnoj razini” (Bergroth i dr., 2022., str. 13.). Budući da se jezično osjetljivo poučavanje odnosi na sve jezike koji se podučavaju u školi i koje učenici govore, ono dovodi do valorizacije višejezičnosti. Stoga je jezično osjetljivo poučavanje koncept koji je vrlo blizak konceptu svijesti o jeziku u školama, koji se zagovara u Preporuci Vijeća iz 2019. o sveobuhvatnom pristupu poučavanju i učenju jezika.

64 <https://www.akademie.rub.de/zertifikatskurse/mathematikunterricht-sprachsensibel-gestalten/#tab-19c35bca6dd135c9ea5>

65 https://magistere.education.fr/local/magistere_offers/index.php?v=formation

66 http://oesz.at/OESZNEU/UPLOAD/016/Basiskompetenzen_sprachliche_Bildung_FINAL.pdf

67 <https://www.laurea.fi/koulutus/taydennyskoulutus/kielitetoinen-opetus-toisella-asteella/>

68 <https://ssl.education.lu/ifen/liste-formations?dispDomaine=101&idSsDomaine=1622>

Slika 38. Slika D4: Primjeri ključnih pojmova kojima se opisuju aktivnosti CPD-a povezane s „sviješću o jeziku u školama”, 2021/2022.

Napomene s objašnjenjem

Ova slika uključuje primjere ključnih pojmova koji se koriste za opisivanje aktivnosti CPD-a koje se odnose na svijest o jezicima u školama, akreditirane, financijski podržane ili organizirane od strane najviših obrazovnih tijela (samo ili u suradnji s međunarodnim organizacijama) i usmjerene su na učitelje ili ravnatelje u osnovnom i općem srednjoškolskom obrazovanju. Ti su primjeri uzeti iz aktivnosti CPD-a navedenih u tekstu povezanom sa slikom.

Za definicije „nastavak profesionalnog razvoja” i „svijest o jeziku u školama” vidjeti Pojmovnik.

Treće i posljednje tematsko područje – podučavanje jezika školovanja u višejezičnim učionicama – uz istodobno prihvaćanje višejezičnosti, konkretnije se usredotočuje na jezik školovanja i njegovu ključnu ulogu u učenju. Na primjer, u Irskoj se nastavnicima koji pružaju potporu učenicima koji ne poznaju jezik školovanja nudi osposobljavanje o tome kako procijeniti razinu engleskog jezika učenika i kako se koristiti kućnim jezicima učenika kako bi poduprli razvoj njihova engleskog jezika.

69 <https://www.hep-bejune.ch/fr/Formations-continues/Formations-postgrades/CAS/education-Plurilinguisme-Bildung-Mehrsprachigkeit/CAS-education-Plurilinguisme-Bildung-Mehrsprachigkeit.html>

ODJELJAK II. – TRANSNACIONALNA MOBILNOST

Razvoj transnacionalne mobilnosti nastavnika tijekom studija ili karijere dugogodišnji je prioritet EU-a. U zaključcima Vijeća EU-a o profesionalnom razvoju učitelja i ravnatelja škola 2009. naglašena je potreba za postupnim širenjem transnacionalne mobilnosti, posebno za nastavnike, s „pogledom da razdoblja učenja u inozemstvu – kako unutar Europe tako i u ostatku svijeta – postanu pravilo, a ne iznimka” ⁽⁷⁰⁾. Nedavno se u Zaključcima Vijeća iz svibnja 2022. o jačanju mobilnosti učitelja i nastavnika poziva na niz mjera za poticanje europske mobilnosti nastavnika u okviru njihova početnog osposobljavanja i osposobljavanja na radnom mjestu ⁽⁷¹⁾.

S obzirom na gore navedeni prioritet, ovaj se odjeljak usredotočuje na transnacionalnu mobilnost nastavnika stranih jezika, kao učitelja ili praktičara. Prvo, istražuje preporučuju li najviša obrazovna tijela da potencijalni učitelji stranih jezika provedu određeno razdoblje u ciljnoj zemlji tijekom početnog obrazovanja (vidjeti sliku D5). Zatim pruža postotak nižih nastavnika stranih jezika koji odlaze u inozemstvo u profesionalne svrhe i uspoređuje te podatke tijekom vremena (vidjeti sliku D6). U ovom su odjeljku predstavljeni i programi financiranja na najvišoj razini dostupni za potporu transnacionalnoj mobilnosti nastavnika stranih jezika (vidjeti sliku D7.). Osim toga, u njemu se uspoređuju postoci nastavnika stranih jezika koji odlaze u inozemstvo uz potporu programa EU-a u odnosu na nacionalne/regionalne programe (vidjeti sliku D8). Naposljetku, u ovom se odjeljku rasvjetljavaju glavni razlozi zbog kojih učitelji stranih jezika odlaze u inozemstvo i vrijeme koje provode na profesionalnim putovanjima u drugim zemljama (vidjeti slike D9. i D10.).

Budući da se kretanja predstavljena u ovom odjeljku odnose na razdoblje od 2013. do 2018., valja imati na umu da su možda privremeno pogođeni pandemijom bolesti COVID-19.

Četiri pokazatelja u ovom odjeljku temelje se na podacima iz sustava TALIS ⁽⁷²⁾. Njima su obuhvaćene 22 europske zemlje (države članice EU-a i treće zemlje). Preostala dva pokazatelja predstavljaju informacije na temelju podataka koje je dostavila mreža Eurydice, koja uključuje 37 zemalja.

PREPORUKE NA NAJVIŠOJ RAZINI RIJETKO SE ODOSE POSEBNO NA PREKOGRANIČNU MOBILNOST BUDUĆIH NASTAVNIKA STRANIH JEZIKA

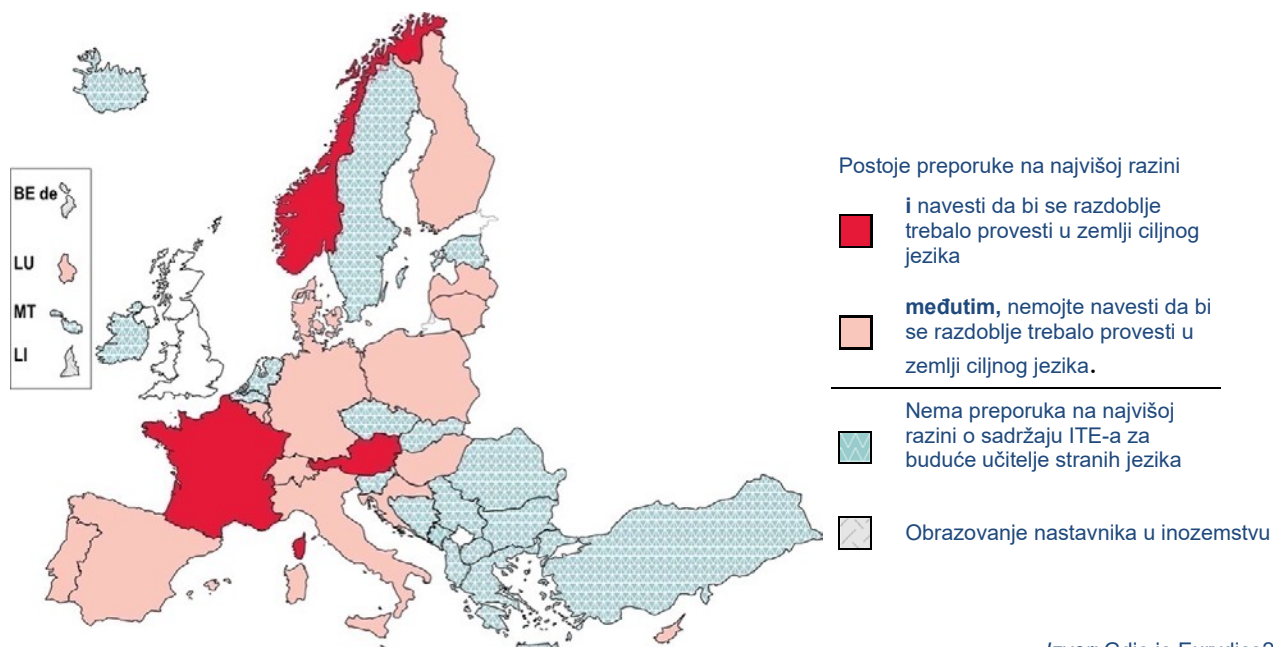
Provedba razdoblja u ciljnoj zemlji jezika tijekom ITE-a posebno je važna za buduće nastavnike stranih jezika. To može znatno poboljšati njihovu stručnost u jeziku koji će podučavati. Također im može pružiti iskustvo iz prve ruke u kulturi zemlje ciljnog jezika.

Na slici D5 prikazana je prisutnost preporuka koje su izdala najviša (obrazovna) tijela o sadržaju ITE-a za nastavnike stranih jezika i, ako takve preporuke postoje, informacije o smjernicama o boravcima u ciljnoj zemlji jezika.

70 Zaključci Vijeća od 12. svibnja 2009. o strateškom okviru za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja („ET2020”), SL C 119, 28.5.2009., str. 3.

71 Zaključci Vijeća od 21. travnja 2022. o jačanju mobilnosti učitelja i nastavnika, posebno europske mobilnosti, tijekom njihova početnog osposobljavanja i osposobljavanja na radnom mjestu, SL C 167, 21.4.2022.

72 Za pojedinosti o TALIS-u vidjeti odjeljak „Statističke baze podataka i terminologija”.

Izvor: Gdje je Eurydice?

Slika 39. Slika D5: Postojanje preporuka na najvišoj razini o sadržaju ITE-a za buduće nastavnike stranih jezika i razdoblje koje će se provesti u ciljnoj zemlji jezika, 2021./2022.

Napomene s objašnjenjem

Ako postoje preporuke najviše razine o sadržaju ITE-a za najmanje jednu vrstu nastavnika stranih jezika (tj. učitelja opće prakse ili nastavnika specijalista; vidjeti sliku D1 za pojedinosti) ili jednu razinu obrazovanja (ISCED 1 – 3), zemlja se, ovisno o situaciji, razvrstava u jednu od dvije glavne kategorije (tamnocrvena ili svijetlocrvena).

Ako učitelji stranih jezika provode razdoblje u zemlji ili regiji u kojoj se govori jezik koji će se podučavati (ciljni jezik), to može uključivati vrijeme provedeno u školi (kao asistent), na sveučilištu (nastavni tečajevi) ili na radnom stažu. Cilj je potencijalnim nastavnicima omogućiti izravan kontakt s jezikom koji će podučavati i kulturom dotične zemlje.

Za definicije „stranog jezika“, „prvog obrazovanja nastavnika (ITE)“, „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)“ i „tijela najviše razine (obrazovno)“ vidjeti Pojmovnik.

Kao što je prikazano na slici, u otprilike polovici ispitanih zemalja, visoka obrazovna tijela ne daju nikakve preporuke u pogledu ITE-a za buduće nastavnike stranih jezika. Kad se takve preporuke primjenjuju, one se odnose na različite aspekte ITE-a, uključujući, na primjer, organizaciju teoretskih tečajeva, praksu poučavanja stranih jezika u školi i/ili boravak u ciljnoj zemlji jezika.

Među zemljama koje daju neke preporuke o sadržaju ITE-a, samo tri preporučuju da budući učitelji stranih jezika provedu određeno razdoblje u ciljnoj zemlji prije završetka nastave. U Austriji se preporučuje jedno polugodište u inozemstvu. U Francuskoj se preporučuje da specijalizirani učitelji stranih jezika provedu razdoblje u zemlji ciljnog jezika, ali trajanje nije određeno. Slična opća preporuka postoji i u Norveškoj, gdje nacionalne smjernice za osnovnoškolsko i niže srednjoškolsko obrazovanje učitelja i nastavnika navode da bi, s obzirom na to da će podučavati strane jezike, nastavnici opće prakse trebali boraviti u inozemstvu tijekom studija. Zemlja boravka nije navedena, ali engleski je obavezan predmet za učenike osnovnoškolskog i nižeg srednjoškolskog obrazovanja (vidjeti sliku B7.), a od nastavnika opće prakse očekuje se da ga podučavaju (vidjeti sliku D1).

Kad je riječ o razmatranim preporukama, Irska predstavlja poseban slučaj. U ovoj zemlji ustanove za osposobljavanje mogu slobodno odlučivati o sadržaju ITE-a koje nude nastavnicima stranih jezika (tj. na slici nisu prikazane preporuke na najvišoj razini). Međutim, kako bi bili zaposleni, nastavnici moraju biti prijavljeni u Nastavno vijeće (koje pojedincima omogućuje podučavanje u školama koje financira država). Da bi se registrirali, budući učitelji stranih jezika u nižem i općem srednjem obrazovanju moraju provesti najmanje 6 mjeseci u zemlji ciljnog jezika (od 2023. to je razdoblje skraćeno na tri mjeseca).

Iako je broj zemalja s relevantnim preporukama i dalje ograničen, potrebno je razmotriti dva dodatna aspekta povezana s prekograničnom mobilnošću učenika i nastavnika. Prvo, u zemljama u kojima nema posebnih preporuka na najvišoj razini, pojedinačna visoka učilišta i dalje mogu navesti da budući učitelji stranih jezika moraju provesti dio svog studija u ciljnoj zemlji jezika. Drugo, preporuke zemalja na najvišoj razini danas obično propisuju da bi svi učenici, odnosno ne samo budući učitelji stranih jezika, trebali imati priliku završiti dio svog studija u inozemstvu. Stoga se prekogranična mobilnost budućih nastavnika stranih jezika može potaknuti preporukama koje nadilaze one prikazane na slici D5.

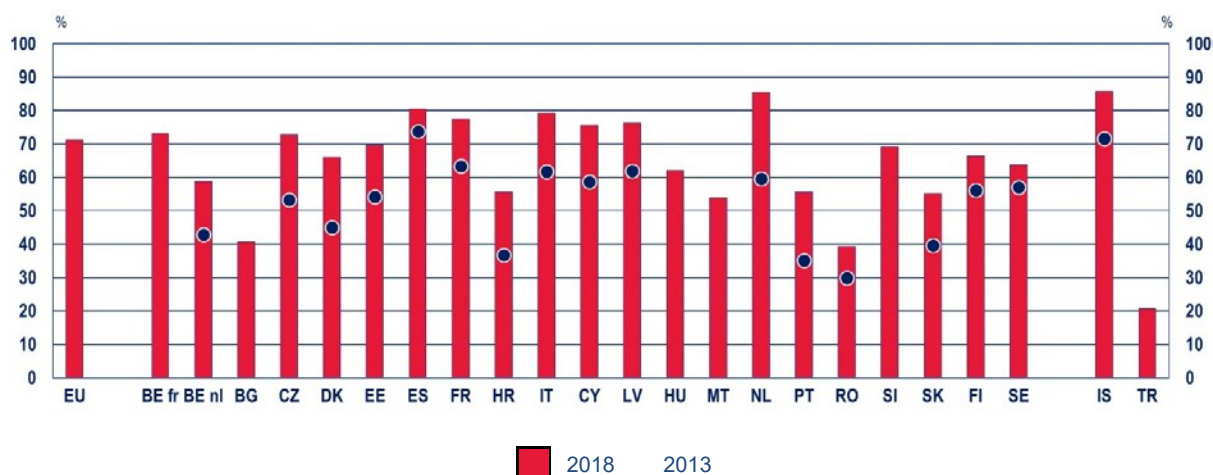
TRANSNACIONALNA MOBILNOST NASTAVNIKA STRANIH JEZIKA S VREMENOM SE POVEĆALA

Na slici D5 ispitane su preporuke na najvišoj razini o ITE-u u vezi s transnacionalnom mobilnošću budućih nastavnika stranih jezika. To pokazuje da je malo zemalja uvelo preporuke u tom području. Na slici D6 prikazana je i transnacionalna mobilnost nastavnika stranih jezika, ali iz druge perspektive. U njemu se razmatra stvarna praksa transnacionalne mobilnosti o kojoj su nastavnici izvijestili u TALIS-u 2018. Točnije, u njemu su prikazani podaci o postotku nastavnika stranih jezika u nižem srednjoškolskom obrazovanju koji su prijavili da su tijekom studija ili karijere otišli u inozemstvo u profesionalne svrhe. Uspoređuje i prakse transnacionalne mobilnosti učitelja stranih jezika u 2018. i 2013.

Kao što je prikazano na slici D6, oko 70 % nastavnika stranih jezika u EU-u 2018. barem je jednom odlazilo u inozemstvo kao student, učitelj ili oboje. Španjolska, Nizozemska i Island imaju najveći postotak mobilnih učitelja stranih jezika, a više od 80 % njih prijavilo je transnacionalnu mobilnost.

Za usporedbu, nastavnici drugih predmeta su mnogo manje mobilni: na razini EU-a samo 36,0 % njih odlazilo je u inozemstvo tijekom obrazovanja ili osposobljavanja ili tijekom karijere nastavnika (vidjeti Prilog 1.). Cipar i Island imaju najveći udio nastavnika iz drugih predmeta koji su mobilni (63,5 % odnosno 80,1 %).

Učitelji stranih jezika očito trebaju trenirati i vježbati jezik koji podučavaju. Oni također moraju iskusiti bliski kontakt s jednom od zemalja u kojima se govori jezik koji podučavaju kako bi stekli dublji kulturni uvid i podijelili ih sa svojim učenicima. Stoga se čini da je za nastavnike stranih jezika više nego za one iz drugih predmeta transnacionalna mobilnost profesionalna potreba. Međutim, gotovo 30 % suvremenih nastavnika stranih jezika u EU-u nikada nije bilo u inozemstvu u profesionalne svrhe, što može utjecati na kvalitetu nastave stranih jezika. U Bugarskoj, Rumunjskoj i Turskoj samo je manjina nastavnika stranih jezika bila pokretna. Taj je postotak najniži u Turskoj, gdje je samo 20,7 % učitelja stranih jezika ikada bilo u inozemstvu kao nastavnik ili tijekom ITE-a.

Izvor: Eurydice, na temelju TALIS-a 2018. i 2013.

Slika 40. Slika D6: Postotak suvremenih nastavnika stranih jezika u nižim srednjim školama (ISCED 2) koji su bili u inozemstvu u profesionalne svrhe, 2013. i 2018.

Napomene s objašnjenjem

Ta se brojka temelji na odgovorima nastavnika na pitanja 15. i 56. TALIS-a 2018. i pitanjima 15. i 48. iz TALIS-a 2013.: „Podučavate li sljedeće kategorije predmeta u tekućoj školskoj godini?” i „Jeste li ikada bili u inozemstvu u profesionalnoj karijeri u svojstvu učitelja ili tijekom obrazovanja/osposobljavanja nastavnika?”

Duljina barova i položaj plavih krugova pokazuju postotak nastavnika koji su odabrali opciju (e) za pitanje 15. i odgovorili „da” na barem jednu od situacija mobilnosti (opcije (a) – (e) 2018. i opcije (b) – (f) 2013.).

EU uključuje ispitanike iz svih zemalja EU-a koji su 2018. odgovorili na pitanja povezana s mobilnošću TALIS-a.

Vidjeti Prilog 1. za podatke i S.E.s. Za dodatne informacije o TALIS-u vidjeti odjeljak „Statističke baze podataka i terminologija”.

Za definiciju „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)” vidjeti Pojmovnik.

Trendovi tijekom vremena mogu se uočiti na temelju 17 europskih obrazovnih sustava ⁽⁷³⁾ koji su odgovorili na pitanja o transnacionalnoj mobilnosti u oba kruga TALIS-a. Usporedba podataka iz TALIS-a 2013. i 2018. pokazuje da je u tim obrazovnim sustavima više nastavnika stranih jezika bilo u inozemstvu 2018. u profesionalne svrhe ⁽⁷⁴⁾. Udio učitelja stranih jezika koji su bili u inozemstvu 2018. bio je 14,6 postotnih bodova veći nego 2013., s 57,6 % na 72,2 % (vidjeti Prilog 1.). Mobilnost nastavnika stranih jezika povećala se u svih 17 obrazovnih sustava koji su 2013. i 2018. odgovorili na pitanja povezana s mobilnošću. Najveći porast zabilježen je u Nizozemskoj, s povećanjem od 26,0 postotnih bodova. Najmanji porast zabilježen je u Švedskoj, sa samo 6,7 postotnih bodova više u 2018. nego 2013.

Povećanje transnacionalne mobilnosti nastavnika stranih jezika nije izolirana pojava. Naime, udio nastavnika iz drugih predmeta koji su provodili vrijeme u profesionalne svrhe u drugoj zemlji također se povećao u sličnoj mjeri između 2013. i 2018. te se povećao s 20,0 % na 36,3 % u EU-u (vidjeti Prilog 1.).

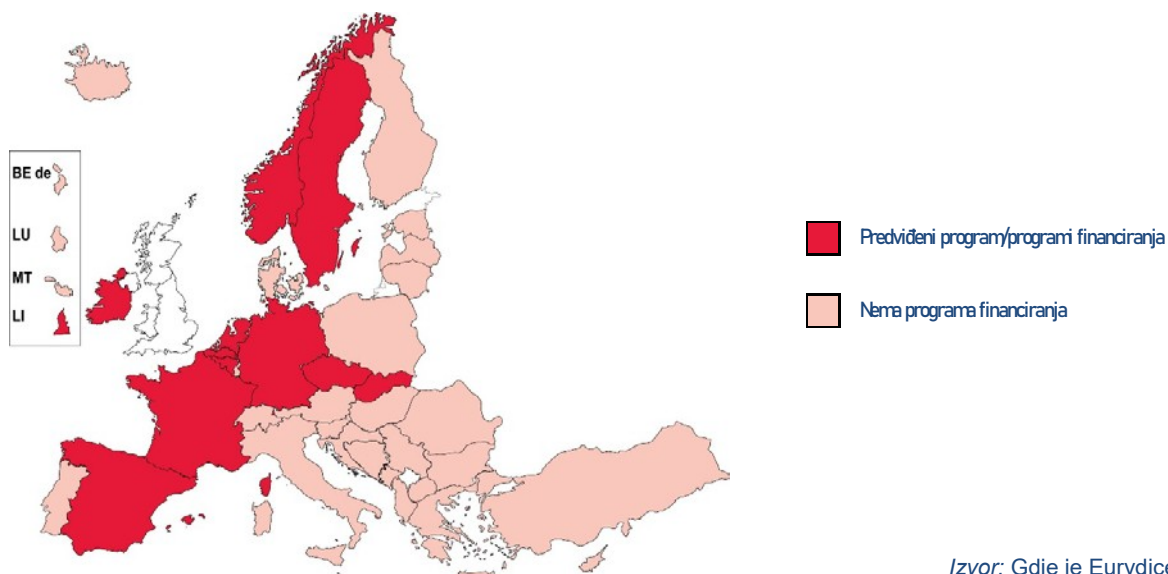
73 BE nl, CZ, DK, EE, ES, FR, HR, IT, CY, LV, NL, PT, RO, SK, FI, SE i IS.

74 Kad je riječ o valjanosti usporedbe, čitatelji bi trebali znati da su se pitanja o mobilnosti neznatno razlikovala između ankete iz 2013. i ankete iz 2018. Pitanja o mobilnosti uvedena su 2013. pitanjem filtriranja („Jeste li ikada bili u inozemstvu u profesionalne svrhe tijekom svoje karijere u svojstvu nastavnika ili tijekom obrazovanja/osposobljavanja nastavnika: da/ne?”), dok u 2018. nije bilo pitanja filtriranja. Unatoč toj razlici u pitanjima povezanim s mobilnošću između 2013. i 2018., i iako je učinak te razlike nepoznat, ipak se može pretpostaviti da povećanje nije posljedica samo promjena upitnika.

NACIONALNI PROGRAMI FINANCIRANJA TRANSNACIONALNE MOBILNOSTI NASTAVNIKA STRANIH JEZIKA UGLAVNOM POSTOJE U ZAPADNOEUROPSKIM ZEMLJAMA

Neke zemlje imaju programe financiranja na najvišoj razini za potporu transnacionalnoj mobilnosti nastavnika stranih jezika. Cilj je tih programa financiranja pružiti potporu nastavnicima koji žele provesti određeno vrijeme u inozemstvu u profesionalne svrhe. Slika D7. usmjerena je na programe potpore transnacionalnoj mobilnosti nastavnika u razdoblju 2021./2022., iako je u praksi zbog pandemije bolesti COVID-19 nastavnici imali manje koristi nego prije pandemije. Iako nijedna zemlja nije izvijestila da su od 2020. ukinuti posebni programi financiranja na najvišoj razini kojima se podupire mobilnost, neki programi nisu bili predviđeni 2020., 2021. i/ili 2022., dok su drugi prebačeni na internetske formate.

Kao što je prikazano na slici D7., programi financiranja kojima se podupire profesionalna transnacionalna mobilnost nastavnika osnovnih i općih srednjih škola postoje u desetak zemalja, uglavnom u zapadnoj Europi. Programi financiranja mogu se primjenjivati na sve nastavnike, neovisno o predmetu koji podučavaju, ili se mogu posebno odnositi na nastavnike stranih jezika. Tim se programima podupiru i osnovnoškolci i srednjoškolski nastavnici, osim u francuskim i flamanskim zajednicama Belgije, Irske i Norveške, gdje od njih mogu imati koristi samo srednjoškolski nastavnici.

Izvor: Gdje je Eurydice?

Slika 41. Slika D7: Programi financiranja koje osiguravaju vrhovna tijela za potporu transnacionalnoj mobilnosti nastavnika stranih jezika u osnovnom i općem srednjoškolskom obrazovanju (ISCED 1 – 3), 2021./2022.

Napomene s objašnjenjem

Na karti je prikazano pružaju li visokokvalitetna obrazovna tijela programe financiranja kojima se podupire transnacionalna mobilnost nastavnika stranih jezika u osnovnom i općem srednjoškolskom obrazovanju.

Programe financiranja mogu koristiti nastavnici iz svih predmeta ili posebno oni koji podučavaju strane jezike. Uzimaju se u obzir samo programi financiranja koji djeluju u cijeloj zemlji/obrazovnom sustavu ili na značajnom zemljopisnom području (stoga su isključeni oni koji su ograničeni na određeni zemljopisni položaj). Programi financiranja trebali bi obuhvaćati transnacionalno prelaženje zemljopisnih granica i biti zamišljeni kao dugoročni elementi obrazovnog sustava koji obuhvaćaju nekoliko uzastopnih godina (inicijativa s kratkoročnim financiranjem na temelju projekata koja obuhvaćaju samo jednu ili dvije godine isključena je).

Ovdje se ne razmatraju programi financiranja kojima se nastavnicima pomaže da se presele u inozemstvo kako bi prisustvovali konferenciji ili radionici, završili doktorat ili predavali u školi u zemlji podrijetla (ako se ona razlikuje od zemlje u kojoj rade). Slično tome, dvonacionalni obrazovni programi i međunarodni programi financiranja, kao što su

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

program EU-a Erasmus+ i program Nordplus, te programi jezičnih asistenata za učitelje početnike ili diplomirane nastavnike također su isključeni iz područja primjene te brojke.

Pružatelji podataka Eurydice pozvani su da izvijeste o najviše trima programima financiranja.

Za definicije „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)” i „tijela najviše razine” vidjeti Pojmovnik.

Detaljniji pregled programa financiranja koje su prijavili pružatelji podataka Eurydice pokazuje da ti programi imaju različite ciljeve, primjerice poboljšanje jezičnih i nastavnih vještina nastavnika ili razvijanje kulturne svijesti u poučavanju stranih jezika. Te ciljeve mogu ostvariti i na različite načine, među ostalim studijskim posjetima, tečajevima osposobljavanja, praćenjem posla, stažiranjem ili razdobljima poučavanja. Trajanje razdoblja mobilnosti koje primaju potporu u okviru nacionalnih programa također se razlikuje. Najčešće, nastavnici odlaze u inozemstvo na kratko razdoblje, obično 1 ili 2 tjedna.

Broj odredišnih zemalja također se razlikuje među programima financiranja. Neki programi financiranja usmjereni su na nastavnike koji podučavaju određeni strani jezik: oni tim nastavnicima pružaju priliku da provedu vrijeme u zemlji u kojoj se govori jezik koji podučavaju. To je, na primjer, slučaj u Norveškoj, gdje nastavnici francuskog jezika imaju priliku pohađati daljnje obrazovne tečajeve ili pojedinačne programe (praćenje radnog mjesta) u Francuskoj u trajanju od 2 do 21 dana.

U Španjolskoj, Francuskoj, Švedskoj i Lihtenštajnu prijavljeni programi financiranja usmjereni su na mnoge različite zemlje. U Španjolskoj se u okviru programa profesionalnih *posjeta* (*Estancias Profesionales*) osnovnoškolskim i općim srednjoškolskim nastavnicima, neovisno o predmetu koji podučavaju, pruža mogućnost da provedu dva tjedna u inozemstvu za studijske i promatračke posjete školama u 14 različitih zemalja. U Francuskoj učitelji stranih jezika u općim srednjim školama (uključujući one koji sudjeluju u školama koje pružaju KLIL) mogu sudjelovati u jezičnim, pedagoškim i kulturnim razvojnim aktivnostima (*faze de perfectnement linguistique, pédagogique et Culturel*) u inozemstvu tijekom dva tjedna u šest do osam odredišnih zemalja. U Švedskoj program partnerstva Atlas, čiji je cilj promicanje međunarodne suradnje između nastavnika i škola, pruža svim nastavnicima mogućnost sudjelovanja u razmjenama nastavnika u svim zemljama izvan EU-a. U Lihtenštajnu, kako je navedeno u dekretu iz 2004. o nastavnim uslugama ⁽⁷⁵⁾, država financira profesionalna putovanja učitelja stranih jezika u zemlje u kojima se govore jezici koje podučavaju.

Tri belgijske zajednice, s tri različita jezika školovanja (francuski, nizozemski i njemački), potpisale su u travnju 2015. sporazum čiji je cilj promicanje mogućnosti učitelja stranih jezika svake zajednice da podučavaju u jednoj od druge dvije zajednice u razdoblju od najmanje godinu dana. Iako sama po sebi nije transnacionalna, vrijedi spomenuti i ovu inicijativu trans-zajednice. Cilj je inicijative omogućiti školama da osiguraju tečajeve jezika s izvornim govornicima kao nastavnicima. Slično tome, u Švicarskoj se organiziraju razmjene nastavnika francuskog, njemačkog i talijanskog jezika među različitim jezičnim regijama. Ti učitelji jezika imaju priliku provesti kratko (do 5 tjedana) ili dugo (do 12 mjeseci) boravak u drugoj jezičnoj regiji kao asistent u razredu. Svrha je pomoći nastavnicima da razviju svoje jezične i nastavne kompetencije te uspostave suradnju među školama u jezičnim regijama.

PROGRAMI EU-A IMAJU VAŽNU ULOGU U TRANSNACIONALNOJ MOBILNOSTI NASTAVNIKA STRANIH JEZIKA

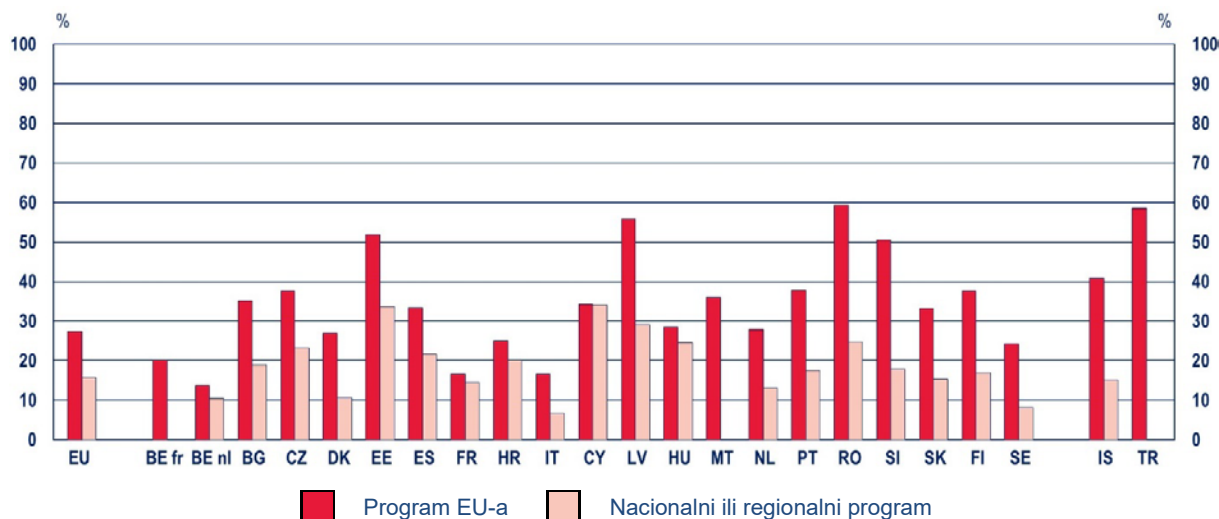
Na slici D8 prikazan je postotak mobilnih nastavnika stranih jezika u nižem srednjem obrazovanju koji su prijavili da su bili u inozemstvu u profesionalne svrhe uz potporu transnacionalnih programa mobilnosti. U njemu se navodi vrsta programa mobilnosti (program EU-a, kao što je Erasmus+ ili nacionalni/regionalni program) s kojim su putovali u inozemstvo. Ta se brojka odnosi samo na transnacionalnu mobilnost nastavnika stranih jezika tijekom njihove karijere.

U EU-u je postotak mobilnih modernih nastavnika stranih jezika koji su primali financijska sredstva EU-a u prosjeku blizu dvostrukom postotku onih koji su primali financijska sredstva iz nacionalnog ili regionalnog programa. Udio mobilnih nastavnika stranih jezika koji su bili u inozemstvu u profesionalne svrhe u okviru

75 <https://www.gesetze.li/konso/2004092000>

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

programa EU-a iznosi 27,4 %, u usporedbi s 15,7 % u slučaju nacionalnih ili regionalnih programa. U deset obrazovnih sustava (Danska, Italija, Nizozemska, Portugal, Rumunjska, Slovenija, Slovačka, Finska, Švedska i Island) taj je trend bio još izraženiji, a najmanje dvostruko više nastavnika odlazilo je u inozemstvo sredstvima EU-a nego nacionalnim ili regionalnim financiranjem. Nasuprot tome, u flamanskoj zajednici Belgije, Francuske, Hrvatske, Cipra i Mađarske učinak obaju izvora financiranja bio je otprilike isti.

Izvor: Eurydice, na temelju TALIS-a 2018.

Slika 42. Slika D8: Postotak mobilnih modernih nastavnika stranih jezika u nižim srednjim školama (ISCED 2) koji su otišli u inozemstvo u profesionalne svrhe uz potporu programa mobilnosti, 2018.

Napomene s objašnjenjem

Ta se brojka temelji na odgovorima nastavnika na pitanja 15. i 56. TALIS-a 2018.: „Podučavate li sljedeće kategorije predmeta u tekućoj školskoj godini?” i „Jeste li ikada bili u inozemstvu u profesionalnoj karijeri u svojstvu nastavnika ili tijekom obrazovanja/osposobljavanja nastavnika?” Duljina barova pokazuje postotak nastavnika koji su odgovorili „da” na opciju (b) „kao učitelj u programu EU-a” i/ili (c) „kao učitelj u regionalnom ili nacionalnom programu”. Nastavnici su možda koristili obje vrste programa.

Nastavnici stranih jezika su oni koji su odabrali opciju (e) za pitanje 15. Mobilni učitelji su oni koji su odgovorili „da” na barem jednu od mogućnosti (a) – (e) u pitanju 56.

EU uključuje ispitanike iz svih zemalja EU-a koji su 2018. odgovorili na pitanja povezana s mobilnošću TALIS-a.

Vidjeti Prilog 1. za podatke i S.E.s. Za dodatne informacije o TALIS-u vidjeti odjeljak „Statističke baze podataka i terminologija”.

Za definiciju „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)” vidjeti Pojmovnik.

Napomena za pojedine zemlje

Belgija (BE fr), Malta i Turska: uzorak je bio nedostatan (manje od pet različitih škola ili 30 nastavnika) za kategoriju „nacionalni ili regionalni programi”.

U usporedbi s 2013., udio mobilnih nastavnika stranih jezika koji su bili dio programa EU-a nije se znatno promijenio, dok se udio koji su bili dio nacionalnih ili regionalnih programa povećao za 4,3 postotna boda (S.E. 0,86) (vidjeti Prilog 1.). Stoga je u europskim zemljama relativan doprinos programa EU-a mobilnosti nastavnika stranih jezika u usporedbi s relativnim doprinosom nacionalnih ili regionalnih programa bio u prosjeku nešto veći 2013. (25,1 % (S.E. 0,89) u odnosu na 11,1 % (S.E. 0,53)) nego 2018. (27,2 % (S.E. 0,71) naspram 15,4 % (S.E. 0,67)).

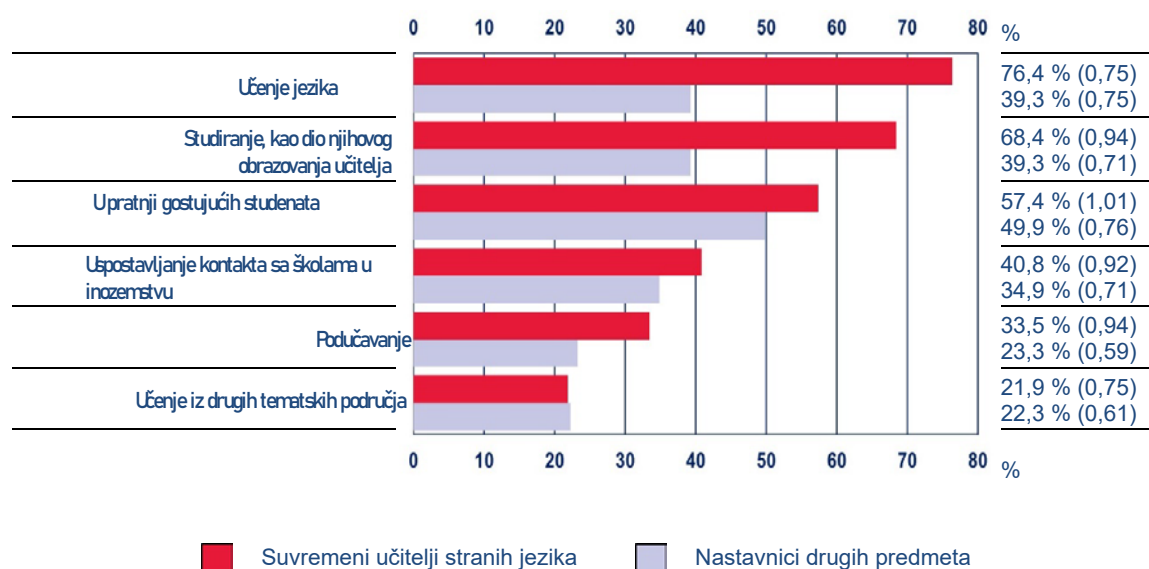
VIŠE OD DVIJE TREĆINE NASTAVNIKA STRANIH JEZIKA ODLAZI U INOZEMSTVO RADI UČENJA JEZIKA I KAO DIO POČETNOG OBRAZOVANJA.

Na slici D9 prikazane su svrhe u koje nastavnici stranih jezika u nižem srednjem obrazovanju provode razdoblja u drugoj zemlji tijekom studija ili karijere. Točnije, prikazuje postotak transnacionalno mobilnih nastavnika, kao prosjek EU-a, prema profesionalnoj svrsi odlaska u inozemstvo. Taj je postotak prikazan za učitelje stranih jezika i učitelje iz drugih predmeta.

Kao što je prikazano na slici D9, profesionalne svrhe odlaska u inozemstvo u određenoj se mjeri razlikuju između dviju kategorija nastavnika.

U EU-u je glavni razlog odlaska u inozemstvo koji su prijavili učitelji stranih jezika učenje jezika (76,4 %). U Španjolskoj, Italiji i Mađarskoj više od 80 % mobilnih nastavnika stranih jezika navelo je to kao razlog putovanja (vidjeti Prilog 1.). Doista, jedan od najučinkovitijih načina za učitelje da poboljšaju svoje znanje jezika ili jezika koji podučavaju jest posjet jednoj od zemalja u kojima se govori. Taj konkretan razlog za transnacionalnu mobilnost stoga je vrlo blisko povezan. Za usporedbu, na razini EU-a samo 39,3 % mobilnih nastavnika koji podučavaju druge predmete prijavilo je učenje jezika kao profesionalnu svrhu odlaska u inozemstvo.

Na razini EU-a gotovo 70 % mobilnih nastavnika stranih jezika studiralo je u inozemstvu u okviru obrazovanja nastavnika, iako samo nekoliko zemalja ima preporuke u tom području (vidjeti sliku D5). Razlike među zemljama prilično su znatne: oko 80 % mobilnih nastavnika stranih jezika u Španjolskoj i Italiji studiralo je u inozemstvu u okviru obrazovanja nastavnika, dok je manje od 50 % njih to učinilo u Hrvatskoj, Latviji, Portugalu, Sloveniji, Islandu i Turskoj. Za usporedbu, na razini EU-a samo 39,3 % nastavnika koji podučavaju druge predmete prijavilo je studiranje u inozemstvu u okviru svojeg obrazovanja.

Izvor: Eurydice, na temelju TALIS-a 2018.

Slika 43. Slika D9: Postotak mobilnih nastavnika u nižem srednjem obrazovanju (ISCED 2), prema profesionalnom razlogu za odlazak u inozemstvo, razina EU-a, 2018.

Napomene s objašnjenjem

Ta se brojka temelji na odgovorima nastavnika na pitanja 15. i 57. TALIS-a 2018.: „Podučavate li sljedeće kategorije predmeta u tekućoj školskoj godini?” i „Jesu li sljedeće aktivnosti profesionalne svrhe vaših posjeta u inozemstvu?” Od učitelja je zatraženo da dostave što je moguće više odgovora.

Nastavnici stranih jezika su oni koji su odabrali opciju (e) za pitanje 15. Nastavnici drugih predmeta su oni koji nisu odabrali opciju (e) za pitanje 15., ali su odabrali bilo koju drugu mogućnost od točke (a) do (i). Mobilni učitelji su oni koji su odgovorili „da” na barem jednu od mogućnosti (a) – (e) u pitanju 56.

EU uključuje ispitanike iz svih zemalja EU-a koji su 2018. odgovorili na pitanje 57. TALIS-a: Češka, Danska, Estonija, Španjolska, Francuska, Hrvatska, Italija, Cipar, Latvija, Mađarska, Malta, Nizozemska, Portugal, Rumunjska, Slovenija, Slovačka, Finska, Švedska, Island i Turske.

Razlozi za boravak u inozemstvu prikazani su silaznim redoslijedom prema postotku nastavnika stranih jezika koji ih prijavljuju.

Vidjeti Prilog 1. za podatke za pojedine zemlje i S.E.-ove. Za dodatne informacije o TALIS-u vidjeti odjeljak „Statističke baze podataka i terminologija”.

Za definiciju „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)” vidjeti Pojmovnik.

Nastavnici također mogu imati ulogu u podupiranju stvarne mobilnosti studenata i virtualne mobilnosti studenata. Nastavno osoblje može pratiti studente koji putuju u inozemstvo i može uspostaviti osnovu za buduću suradnju među školama, primjerice pripremom transnacionalnih programa mobilnosti ili razvijanjem zajedničkih projekata u kojima će se novim tehnologijama podupirati razmjene među studentima. Postotak mobilnih nastavnika stranih jezika koji su već pratili gostujuće učenike iznosi 57,4 % u EU-u, što je nešto više nego kod nastavnika iz drugih predmeta (49,9 %). Mobilni učitelji stranih jezika također su bili u inozemstvu kako bi uspostavili kontakt sa školama češće od učitelja iz drugih predmeta (40,8 % odnosno 34,9 %).

Na razini EU-a poučavanje u inozemstvu nije uobičajeno kao učenje jezika među mobilnim nastavnicima stranih jezika (33,5 %), ali je i dalje nešto češće nego za nastavnike drugih predmeta (23,3 %). „Nastava” najčešće se navodi kao razlog mobilnosti učitelja stranih jezika u Rumunjskoj (navodi 68,3 % nastavnika stranih jezika). Više od 40 % mobilnih učitelja stranih jezika u Španjolskoj i Francuskoj izjavilo je da su predavali u inozemstvu. S druge strane, manje od 15 % njih u Hrvatskoj i Portugalu to je učinilo.

Naposljetku, putovanje u inozemstvo radi učenja o drugim predmetima nije čest razlog za mobilnost jer su slični i mali postotci mobilnih učitelja stranih jezika (21,9 %) i nastavnika drugih predmeta (22,3 %) izjavili da su u tu svrhu otišli u inozemstvo.

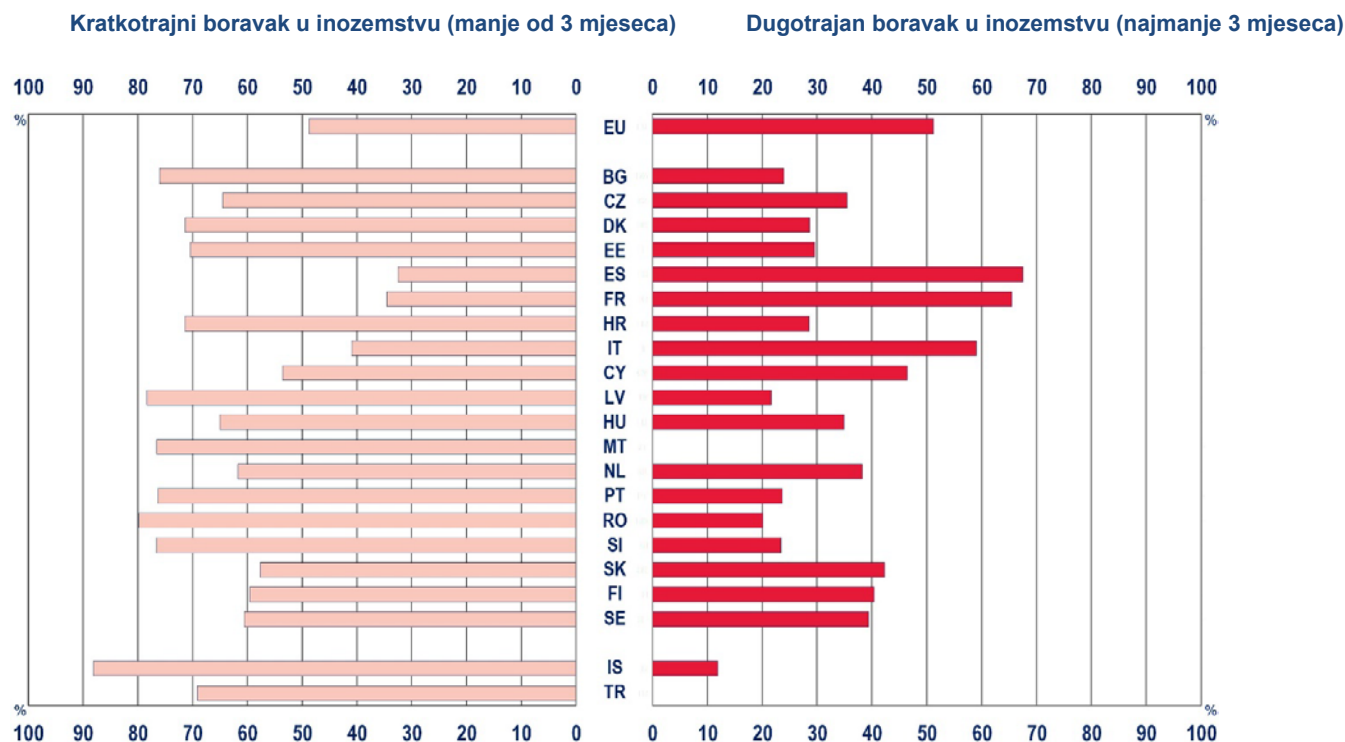
Podaci iz TALIS-a 2013. (Europska komisija/EACEA/Eurydice, 2017.) pokazuju da je trend u svrhama transnacionalne mobilnosti učitelja stranih jezika ostao stabilan tijekom vremena. Rangiranje od najviše do najmanje uobičajenih razloga zbog kojih učitelji stranih jezika odlaze u inozemstvo u profesionalne svrhe jednako je za 2013. i 2018., unatoč povećanju mobilnosti nastavnika stranih jezika u svim zemljama (vidjeti sliku D6).

TRAJANJE BORAVKA UČITELJA STRANIH JEZIKA U INOZEMSTVU ZNATNO SE RAZLIKUJE MEĐU ZEMLJAMA

Na slici D10 prikazano je trajanje boravka mobilnih nastavnika stranih jezika u inozemstvu tijekom njihova ITE-a i karijere. To trajanje odgovara svim razdobljima provedenih u inozemstvu zajedno. Točnije, na slici D10 razlikuju se boravke u inozemstvu kraće od tri mjeseca (kratki boravak) i boravke u inozemstvu od najmanje tri mjeseca (dugotrajni boravak).

Kao što je prikazano na slici D10, na razini EU-a postotak mobilnih nastavnika stranih jezika koji prijavljuju kratke i dugotrajne boravke u inozemstvu otprilike je sličan (48,8 % odnosno 51,2 %).

Međutim, kada se razmatraju pojedine zemlje, u gotovo svim zemljama većina mobilnih nastavnika stranih jezika provela je ukupno manje od tri mjeseca u inozemstvu (kratki boravak) tijekom studija i karijere. To je posebno vidljivo u Bugarskoj, Latviji, Malti, Portugalu, Rumunjskoj, Sloveniji i Islandu. Međutim, u Španjolskoj, Francuskoj i Italiji situacija je suprotna: u tim je zemljama više od polovine mobilnih učitelja stranih jezika prijavilo dugotrajni boravak u inozemstvu (67,5 %, 65,5 %, odnosno 59,1 %).

Izvor: Eurydice, na temelju TALIS-a 2018.

Slika 44. Slika D10: Postotak mobilnih nastavnika stranih jezika u nižem srednjem obrazovanju (ISCED 2) o dugotrajnim i kratkim boravcima u inozemstvu, 2018.

Napomene s objašnjenjem

Ta se brojka temelji na odgovorima nastavnika na pitanja 15. i 58. TALIS-a 2018.: „Podučavate li sljedeće kategorije predmeta u tekućoj školskoj godini?” i „Ukupno, koliko dugo boravite u inozemstvu u profesionalne svrhe?” Odgovori „u trajanju od tri do dvanaest mjeseci” (2. mogućnost) i „više od jedne godine” (3. opcija) spojeni su kako bi se dobila kategorija „duži boravak”.

Nastavnici stranih jezika su oni koji su odabrali opciju (e) za pitanje 15. Mobilni učitelji su oni koji su odgovorili „da” na barem jednu od mogućnosti (a) – (e) u pitanju 56.

EU uključuje ispitanike iz svih zemalja EU-a koji su 2018. odgovorili na pitanje 58. TALIS-a.

Vidjeti Prilog 1. za podatke i S.E.-ove. Za dodatne informacije o TALIS-u vidjeti odjeljak „Statističke baze podataka i terminologija”.

Za definiciju „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)” vidjeti Pojmovnik.

Napomene za pojedine zemlje

Belgija (BE fr, BE nl): pitanje nije riješeno u zemlji.

Malta i Turske: uzorak je nedostatan (manje od pet različitih škola ili 30 nastavnika) za kategoriju „dugotrajan boravak u inozemstvu”.

POGLAVLJE E NASTAVNI PROCESI

ODJELJAK I. – VRIJEME NASTAVE I ISHODI UČENJA

U ovom odjeljku, koji uključuje šest pokazatelja, uglavnom se raspravlja o vremenu nastave dodijeljenom za podučavanje stranih jezika kao obveznim predmetima u redovnom obveznom općem obrazovanju ⁽⁷⁶⁾. Točnije, u njemu se ispituje koliko je vremena potrebno da škole posvete poučavanju stranih jezika, kako su utvrdila tijela za visoko obrazovanje ⁽⁷⁷⁾. Vrijeme nastave izvan tog okvira ne prijavljuje se (npr. strani jezici koji se uzimaju kao izborni predmeti ili podučavaju kao dio kurikuluma o kojima se odlučuje na školskoj razini).

Pitanje vremena nastave razmatra se iz različitih kutova, uključujući razliku između vremena provedenog na prvom i drugom stranom jeziku (vidjeti sliku E2), odnos između vremena nastave posvećenog prvom stranom jeziku i broja godina koje su ga podučavale (vidjeti sliku E3), relativnu težinu nastave stranog jezika u kurikulumu (vidjeti sliku E4) i naposljetku promjene u broju sati posvećenih poučavanju stranih jezika tijekom vremena (vidjeti sliku E5). Osim toga, ovaj odjeljak sadržava informacije o očekivanim minimalnim razinama stjecanja znanja za prvi i drugi strani jezik na dvije referentne točke: završetak nižeg srednjoškolskog obrazovanja i završetak općeg višeg srednjoškolskog obrazovanja (vidjeti sliku E6).

Svi pokazatelji u ovom odjeljku temelje se na podacima prikupljenima putem mreže Eurydice, koji obuhvaćaju 39 obrazovnih sustava u 37 zemalja ⁽⁷⁸⁾. Pokazatelji vremena nastave pokazuju podatke o pojedinačnim obrazovnim putovima u Luksemburgu ⁽⁷⁹⁾ i Lihtenštajnu ⁽⁸⁰⁾, čime se omogućuje usporedba 42 obrazovna sustava/obrazovnih putova.

VRIJEME NASTAVE NAMIJENJENO STRANIM JEZICIMA ZNATNO JE VIŠE U SREDNJOŠKOLSKOM OBRAZOVANJU NEGO U OSNOVNOŠKOLSKOM OBRAZOVANJU

Na slici E1 prikazan je minimalni broj sati posvećen podučavanju svih stranih jezika koji se podučavaju kao obvezni predmeti tijekom zamišljene godine (tj. ukupno opterećenje nastave za određenu razinu obrazovanja podijeljeno s brojem ocjena te razine obrazovanja) ⁽⁸¹⁾. Ta brojka uključuje dva stupca grafikona koji zasebno

76 Riječ je o stranim jezicima koji su obvezni za sve studente određenog razreda ili razine obrazovanja. Nadalje, područje primjene isključuje predškolsko obrazovanje, čak i ako su u nekim obrazovnim sustavima neki razredi te razine obrazovanja obvezni za pohađanje djece.

77 Podatke prikupljaju Eurydice i OECD-ova Mreža za prikupljanje i donošenje opisnih informacija o obrazovnim strukturama, politikama i praksama (NESLI) na razini sustava svake dvije godine. Podaci predstavljeni u ovom izvješću potječu iz prikupljanja podataka za razdoblje 2020. 2021. Dodatne informacije o vremenu nastave u školama u Europi potražite u dvogodišnjem izvješću Eurydice o toj temi (Europska komisija/EACEA/Eurydice, 2021a).

78 Pojediniosti o pokrivenosti ovog izvješća po državama nalaze se u uvodu u izvješće.

79 *Enseignement Secondaire classique* (klasično srednjoškolsko obrazovanje) i *enseignement général* (opće srednjoškolsko obrazovanje).

80 *Gimnazija* (školski tip s naprednim zahtjevima), *Oberschule* (školski tip s osnovnim zahtjevima) i *Realschule* (škola s srednjim zahtjevima).

81 Broj ocjena uključenih u obvezno opće obrazovanje u punom radnom vremenu znatno se razlikuje među obrazovnim sustavima. U nekim slučajevima obvezno opće obrazovanje u punom radnom vremenu prestaje na kraju nižeg srednjoškolskog obrazovanja; u drugim slučajevima to djelomično ili potpuno uključuje više srednjoškolsko obrazovanje (Europska komisija/EACEA/Eurydice, 2020.). Kako bi se uklonile razlike koje proizlaze iz razlika u broju ocjena u redovnom obveznom općem obrazovanju, većina pokazatelja vremena nastave predstavlja minimalni broj nastavnih sati po zamišljenoj godini.

pružaju podatke za osnovnoškolsko obrazovanje i obvezno opće srednjoškolsko obrazovanje u punom radnom vremenu.

Na razini osnovnog obrazovanja broj sati u teoretskoj godini posvećenih poučavanju stranih jezika kao obveznih predmeta varira od 13 sati (u Mađarskoj) do 407 sati (u Luksemburgu). Unatoč tom širokom rasponu, broj nastavnih sati u većini obrazovnih sustava iznosi između 30 i 69 sati (27 obrazovnih sustava). U obveznim razredima redovnog općeg srednjoškolskog obrazovanja, broj nastavnih sati po teoretskoj godini u svim razmatranim obrazovnim sustavima/obrazovnim putovima kreće se od 74 sata (u Norveškoj) do 373 sata (u Luksemburgu (u Luksemburgu) (*senseignement Secondaire classique*)).

Dva ključna čimbenika mogu objasniti manji broj nastavnih sati u osnovnoškolskom obrazovanju. Prvi se odnosi na dob u kojoj učenje stranog jezika postaje obvezno. Vrijeme nastave relativno je nisko u francuskoj zajednici u Belgiji (31 sat), Njemačkoj (37 sati), Portugalu (36 sati) i Bosni i Hercegovini (32 sata), gdje učenje stranih jezika postaje obvezno nakon drugog razreda osnovnog obrazovanja, za razliku od većine drugih obrazovnih sustava (vidi sliku B1).

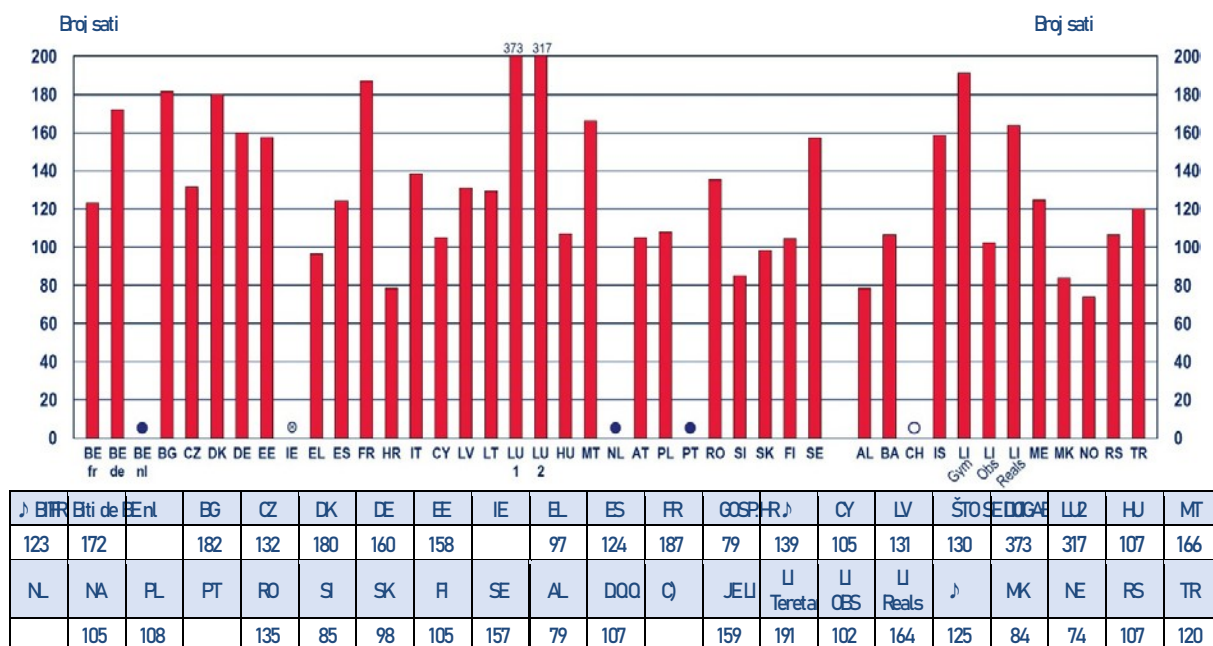
Drugi čimbenik odnosi se na strukturu obrazovnih sustava. Obično se broj sati dodijeljenih za podučavanje stranih jezika povećava kada učenici napreduju u školskim razredima (Europska komisija/EACEA/Eurydice, 2021a). Stoga, kada je trajanje osnovnog obrazovanja relativno kratko (na primjer, četiri godine), primjerice u Njemačkoj (37 sati) i Austriji (30 sati), djeca napuštaju ovu fazu obrazovanja u mlađoj dobi, što znači da u ovoj fazi obrazovanja pohađaju manje sati nastave stranog jezika nego djeca u obrazovnim sustavima u kojima osnovno obrazovanje traje dulje.

Dva navedena čimbenika primjenjuju se i na Mađarsku, u kojoj se posebno mali broj sati dodjeljuje za podučavanje stranih jezika (13 sati). U Mađarskoj postoje četiri razreda osnovnoškolskog obrazovanja, a učenje stranih jezika postaje obvezno u posljednjem. Međutim, ovisno o školi, učenici mogu početi učiti strani jezik ranije i stoga dobiti dodatno vrijeme nastave.

U šest obrazovnih sustava (njemačka jezična zajednica Belgije, Grčke, Španjolske, Italije, Luksemburga i Malte) broj sati posvećenih poučavanju stranih jezika u osnovnom obrazovanju veći je od 69 sati. Obrazovni sustavi njemačke jezične zajednice Belgije, Italije, Luksemburga i Malte imaju sljedeće zajedničko obilježje: CLIL se koristi kao nastavni pristup u nekim razredima (ili gotovo svim ocjenama u slučaju Luksemburga) obveznog općeg obrazovanja u punom radnom vremenu. Tim posebnim nastavnim pristupom, prema kojem se predmeti kurikuluma podučavaju na (barem) dvama jezicima (vidjeti sliku B12), može se djelomično objasniti relativno velik broj sati posvećenih poučavanju stranih jezika u tim obrazovnim sustavima. Broj sati najveći je u njemačkoj jezičnoj zajednici u Belgiji (101 sat), Luksemburgu (407 sati) i Malti (112 sati).

(b) Obvezno opće srednjoškolsko obrazovanje u punom radnom vremenu

Horizontalna fleksibilnost Vrijeme instrukcije definirano na razini kantona Nema obveznog stranog jezika

Izvor: Gdje je Eurydice?

Slika 45. Slika E1: Broj sati obveznog poučavanja stranih jezika tijekom zamišljene godine u osnovnom i punom obveznom općem srednjoškolskom obrazovanju, 2020./2021.

Napomene s objašnjenjem

Na ovoj slici prikazano je minimalno preporučeno vrijeme nastave za strane jezike koji se podučavaju kao obvezni predmeti za sve učenike, kako su odredila tijela za visoko obrazovanje.

Vrijeme nastave po zamišljenoj godini u osnovnom obrazovanju (ili obveznom redovnom općem srednjoškolskom obrazovanju) odgovara ukupnom iznosu nastavnog vremena u osnovnom obrazovanju (ili obveznom redovnom općem srednjoškolskom obrazovanju) podijeljeno s brojem stupnjeva u osnovnom obrazovanju (ili obveznom redovnom općem srednjoškolskom obrazovanju).

Horizontalna fleksibilnost: najviša obrazovna tijela određuju ukupno vrijeme nastave za skupinu (ili svih) predmeta u određenom razredu. Škole/lokalna tijela mogu odlučiti koliko vremena treba izdvojiti za pojedine predmete. Ako se to odnosi na polovinu ili više od polovice razreda obveznog općeg srednjoškolskog obrazovanja u osnovnom i/ili punom

radnom vremenu, upotrebljava se posebni simbol ●. Ako se horizontalna fleksibilnost primjenjuje na manje od polovice razreda u osnovnom obrazovanju ili obveznom općem srednjoškolskom obrazovanju u punom radnom vremenu, ti se razredi isključuju u izračunu zamišljenih godina. To se odnosi na Francusku zajednicu Belgije i Portugala u osnovnoškolskom obrazovanju.

Napomene za pojedine zemlje

Belgija (BE fr): postoji horizontalna fleksibilnost u razredima 3 i 4.

Bugarska: u posljednja dva razreda obveznog općeg obrazovanja u punom radnom vremenu, koji odgovaraju prve dvije godine višeg srednjoškolskog obrazovanja, na slici su prikazani podaci o načinu intenzivnog učenja stranih jezika.

Njemačka: podaci predstavljaju ponderirano prosječno vrijeme nastave za poučavanje stranih jezika koje je izračunalo Tajništvo Stalne konferencije ministara obrazovanja i kulture saveznih zemalja na temelju broja učenika upisanih u različite vrste škola.

Irska: podučavanje stranih jezika nije obvezno. Službeni jezici, engleski i irski, podučavaju se svim učenicima.

Španjolska: podaci predstavljaju ponderirane prosječne vrijednosti nacionalnih i regionalnih propisa o kurikulumu i školskom kalendaru (referentna godina 2020./2021.). Za izračun ponderiranih prosjeka korišteni su statistički podaci o broju studenata po razredu i autonomnoj zajednici o kojima je izvijestio statistički ured Ministarstva obrazovanja i strukovnog obrazovanja (referentna godina 2018./2019.).

Italija: podaci za posljednja dva razreda obveznog općeg srednjoškolskog obrazovanja u punom radnom vremenu odnose se na ušio Scientifico.

U Luksemburgu: LU1 odgovara *razredu drugostupnika* (klasično srednjoškolsko obrazovanje); LU2 odgovara *généralu* (opće srednjoškolsko obrazovanje).

Mađarska: u razredima 9 i 10, posljednja dva razreda obveznog obrazovanja u punom radnom vremenu, podaci odgovaraju Gimnáziumu.

Austrija: nema podataka za posljednji stupanj obveznog općeg obrazovanja u punom radnom vremenu.

Austrija i Lihtenštajn: podaci ne uključuju vrijeme nastave za 1. i 2. razred za Austriju i 1. stupanj za Lihtenštajn jer se strani jezici podučavaju putem drugih predmeta, a ne kao samostalni predmeti. Stoga prikazani podaci podcjenjuju vrijeme nastave dodijeljeno stranim jezicima.

Poljska: postoji horizontalna fleksibilnost u prva tri (od četiri) razreda osnovnoškolskog obrazovanja.

Portugal: u posljednja dva od šest razreda osnovnoškolskog obrazovanja postoji horizontalna fleksibilnost. U prva tri razreda obveznog općeg srednjoškolskog obrazovanja u punom radnom vremenu postoji horizontalna fleksibilnost za prvi i drugi strani jezik kao obveznih predmeta, dok u posljednja tri razreda učenje stranog jezika nije obvezno.

Švedska: za redovito obvezno opće srednjoškolsko obrazovanje podaci uključuju vrijeme nastave za drugi jezik, što nije obavezan predmet za sve studente (vidjeti sliku B1).

Lihtenštajn: Li Gym odgovara gimnaziji (vrsta škole s naprednim zahtjevima); Li Obs odgovara *Oberschuleu* (vrsta škole s osnovnim zahtjevima) i Li Reals odgovara Realschule (vrsta škole s srednjim zahtjevima).

Švicarska: na nacionalnoj razini nisu definirani standardni kurikulumi ni standardno vrijeme nastave. Kurikulum i predviđeno vrijeme nastave određuju 26 kantona na regionalnoj razini.

Kao što je prethodno navedeno, u obveznim razredima redovnog općeg srednjoškolskog obrazovanja raspon nastavnih sati po zamišljenoj godini u svim obrazovnim sustavima/obrazovnim putovima koji se razmatraju prilično je širok (od 74 do 373 sata). Unutar tog širokog raspona mogu se utvrditi četiri skupine obrazovnih sustava/obrazovnih putova s relativno usporedivim brojem nastavnih sati.

Prva skupina obuhvaća 15 obrazovnih sustava/obrazovnih putova u kojima je između 74 sata (Norveška) i 108 sati (Poljska) po zamišljenoj godini posvećeno poučavanju stranih jezika kao obveznih predmeta; druga obuhvaća devet obrazovnih sustava/obrazovnih putova kojima se između 120 sati (Turske) i 139 sati (Italija) po zamišljenoj godini dodjeljuje obvezno poučavanje stranih jezika. Većina obrazovnih sustava/obrazovnih putova uvijek spada u te dvije skupine.

Treću skupinu čine jedanaest obrazovnih sustava/obrazovnih putova, pri čemu vrijeme nastave dodijeljeno stranim jezicima kao obveznim predmetima iznosi od 157 sati (u Švedskoj) do 191 sata (u Lihtenštajnu (*gimnazija*)). Naposljetku, dva načina općeg obrazovanja u Luksemburgu (*senseignement Secondaire*

général i enseignement Secondaire classique) pružaju daleko najveći broj nastavnih sati (317 sati i 373 sata po zamišljenoj godini).

Detaljnija usporedba vremena nastave dodijeljenog stranim jezicima u osnovnom obrazovanju i vremena nastave koje je namijenjeno tim predmetima tijekom obveznih razreda općeg srednjoškolskog obrazovanja pokazuje da je broj nastavnih sati po zamišljenoj godini viši u obveznim razredima općeg srednjoškolskog obrazovanja u gotovo svim obrazovnim sustavima/obrazovnim putovima (Luksemburg je iznimka). U većini njih, broj je barem dvostruko veći, i to je tri (ili više) puta veći u malo više od jedne trećine njih. Svi obrazovni sustavi sa znatno manjim brojem nastavnih sati u osnovnoškolskom obrazovanju znatno povećavaju mogućnosti učenika za učenje stranih jezika pružanjem mnogo više vremena nastave u obveznim razredima srednjoškolskog obrazovanja. To je osobito slučaj u Mađarskoj, gdje je broj sati po zamišljenoj godini osam puta veći.

PRVI STRANI JEZIK ZAPOVIJEDA NAJVEĆIM UDJELOM VREMENA NASTAVE ZA STRANE JEZIKE U SVIM ZEMLJAMA

Na slici E1 prikazano je minimalno vrijeme nastave za sve strane jezike koji se podučavaju kao obvezni predmeti u osnovnom i punom obveznom općem srednjoškolskom obrazovanju. Na slici E2 uspoređuje se minimalni broj sati dodijeljen poučavanju prvog i drugog stranog jezika kao obvezni predmeti. Njime je obuhvaćeno cijelo obvezno opće obrazovanje u punom radnom vremenu. Kako bi se uklonile razlike koje proizlaze iz razlika u broju ocjena u redovnom obveznom općem obrazovanju, osigurava se vrijeme nastave po zamišljenoj godini, to jest, što odgovara ukupnoj količini nastave u redovnom obveznom općem obrazovanju podijeljeno s brojem godina u tom razdoblju obrazovanja.

Za razliku od drugih nastavnih predmeta, kao što je matematika, strani se jezici ne podučavaju kao obvezni predmeti u svim razredima obveznog općeg obrazovanja u punom radnom vremenu (vidjeti sliku B2). Nadalje, učenje drugog stranog jezika nije obvezno u nekim obrazovnim sustavima (vidjeti sliku B3). Te posebne značajke stranih jezika kao predmeta kurikuluma moraju se uzeti u obzir pri usporedbi vremena nastave između obrazovnih sustava.

Vrijeme nastave za prvi strani jezik kao obvezni predmet kreće se od 39 do 114 sati po zamišljenoj godini u gotovo svim obrazovnim sustavima/obrazovnim putovima. Oni u kojima je vrijeme nastave na dnu ovog raspona, to jest one sa šest najnižih vrijednosti (između 39 i 54 sata po zamišljenoj godini), uključuju Cipar, Mađarsku, Švedsku, Bosnu i Hercegovinu, Island, Sjevernu Makedoniju i Srbiju. Obrazovni sustavi s vremenom nastave u gornjem rasponu, tj. s četiri najviše vrijednosti (između 105 i 114 sati po zamišljenoj godini) su njemačka jezična zajednica Belgije, Bugarske, Španjolske i Malte. U Luksemburgu, vrijeme nastave posvećeno poučavanju prvog stranog jezika dobro je izvan ovog raspona (199 sati u *général enseignement Secondaire* i 223 in *enseignement Secondaire Classique*).

U obrazovnim sustavima/obrazovnim načinima u kojima je učenje drugog stranog jezika obvezno, broj sati po zamišljenoj godini provedenog studiranjem prilično je ograničen u gotovo svim obrazovnim sustavima, u rasponu od 6 do 39 sati. Obrazovni sustavi s vremenom nastave na dnu raspona, odnosno s vrijednostima manjima od 10 sati po zamišljenoj godini, su Bugarska i Slovačka (6 sati odnosno 8 sati). Obrazovni sustavi s vremenom nastave u gornjem rasponu, odnosno s vrijednostima jednakima ili većima od 35 sati po zamišljenoj godini, jesu Danska, Estonija, Francuska, Rumunjska, Švedska, Island i Lihtenštajn (*gimnazija* i *Realschule*).

Vrijeme nastave posvećeno drugom stranom jeziku je, opet, relativno nevjerovatno visoko u Luksemburgu (126 sati u *razredu senzibiliteta* i 138 sati u *općenitom razredu senzibiliziranja*) i daleko nadmašuje sve ostale zemlje. U Luksemburgu, francuski i njemački, koji se podučavaju kao strani jezici, alternativno se koriste kao jezici nastave u obrazovanju (CLIL odredba).

Razlike u razredu u kojem učenje drugog stranog jezika postaje obvezno često objašnjavaju razlike u vremenu nastave između obrazovnih sustava/obrazovnih putova. U Europi učenici obično počinju učiti drugi strani jezik kao obvezni predmet u nižem srednjoškolskom obrazovanju; manji dio njih započinje ranije, u osnovnom obrazovanju ili kasnije, u razredu koji je izvan obveznog obrazovanja (vidjeti sliku B1).

U gotovo svim obrazovnim sustavima/obrazovnim putovima koji se razmatraju u ovom odjeljku (Island je iznimka; vidjeti napomenu za pojedinu zemlju), broj nastavnih sati po zamišljenoj godini sustavno je veći za

prvi obvezni strani jezik nego za drugi. Razlika se kreće od 17 sati (u Švedskoj) do 108 sati (u Bugarskoj). U obrazovnim sustavima u kojima je razlika najveća, odnosno više od 81 sata (zajednica njemačkog govornog područja Belgije, Bugarske (put za intenzivno učenje stranog jezika), Luksemburga (senseignement *Secondaire classique*) i Malte), učenici prvog stranog jezika u određenoj se fazi obrazovanja koriste kao jezik na kojem se podučavaju (priprema CIL-a).

(Sati)	♩ FR	♩ de	♩ NL	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	GOSPR	HR	CY	LV	ŠTO	1	2	HU	MT
Pri strani jezik	86	111		114	68	63	80	61		60	105	84	66	89	50	58	66	223	199	54	109
Drugi strani jezik	0	25		6	20	39	31	35		27	0	37	0	20	15	31	28	126	138	16	27
	NL	NA	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	DOO	Q	JEL	U Tereta	U OBS	U Reals	♩	MK	NE	RS	TR
Pri strani jezik		80	81	20	58	66	67	57	53	58	42		39	68	78	68	64	46	59	54	76
Drugi strani jezik		0	14	0	37	0	8	19	36	0	24		39	36	0	36	22	18	0	27	16

Slika 46. Slika E2: Broj sati po teoretskoj godini dodijeljen podučavanju prvog i drugog stranog jezika kao obveznih predmeta u redovnom obveznom općem obrazovanju, 2020./2021.

Što? -Francuska: najviša obrazovna tijela određuju vrijeme nastave za prvi i drugi strani jezik zajedno u posljednjem razredu obveznog općeg srednjoškolskog obrazovanja u punom radnom vremenu. U ovom slučaju, to je vrijeme podijeljeno s dva, a rezultat podjele raspodijeljen na prvi i drugi strani jezik jednako.

Island: najviša obrazovna tijela određuju vrijeme nastave za prvi i drugi strani jezik zajedno za sve razrede. U ovom slučaju, to je vrijeme podijeljeno s dva, a rezultat podjele raspodijeljen na prvi i drugi strani jezik jednako.

ZEMLJE U KOJIMA PODUČAVANJE STRANIH JEZIKA TRAJE NAJDUŽE NEMAJU NUŽNO NAJVEĆU KOLIČINU VREMENA NASTAVE.

Slika E3 prikazuje odnos između dvaju čimbenika koji uvelike utječu na podučavanje stranih jezika u školi: minimalno vrijeme nastave dodijeljeno stranim jezicima i trajanje nastave u smislu školskih godina koje traje. Točnije, na slici E3 prikazan je odnos između vremena nastave za učenje prvog stranog jezika kao obaveznog predmeta i trajanja tog učenja. Navode se samo vremena za upute za razrede za koje su dostupni podaci ⁽⁸²⁾.

Općenito, ta brojka upućuje na to da postoji pozitivna veza, iako relativno slaba, između ta dva čimbenika. Međutim, detaljnija analiza otkriva da, iako neke zemlje podučavaju prvi strani jezik kao obvezni predmet za isti broj ocjena, one se znatno razlikuju u smislu ukupnog vremena nastave koje izdvajaju za podučavanje. Razlika je posebno vidljiva u slučaju zemalja s odredbom od 10 godina: u Norveškoj je vrijeme nastave dodijeljeno prvom stranom jeziku 588 sati, dok u Španjolskoj taj broj doseže 1 050 sati.

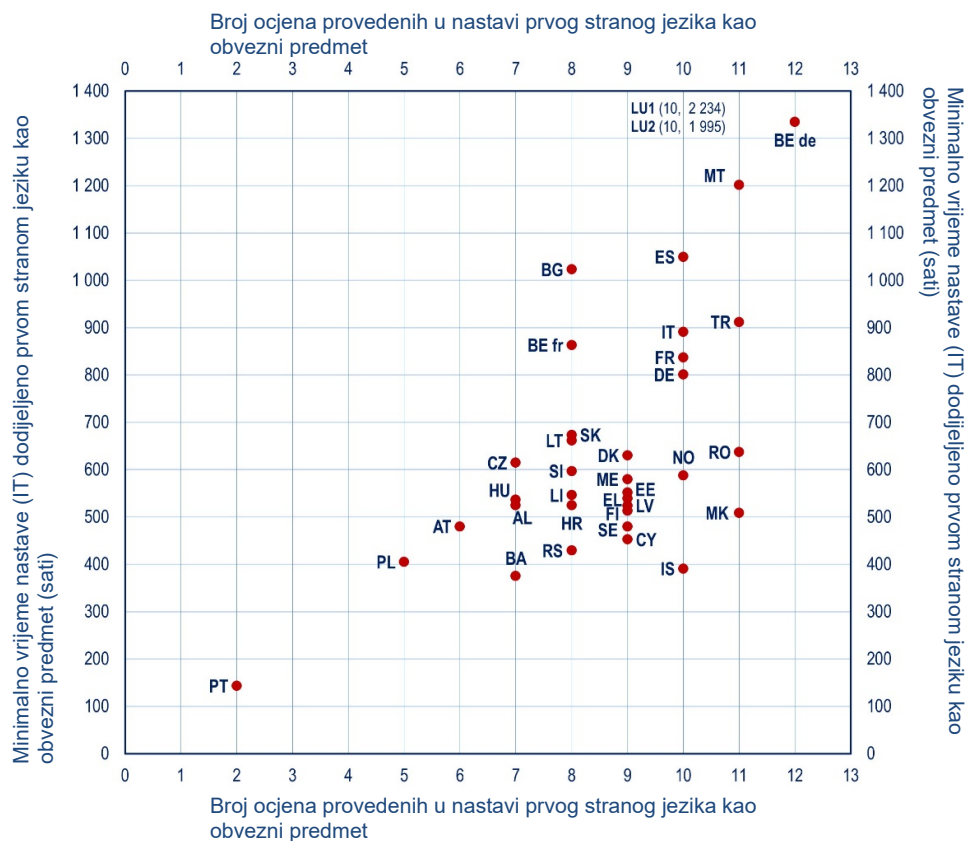
S druge strane, zemlje koje dodjeljuju slične količine vremena nastave mogu to učiniti tijekom prilično različitog broja godina obaveznog obrazovanja. Na primjer, u Mađarskoj i Sjevernoj Makedoniji vrijeme nastave od 536 sati i 509 sati, preporučuje se za prvi strani jezik kao obvezni predmet. Ta odredba traje sedam godina u Mađarskoj i 11 godina u Sjevernoj Makedoniji.

Na slici E3 prikazan je i skup od 11 zemalja (Danska, Estonija, Grčka, Hrvatska, Latvija, Litva, Slovenija, Slovačka, Finska, Lihtenštajn i Crna Gora) sličnog profila; dodjeljuju između 700 i 500 sati poučavanju prvog obaveznog stranog jezika tijekom 8 – 9 školskih godina.

U njemačkoj jezičnoj zajednici Belgije, Luksemburga i Malte, gdje je prvi strani jezik koji se podučava također jezik nastave, vrijeme nastave dodijeljeno tom jeziku najviše je u cijeloj Europi. Službeni kurikulumi u ta tri obrazovna sustava propisuju 1 335 sati u razdoblju od 12 godina u njemačkoj jezičnoj zajednici u Belgiji, 2 234 i 1 995 sati (za *drugorazrednu klasu i drugorazrednu izobrazbu*) tijekom 10 godina u Luksemburgu i 1 201 sati tijekom 11 godina na Malti.

82 Za dodatne informacije vidjeti objašnjenje. Specifične informacije o trajanju nastave prvog stranog jezika dostupne su na slici B2

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Radno vrijeme	BE fr	BE nl	BE de	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	GR	HR	CY	LV	LT	SE	SI	SK	IT	LU1	LU2	HU
863	1335	1023	614	630	801	551	539	1050	837	525	891	452	524	662	2234	1995	536						
MT	NA	PL	PT	RO	SI	SK	R	SE	AL	DOQ	JELI	U	Teretan										
1201	480	405	143	637	597	673	513	480	525	375	391	546	580	509	588	429	912						

Izvor: Gdje je Eurydice?

Slika 47. Slika E3: Odnos između vremena nastave za prvi strani jezik i broja ocjena tijekom kojih se taj jezik podučava u redovnom obveznom općem obrazovanju, 2020./2021.

Napomene s objašnjenjem

Podaci prikazuju minimalno vrijeme nastave (u satima) koje se preporučuje za prvi strani jezik kao obvezni predmet za sve studente u odnosu na broj ocjena provedenih na tom obveznom stranom jeziku tijekom redovnog obveznog općeg obrazovanja.

Broj godina podučavanja prvog stranog jezika kao obveznog predmeta ovisi o dva čimbenika: broj razreda tijekom kojih se prvi strani jezik podučava kao obvezni predmet i trajanje obveznog općeg obrazovanja u punom radnom vremenu, koji se razlikuje među obrazovnim sustavima.

Za neke obrazovne sustave (Francuska zajednica Belgije, Austrije, Poljske, Portugala i Lihtenštajna) prikazani broj sati odnosi se na broj razreda za koje je moguće prikazati podatke. Na primjer, nisu uzete u obzir ocjene (i njihovi sati nastave) u kojima se primjenjuje horizontalna fleksibilnost. Dodatna objašnjenja navedena su u napomenama za pojedine zemlje. Za više informacija o trajanju nastave prvog stranog jezika kao obveznog predmeta vidjeti sliku B2.

Horizontalna fleksibilnost: najviša obrazovna tijela određuju ukupno vrijeme nastave za skupinu (ili svih) predmeta u određenom razredu. Škole/lokalna tijela mogu odlučiti koliko vremena treba izdvojiti za pojedine predmete.

Napomene za pojedine zemlje

Belgija (BE fr): postoji horizontalna fleksibilnost u razredima 3 i 4.

Belgija (BE nl): ta brojka ne uključuje podatke za taj obrazovni sustav jer se horizontalna fleksibilnost primjenjuje na sve razrede obveznog općeg obrazovanja u punom radnom vremenu.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Bugarska: za posljednja dva razreda obveznog općeg obrazovanja u punom radnom vremenu, koji odgovaraju prve dvije godine općeg višeg srednjoškolskog obrazovanja, na slici su prikazani podaci o načinu intenzivnog učenja stranih jezika.

Njemačka: podaci predstavljaju ponderirano prosječno vrijeme nastave za poučavanje stranih jezika koje je izračunalo Tajništvo Stalne konferencije ministara obrazovanja i kulture saveznih zemalja na temelju broja učenika upisanih u različite vrste škola.

Irska: podučavanje stranih jezika nije obvezno. Službeni jezici, engleski i irski, podučavaju se svim učenicima.

Španjolska: podaci predstavljaju ponderirane prosječne vrijednosti nacionalnih i regionalnih propisa o kurikulumu i školskom kalendaru (referentna godina 2020./2021.). Za izračun ponderiranih prosjeka korišteni su statistički podaci o broju studenata po razredu i autonomnoj zajednici o kojima je izvijestio statistički ured Ministarstva obrazovanja i strukovnog obrazovanja (referentna godina 2018./2019.).

Italija: podaci za posljednja dva razreda obveznog općeg srednjoškolskog obrazovanja u punom radnom vremenu odnose se na ušio Scientifico.

Što? -Francuska: najviša obrazovna tijela određuju vrijeme nastave za prvi i drugi strani jezik zajedno u posljednjem razredu obveznog općeg srednjoškolskog obrazovanja u punom radnom vremenu. U ovom slučaju, vrijeme je podijeljeno s dva, a rezultat podjele jednako je dodijeljen prvom i drugom stranom jeziku.

U Luksemburgu: LU1 odgovara *razredu drugostupnika* (klasično srednjoškolsko obrazovanje); LU2 odgovara *généralu* (opće srednjoškolsko obrazovanje).

Mađarska: u razredima 9 i 10, posljednja dva razreda obveznog obrazovanja u punom radnom vremenu, podaci odgovaraju Gimnáziumu.

Nizozemska: ta brojka ne uključuje podatke za ovu zemlju jer tijela visokog obrazovanja ne određuju minimalno vrijeme nastave za svaki predmet kurikuluma, već za sve predmete nastavnog plana i programa zajedno po razini obrazovanja.

Austrija: za srednjoškolsko obrazovanje podaci odgovaraju Allgemeinbildende *höhere Schule* (akademska srednja škola). Studenti uče prvi strani jezik kao obvezni predmet 9 godina, odnosno cijelo trajanje obveznog obrazovanja. Ova brojka pokazuje vrijeme za instrukciju samo 6 godina. Podaci se ne mogu dostaviti za prve dvije godine (prvi strani jezik se podučava kroz druge predmete, a ne kao samostalni subjekt) i za posljednju godinu (nepostojeći podaci).

Poljska: prvi strani jezik podučava se kao obvezni predmet tijekom cijelog redovnog obveznog obrazovanja (osam razreda). Međutim, podaci se mogu dostaviti samo od 4. stupnja nadalje, kao i prije primjene te horizontalne fleksibilnosti.

Portugal: prvi strani jezik obavezan je u 7 od 12 godina obveznog općeg obrazovanja (od 3. do 9. razreda). Međutim, podaci su se mogli dostaviti samo za razrede 3. i 4., kao i za ostale horizontalne fleksibilnosti.

Island: najviša obrazovna tijela određuju vrijeme nastave za prvi i drugi strani jezik zajedno za sve razrede. U ovom slučaju, vrijeme je podijeljeno s dva, a rezultat podjele jednako je dodijeljen prvom i drugom stranom jeziku.

Lihtenštajn: u srednjoškolskom obrazovanju podaci odgovaraju gimnaziji (najvišoj razini srednjoškolskog obrazovanja). Studenti uče prvi strani jezik kao obvezni predmet 9 godina, odnosno cijelo trajanje obveznog općeg obrazovanja u punom radnom vremenu. Ova brojka pokazuje vrijeme nastave samo osam godina. Za prvi razred nije bilo moguće dostaviti podatke (prvi strani jezik podučava se putem drugih predmeta, a ne kao samostalni predmet).

Sjeverna Makedonija: dob za napuštanje obveznog obrazovanja u punom radnom vremenu varira, što znači da trajanje učenja prvog stranog jezika također varira (između 11 i 13 godina).

Švicarska: ta brojka ne uključuje podatke iz ove zemlje jer na nacionalnoj razini nisu definirani standardni kurikulumi ni standardno vrijeme nastave. Kurikulum i predviđeno vrijeme nastave određuju 26 kantona na regionalnoj razini.

UDIO VREMENA NASTAVE DODIJELJENOG POUČAVANJU STRANIH JEZIKA ZNATNO JE VIŠI U SREDNJOŠKOLSKOM OBRAZOVANJU NEGO U OSNOVNOM OBRAZOVANJU

Slika E4 prikazuje težinu nastave stranih jezika u kurikulumu za osnovno i puno radno vrijeme obvezno opće srednjoškolsko obrazovanje. Kako bi se to postiglo, ispituje se minimalni broj nastavnih sati posvećenih stranim jezicima koji su obvezni za sve studente, kao udio ukupnog vremena nastave dodijeljenog poučavanju cijelog obveznog kurikuluma.

U gotovo svim obrazovnim sustavima/obrazovnim putovima udio vremena dodijeljenog stranim jezicima kao obveznim predmetima u odnosu na ukupno vrijeme nastave namijenjeno poučavanju obveznog kurikuluma (mnogo je) viši u obveznim stupnjevima redovnog općeg srednjoškolskog obrazovanja nego u osnovnom obrazovanju. U 10 obrazovnih sustava/obrazovnih putova razlika je jednaka ili veća od 10 postotnih bodova

(Francuska zajednica Belgije, Bugarske, Njemačke, Francuske, Litve, Mađarske, Švedske, Islanda i Lihtenštajna (*Realschule* i *gimnazija*)).

Suprotno tom trendu, *enseignement général* (opće srednjoškolsko obrazovanje) u Luksemburgu jedini je obrazovni put na kojem je postotak vremena nastave posvećenog stranim jezicima viši u osnovnom obrazovanju. To se može objasniti posebnim kontekstom jezičnog obrazovanja u Luksemburgu, u kojem se prvi i drugi strani jezici upotrebljavaju kao jezici nastave (vidjeti slike E1 i E2). Nadalje, u trima obrazovnim sustavima/obrazovnim putovima (Španjolska, Hrvatska i *Luksemburg (slučajnaklasa)*) razlika između obveznog osnovnog i redovnog općeg srednjoškolskog obrazovanja ograničena je na manje od 1 postotni bod.

Konkretnije gledajući u to vrijeme posvećeno poučavanju stranih jezika kao udio vremena provedenog u provedbi cijelog kurikuluma u osnovnom obrazovanju, podučavanje stranih jezika kao obveznih predmeta predstavlja između 5 % i 10 % ukupnog vremena nastave u većini obrazovnih sustava. U nekoliko obrazovnih sustava, točnije u Francuskoj zajednici u Belgiji, Mađarskoj, Austriji i Portugalu, udio ukupnog vremena nastave posvećenog poučavanju stranih jezika kao obveznih predmeta manji je od 5 %. U Austriji se u prve dvije godine osnovnoškolskog obrazovanja podučavaju strani jezici putem CLIL-a, o čemu se ovdje ne izvješćuje. U ostala tri obrazovna sustava učenje stranih jezika postaje obvezno relativno kasno u osnovnom obrazovanju (vidjeti sliku B1).

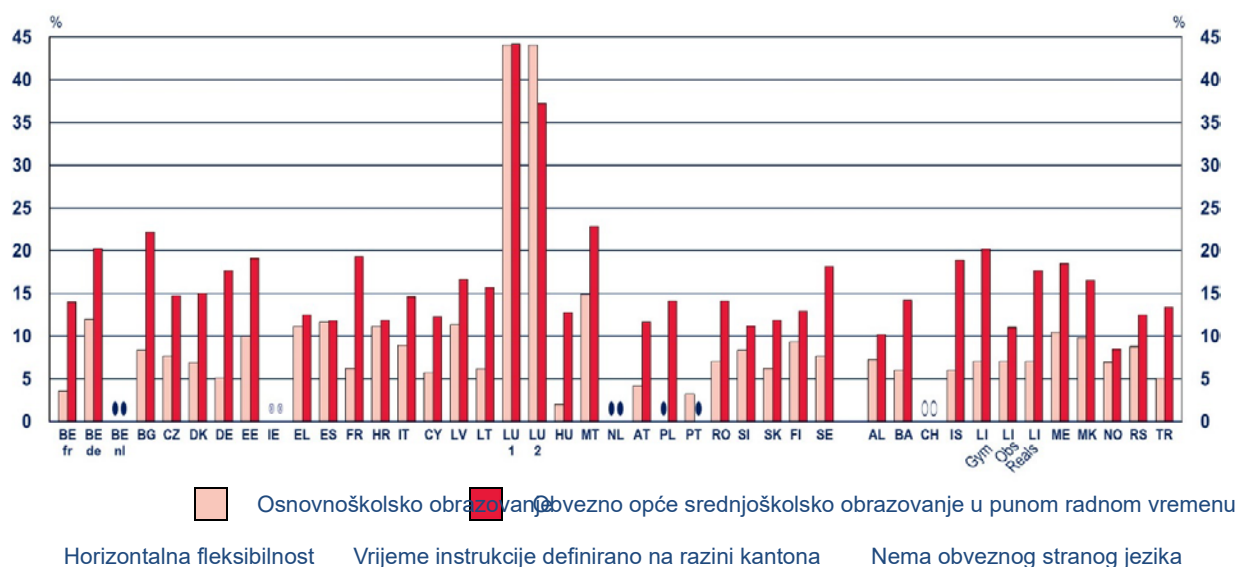
S druge strane, podučavanje stranih jezika čini oko 11 % ukupnog vremena nastave u njemačkoj jezičnoj zajednici Belgije, Grčke, Španjolske, Hrvatske, Latvije i Crne Gore te 14,9 % na Malti. Ističe se Luksemburg, s 44,0 % ukupnog vremena nastave posvećenog stranim jezicima.

Razlike među obrazovnim sustavima mogu se objasniti strukturnim čimbenicima, koji su već istaknuti (vidjeti slike E1. i E2), kao što su broj ocjena u osnovnom i punom obveznom općem srednjoškolskom obrazovanju, ili čimbenicima koji se posebno odnose na strane jezike (tj. broj obveznih stranih jezika i početna dob za njihovo učenje te njihova težina u kurikulumu).

Kad je riječ o obveznom općem srednjoškolskom obrazovanju u punom radnom vremenu, postotak vremena nastave namijenjenog stranim jezicima kreće se od 10 % do 19 % u većini obrazovnih sustava. Stoga postoji veća razlika u odnosu na osnovnoškolsko obrazovanje. Postotak za Albaniju je na dnu raspona (10,2 %), dok je postotak za Estoniju (19,1 %) i Francusku (19,3 %) na vrhu.

Samo nekoliko obrazovnih sustava je izvan tog raspona. Norveška ima najniži udio vremena dodijeljenog stranim jezicima (8,5 %). U toj je zemlji obavezan samo jedan strani jezik u redovnom obveznom općem obrazovanju, što barem djelomično može objasniti nizak broj. Obrazovni sustavi s najvećim udjelom, odnosno 20 % i više, usvajaju CLIL kao pristup poučavanju u svim školama ili u nekim razredima obveznog općeg srednjoškolskog obrazovanja u punom radnom vremenu (Njemačka jezična zajednica Belgije, Bugarske ⁽⁸³⁾, Luksemburga i Malte). Iznimka je Lihtenštajn (gimnazija) (20,1 %), pri čemu CLIL nije naveden u tim razredima. Kao i u osnovnom obrazovanju, Luksemburg se ističe: 37,2 % (*senseignement Secondaire général*) i 44,2% (*senseignement Secondaire Classique*) ukupnog vremena nastave posvećeno je poučavanju stranih jezika.

83 U posljednja dva razreda obveznog obrazovanja u punom radnom vremenu, koji odgovaraju prve dvije godine višeg srednjoškolskog obrazovanja, podaci se odnose na put kojim se omogućuje intenzivno učenje stranih jezika.

%	FR	de	NL	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	GOS	HR	CY	LV	ŠTO	1	W	HU	MT
Primama	3.6	11.9		8.3	7.6	6.9	5.1	9.9		11.1	11.6	6.3	11.1	8.9	5.7	11.3	6.1	44.0	44.0	20	14.9
Sekundama	14.0	20.2		22.2	14.8	15.0	17.7	19.1		12.5	11.8	19.3	11.9	14.6	12.3	16.7	15.7	44.2	37.2	12.8	22.8
	NL	NA	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	DQ	Q	JEL	U Teret	U OBS	U Reals	Š	MK	NE	RS	TR
Primama		4.2		3.2	7.0	8.3	6.3	9.4	7.7	7.2	6.0		6.0	7.0	7.0	7.0	10.5	9.8	6.9	8.8	5.0
Sekundama		11.7	14.1		14.1	11.1	11.9	12.9	18.1	10.2	14.2		18.9	20.1	11.0	17.6	18.5	16.5	8.5	12.5	13.3

Izvor: Eurydice

Slika 48. Slika E4: Vrijeme nastave dodijeljeno stranim jezicima kao obvezni predmeti, kao udio ukupnog vremena nastave u osnovnom i punom obveznom općem srednjoškolskom obrazovanju, 2020. 2021.

Napomene s objašnjenjem

Podaci odgovaraju vremenu nastave (koje određuju tijela za visoko obrazovanje) dodijeljenom svim stranim jezicima kao obvezni predmeti koji se podučavaju svim studentima, podijeljeno s ukupnim vremenom nastave za sve predmete obaveznog kurikula, pomnoženo sa 100.

Horizontalna fleksibilnost: najviša obrazovna tijela određuju ukupno vrijeme nastave za skupinu (ili svih) predmeta u određenom razredu. Škole/lokalna tijela mogu odlučiti koliko vremena treba izdvojiti za pojedine predmete. Ako se to odnosi na polovinu ili više od polovice razreda obaveznog općeg srednjoškolskog obrazovanja u osnovnom i/ili punom radnom vremenu, upotrebljava se posebni simbol •. Ako se horizontalna fleksibilnost primjenjuje na manje od polovice razreda u osnovnom obrazovanju ili obveznom općem srednjoškolskom obrazovanju u punom radnom vremenu, ti se razredi isključuju u izračunu zamišljenih godina. To se odnosi na Francusku zajednicu Belgije i Portugala u osnovnoškolskom obrazovanju.

Napomene za pojedine zemlje

Vidjeti napomene za pojedine zemlje ispod slike E1.

U CIJELOJ EUROPI VRIJEME NASTAVE POSVEĆENO STRANIM JEZICIMA I DALJE JE RELATIVNO STABILNO PREKOVREMENO

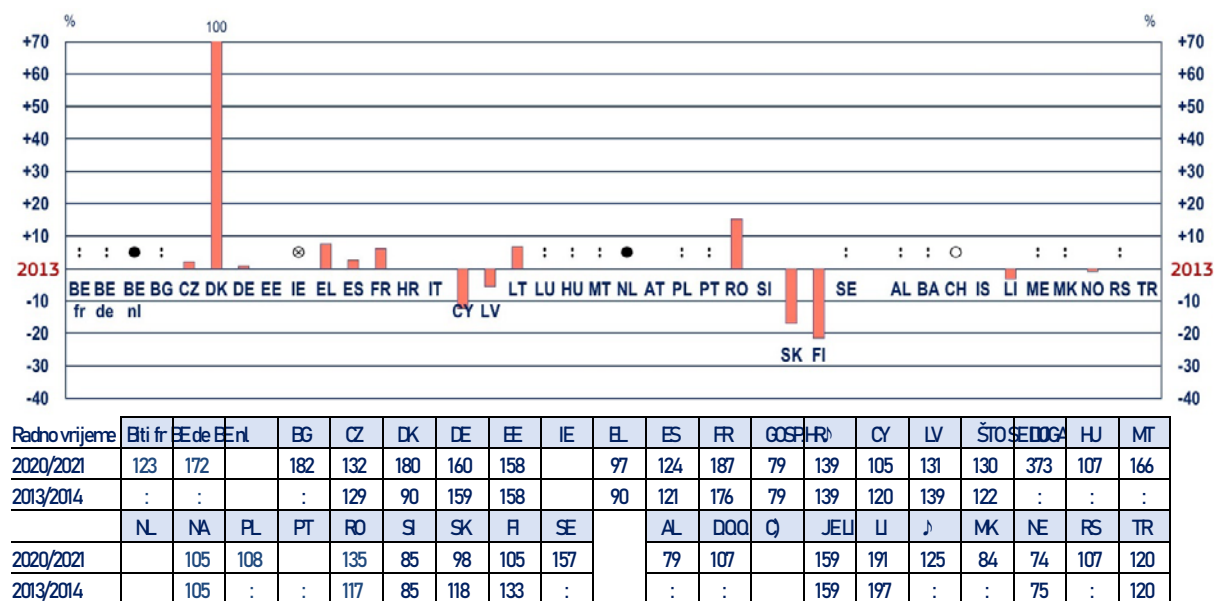
Na slici E5 prikazane su promjene (u postocima) preporučenog minimalnog vremena nastave po zamišljenoj godini (⁸⁴) dodijeljeno stranim jezicima koji se podučavaju kao obvezni predmeti svim studentima u 2020. 2021. u usporedbi s razdobljem 2013./2014., koji se upotrebljava kao polazna vrijednost. Ta je brojka usmjerena na osnovnoškolsko obrazovanje i obvezno opće srednjoškolsko obrazovanje u punom radnom vremenu. Usporedba dviju referentnih godina može se provesti samo za nešto manje od dvije trećine obrazovnih sustava; objašnjenja za pojedine zemlje o pitanjima usporedivosti navedena su u bilješkama ispod slike.

84 Ukupan iznos nastavnog vremena po zamišljenoj godini odgovara ukupnom trajanju nastave za osnovnoškolsko/obvezno opće srednjoškolsko obrazovanje podijeljeno s brojem stupnjeva u osnovnoškolskom obrazovanju/obveznom općem srednjoškolskom obrazovanju u punom radnom vremenu.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

(b) Obvezno opće srednjoškolsko obrazovanje u punom radnom vremenu

Horizontalna fleksibilnost Vrijeme instrukcije definirano na razini kantona Nema obaveznog stranog jezika

Izvor: Gdje je Eurydice?

Slika 49. Slika E5: Promjene (u postocima) preporučenog minimalnog vremena nastave po zamišljenoj godini dodijeljeno stranim jezicima kao obavezni predmeti u razdoblju od 2013./2014. do 2020./2021.

Napomene s objašnjenjem

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Na ovoj slici prikazana je razlika, izražena kao postotak, između vremena nastave posvećenog stranim jezicima kao obveznih predmeta u 2020./2021. i vremena nastave posvećenog stranim jezicima kao obveznim predmetima u 2013./2014., koje se koristilo kao polazna vrijednost.

U tablicama s podacima prikazan je broj sati posvećenih poučavanju stranih jezika kao obveznih predmeta po zamišljenoj godini 2020./2021. i 2013./2014. Vrijeme nastave po zamišljenoj godini u osnovnom obrazovanju/obveznom općem srednjoškolskom obrazovanju u punom radnom vremenu odgovara ukupnom trajanju nastave u tom razdoblju obrazovanja podijeljenom s brojem godina osnovnoškolskog/obveznog općeg srednjoškolskog obrazovanja u punom radnom vremenu.

Ne može se provesti usporedba među svim obrazovnim sustavima zbog nedostatka podataka u 2013./2014. ili razlika u metodologiji korištenoj za prikupljanje podataka između dviju referentnih godina. U oba slučaja simbol „:” prikazan je za 2013./2014. u tablicama i slikama, a detaljne informacije navedene su u posebnim napomenama za pojedinu zemlju ⁽⁸⁵⁾.

Horizontalna fleksibilnost: najviša obrazovna tijela određuju ukupno vrijeme nastave za skupinu (ili svih) predmeta u određenom razredu. Škole/lokalna tijela mogu odlučiti koliko vremena treba izdvojiti za pojedine predmete. Ako se to odnosi na polovinu ili više od polovice razreda obveznog općeg srednjoškolskog obrazovanja u osnovnom i/ili punom radnom vremenu, upotrebljava se posebni simbol ●. Ako se horizontalna fleksibilnost primjenjuje na manje od polovice razreda u osnovnom obrazovanju ili obveznom općem srednjoškolskom obrazovanju u punom radnom vremenu, ti se razredi isključuju u izračunu zamišljenih godina. To se primjenjuje na Francusku zajednicu Belgije i Portugala u osnovnoškolskom obrazovanju 2020./2021.

Napomene za pojedine zemlje

Napomene za pojedine zemlje u nastavku uglavnom se odnose na pitanja usporedivosti između dviju referentnih godina. Dodatne napomene za pojedine zemlje o općenitijim pitanjima dostupne su na slici E1.

Belgija (BE fr): postoji razlika u metodologiji (različiti kodiranje).

Belgija (BE de) i Švedska: postoji razlika u metodologiji (različito kodiranje za izvješćivanje o obveznom općem srednjoškolskom obrazovanju u punom radnom vremenu).

Belgija (BE nl) i Nizozemska: primjenjuje se horizontalna fleksibilnost.

Bugarska: postoji razlika u metodologiji (različito kodiranje za izvješćivanje o predmetima u redovnom obveznom općem srednjoškolskom obrazovanju).

Grčka: od 2016./2017. postoji samo jedna vrsta cjelodnevne osnovne škole. Uklonjena je razlika između škola koje provode redovni kurikulum i škola koje provode jedinstveni revidirani kurikulum. Dnevni raspored i broj sati nastave također su se promijenili. Stoga usporedba nije moguća na razini osnovnog obrazovanja.

U Luksemburgu: postoji razlika u metodologiji (različiti kodiranje za nacionalne jezike).

Na Malti: postoji razlika u metodologiji (različiti pristupi za izvješćivanje o zimskom i ljetnom rasporedu).

Mađarska: postoji razlika u metodologiji (različito područje primjene).

Poljska: postoji razlika u metodologiji (znatne promjene u strukturi obrazovanja). Horizontalna fleksibilnost primjenjuje se (u nekoliko razreda) 2013./2014. i 2020./2021.

Portugal: u 2020. 2021. u redovnom obveznom općem srednjoškolskom obrazovanju postojala je horizontalna fleksibilnost u prva tri razreda, a u posljednja tri razreda nisu se podučavali strani jezici kao obvezni predmeti. Stoga se ne može napraviti usporedba s podacima iz 2013./2014.

Rumunjska: postoji razlika u metodologiji (promjena u izvješćivanju o školskom razdoblju u osnovnom obrazovanju).

Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Sjeverna Makedonija i Srbija: nema podataka za 2013./2014.

Lihtenštajn: podaci odgovaraju gimnaziji u redovnom obveznom općem srednjoškolskom obrazovanju.

U osnovnom obrazovanju ne postoji ili gotovo da ikakva promjena u otprilike polovici obrazovnih sustava za koje je usporedba izvediva. Vrlo male varijacije mogu jednostavno biti posljedica fluktuacija broja dana nastave, ovisno, na primjer, o tome kada su praznici padali tijekom cijele godine i specifičnom rasporedu školske godine.

85 Potpune podatke o vremenu nastave u školama za 2013./2014. potražite u izvješću Eurydice za 2015. o toj temi (Europska komisija/EACEA/Eurydice, 2015.).

Među zemljama s razlikama između dvije referentne godine, u većini njih vrijeme nastave posvećeno stranim jezicima povećalo se. Povećanje se kretalo od oko 10 % do 20 % u Španjolskoj, Cipru i Litvi; u Latviji, Portugalu, Sloveniji i Lihtenštajnu povećanje se kretalo od oko 30 % do 45 %; naposljetku, 2020./2021. u Danskoj i Finskoj vrijeme nastave namijenjeno stranim jezicima povećalo se za više od 50 % u odnosu na razdoblje 2013./2014.

Vrijeme nastave smanjilo se u samo tri obrazovna sustava (Njemačka jezična zajednica Belgije, Njemačke i Mađarske). U Mađarskoj se nacionalni kurikulum znatno promijenio, što je dovelo do toga da se fleksibilnim predmetima koje odaberu pojedine škole, a koji su isključeni iz područja primjene ove analize, dodjeljuje više vremena nastave. Međutim, belgijska zajednica njemačkog govornog područja i dalje je među onima koji pružaju najviše vremena za podučavanje stranih jezika u osnovnom obrazovanju (vidjeti sliku E1).

U redovnom obveznom općem srednjoškolskom obrazovanju, slično onome što je primijećeno za osnovnoškolsko obrazovanje, broj zemalja s primjetnim promjenama (tj. jednak ili veći od 3 %) prilično je sličan broju zemalja u kojima se promjene nisu promijenile ili su gotovo nikakve. Međutim, kada postoje vidljive razlike, one su općenito manje od onih u osnovnom obrazovanju. Broj zemalja koje povećavaju ili smanjuju vrijeme nastave za podučavanje stranih jezika u punom obveznom općem srednjoškolskom obrazovanju otprilike je slično.

U Cipru, Slovačkoj i Finskoj smanjenje vremena nastave koje se odnosi na strane jezike kao obvezne predmete kreće se od oko 10 % do 20 %. Vrijeme nastave dodijeljeno za učenje stranih jezika znatno se povećalo u pet zemalja (Danskoj, Grčkoj, Francuskoj, Litvi i Rumunjskoj). Zabilježen je posebno snažan porast (100 %) u Danskoj. U toj je zemlji za sve studente postalo obvezno učenje drugog stranog jezika, dok je prije učenja u kurikulumu utvrđeno da je drugi jezik neobavezan (vidjeti sliku B3).

Malo je zemalja koje pokazuju isti trend na obje razine obrazovanja. Među njima, najznačajnija promjena dogodila se u Danskoj, gdje se vrijeme nastave povećalo. S druge strane, na Cipru, Latviji, a posebno Finskoj, broj nastavnih sati posvećenih poučavanju stranih jezika povećao se u osnovnom obrazovanju, dok se smanjio u obveznim razredima općeg srednjoškolskog obrazovanja.

OD STUDENATA SE OČEKUJE DA NA KRAJU SREDNJOŠKOLSKOG OBRAZOVANJA POSTIGNU RAZINU B2 NA PRVOM STRANOM JEZIKU, A DRUGI STUPANJ B1

ZEROJ je okvir za učenje, poučavanje i ocjenjivanje jezika koji je izradilo Vijeće Europe. U ZEROJ-u se opisuje znanje stranog jezika na ljestvici od šest stupnjeva: A1 i A2 (osnovni korisnici), B1 i B2 (neovisni korisnici) te C1 i C2 (stručni korisnici). Prošireni opisi komunikacijskih kompetencija (čitanje, pisanje, slušanje i govor) popraćeni su detaljnom analizom komunikacijskih konteksta, tema, zadataka i svrha. Tim se okvirom omogućuje usporedba testova i ispita među jezicima i nacionalnim granicama. Također pruža osnovu za priznavanje jezičnih kompetencija i kvalifikacija, čime se olakšava obrazovna i profesionalna mobilnost (Vijeće Europe, 2020.). U Preporuci Vijeća iz 2019. o sveobuhvatnom pristupu poučavanju i učenju jezika preporučuje se da se ojača upotreba ZEROJ-a „posebno radi poticanja razvoja jezičnih kurikuluma, testiranja i ocjenjivanja”⁽⁸⁶⁾.

Na slici E6 prikazane su očekivane minimalne razine stjecanja za prvi i drugi strani jezik kao obvezni predmeti (za sve studente) na dvije referentne točke: završetak nižeg srednjoškolskog obrazovanja i završetak općeg višeg srednjoškolskog obrazovanja. Trenutačno se otprilike dvije trećine europskih obrazovnih sustava u kojima je učenje stranih jezika obvezno koristi ZEROJ-om za utvrđivanje minimalnih razina stjecanja znanja stranih jezika na tim dvjema referentnim točkama. To se obično primjenjuje i na prvi obvezni strani jezik i na drugi obvezni strani jezik.

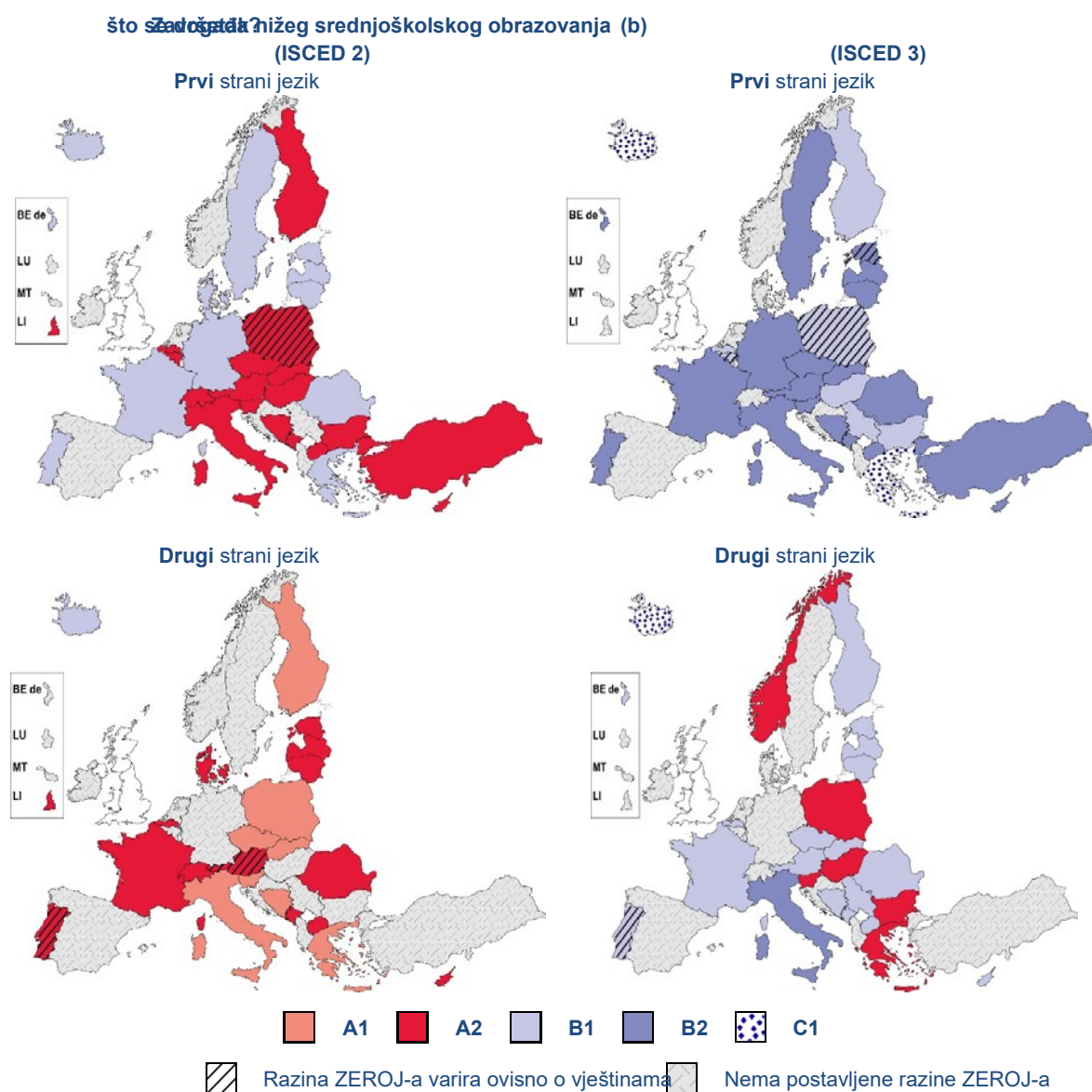
Pri usporedbi razina stjecanja prvog i drugog stranog jezika na istoj referentnoj točki općenito se očekuje da će stjecanje učenika biti više za prvi strani jezik nego za drugi. Na kraju nižeg srednjoškolskog obrazovanja minimalna razina općenito varira između A2 i B1 za prvi jezik i između A1 i A2 za drugi u gotovo svim obrazovnim sustavima. Na kraju općeg višeg srednjoškolskog obrazovanja većina europskih zemalja definira B2 kao minimalnu razinu stjecanja prvog stranog jezika, a B1 kao minimalnu razinu stjecanja drugog stranog

86 Preporuka Vijeća od 22. svibnja 2019. o sveobuhvatnom pristupu poučavanju i učenju jezika, SL C 189, 5.6.2019., str. 18.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

jezika. Kad je riječ o drugom jeziku (na kraju općeg srednjoškolskog obrazovanja), razine stjecanja jezika šire su u cijeloj Europi: od A2 u Bugarskoj, Grčkoj, Mađarskoj, Poljskoj, Sloveniji i Norveškoj do C1 Islanda. Samo su dvije zemlje odredile minimalnu razinu stjecanja na naprednoj ili stručnoj razini korisnika jezika (C1 ili C2): Grčka, za prvi strani jezik (C1) i Island, za prvi strani jezik i za drugi strani jezik (C1).

U nekim obrazovnim sustavima očekivani ishodi za prvi i drugi jezik jednaki su na istoj referentnoj točki. To je slučaj u osam obrazovnih sustava (flamanska zajednica Belgije, Cipra, Austrije, Švicarske, Islanda, Lihtenštajna, Crne Gore i Sjeverne Makedonije) na kraju nižeg srednjoškolskog obrazovanja. Sličan trend zabilježen je u šest obrazovnih sustava (flamanska zajednica Belgije, Italije, Rumunjske, Finske, Islanda i Srbije) na kraju općeg srednjoškolskog obrazovanja.

Izvor: Gdje je Eurydice?

Slika 50. Slika E6: Očekivana minimalna razina stjecanja znanja za prvi i drugi strani jezik na kraju nižeg i općeg srednjoškolskog obrazovanja (ISCED 2 – 3), 2021./2022.

Napomene s objašnjenjem

Na ovoj slici prikazana je očekivana minimalna razina stjecanja znanja za prvi i drugi strani jezik kao obvezne predmete. Točnije, obuhvaća minimalnu razinu stjecanja koju su najviša obrazovna tijela utvrdila kao ishod učenja. ZEROJ se upotrebljava za izražavanje razina postignuća. Pokriveno je samo šest glavnih razina (tj. A1, A2, B1, B2, C1 i C2); podrazine se ne uzimaju u obzir.

Ako se razina ZEROJ-a razlikuje s obzirom na četiri glavne vještine (čitanje, slušanje, pisanje i govor), razina postignuća utvrđena za većinu od četiriju vještina navodi se na slici; ako se razina postignuća za dvije glavne vještine (npr. čitanje i slušanje) razlikuje od razine za preostale dvije glavne vještine (npr. pisanje i govor), minimalna razina postignuća prikazana je na slici. U svim tim slučajevima dodatne informacije navedene su u bilješkama za pojedine zemlje.

Ne postavlja se razina ZEROJ-a: ova kategorija obuhvaća tri različite situacije: (1) učenje stranog jezika (prvi i/ili drugi strani jezik) nije obvezno u nižem i/ili općem srednjoškolskom obrazovanju; (2) ZEROJ se ne koristi za definiranje razine

postignuća; i (3) u kurikulumu nije definirana minimalna razina stjecanja. Informacije za pojedine zemlje navedene su u tekstu.

Za definicije „Zajedničkog europskog referentnog okvira za jezike (CEFR)”, „stranog jezika” i „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)” vidjeti pojmovnik.

Napomene za pojedine zemlje

Belgija (BE fr): na kraju općeg višeg srednjoškolskog obrazovanja razine ZEROJ-a za prvi strani jezik razlikuju se ovisno o četiri glavne vještine: B1 za vještine slušanja, pisanja i govora; i B2 za vještine čitanja.

Estonija: na kraju općeg višeg srednjoškolskog obrazovanja razine ZEROJ-a za prvi strani jezik razlikuju se ovisno o četiri glavne vještine: B2 za čitanje, slušanje i govorenje; i B1 za pisanje.

Što? -Francuska: na kraju nižeg srednjoškolskog obrazovanja, za drugi strani jezik, A2 je očekivana razina stjecanja najmanje dviju jezičnih vještina.

Austrija: na kraju nižeg srednjoškolskog obrazovanja za drugi strani jezik utvrđene su različite razine za dvije vrste jezičnih vještina: A2 je postavljen za produkciju govora, dok je A1 potreban za govornu interakciju. Na kraju općeg višeg srednjoškolskog obrazovanja razina ZEROJ-a varira ovisno o tome koliko su godina studenti naučili svoj drugi obvezni strani jezik (4 ili 6 godina) i/ili glavne vještine o kojima je riječ (nakon 6 godina, B2 za čitanje i B1 za slušanje, govor i pisanje; i nakon 4 godine, B1).

Portugal: na kraju nižeg srednjoškolskog obrazovanja očekuje se da će učenici drugog stranog jezika steći A2 na francuskom i njemačkom jeziku; na španjolskom, razina ovisi o vještini (B1 za čitanje i slušanje; i A2 za govorenje i pisanje).

Poljska: razine ZEROJ-a razlikuju se ovisno o četiri glavne vještine za prvi strani jezik: A2 za vještine govora i pisanja i B1 za vještine čitanja i slušanja na kraju nižeg srednjoškolskog obrazovanja; i B1 za vještine govora i pisanja te B2 za vještine čitanja i slušanja na kraju općeg srednjoškolskog obrazovanja.

Usporedba minimalnih razina stjecanja utvrđenih za učenike stranih jezika na kraju nižeg srednjoškolskog obrazovanja i općeg višeg srednjoškolskog obrazovanja pokazuje, kao što se može očekivati, da postoji zajednička tendencija da razine stjecanja budu više na kraju općeg srednjoškolskog obrazovanja nego na kraju nižeg srednjoškolskog obrazovanja. Postoji opće očekivanje da će studenti ostvariti daljnji napredak s daljnjim studijom. To se odnosi i na prvi strani jezik i na drugi strani jezik.

Većina zemalja postavila je jednake minimalne standarde za četiri glavne komunikacijske vještine (slušanje, govor, čitanje i pisanje). Međutim, u Francuskoj zajednici Belgije, Estonije, Austrije, Poljske i Portugala određenim se vještinama dodjeljuju različite minimalne razine stjecanja (vidjeti napomene za pojedine zemlje). Iz te različitosti ne proizlazi nikakav jasan trend. Na primjer, na kraju općeg višeg srednjoškolskog obrazovanja francuska zajednica Belgije utvrđuje razinu postignuća na razini B1 za vještine slušanja, pisanja i govora te B2 za vještine čitanja za prvi strani jezik, dok je u Estoniji postavljena na B2 za čitanje, slušanje i govor te B1 za pisanje.

Razlike u minimalnoj razini stjecanja znanja također mogu ovisiti o jezicima koji se proučavaju. To je slučaj u Portugalu i Finskoj. U Portugalu studenti mogu studirati francuski, njemački ili španjolski kao drugi jezik. Na kraju nižeg srednjoškolskog obrazovanja od studenata se očekuje da postignu A2 na francuskom i njemačkom jeziku, dok se na španjolskom od studenata očekuje da postignu ovisno o vještini (B1 za čitanje i slušanje i A2 za govor i pisanje). U Finskoj je minimalna razina stjecanja znanja engleskog jezika kao prvog stranog jezika viša nego za druge jezike (tj. B1 na kraju nižeg srednjoškolskog obrazovanja i B2 na kraju općeg srednjoškolskog obrazovanja).

Tri glavna razloga mogu objasniti zašto u nekim obrazovnim sustavima nije utvrđena razina stjecanja ZEROJ-a.

Prvo, učenje stranog jezika (za prvi i/ili drugi strani jezik) možda nije obvezno u nižem i/ili općem srednjoškolskom obrazovanju. To je slučaj u Irskoj, u kojoj nijedan strani jezik nije obavezan. Primjenjuje se i na Francusku zajednicu Belgije, Njemačke, Španjolske, Hrvatske, Švedske i Albanije, gdje ni u jednom trenutku srednjoškolskog obrazovanja nije drugi strani jezik obavezan za sve studente. U Bugarskoj, Mađarskoj i Norveškoj drugi strani jezik obavezan je za sve samo u općem srednjoškolskom obrazovanju, dok

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

je u Danskoj obavezan samo u nižem srednjoškolskom obrazovanju. Na Malti nijedan strani jezik nije obavezan u posljednje dvije godine općeg višeg srednjoškolskog obrazovanja.

Kao drugo, ZEROJ se ne može koristiti za određivanje razine postignuća. To se odnosi na Španjolsku i Hrvatsku, gdje je obavezan samo jedan strani jezik, te na Luksemburg, Maltu i Nizozemsku, gdje su obavezna dva strana jezika. U Norveškoj i Turskoj upotreba ZEROJ-a za utvrđivanje razina stjecanja znanja ovisi o stranom jeziku o kojem je riječ (drugi za Norvešku i prvi za Tursku). Sličan mješoviti pristup nalazi se u Danskoj, Švicarskoj, Lihtenštajnu i Srbiji, gdje upotreba ZEROJ-a ovisi o razini obrazovanja (koristi se na kraju nižeg srednjoškolskog obrazovanja u prve tri zemlje i na kraju općeg srednjoškolskog obrazovanja u posljednjoj).

Konačno, u Albaniji, za prvi obavezni strani jezik nije definirana minimalna razina stjecanja znanja u kurikulumu (nema drugog obaveznog stranog jezika).

ODJELJAK II. – MJERE ZA POTPORU TESTIRANJU I UČENJU JEZIKA

Vrijeme nastave dodijeljeno stranim jezicima, tema o kojoj se raspravlja u odjeljku I. ovog poglavlja, vrijeme je posvećeno pružanju mogućnosti formalnog učenja za učenike u kontekstu škole. Testiranje i usvajanje mjera potpore za učenje jezika, koje su u središtu ovog drugog odjeljka, druge su važne dimenzije procesa učenja/podučavanja.

Testiranje može poprimiti mnoge oblike, koji su u velikoj mjeri oblikovani njihovim svrhama: može biti dijagnostička, formativna ili sažeta ⁽⁸⁷⁾. U Preporuci Vijeća iz 2019. o sveobuhvatnom pristupu poučavanju i učenju jezika podupire se „uporaba kombinacije” tih triju oblika ocjenjivanja ⁽⁸⁸⁾.

U ovom se odjeljku razmatraju sažeti testovi stranih jezika na temelju kojih se stječe svjedodžba na kraju općeg srednjoškolskog obrazovanja (vidjeti sliku E7.). Rasprava je usmjerena na raznolikost stranih jezika za koje su ti testovi dostupni. To je usko povezano sa slikama B7. i B8. u poglavlju B i odjeljku II. poglavlja C. Ovaj se odjeljak odnosi i na dijagnostičku procjenu jezika na kraju predškolskog obrazovanja ili na početku osnovnog obrazovanja. Usmjeren je na procjenu jezika školovanja, koji nekim učenicima (npr. novopridošli učenici migranti) može biti strani jezik (vidjeti sliku E8).

Mjere potpore za učenje jezika o kojima se raspravlja u ovom odjeljku (vidjeti sliku E9) ograničene su na mjere usmjerene na novopristigle učenike migranata u osnovnom i nižem srednjem obrazovanju, što odgovara obveznom obrazovanju u većini zemalja. U Preporuci Vijeća iz 2019. o sveobuhvatnom pristupu poučavanju i učenju jezika potvrđuju se posebne potrebe te posebne skupine učenika, posebno u pogledu jezika školovanja ⁽⁸⁹⁾.

Svi pokazatelji u ovom odjeljku temelje se na podacima prikupljenima putem mreže Eurydice, koji obuhvaćaju 39 obrazovnih sustava u 37 zemalja ⁽⁹⁰⁾.

U VEĆINI ZEMALJA POSTOJE NACIONALNI TESTOVI ZA IZMEĐU 6 I 12 STRANIH JEZIKA

Na slici E7 prikazani su strani jezici koji se testiraju nacionalnim testovima koji dovode do potvrde na kraju općeg srednjoškolskog obrazovanja. Nacionalni testovi standardizirani su testovi/ispitivanja koja su utvrdila vršna obrazovna tijela i koja se provode pod njihovom odgovornošću. Kao što je prikazano na slici, većina zemalja koristi nacionalne testove. Ispitani strani jezici mogu se grupirati u tri glavne kategorije.

Prva kategorija uključuje engleski, francuski i njemački, koji se testiraju nacionalnim testovima (kad postoje) u velikoj većini obrazovnih sustava, a slijede ih ruski, španjolski i talijanski, koji se također testiraju u većini njih. Druga kategorija obuhvaća kineski, latinski, klasični grčki ⁽⁹¹⁾, japanski, portugalski, arapski, moderni grčki, mađarski, poljski i turski. Ti se jezici testiraju nacionalnim testovima u između 5 i 10 obrazovnih sustava. Posljednja kategorija obuhvaća jezike koji se testiraju u manje od pet obrazovnih sustava. To je,

87 Dijagnostičke procjene su predprocjene koje instruktorima pružaju informacije o prethodnom znanju, razumijevanju i pogrešnim shvaćanjima učenika prije uvođenja novog koncepta ili aktivnosti. Dijagnostička procjena može se koristiti i za određivanje polazne vrijednosti akademskog rasta do završetka nastave. „Summativne procjene su studentske procjene... koje se često (ali ne uvijek) događaju na kraju tečaja, modula ili jedinice za mjerenje koliko su studenti postigli ciljeve nastave.” „Obvezna procjena ne odnosi se na vrstu studentske evaluacije, nego na vrijeme te evaluacije” (McComas, 2014). To se događa tijekom nastave. Oni učenicima i nastavnicima pružaju povratne informacije o procesu poučavanja/učenja kako bi ga poboljšali i pomogli učenicima da poboljšaju svoju akademsku uspješnost.

88 Preporuka Vijeća od 22. svibnja 2019. o sveobuhvatnom pristupu poučavanju i učenju jezika, SL C 189, 5.6.2019., str. 21.

89 Što? -Ibid.

90 Pojediniosti o pokrivenosti ovog izvješća po državama nalaze se u uvodu u izvješće.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Službeni jezici EU-a prikazuju se kada se testiraju u najmanje dva obrazovna sustava; svi ostali jezici prikazani su kada se testiraju u najmanje tri obrazovna sustava. Svi jezici koji nisu prikazani na slici su označeni kao „ostali” i navedeni u napomenama za pojedine zemlje.

Za definicije „stranog jezika”, „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)” i „nacionalnog testa” vidjeti Pojmovnik.

Napomene za pojedine zemlje

Belgija (BE de): ne postoji nacionalni ispit, ali svi studenti posljednje godine srednjoškolskog obrazovanja sudjeluju na ispitu *diplôme d'études en langue française* (diploma studija na francuskom jeziku) i dobivaju potvrdu ako pođu ispit.

Njemačka: ispite *Abitur* (opća prijemna kvalifikacija za visoko obrazovanje) određuju vrhovna obrazovna tijela u gotovo svim *saveznim zemljama*. Jezici se mogu razlikovati među saveznim zemljama.

Što? -Francuska: „Ostalo” uključuje albanski, amharski, armenski, bambara, baskijski, Berber Tashelhit, Berber Kabyle, Berber Riffian, Breton, bugarski, katalonski, kambodžanski, Korzikanski, kreolski, Fula, Gallo, Hausa, hindski, indonezijsko-malezijski, korejski, laotski, makedonski, Malagaski, melanezijski jezik, norveški, okcitan, regionalni jezici Alsace i Moselle (poznati kao dijalekti Alsace i Moselle), Svahili, Tahitian, tamilski, vijetnamski, Wallisian i Futunan.

Mađarska: svaki jezik koji se predaje u školi može se testirati *na maturalskom ispitu* (nacionalni ispit na kraju srednjoškolskog obrazovanja). Navedeni strani jezici testirani su 2020./2021.

Austrija: „Ostalo” uključuje bosanske, hrvatske i srpske.

Što je s Finskom? „Ostalo” uključuje samske jezike (sjeverski, Skolt i Inari).

Norveška: „Ostalo” uključuje albanske, amharske, bosanske, kantonske, darije, filipinski, hindski, islandski, korejski, kurdski (Sorani), Lule Sami, Sjevero-Sami, Oromo, Panjabi, Pašto, srpski, znakovni jezik, Somaliju, Južni Sami, Tamil, tajlandski, Tigrinya, Urdu i vijetnamski.

Većina zemalja s nacionalnim testovima na temelju kojih se stječe svjedodžba na kraju ispita općeg srednjoškolskog obrazovanja između 6 i 12 stranih jezika. U trima zemljama, Njemačkoj, Francuskoj i Norveškoj, broj ispitanih stranih jezika iznimno je visok: 24, 60 i 45 stranih jezika.

PREPORUKA ILI ZAHTEJEV ZA TESTIRANJE JEZIKA ŠKOLOVANJA MALE DJECE POSTOJI U NEŠTO MANJE OD POLOVICE OBRAZOVNIH SUSTAVA

Svladavanje jezika školovanja ključno je da svaki učenik dobro nastupa u školi. Nadalje, sada se priznaje da za uspješno učenje učenici moraju razviti jezične kompetencije koje „nadmašuju spontani i općenito neformalni jezik koji se koristi u svakodnevnom društvenom životu” (Vijeće Europe, 2015., str. 10.). Poseban jezik koji se koristi u akademskom okruženju, koji se često naziva „akademskim jezikom”, na mnogo se načina razlikuje od svakodnevnog jezika, s, na primjer, specijaliziranim vokabularom ili složenim rečenicama s priključcima iz klauzule. Iako razvoj visoke razine znanja jezika školovanja može biti izazov za sve učenike, to je osobito važno za one koji ne govore jezik školovanja kod kuće (vidjeti sliku A2).

Sve je veća svijest da uzimanje u obzir jezične i kulturne stvarnosti učenika, kada se one razlikuju od glavnog jezika (i kulture) škole, pozitivno utječe na dobrobit i uspjeh učenika u školi, posebno u odnosu na jezik školovanja (Europska komisija/EACEA/Eurydice, 2019.). Razne konkretne mjere potpore, kao što je organiziranje nastave materinjeg jezika (vidjeti sliku E9), mogu pomoći u vrednovanju posebnih jezičnih i kulturnih okolnosti učenika i, općenitije, pridonijeti poboljšanju njihovih školskih postignuća (Siarova, 2022.).

U radnom dokumentu službi Komisije priloženom Prijedlogu preporuke Vijeća o sveobuhvatnom pristupu poučavanju i učenju jezika snažno se zagovara „razbijanje silosa učenja jezika” (Europska komisija, 2018., str. 24.) zauzimanjem sveobuhvatnijeg pristupa učenju jezika i poučavanju u školi. U toj inovativnoj i sveobuhvatnoj perspektivi preporučuje se i ocjenjivanje (i vrednovanje) jezičnih kompetencija učenika (tj. procjena svih jezika koje učenici mogu (djelomično) poznavati).

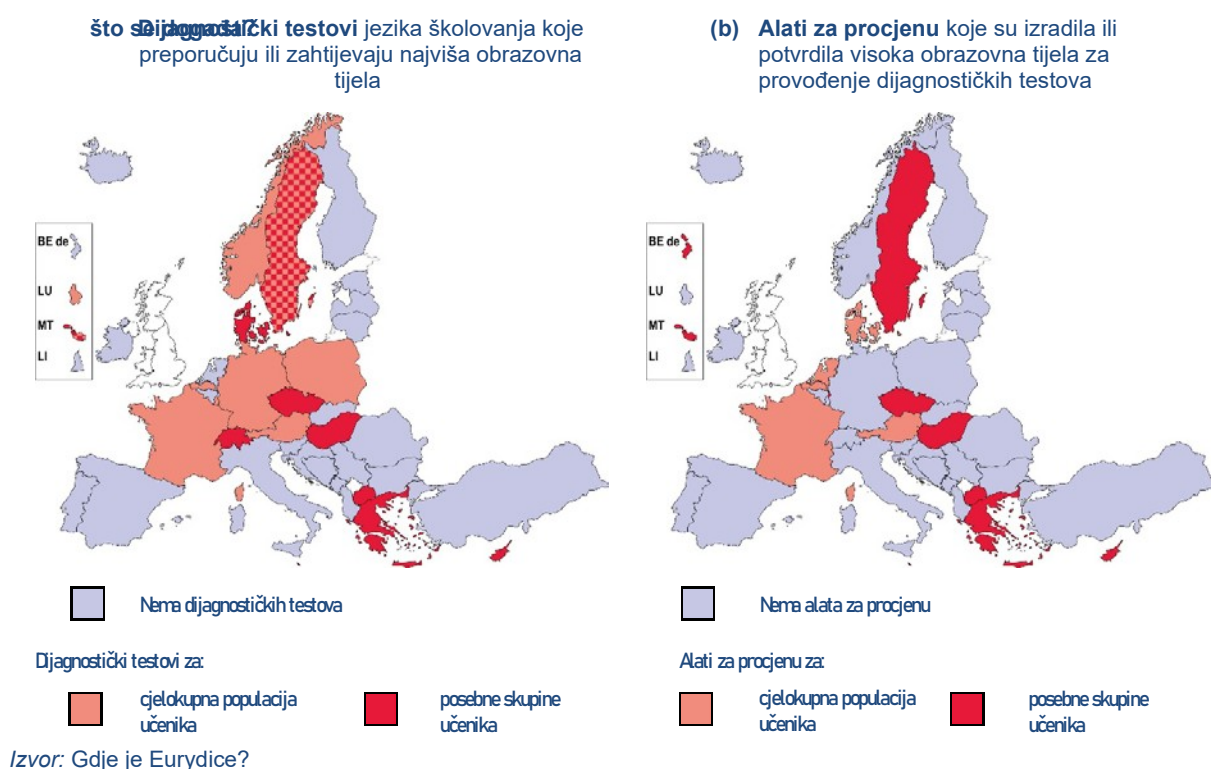
U europskim zemljama trenutačno ne postoje preporuke ili zahtjevi najviših obrazovnih tijela da škole provode dijagnostičke testove punog jezičnog repertoara učenika, odnosno njihova jezika školovanja, materinjeg jezika, stranih jezika itd. Postojeći dijagnostički testovi usmjereni su isključivo na jezik školovanja.

Svrha je slike E8 pokazati preporučuju li najviša obrazovna tijela ili zahtijevaju da škole provode dijagnostičke testove jezika školovanja na kraju predškolskog ili početka osnovnoškolskog obrazovanja (karta (a)). Također pokazuje jesu li visokokvalitetna obrazovna tijela osmislila ili podržala alate za ocjenjivanje za provedbu tih testova (karta (b)). Završetak predškolskog obrazovanja i početak osnovnoškolskog obrazovanja ključne su točke u obrazovanju jer često odgovaraju razdoblju kada počinje poučavanje pismenosti. Na obje karte također je vidljivo odnose li se dijagnostički testovi i alati za procjenu na sve učenike ili samo na određene skupine, na primjer novopridošli učenici migranti ili oni s disleksijom.

Kao što je prikazano na slici (karta (a)), najviša obrazovna tijela u 16 obrazovnih sustava (od 39) preporučuju ili zahtijevaju da škole provode dijagnostičke testove kompetencija učenika na jeziku školovanja na kraju predškolskog obrazovanja i/ili na početku osnovnog obrazovanja. Polovica njih testira sve učenike, dok druga polovica testira samo određene skupine učenika. Na Malti i Švedskoj škole se preporučuju (ili zahtijevaju) za procjenu cjelokupne populacije učenika i određenih kategorija učenika.

Novopridošli migranti i/ili oni koji ne govore jezik školovanja najiskušavanije su skupine učenika (Češka, Grčka, Cipar, Malta, Švedska i Švicarska). Druge posebne kategorije učenika obuhvaćenih anketiranim dijagnostičkim testovima su učenici u školama u kojima više od 30 % školskog stanovništva dolazi iz ranjivih područja (Danska); oni koji su identificirani kao ranjive skupine, na primjer, učenici iz romske zajednice ili grčki povratnici (Grčka); učenici s disleksijom (Mađarska i Švedska); i učenici stariji od očekivane školske dobi (Sjeverna Makedonija).

Najviša obrazovna tijela u većini obrazovnih sustava u kojima je testiranje kompetencija učenika na jeziku školovanja preporuka ili zahtjev osmislila su ili potvrdila i posebne alate za procjenu. Iznimke su Njemačka, Luksemburg, Poljska, Švicarska i Norveška (karta (b)). S druge strane, iako ne postoji preporuka ili zahtjev za provođenje dijagnostičkih testova na kraju predškolskog obrazovanja i/ili na početku osnovnoškolskog obrazovanja (karta (a)), tijela za visoko obrazovanje u njemačkoj jezičnoj zajednici u Belgiji i Nizozemskoj osmislila su ili potvrdila alate za ocjenjivanje. Usmjereni su na učenike čije je znanje jezika školovanja ispod razine A2 ZEROJ-a (Belgija) i učenika u dobi od 3 do 4 godine (Nizozemska).

Slika 52. Slika E8: Testiranje jezika školovanja na kraju predškolskog obrazovanja (ISCED 0) i/ili početku osnovnog obrazovanja (ISCED 1), 2021/2022.

Napomene s objašnjenjem

Testovi usmjereni samo na vještine čitanja isključeni su iz područja primjene brojke. „Cijela populacija učenika” odnosi se na cjelokupno školsko stanovništvo određene dobi.

Za definicije „dijagnostičkog testa”, „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)” i „tijela najviše razine (obrazovanje)”, vidjeti Pojmovnik.

Napomena za pojedine zemlje

Belgija (BE nl): ciljna populacija učenika KOALA testa je cijela petogodišnja populacija učenika osim novopristiglih učenika migranata.

MANJI BROJ ZEMALJA PROMIĆE ILI FINANCIJSKI PODUPIRE PODUČAVANJE NOVOPRIDOŠLIH STUDENATA MIGRANATA MATERINJI JEZIK

Novopridošli studenti migranti posebna su skupina studenata koji se suočavaju s određenim brojem izazova. One se odnose na migracijski proces (npr. napuštanje matične zemlje i prilagodbu novim pravilima u zemlji domaćinu), opće socioekonomske i političke okolnosti zemlje domaćina (npr. sredstva namijenjena obrazovanju) i sudjelovanje u obrazovanju (npr. neprimjereno raspoređivanje u razred ili pružanje jezika te nedostatak socijalne i emocionalne potpore). Kako bi se riješili ti izazovi, istraživanje zagovara sveobuhvatan pristup pružanju potpore, uključujući mjere potpore učenju jezika, kojim se uzimaju u obzir akademske, socijalne i emocionalne potrebe novopristiglih studenata migranata (Europska komisija/EACEA/Eurydice, 2019.).

Međutim, u kontekstu ovog izvješća, koje je usmjereno na učenje jezika, naglasak je na mjerama potpore učenju jezika, posebno onima koje promiču ili financijski podupiru visokoobrazovna tijela. Mjere potpore učenju jezika, koje doprinose razvoju okruženja za učenje bogatog jezikom, korisne su ne samo za novopristigle učenike migrante koji često ne govore jezikom školovanja, već i za cijelo školsko stanovništvo (Europska komisija, 2018.).

Kao što je prikazano na slici E9, najviša obrazovna tijela u gotovo svim zemljama pružaju financijskupotporu ili barem jednu od sljedećih mjera potpore učenju jezika:

- dodatni tečajevi na jeziku školovanja
- prilagođeni kurikulum (tj. kurikulum čiji su standardni zahtjevi izmijenjeni)
- Nastava materinjeg jezika
- asistent u nastavi
- dvojezična nastava predmeta (materinski jezik i jezik školovanja).

Najraširenija mjera jezične potpore, koja se primjenjuje u gotovo svim europskim zemljama, jest pružanje dodatnih tečajeva na jeziku školovanja tijekom školskih sati. Obično je pružanje takvih razreda vremenski ograničeno. U Finskoj je to osobito dugo razdoblje: učenici mogu imati koristi od toga šest godina od dana početka škole. Samo Bugarska, Poljska, Rumunjska, Slovenija, Slovačka, Albanija, Sjeverna Makedonija i Norveška ne izvješćuju o takvoj odredbi. Međutim, te zemlje, osim Albanije i Norveške, organiziraju dodatne tečajeve na jeziku školovanja izvan školskih sati.

Pružanje dodatnih tečajeva na jeziku školovanja izvan školskih sati mjera je jezične potpore koja se promiče ili financijski podupire u nešto manje od dvije trećine obrazovnih sustava. U nekima od njih potpora za učenje jezika pruža se tijekom ljeta. To je, na primjer, slučaj na Malti. Ljetni jezični tečaj „Jezik to Go”, koji organizira Odjel za nastavnike migranata, posebno je usmjeren na novopristigle studente migranata i one s poteškoćama u učenju na malteškom i/ili engleskom jeziku.

U nekoliko obrazovnih sustava najviša obrazovna tijela financiraju pružanje dodatnih tečajeva na jeziku školovanja, a da pritom ne navedu bi li ih trebalo organizirati tijekom ili izvan školskih sati. To je primjerice slučaj u Flamanskoj zajednici Belgije, Estonije, Latvije i Nizozemske. U Austriji odabrani aranžman za dodatne nastave ovisi o rezultatima studenata na testu kompetencija njemačkog jezika: oni kojima je

potrebna velika potpora podučavaju se izvan školskih sati, dok oni kojima je potrebna umjerena potpora dobivaju dodatne lekcije unutar školskih sati.

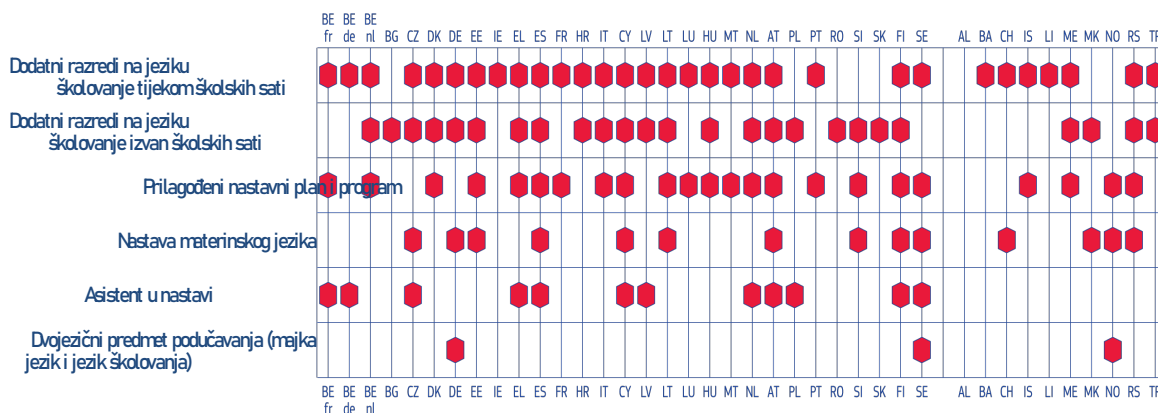
Osim dodatnih tečajeva na jeziku školovanja, uvođenje prilagođenog kurikulumu još je jedna mjera potpore koja je široko dostupna novopristiglim učenicima migranata diljem Europe. Primjenjuje se u nešto više od polovice ispitanih zemalja.

Budući da je nešto više od jedne trećine zemalja izvijestilo o promicanju ili financijskoj potpori poučavanju materinjeg jezika novopristiglih studenata migranata, to je manje popularna mjera. U nekim slučajevima ta odredba ovisi o zemlji podrijetla studenata i/ili o postojanju bilateralnih sporazuma između zemlje domaćina i zemlje podrijetla (npr. Češka i Sjeverna Makedonija). Na Cipru se tečajevi materinskog jezika nude u okviru nacionalnog projekta koji se financira iz strukturnih fondova EU-a. U Njemačkoj i Španjolskoj dostupnost materinskog jezika ovisi o saveznim zemljama i autonomnim zajednicama.

U nešto manje od jedne trećine obrazovnih sustava asistenti u nastavi upotrebljavaju se u učionicama kako bi se novopristiglim učenicima migrantima olakšalo učenje. Također je važno napomenuti da rad asistenata u nastavi nije nužno ograničen na pomaganje novopristiglim studentima migranata; može biti dostupna svim studentima kojima je potrebna potpora. To je, na primjer, slučaj u Finskoj.

Naposljetku, nekoliko zemalja – samo Njemačka, Švedska i Norveška – pružaju dvojezičnu nastavu predmeta, uključujući materinji jezik učenika i jezik školovanja.

Pri razmatranju svih analiziranih mjera potpore samo jedna zemlja, odnosno Albanija, ne izvješćuje o mjerama.

Izvor: Gdje je Eurydice?

Slika 53. Slika E9: Mjere potpore za učenje jezika za novopristigle studente migranata u osnovnom i nižem srednjem obrazovanju (ISCED 1 – 2), 2021./2022.

Napomene s objašnjenjem

Na slici je prikazano promiču li visokokvalitetna obrazovna tijela ili financijski podupiru bilo koju od navedenih mjera potpore za učenje jezika za novopristigle učenike migranata.

Kada novopridošli migranti pohađaju dodatnu nastavu tijekom školskih sati, ne sudjeluju u nastavama koje su u to vrijeme planirane za isporuku standardnog kurikulumu svojim vršnjacima.

Kada novopridošli učenici migranti pohađaju dodatne nastave nakon školskih sati, pohađaju te nastave nakon nastave zakazane za isporuku standardnog kurikulumu svojim vršnjacima (i sebi).

Prilagođeni kurikulum odnosi se na kurikulum čiji su standardni zahtjevi izmijenjeni kako bi se odgovorilo na posebne potrebe i okolnosti novopristiglih studenata migranata.

Kada tijela za obrazovanje na najvišoj razini financiraju pružanje dodatnih tečajeva na jeziku školovanja bez navođenja trebaju li se ti dodatni razredi organizirati tijekom ili izvan školskih sati, obje mogućnosti prikazane su na slici.

Za definicije „jezika školovanja“, „Međunarodne standardne klasifikacije obrazovanja (ISCED)“, „novo pristiglih učenika migranata“ i „tijela za visoko obrazovanje“ vidjeti Pojmovnik.

Napomene za pojedine zemlje

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Njemačka: pružanje mjera potpore ovisi o saveznom zemljama. Prikazane informacije predstavljaju najčešće mjere potpore u 16 saveznih pokrajina u zemlji.

Španjolska: o mjerama potpore novopristiglim studentima migranata odlučuju autonomne zajednice. Na slici su prikazane mjere koje se mogu pronaći diljem Španjolske, ali ne nužno u svakoj autonomnoj zajednici.

Nizozemska: škole primaju posebna sredstva za smještaj učenika migrantskog podrijetla. Oni odlučuju kako će potrošiti ta sredstva. Ta su sredstva dostupna za razdoblje u kojem traje status migranata, odnosno četiri godine.

REFERENCE

Bergroth, M., Dražnik, T., Llompart Esbert, J., Pepiot, N., van der Worp, K. i Sierens, S. (2022.), *Linguistically Sensitive Teacher Education: Skup alata za zadaće promišljanja i istraživanja djelovanja* (<https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2022021018583>), posljednji pristup: 13. srpnja 2022.

Europska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima (ECRML), *Serijske europske ugovore*, br. 148 (<http://conventions.coe.int/treaty/en/Treaties/Html/148.htm>), posljednji pristup: 20. svibnja 2022.

Vijeće Europe (2015.), *Jezična dimenzija u svim temama: Priručnik za razvoj kurikuluma i osposobljavanje nastavnika* (<https://www.ecml.at/coe-docs/language-dimensions-subjects-EN.pdf>), posljednji pristup: 17. svibnja 2022.

Vijeće Europe (2020.), *Zajednički europski referentni okvir za jezike: Učenje, poučavanje, ocjenjivanje – svezak pratitelja*, Publishing Vijeća Europe, Strasbourg (<https://rm.coe.int/common-european-framework-of-reference-for-languages-learning-teaching/16809ea0d4>), posljednji pristup: 30. studenoga 2021.

EACEA (Europska izvršna agencija za obrazovanje i kulturu) (2015.), *Usporedni pregled preporučenog godišnjeg vremena nastave u punom obveznom obrazovanju u Europi* (<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/8a70d336-9f16-4907-8908-d44d3cc690fe/language-en>), posljednji pristup: 30. siječnja 2023.

Europska komisija (2012.), *Prvo europsko istraživanje o jezičnim kompetencijama: Završno izvješće*, Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg (<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publikacija/42ea89dc-373a-4d4f-aa27-9903852cd2e4>), posljednji pristup: 6. srpnja 2022.

EUROpean Commission (2013.), *Studija o obrazovnom suportu za novopridošlu djecu migrante* (<http://bookshop.europa.eu/en/study-on-educational-support-for-newly-arrived-migrant-children-pbNC3112385/>), posljednji pristup: 12. studenoga 2021.

EUropean Commission (2018.), Radni dokument službi Komisije priložen prijedlogu dokumenta za preporuku Vijeća o sveobuhvatnom pristupu poučavanju i učenju jezika, COM(2018) 272 final (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=SWD%3A2018%3A174%3AFIN>), posljednji je pristup: 15. prosinca 2022.

European Commission/EACEA/Eurydice (2015.), *Jezici u srednjem obrazovanju: Pregled nacionalnih testova u Europi: 2014/15*, izvješće Eurydice, Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg.

European Commission/EACEA/Eurydice (2017.), *Ključni podaci o poučavanju jezika u školi u izdanju Europe – 2017.*, izvješće Eurydice, Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg.

Europska komisija/EACEA/Eurydice (2018.), *Struktura europskih obrazovnih sustava 2018/19: Shematski dijagrami, Eurydice – činjenice i brojke*, Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg.

EUropean Commission/EACEA/Eurydice (2019.), *Integriranje studenata migrantskog podrijetla u Schools u Europi: Nacionalne politike i mjere*, izvješće Eurydice, Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg.

Europska komisija/EACEA/Eurydice (2020.), *Struktura europskih obrazovnih sustava 2020/21: Shematski dijagrami, Eurydice – činjenice i brojke*, Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg.

Europska komisija/EACEA/Eurydice (2021.a), *Preporučeno godišnje vrijeme nastave u punom obveznom obrazovanju u Europi – 2020/21*, Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Europska komisija/EACEA/Eurydice (2021.b), *Strukturni pokazatelji za praćenje sustava obrazovanja i osposobljavanja u Europi – 2021.: Pregled glavnih reformi od 2015.*, izvješće Eurydice, Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg.

Europska komisija/EACEA/Eurydice (2021.c), *Nastavnici u Europi: Karijera, razvoj i dobrobit*, izvješće Eurydice, Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg.

Gerken, M. (2022.), *Olakšavanje provedbe Europske povelje o regionalnim ilimanjinskim jezicima pomoću umjetne inteligencije* (<https://rm.coe.int/min-lang-2022-4-ai-and-ecrml-en/1680a657c5>), posljednji pristup: 18. svibnja 2022.

MCComas, W. F. (ured.) (2014.), *Jezik znanstvenog obrazovanja: Prošireni pojmovnik ključnih pojmova i koncepta u nastavi i učenju znanosti* (<https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/978-94-6209-497-0.pdf>), posljednji pristup: 8. srpnja 2022.

OECD (Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj) (2019.a), rezultati *TALIS-a iz 2018. (Svezak I.): Nastavnici i ravnatelji škola kao cjeloživotni učenici*, OECD Publishing, Pariz (https://www.oecd-ilibrary.org/education/talis-2018-results-volume-i_1d0bc92a-en), posljednji pristup: 18. svibnja 2020.

Siarova, H. (2022.), *Obrazovne intervencije kojima se novopridošlim migrantima i raseljenoj djeci pruža potpora u njihovim potrebama za učenjem jezika, ad hoc izvješća NESET-a*, br. 2/2022 (https://nesetweb.eu/wp-sadržaj/uploads/2022/09/NESET_AHQ_Languages.pdf), posljednji pristup: 2. prosinca 2022.

UNESCO UIS (Institut za statistiku Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu), (2012.), *Međunarodna standardna klasifikacija obrazovanja (ISCED 2011)* (<http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf>), posljednji pristup: 19. siječnja 2021.

Wallace, S. (ur.) (2015.), *A Dictionary of Education*, Oxford University Press, Oxford. Doi: 10.1093/acref/9780199679393.001.0001.

GLOSAR

Akademski jezik: određeni jezični oblik koji se razlikuje leksički i gramatički od svakodnevnog jezika, često sa specijaliziranim vokabularom ili određenim gramatičkim strukturama (npr. priključci za klauzulu) i koji se koristi za različite posebne svrhe, kao što su sažetak, usporedba i kontrast. Studenti trebaju razviti svoje akademske jezične vještine kako bi uspješno naučili sadržaj ► kurikulumu.

Svjedodžba: službeni dokaz o kvalifikaciji dodijeljenoj studentu nakon završetka određenog stupnja ili punog obrazovanja ili osposobljavanja. Dodjela svjedodžbi može se temeljiti na različitim oblicima ocjenjivanja; završni ispit nije nužno preduvjet.

Klasični jezik: drevni jezik, kao što je klasični grčki ili latinski, koji se više ne govori u bilo kojoj zemlji i stoga se podučava u druge svrhe osim komunikacije. Ciljevi učenja mogu uključivati stjecanje dubljeg znanja o korijenima modernog jezika koji proizlazi iz predmetnog klasičnog jezika, čitanje i razumijevanje izvornih tekstova u drevnoj književnosti ili upoznavanje s civilizacijom koja je koristila jezik. U nekim kurikulumima, klasični jezici se smatraju ► stranim jezicima.

Zajednički europski referentni okvir za jezike (CEFR): okvir za učenje jezika, poučavanje i procjenu koji je izradilo Vijeće Europe. Njegov je glavni cilj olakšati transparentnost i usporedivost u pružanju jezičnog obrazovanja i kvalifikacija.

ZEROJ pruža sveobuhvatan opis kompetencija potrebnih za komunikaciju na ► stranom jeziku, povezanih znanja i vještina te različitih konteksta komunikacije.

ZEROJ-om se definira šest razina stručnosti od „osnovnog korisnika” do „stručnog korisnika”:

- A1 („proboj”),
- A2 („waytage”),
- B1 („prag”),
- B2 („postojanje”),
- C1 („djelotvorna operativna sposobnost”),
- C2 („gospodarstvo”).

Omogućuje mjerenje napretka učenika i korisnika stranih jezika (Vijeće Europe, 2020.).

Integrirano učenje sadržaja i jezika (CLIL): Opći pojam za označavanje različitih vrsta dvojezičnog ili uranjajućeg obrazovanja. Definirane su dvije vrste KLIL-a na temelju statusa jezika koji se koriste za podučavanje različitih predmeta (osim jezika i njihove književnosti/kulture).

CLIL tip A: odredba u kojoj se različiti predmeti podučavaju na jeziku koji je u ► vrhunskom ► kurikulumu ► stranog jezika. Broj predmeta koji se podučavaju na stranom jeziku može varirati. U nekim slučajevima (slučaj 1.) svi predmeti (osim jezika) podučavaju se na stranom jeziku. U drugima (slučaj 2), neki predmeti (osim jezika) podučavaju se na stranom jeziku, a drugi se podučavaju na glavnom ► jeziku školovanja u zemlji.

CLIL tip B: odredba u kojoj se različiti predmeti podučavaju na ► regionalnom ili manjinskom jeziku, ► neteritorijalnom jeziku ili ► državnom jeziku (u zemljama s više državnih jezika), a drugi predmeti (osim jezika) podučavaju se na drugom jeziku, koji može biti bilo koji drugi jezik. Za razliku od CLIL tipa A (slučaj 1.), u CLIL tipu B, predmeti koji nisu jezici uvijek se podučavaju na najmanje dva jezika. Uz metodu koja uključuje dva jezika, u nekim se rijetkim slučajevima koriste tri (ili više) jezika za podučavanje različitih predmeta (npr. državni jezik, regionalni ili manjinski jezik i strani jezik).

Nastavak stručnog usavršavanja (CPD): u kontekstu ovog izvješća CPD se odnosi na formalno osposobljavanje u službi koje provode nastavnici i/ili ravnatelji tijekom svoje karijere, što im omogućuje da prošire, razviju i ažuriraju svoja znanja, vještine i stavove. Uključuje osposobljavanje na temelju predmeta i pedagoško osposobljavanje. Nude se različiti formati kao što su tečajevi, seminari, uzajamno promatranje i

podrška mreža stručnjaka. U određenim slučajevima aktivnosti CPD-a mogu dovesti do dodatnih kvalifikacija.

Nastavni plan i program: službeni ► upravljački dokument koji izdaju ► vrhovna tijela s detaljnim opisom studijskih programa i/ili bilo kojeg od sljedećeg: nastavni sadržaj, ciljevi učenja, ciljevi ostvarenja, smjernice o procjeni učenika ili nastavni programi. U obrazovnom sustavu u svakom trenutku može biti na snazi više od jedne vrste dokumenata o upravljanju, a njima se školama mogu nametnuti različite razine obveze poštovanja.

Dijagnostički test: „Test čija je svrha ocijeniti prednosti i područja za razvoj učenika. ... [to je] sredstvo za otkrivanje razine potpore ili izazova koji će učeniku trebati. Dijagnostički test često je prvi korak u razvoju individualnog plana učenja. Obično se provodi kada učenik uđe u svoj studij, a njegovi se rezultati ponekad nazivaju „ponašanjem učenika” ili polaznom točkom” (Wallace, 2015). Dijagnostički testovi mogu biti nacionalni/standardizirani ili ih mogu definirati same škole i nastavnici.

Edukacijski put: u nekim zemljama studenti moraju odabrati specijalističko područje studija iz niza mogućnosti na sekundarnoj razini; na primjer, od njih se može zahtijevati da biraju između književnih i znanstvenih studija ili između različitih vrsta škola, kao što su gimnazija ili Realschule u Njemačkoj. Taj se koncept primjenjuje samo na glavne škole. Ne pokušava opisati vrlo specifične vrste obrazovanja, kao što su ► KLIL, eksperimentalne škole i glazbene škole.

Strani jezik: jezik opisan kao takav u ► kurikulumu koji su utvrdila ► vrhovna obrazovna tijela. Upotrijebljeni opis temelji se na definiciji povezanoj s obrazovanjem koja nije povezana s političkim statusom jezika. Stoga se određeni jezici koji se iz političke perspektive smatraju regionalnim ili manjinskim jezicima mogu uključiti u kurikulum kao strani jezici. Na isti se način neki ► klasični jezici mogu smatrati stranim jezicima u određenim kurikulumima. Strani jezici mogu se nazivati i „modernim jezicima” (kako bi se ti jezici jasno razlikovali od klasičnih) ili „drugim ili trećim jezikom” (za razliku od „prvog jezika”, koji se može koristiti za opisivanje ► jezika školovanja u zemljama s više od jednog ► državnog jezika).

Nastavnik opće prakse: nastavnik (obično u osnovnom obrazovanju) koji je kvalificiran za podučavanje svih (ili gotovo svih) predmeta u kurikulumu, uključujući ► strane jezike. Takvi nastavnici mogu pružati podučavanje stranih jezika bez obzira na to jesu li prošli osposobljavanje u tom području ili ne.

Glavni jezik: jezik često govore kod kuće ► studenti migrantskog podrijetla. Razlikuje se od ► jezika školovanja. U mnogim slučajevima, materinski jezik učenika je njihov materinski jezik.

Početno obrazovanje nastavnika (ITE): razdoblje studija i osposobljavanja tijekom kojeg budući nastavnici pohađaju akademske tematske tečajeve i pohađaju stručno osposobljavanje (istovremeno ili uzastopno) kako bi stekli znanja i vještine potrebne za učitelje. Ovo razdoblje završava kada se potencijalni učitelji kvalificiraju kao učitelji.

Međunarodna standardna klasifikacija obrazovanja (ISCED): referentna međunarodna klasifikacija za organizaciju obrazovnih programa i povezanih kvalifikacija prema razinama i područjima. Razvijena je kako bi se olakšala usporedba obrazovnih statistika i pokazatelja među zemljama na temelju ujednačenih i međunarodno dogovorenih definicija. Pokrivenost ISCED-om obuhvaća sve organizirane i održive mogućnosti učenja za djecu, mlade i odrasle, uključujući one s posebnim obrazovnim potrebama, neovisno o ustanovama ili organizacijama koje ih pružaju ili obliku u kojem se pružaju.

Trenutačna klasifikacija – ISCED 2011 (UNESCO UIS, 2012.) – ima devet razina, koje počinju na ISCED 0 (rani predškolski odgoj) i opseg do ISCED 8 (doktorska ili ekvivalentna razina).

Ovo izvješće obuhvaća četiri razine ISCED-a (ISCED 0 – 3), a u središtu istrage nalazi se ISCED 1 – 3. Ključne značajke predmetnih razina su sljedeće.

ISCED 0: obrazovanje u ranom djetinjstvu

Programi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja obično su osmišljeni s holističkim pristupom kako bi se podržao rani kognitivni, fizički, socijalni i emocionalni razvoj djece te kako bi se mala djeca upoznala s organiziranim podukom izvan obiteljskog konteksta.

Programi ISCED 0 usmjereni su na djecu mlađu od dobi ulaska u ISCED 1. Postoje dvije kategorije programa ISCED 0: razvoj obrazovanja u ranom djetinjstvu i predškolsko obrazovanje. Prvi ima obrazovni sadržaj namijenjen mlađoj djeci (u dobi od 0 do 2 godine), dok je potonji namijenjen djeci u dobi od 3 godine do dobi u kojoj počinju osnovnoškolsko obrazovanje.

ISCED 1: osnovnoškolsko obrazovanje

Osnovno obrazovanje omogućuje učenje i obrazovne aktivnosti koje su obično osmišljene kako bi se učenicima omogućilo da razviju temeljne vještine u čitanju, pisanju i matematici (tj. pismenost i matematička pismenost). Ona uspostavlja čvrste temelje za učenje i dobro razumijevanje temeljnih područja znanja, te potiče osobni razvoj, pripremajući studente za niže srednjoškolsko obrazovanje. Ona pruža osnovno učenje s malo, ako ih ima, specijalizacijom.

Uobičajena ili zakonska dob ulaska obično nije mlađa od 5 godina ili starija od 7 godina. Ova razina obično traje 6 godina, iako njezino trajanje može biti od 4 do 7 godina. Osnovnoškolsko obrazovanje obično traje do dobi od 10 do 12 godina.

ISCED 2: niže srednjoškolsko obrazovanje

Programi na razini ISCED 2 ili u nižem srednjem obrazovanju obično se temelje na temeljnim procesima poučavanja i učenja koji započinju u ISCED-u 1. Obično, obrazovni cilj je postaviti temelje za cjeloživotno učenje i osobni razvoj, pripremajući studente za daljnje obrazovne mogućnosti. Programi na ovoj razini obično se organiziraju po tematski usmjerenijem kurikulumu, uvodeći teorijske koncepte u širokom rasponu predmeta.

Neki obrazovni sustavi mogu ponuditi programe strukovnog obrazovanja u okviru ISCED-a 2 kako bi se pojedincima pružile vještine relevantne za zapošljavanje.

ISCED 2 počinje nakon 4 do 7 godina ISCED 1 obrazovanja. Studenti ulaze u ISCED 2 obično u dobi od 10 do 13 godina (u dobi od 12 godina je najčešći).

ISCED 3: više srednjoškolsko obrazovanje

Programi na razini ISCED 3 ili u srednjoškolskom obrazovanju obično su osmišljeni za studente koji završavaju srednjoškolsko obrazovanje u pripremi za tercijarno ili visoko obrazovanje ili za pružanje vještina relevantnih za zapošljavanje, ili oboje. Programi na ovoj razini nude studentima više tematskih, specijalističkih i temeljitijih programa nego u nižim srednjim školama (ISCED 2). Oni su više diferencirani, s povećanim rasponom opcija i tokova dostupnih.

Programi ISCED 3 mogu biti opći ili strukovni. Neki programi ISCED 3 omogućuju izravan pristup ISCED-u 4 i/ili ISCED-u 5, 6 ili 7.

ISCED 3 počinje nakon 8 do 11 godina obrazovanja od početka ISCED 1. Učenici ulaze u ovu razinu obično u dobi od 14 do 16 godina. Programi ISCED 3 obično završavaju 12 ili 13 godina nakon početka ISCED 1 (ili oko 17 ili 18 godina).

Jezik kao obvezni predmet: bilo koji jezik određen kao obvezni predmet u ► kurikulumu ili drugim ► upravljačkim dokumentima koje su sastavila ► visokoobrazovna tijela. Izraz se može koristiti za situacije u kojima svi učenici u određenom obrazovnom programu ili određenom razredu moraju naučiti jezik ili u posebnom kontekstu posebnih kurikuluma za različite ► obrazovne putove.

Jezik kao pravo: bilo koji jezik naveden u ► kurikulumu ili drugim ► upravljačkim dokumentima koje su sastavila ► tijela za visoko obrazovanje koje studenti imaju pravo odabrati kao neobavezni predmet. Pravo podrazumijeva da škole moraju osigurati ono što učenik odabere. U kontekstu stranih i klasičnih jezika izraz se može koristiti za situacije u kojima svi učenici na određenom obrazovnom programu ili u određenom razredu imaju pravo odabrati jezik ili u posebnom kontekstu posebnih kurikuluma za različite ► obrazovne putove.

Poznavanje jezika u školama: pojam koji se odnosi na višejezični i cjeloviti pristup koji podrazumijeva sveobuhvatnu jezičnu strategiju koja uključuje kontinuirano promišljanje o jezičnoj dimenziji u svim aspektima školskog života i predlaganje sveobuhvatnog pristupa poučavanju svih jezika u školama („jezik školovanja, ► domaći jezici, ► strani jezici (uključujući ► klasične jezike) itd.). Očekuje se da će taj pristup uključiti sve nastavnike i ravnatelje škola te uključiti roditelje, druge skrbnike i širu lokalnu zajednicu. Konkretno, škole s poznavanjem jezika cijene jezičnu raznolikost svojih učenika, prepoznaju njihove prethodne jezične vještine i koriste ih kao resurs za učenje. Škole s poznavanjem jezika podupiru nastavnike u rješavanju problema upotrebe određenih jezika u njihovim tematskim područjima, među ostalim podizanjem razine osviještenosti o različitim jezičnim registrima i vokabularu (Europska komisija, 2018.).

Jezik školovanja: jezik koji se koristi za pružanje sadržaja ► kurikuluma i, u širem smislu, za komunikaciju unutar škole i izvan škole, s dionicima kao što su roditelji i obrazovna tijela.

Nacionalni test: standardizirano ispitivanje/ispitivanje koje su utvrdila ► tijela javne vlasti na najvišoj razini i koje se provodi pod njihovom odgovornošću. Standardizirani testovi/ispitivanja su bilo koji oblik testa koji (1) zahtijeva da svi polaznici testa odgovore na ista pitanja (ili pitanja odabrana iz zajedničke banke pitanja) i (2) se ocjenjuju na standardan ili dosljedan način. Međunarodni testovi ili ankete kao što je SurveyLang nisu obuhvaćeni područjem primjene niti su testovi osmišljeni na razini škole, čak i ako su razvijeni na temelju centralno osmišljenog referentnog okvira (Europska komisija/EACEA/Eurydice, 2015.).

Novopridošli studenti migranata: studenti rođeni izvan zemlje u kojoj trenutačno borave roditelji rođeni i izvan zemlje domaćina koji su u školskoj dobi ili su mlađi (u skladu s nacionalnim propisima o obveznom obrazovanju) i nakon toga ulaze u formalno obrazovanje u svojoj zemlji domaćinu (Europska komisija, 2013.).

Neteritorijalni jezik: jezik „koji koriste državljani države koji se razlikuje od jezika ili jezika kojima se koristi ostatak državnog stanovništva, ali koji se, iako se tradicionalno koristi na državnom području, ne može poistovjetiti s određenim područjem” (Vijeće Europe, 1992.). Na primjer, romski je ne-teritorijalni jezik.

Službeni jezik: jezik koji se koristi u pravne svrhe i svrhe javne uprave unutar određenog područja bilo koje države. Službeni status može biti ograničen na dio države ili se može proširiti na cijeli njezin teritorij. Svi ► državni jezici su službeni jezici, ali nisu svi jezici sa statusom službenog jezika državni jezici (na primjer, danski, koji ima službeni status u Njemačkoj, je ► regionalni ili manjinski jezik, a ne državni jezik).

Regionalni ili manjinski jezik: jezik koji se „tradicionalno koriste na određenom području države od strane državljana te države koji čine skupinu brojčano manju od ostatka državnog stanovništva”; razlikuje se od ► državnih jezika te države (Vijeće Europe, 1992.). U pravilu, to su jezici stanovništva koji imaju svoje etničke korijene u dotičnim područjima ili su naseljeni u predmetnim regijama generacijama. Manjinski/regionalni jezici mogu imati status ► službenog jezika, ali po definiciji će taj status biti ograničen na područja u kojima se govori.

Stručni nastavnik: nastavnik koji je kvalificiran za podučavanje ograničenog broja predmeta (obično do tri predmeta). To uključuje samo ► strane jezike ili jedan ili više stranih jezika i (druge) teme.

Državni jezik: bilo koji jezik sa službenim statusom u cijeloj zemlji. Svaki državni jezik je ► službeni jezik.

Upravljački dokumenti: različite vrste službenih dokumenata koji sadrže propise, smjernice i/ili preporuke za obrazovne ustanove.

Studenti migrantskog podrijetla: učenici koji pohađaju školu u zemlji koja nije njihova zemlja podrijetla ili u zemlji podrijetla obaju roditelja. Ti opisi posla obuhvaćaju nekoliko pravno različitih situacija, uključujući situacije izbjeglica, tražitelja azila, djece radnika migranata, djece državljana trećih zemalja s dugotrajnim boravištem, djece radnika iz trećih zemalja koji nemaju dugotrajno boravište, djece s nezakonitim boravištem i djece imigrantskog podrijetla koja ne moraju nužno imati koristi od zakonskih odredbi koje se posebno odnose na obrazovanje. Ova definicija ne uzima u obzir jezične manjine koje su se nastanile u zemljama već više od dvije generacije.

Zamišljena dob učenika: u školskom sustavu, uobičajena dob učenika kada započnu ili završe određeni razred ili razinu obrazovanja. Ne uzimaju se u obzir rani ili kasni ulazak u školovanje, ponavljanje razreda ili drugi prekidi školovanja.

Vrhunsko (obrazovno) tijelo: najviša razina vlasti odgovorna za obrazovanje u određenoj zemlji, obično na nacionalnoj (državnoj) razini. Međutim, za Belgiju, Njemačku i Španjolsku uprave zajednica, saveznih zemalja i autonomnih zajednica u potpunosti su odgovorne ili dijele odgovornosti s nacionalnom razinom za sva ili većinu područja koja se odnose na obrazovanje. Stoga se te uprave smatraju tijelima na najvišoj razini za područja u kojima snose odgovornost, dok se za područja za koja dijele odgovornost s nacionalnom razinom smatraju tijela najviše razine.

STATISTIČKE BAZE PODATAKA I TERMINOLOGIJA

Međunarodna baza podataka PISA 2018

PISA je međunarodno istraživanje koje se provodi pod pokroviteljstvom OECD-a kako bi se izmjerila uspješnost 15-godišnjih učenika u čitanju pismenosti, matematičke pismenosti i znanstvene pismenosti. Istraživanje se temelji na reprezentativnom uzorku 15-godišnjaka, koji su u nižim srednjim ili višim srednjim školama (ISCED 2 ili 3), ovisno o strukturi sustava. Osim mjerenja uspješnosti, PISA međunarodno istraživanje uključuje upitnike za identifikaciju varijabli u školskom i obiteljskom kontekstu, što može rasvijetliti rezultate istraživanja. Svi pokazatelji obuhvaćaju javne škole i privatne škole, bez obzira na to primaju li bespovratna sredstva ili ne.

Istraživanja Pisa provode se svake tri godine. Prva anketa provedena je 2000. godine; sljedeći krugovi provedeni su 2003., 2006., 2009., 2012., 2015. i 2018.

Među zemljama koje su sudjelovale u ovom izvješću samo Lihtenštajn nije sudjelovao u prikupljanju podataka za program PISA 2018.

Postupak uzorkovanja uključivao je odabir škola, a zatim učenika. Nastojao je svakom učeniku ponuditi jednaku vjerojatnost odabira bez obzira na veličinu ili lokaciju škole koju je pohađao. U tu svrhu odabrane su škole s vjerojatnošću razmjernom broju 15-godišnjih učenika. U školi je uzorkovan fiksni broj učenika. Ovaj postupak je osmišljen kako bi se ograničila varijabilnost vjerojatnosti da je student dio uzorka.

Ako se podaci odnose na cjelokupno stanovništvo zemlje, ključno je ispuniti određene stroge zahtjeve, kao što je S.E. analiza (procjena pogrešaka povezanih s uzorkovanjem). Kao rezultat toga, primjetna razlika između dviju stavki podataka može se smatrati beznačajnom u statističkom smislu (vidjeti i objašnjenja pod „Statistički pojmovi”).

Vrijednosti EU-a (procjene stanovništva) prikazane u ovom izvješću ponderirani su prosjeci procjena stanovništva zemalja/regija EU-a koje su sudjelovale u istraživanju PISA 2018. To znači da je doprinos svake zemlje procjeni statističkog pokazatelja na europskoj razini proporcionalan veličini zemlje, odnosno broju 15-godišnjih studenata s vrijednostima koje ne nedostaju. Baza podataka PISA 2018. dostupna je na internetskim stranicama OECD-a (<http://www.oecd.org/pisa/data/>).

Upitniki PISA 2018. dostupni su i na internetskim stranicama OECD-a (<https://www.oecd.org/pisa/data/2018database/>).

Baza podataka TALIS 2018

Talis je međunarodno istraživanje provedeno pod okriljem OECD-a koje se usredotočuje na radne uvjete učitelja i okruženja za učenje u školama. Glavne teme obuhvaćene su vođenjem škola; osposobljavanje nastavnika; ocjenjivanje i povratne informacije nastavnicima; pedagoška uvjerenja, stavovi i nastavničke prakse nastavnika; nastavnici su prijavili osjećaj samoeфикаsnosti; zadovoljstvo učitelja na poslu i ozračje u školama i učionicama u kojima rade; i, naposljetku, transnacionalnu mobilnost nastavnika.

Istraživanje je uglavnom usmjereno na nastavnike u nižem srednjem obrazovanju (ISCED 2). Temelji se na upitnicima nastavnika i ravnatelja. Svi pokazatelji obuhvaćaju javne škole i privatne škole, bez obzira na to primaju li bespovratna sredstva ili ne.

Prvi krug istraživanja održan je 2008., a drugi 2013. godine. Najnoviji podaci potječu iz trećeg ciklusa ankete (2018.). OECD trenutačno priprema TALIS 2024.

U ovom se izvješću upotrebljavaju podaci o osposobljavanju nastavnika i transnacionalnoj mobilnosti nastavnika. Podaci o osposobljavanju nastavnika obuhvaćaju 26 obrazovnih sustava u 25 zemalja koje su sudjelovale u ovom izvješću koje je sudjelovalo u programu TALIS 2018. Podaci o transnacionalnoj mobilnosti nastavnika dostupni su u manjem broju obrazovnih sustava (23). U ovom su izvješću prikazani i podaci o trendovima na temelju ciklusa TALIS-a za 2013. i 2018. Podaci o trendovima odnose se na 17 obrazovnih sustava koji su sudjelovali u oba ciklusa.

Standardni postupak uzorkovanja uključivao je odabir 200 škola iz svake zemlje i 20 nastavnika (po školi) na nižim srednjim razinama (ISCED 2).

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Ako se smatra da se podaci primjenjuju na cijelu populaciju zemalja, ključno je ispuniti određene stroge zahtjeve, kao što je S.E. analiza (procjena pogrešaka povezanih s uzorkovanjem), zbog čega se primjetna razlika između dviju stavki podataka može smatrati neznatnom u statističkom smislu (vidjeti i objašnjenja pod „Statističkim pojmovima”).

Vrijednosti EU-a (procjene stanovništva) prikazane u ovom izvješću ponderirani su prosjeci vrijednosti država/regija EU-a koje su 2018. sudjelovale u TALIS-u. To znači da je doprinos svake zemlje procjeni statističkog pokazatelja na europskoj razini proporcionalan veličini zemlje, odnosno broju nastavnika ISCED 2 s vrijednostima koje ne nedostaju.

Podaci iz TALIS-a za 2018. dostupni su na internetskim stranicama OECD-a (<https://www.oecd.org/education/talis/talis-2018-data.htm>).

Upitnici iz 2018. dostupni su i na internetskim stranicama OECD-a (<https://www.oecd.org/education/school/talis2018questionnaires.htm>).

Statistički termini

Međunarodna standardna klasifikacija obrazovanja (ISCED): pogledajte Pojmovnik.

Standardna pogreška (SE): u istraživanju PISA 2018 i TALIS 2018, baš kao i bilo koja druga velika obrazovna istraživanja (prijašnja istraživanja OECD-a PISA i Taliss, Međunarodna udruga za evaluaciju napretka obrazovnih postignuća u studiji i trendovima u međunarodnim studijama o pismenosti čitanja i trendovima u međunarodnim istraživanjima o matematici i znanosti itd.), pogledajte samo reprezentativni uzorak ciljnih populacija. Općenito, za bilo koju populaciju postoji neograničen broj mogućih uzoraka. Stoga se od uzorka do drugog mogu razlikovati procjene za parametar populacije (prosjeck, postotak, korelacija itd.). S.E. povezan s bilo kojom procjenom parametra populacije kvantificira tu nesigurnost uzorkovanja. Na temelju tog procijenjenog parametra i odgovarajućeg S.E.-a moguće je izračunati interval pouzdanosti koji odražava koliko se vrijednost izračunana iz uzorka može razlikovati od uzorka do uzorka. U skladu s tim, pod pretpostavkom da je procijenjeni prosjek 50 i S.E. 5, interval pouzdanosti, s pogreškom tipa I od 5 %, jednak je $[50 - (1,96 \times 5); 50 + (1,96 \times 5)]$, odnosno približno [40; 60]. [URED I VE | Prema tome, može se reći da postoji samo 5 šanse od 100 da bude u krivu ako se smatra da je prosjek stanovništva u tom intervalu.

Svi S.E.-ovi zabilježeni u ovom izvješću izračunani su primjenom metoda resamplinga i primjenom metodologije različitih tehničkih dokumenata istraživanja PISA i TALIS-a.

S.E.-ovi podataka iz istraživanja navedeni su u Prilogu 1.

Statistički značaj. Odnosi se na razinu pouzdanosti od 95 %. Na primjer, značajna razlika znači da se razlika statistički znatno razlikuje od nule s razinom pouzdanosti od 95 %.

PRILOZI

PRILOG 1.: DETALJNI STATISTIČKI PODACI

Poglavlje A

	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
% 2018	11.5	17.4	24.1	17.4	12.9	5.8	8.1	17.8	5.4	9.1	6.2	20.6	11.5	3.3	7.1	22.3	10.5	5.9	82.9	2.2
S.E.	0.21	0.85	2.28	1.33	1.17	0.51	0.39	0.95	0.40	0.59	0.47	0.76	0.66	0.28	0.37	0.53	0.70	0.41	0.42	0.23
Δ 2003-2015	:	10.5	0.7	-7.4	:	3.8	3.8	4.1	:	4.8	2.6	2.9	1.8	:	3.9	:	1.7	:	-8.0	1.7
S.E.	:	1.56	2.50	1.75	:	0.38	0.59	0.96	:	0.86	0.72	1.76	0.98	:	0.48	:	1.42	:	0.59	0.26
Δ 2003-2018	:	10.2	6.9	-5.5	:	4.8	4.2	10.1	:	6.7	3.8	4.8	4.8	:	5.1	:	2.2	:	-9.6	1.6
S.E.	:	1.11	2.70	1.84	:	0.54	0.62	1.11	:	0.79	0.61	1.64	1.00	:	0.45	:	1.31	:	0.58	0.26
Δ 2015-2018	:	-0.4	6.2	1.9	4.2	1.0	0.4	6.0	-0.4	1.8	0.4	1.9	3.1	0.2	1.1	:	0.5	0.5	-1.6	-0.1
S.E.	:	1.63	3.05	1.79	1.50	0.60	0.53	1.22	0.71	0.90	0.77	1.24	0.92	0.45	0.56	:	1.03	0.62	0.60	0.33
	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE		AL	BA	CH	IS	ME	MK	NO	RS	TR
% 2018	82.8	9.8	20.5	1.7	3.1	3.1	9.9	8.7	7.6	17.6		4.0	6.5	27.0	7.2	4.2	7.2	10.2	5.2	7.0
S.E.	0.54	0.76	0.90	0.29	0.34	0.55	0.39	0.74	0.49	1.03		0.53	0.44	1.20	0.45	0.25	0.39	0.55	0.58	0.91
Δ 2003-2015	:	-7.4	9.8	0.9	1.4	:	:	4.9	3.1	8.2		:	:	14.0	4.0	:	:	3.9	:	5.4
S.E.	:	1.42	1.20	0.18	0.35	:	:	1.00	0.57	1.28		:	:	1.38	0.43	:	:	0.80	:	1.26
Δ 2003-2018	:	-4.8	11.5	1.5	1.7	:	:	4.8	4.7	10.0		:	:	14.9	5.5	:	:	5.1	:	5.2
S.E.	:	1.49	1.17	0.30	0.40	:	:	1.07	0.54	1.25		:	:	1.39	0.50	:	:	0.77	:	1.17
Δ 2015-2018	-4.9	2.6	1.7	0.6	0.2	0.4	2.3	-0.1	1.6	1.9		:	:	0.9	1.6	1.1	1.4	1.1	:	-0.2
S.E.	0.74	0.98	1.31	0.33	0.44	0.62	0.60	0.97	0.72	1.48				1.69	0.58	0.35	0.52	0.81		1.37

Δ Razlika između određenih referentnih godina

Izvor: Eurydice, na temelju PISA-e 2018., 2015. i 2003.

Tablica 1.: Postotak 15-godišnjih učenika koji kod kuće uglavnom govore različitim jezikom od jezika školovanja, 2018. (podaci za sliku A2) i razlike između 2003. i 2015., 2003. i 2018. te 2015. i 2018.

Napomene s objašnjenjem

Podaci izračunani na temelju upitnika PISA „Koji jezik većinu vremena govorite kod kuće?” (ST16Q01(31) u PISA-i 2003. i ST022Q01TA u PISA-i 2015. i 2018.). Kategorija „Jezik testa” upotrebljava se kao opunomoćenik za govorenje istog jezika kod kuće kao i u školi.

Pri razmatranju razlika između 2003. i 2015., 2003. i 2018. te 2015. i 2018., vrijednosti koje su znatno različite ($p < 0,05$) od nule označene su podebljanim slovima.

Vidjeti i objašnjenja za sliku A2 u poglavlju A.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

%	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
A	6.9	11.7	14.4	9.9	0.7	2.9	5.4	13.8	1.3	8.8	4.8	6.1	6.5	0.7	5.9	8.0	1.0	0.5	41.5	:
S.E.	0.18	0.83	1.96	0.89	0.11	0.33	0.28	0.85	0.19	0.58	0.42	0.31	0.49	0.11	0.34	0.45	0.17	0.08	0.64	
B	5.6	11.1	11.2	4.5	:	1.2	5.2	8.3	9.1	9.0	6.9	6.1	7.8	8.3	4.1	6.7	3.4	1.1	13.4	2.2
S.E.	0.16	0.88	1.75	0.49		0.17	0.30	0.50	0.45	0.55	0.45	0.29	0.66	0.48	0.30	0.30	0.27	0.11	0.42	0.30
C	4.4	5.5	9.4	7.0	11.6	2.7	2.6	3.5	4.0	:	1.3	14.2	5.0	2.4	1.1	14.0	9.4	5.3	41.5	1.8
S.E.	0.12	0.36	1.33	0.68	1.13	0.30	0.24	0.29	0.32		0.23	0.69	0.39	0.24	0.13	0.33	0.66	0.42	0.61	0.23
D	83.1	71.7	65.0	78.6	87.2	93.2	86.8	74.4	85.6	81.8	87.0	73.6	80.8	88.5	88.9	71.3	86.1	93.2	3.6	95.6
S.E.	0.30	1.43	2.50	1.41	1.16	0.54	0.52	1.26	0.55	0.91	0.67	0.87	1.02	0.57	0.50	0.60	0.76	0.44	0.25	0.39

%	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CN	IS	ME	MK	NO	RS	TR
A	5.7	7.6	16.7	:	1.9	:	6.9	:	4.3	13.9	:	:	21.7	4.6	1.0	:	7.8	1.0	:
S.E.	0.38	0.66	0.92		0.27		0.31		0.36	1.01			1.08	0.36	0.13		0.49	0.16	
B	3.0	6.2	6.0	:	5.0	:	1.9	0.7	1.5	6.5	:	2.3	12.2	1.0	4.8	1.2	4.6	8.3	0.6
S.E.	0.31	0.65	0.43		0.42		0.18	0.13	0.19	0.50		0.30	0.69	0.18	0.28	0.19	0.43	0.40	0.12
C	77.2	1.9	3.6	1.2	1.1	3.0	2.8	8.0	3.1	3.3	3.8	5.9	5.0	2.5	3.2	6.5	2.3	4.2	6.7
S.E.	0.57	0.25	0.27	0.18	0.14	0.65	0.31	0.73	0.38	0.25	0.52	0.43	0.43	0.28	0.22	0.40	0.21	0.50	0.89
D	14.1	84.3	73.7	98.2	91.9	96.3	88.3	90.9	91.1	76.2	95.6	91.3	61.1	91.9	91.0	91.9	85.3	86.5	92.5
S.E.	0.51	1.24	1.12	0.30	0.62	0.67	0.41	0.74	0.56	1.36	0.51	0.54	1.50	0.47	0.34	0.46	0.80	0.63	0.91

A Imigranti koji uglavnom govore drugim jezikom kod kuće od jezika školovanja

B Imigranti koji uglavnom govore jezik školovanja kod kuće

C Neimigrantski učenici koji uglavnom govore drugim jezikom kod kuće od jezika školovanja

D Neimigrantski učenici koji uglavnom govore jezik školovanja kod kuće

Izvor: Eurydice, na temelju PISA-e 2018.

Tablica 2.: Postoci 15-godišnjih imigrantskih imigrantskih učenika po jeziku koji se govori kod kuće, 2018. (podaci za sliku A3)

Napomene s objašnjenjem

Vidjeti objašnjenja za sliku A3 u poglavlju A.

Napomene za pojedine zemlje

Vidjeti napomene za pojedine zemlje za sliku A3 u poglavlju A.

	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
%	13.3	21.8	41.4	20.5	16.6	3.1	4.5	25.8	2.6	4.7	3.7	27.8	10.8	:	6.4	18.1	10.8	6.6	96.2	:
S.E.	0.50	2.79	0.61	2.80	2.27	0.93	0.58	2.48	0.84	1.70	0.99	1.05	1.60		0.85	0.39	1.39	0.84	0.03	

	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CN	IS	ME	MK	NO	RS	TR
%	98.0	10.1	29.0	:	:	2.0	10.5	11.0	7.8	22.5	1.8	1.6	4.83	1.2	0.0	5.1	6.1	3.9	8.9
S.E.	0.03	2.29	2.44			0.84	0.49	1.29	1.51	2.59	0.91	0.68	3.32	0.11		0.11	1.52	0.97	1.80

Izvor: Eurydice, na temelju PISA-e 2018.

Tablica 3.: Postotak 15-godišnjih učenika koji pohađaju škole u kojima više od 25 % učenika kod kuće uglavnom govori različitim jezikom od jezika školovanja, 2018. (podaci za sliku A4)

Napomene s objašnjenjem

Vidjeti objašnjenja za sliku A4 u poglavlju A.

Napomene za pojedine zemlje

Vidjeti napomene za pojedine zemlje za sliku A4 u poglavlju A.

Poglavlje C, odjeljak I.

%	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
≥ 2 FL	7.2	00	X	00*	2.0	0.8	30.2	1.3	33.4	:	35.9	20.2	0.9	20.0	2.7	10.2	19.0	0.7	83.2	2.1
1 FL	78.9	47.3	X	26.7*	81.5	79.0	56.7	52.8	46.3	:	62.4	79.8	99.0	80.0	93.5	89.8	79.2	72.0	16.8	60.3
0 FL	13.9	52.7	X	73.3*	16.4	20.2	13.1	45.9	20.3	:	1.7	0	0.1	0.0	3.9	0.0	1.8	27.3	:	37.6

%	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CN	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
≥ 2 FL	4.4	1.0	1.7	5.1	0.6	2.1	0.0	5.0	26.8	15.0	X	4.9	X	22.0	0.0	X	0.0	0.0	:	X
1 FL	95.6	43.6	98.1	94.8	68.1	97.7	81.2	83.4	59.9	79.6	X	69.9	X	53.4	100.0	X	100.0	100.0	:	X
0 FL	0.0	55.4	0.2	0.1	31.3	0.2	18.8	11.6	13.3	5.4	X	25.2	X	24.6	0.0	X	0.0	0.0	:	X

Izvor: Eurydice, na temelju podataka Eurostata/UOE-a [educ_uae_lang02] (podaci izvađeni 15. prosinca 2022.).

Tablica 4.: Postotak studenata koji uče strane jezike (FL) u osnovnoškolskom obrazovanju (ISCED 1), prema broju jezika, 2020. (podaci za sliku C1a)

Napomene s objašnjenjem

Za objašnjenje izračuna i podataka vidjeti objašnjenja za slike C1a i C1b u poglavlju C.

Podaci sa zvjezdicama su iz 2019. (umjesto 2020.).

Napomene za pojedine zemlje

Vidjeti napomene za pojedine zemlje za slike C1a i C1b u poglavlju C.

%	BE fr	CZ	DE	EE	EL	ES	FR	IT	CY	LT	LU	HU	MT	AT	PL	PT	RO	SI	FI	LI	NO
7 godina	6.8	50.3	13.7	33.2	97.4	100.0	99.8	100.0	100.0	3.2	100.0	44.8	100.0	99.8	100.0	0.5	99.7	99.3	65.3	100.0	100.0
8 godina	33.6	75.0	58.4	45.1	98.6	100.0	100.0	100.0	100.0	93.9	100.0	51.3	100.0	99.8	100.0	83.8	99.8	99.1	56.5	100.0	100.0
9 godina	38.6	96.6	94.1	83.5	98.7	100.0	100.0	100.0	100.0	98.3	100.0	70.7	100.0	99.9	99.9	98.6	100.0	99.1	99.2	100.0	100.0
10 godina	90.9	98.6	95.6	98.2	98.9	100.0	100.0	100.0	100.0	98.6	100.0	92.3	100.0	99.9	99.8	99.7	100.0	98.8	99.6	100.0	100.0

Izvor: Izračuni Eurydicea na temelju neobjavljenih podataka Eurostata/UOE-a (posljednje ažuriranje: 29. rujna 2022.).

Tablica 5.: Postotak studenata koji uče barem jedan strani jezik u osnovnom obrazovanju (ISCED 1), prema dobi, 2020. (podaci za sliku C1b)

Napomena s objašnjenjem

Za objašnjenje izračuna i prikupljanja podataka prema dobi vidjeti objašnjenja za slike C1a i C1b u poglavlju C.

Napomene za pojedine zemlje

Vidjeti napomene za pojedine zemlje za slike C1a i C1b u poglavlju C.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

%	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
2020	86.1	47.3	X	26.7	83.6	79.8	86.9	54.1	79.7	:	98.3	100.0	100.0	100.0	96.1	100.0	98.2	72.7	100.0	62.4
2013	79.4	50.0	X	28.6	82.9	71.9	56.9	67.9	77.0	:	75.5	99.6	98.8	99.9	99.7	100.0	73.1	74.9	100.0	59.1
%	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
2020	100.0	44.6	99.8	99.9	68.7	99.8	81.2	87.6	86.7	94.6	X	74.8	X	75.4	100.0	X	100.0	100.0	:	X
2013	100.0	52.2	99.9	97.3	35.2	56.5	49.8	84.8	68.8	77.9	X	:	X	:	100.0	X	100.0	100.0	:	X

Izvor: Eurydice, na temelju podataka Eurostata/UOE-a [educ_uoe_lang02] (podaci izvađeni 15. prosinca 2022.).

Tablica 6.: Postotak studenata koji uče barem jedan strani jezik u osnovnom obrazovanju (ISCED 1), 2013. i 2020. (podaci za sliku C2)

Napomene s objašnjenjem

Za objašnjenje izračuna i podataka vidjeti objašnjenja za sliku C2 u poglavlju C.

Podaci sa zvjezdicama su iz 2019. (umjesto 2020.).

Napomene za pojedine zemlje

Vidjeti napomene za pojedine zemlje za sliku C2 u poglavlju C.

%	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
≥ 2 FL	59.2	0	X	65.7	12.0	65.5	85.1	36.9	95.2	7.8	95.7	45.0	75.5	54.6	97.0	83.7	73.0	77.4	100.0	7.4
1 FL	39.2	98.4	X	34.3	86.4	33.0	14.9	58.9	1.9	74.1	3.8	55.0	24.3	45.4	3.0	16.1	25.0	28.8	:	90.4
0 FL	1.6	1.6	X	0.0	1.6	1.4	0.0	4.3	2.9	18.1	0.5	0.0	0.2	0.0	0.0	0.2	2.0	1.8	:	2.2
%	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
≥ 2 FL	95.0	71.1	7.9	46.7	92.7	94.6	25.6	52.6	98.7	78.6	X	94.9	X	97.1	100.0	X	100.0	66.1	:	X
1 FL	5.0	26.3	92.1	53.2	3.3	5.4	74.4	45.2	1.0	21.4	X	4.6	X	2.3	0.0	X	0.0	28.6	:	X
0 FL	0.0	2.6	0.1	0.1	4.0	0.0	0.0	2.2	0.4	0.0	X	0.5	X	0.6	0.0	X	0.0	0.0	:	X

Izvor: Eurydice, na temelju podataka Eurostata/UOE-a [educ_uoe_lang02] (podaci izvađeni 15. prosinca 2022.).

Tablica 7.: Postotak studenata koji uče strane jezike (FL) u nižem srednjem obrazovanju (ISCED 2), prema broju jezika, 2020. (podaci za slike C3 i C4)

Napomene s objašnjenjem

Za objašnjenje izračuna i podataka vidjeti objašnjenja za sliku C3 u poglavlju C.

Napomene za pojedine zemlje

Vidjeti napomene za pojedine zemlje za sliku C3 u poglavlju C.

%	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
≥ 2 FL	58.4	:	X	49.3	17.4	43.1	81.7	37.1	95.6	8.5	95.0	41.6	54.0	52.4	98.5	91.6	71.8	81.0	100.0	6.0
%	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
≥ 2	96.5	73.7	9.7	93.6	86.8	95.6	53.9	79.8	98.3	78.2	X	:	X	97.5	97.2	X	98.1	69.9	:	X

Izvor: Eurydice, na temelju podataka Eurostata/UOE-a [educ_uoe_lang02] (podaci izvađeni 15. prosinca 2022.).

Tablica 8.: Postotak studenata koji uče dva ili više stranih jezika (FL) u nižem srednjem obrazovanju (ISCED 2), 2013. (podaci za sliku C4)

Napomena s objašnjenjem

Za objašnjenje izračuna i podataka vidjeti objašnjenja za sliku C4 u poglavlju C.

Napomene za pojedine zemlje

Vidjeti napomene za pojedine zemlje za sliku C4 u poglavlju C.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

	%	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
≥ 2 FL	Gen	60.0	72.1	X	100.0	72.6	98.8	45.0	58.7	97.6	122	0.9	27.4	99.6	94.3	24.7	38.8	82.6	38.3	100.0	74.9
	Voc	35.1	16.0	X	69.7	42.0	33.9	1.2	1.3	22.6	:	2.8	0.2	32.1	30.0	48.1	32.2	56.4	6.5	77.4	4.5
1 FL	Gen	37.1	27.9	X	0.0	27.1	1.2	39.6	41.2	1.9	66.9	88.8	70.3	0.3	5.7	74.8	55.8	16.1	60.4	:	23.5
	Voc	44.9	70.2	X	30.3	53.1	60.1	14.8	38.3	35.2	:	72.4	45.1	66.7	64.7	51.6	63.3	31.3	54.3	15.2	88.6
0 FL	Gen	2.9	0.0	X	0.0	0.3	0.0	15.4	0.1	0.5	20.9	10.3	2.3	0.1	0.0	0.5	5.8	1.3	1.3	:	1.6
	Voc	18.0	13.8	X	0.0	4.9	5.9	84.0	60.4	42.2	:	24.8	54.7	1.3	5.3	0.3	4.4	14.3	39.2	7.4	6.9
	%	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CN	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
≥ 2 FL	Gen	66	67.9	63.6	81.3	7.1	99.1	95.5	98.4	99.0	80.1	X	95.8	X	55.9*	91.9	X	56.6	100.0	:	X
	Voc	1.4	12.4	21.6	76.8	7.3	97.4	29.4	31.5	89.3	3.8	X	28.2	X	52*	:	X	:	0.0	:	X
1 FL	Gen	34.0	32.1	36.3	18.7	61.8	0.9	3.3	1.6	1.0	19.9	X	2.8	X	30.1*	8.1	X	43.4	0.0	:	X
	Voc	98.6	58.4	77.6	23.2	72.6	2.4	64.4	68.2	7.9	96.1	X	68.3	X	19.0*	:	X	:	100.0	:	X
0 FL	Gen	0.0	0.0	0.1	0.0	31.1	0.0	1.3	0.0	0.0	0.0	X	1.4	X	14.0*	0.0	X	0	0.0	:	X
	Voc	0.0	29.2	0.8	0.0	20.1	0.2	6.2	0.3	2.8	0.1	X	3.5	X	75.8*	:	X	:	0.0	:	X

Izvor: Eurydice, na temelju podataka Eurostata/UOE-a [educ_uoe_lang02] (podaci izvađeni 15. prosinca 2022.).

Tablica 9.: Postoci studenata koji uče strane jezike (FL) općenito (gen) i strukovno (voc) višeg sekundarnog obrazovanja (ISCED 3), prema broju jezika, 2020. (podaci za slike C5 i C6)

Napomene s objašnjenjem

Za objašnjenje izračuna, agregiranih podataka EU-a i podataka po državama vidjeti objašnjenja za sliku C5 u poglavlju C.

Podaci sa zvjezdicama su iz 2019. (umjesto 2020.).

Napomene za pojedine zemlje

Vidjeti napomene za pojedine zemlje za sliku C5 u poglavlju C.

	%	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
≥ 2 FL	Gen	58.4	78.3	X	99.9	73.3	93.9	49.7	55.6	92.7	6.2	2.7	31.2	97.2	86.9	24.1	83.8	81.9	41.2	100.0	46.1
	Voc	34.1	14.4	X	68.5	48.9	34.3	5.4	1.7	62.3	:	0.1	0.4	30.9	23.1	41.7	21.8	46.1	11.8	67.7	0.7
	%	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CN	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
≥ 2 FL	Gen	68.0	69.7	64.1	69.1	5.1	98.7	95.5	98.7	99.0	81.2	X	:	X	60.1	100.0	X	52.6	:	:	X
	Voc	0.0	12.7	22.3	64.9	9.2	96.6	32.6	66.5	88.6	11.3	X	:	X	15.8	:	X	:	:	:	X

Izvor: Eurydice, na temelju podataka Eurostata/UOE-a [educ_uoe_lang02] (podaci dobiveni 15. rujna 2022.).

Tablica 10.: Postoci studenata koji uče dva ili više stranih jezika (FL) općenito (gen) i strukovno (voc) višeg sekundarnog obrazovanja (ISCED 3), 2013. (podaci za sliku C6)

Napomene s objašnjenjem

Skup EU-a za strukovni ISCED 3 označen je kao „definicija se razlikuje, vidjeti metapodatke”. Za metodološke napomene povezane s podacima vidjeti https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uoe_enr_esms_an4.xlsx.

Za objašnjenje izračuna vidjeti objašnjenja za sliku C6 u poglavlju C.

Napomene za pojedine zemlje

Vidjeti napomene za pojedine zemlje za sliku C6 u poglavlju C.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Prosječna nr	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
ISCED1	0.9	0.5	X	0.3*	0.9	0.8	1.2	0.6	1.1	:	1.3	1.2	1	1.2	1	1	1.2	0.7	1.8	0.7
ISCED2	1.6	1	X	1.7	1.1	1.7	1.9	1.3	2	0.9	1.9	1.5	1.8	1.5	2	1.9	1.7	1.8	2.5	1.1
ISCED3	1.4	1.5	X	2.1	1.5	1.5	0.9	1	1.6	:	0.9	1	1.8	1.5	1.5	1.4	1.7	1.2	2.6	1.3
Prosječna nr	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
ISCED1	1.1	0.5	1	1.1	0.7	1	0.8	0.9	1.2	1.1	X	0.8	X	1.0	1	X	1	1	:	X
ISCED2	2.1	2	1.1	1.5	1.9	2	1.3	1.5	2.2	1.8	X	1.9	X	2.0	2.0	X	2.0	1.6	:	X
ISCED3	1.5	1.2	1.4	1.9	0.8	2	1.5	1.5	2.1	1.6	X	1.4	X	1.2*	1.9	X	1.6	0.7	:	X

Izvor: Eurydice, na temelju podataka Eurostata/UOE-a [educ_uoe_lang03] (podaci izvađeni 15. prosinca 2022.).

Tablica 11.: Prosječan broj stranih jezika po učeniku osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja (ISCED 1 – 3), 2020. (podaci za sliku C7)

Napomene s objašnjenjem

Za objašnjenje izračuna, zbirnih podataka EU-a i podataka po državama vidjeti objašnjenja za sliku C7 u poglavlju C. Podaci sa zvjezdicama su iz 2019. (umjesto 2020.).

Napomene za pojedine zemlje

Vidjeti napomene za pojedine zemlje za sliku C7 u poglavlju C.

Poglavlje C – odjeljak II.

%	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
ISCED 1	eng	mid	X	fra*	eng	eng	eng	eng	eng	:	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	deu	eng
	84.1	33.1	X	26.1*	77.2	79.1	86.9	57.4	72.6	:	98.2	99.6	96.6	93.3	95.5	100.0	96.9	72.4	100.0	45.9
ISCED 2	eng	eng	X	fra	eng	eng	eng	eng	eng	fra	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	deu fra	eng
	98.3	49.7	X	100.0	91.2	98.2	100.0	100.0	95.7	49.2	99.2	99.2	99.4	98.0	100.0	100.0	97.5	97.8	100.0	74.6
ISCED 3	eng	eng	X	fra	eng	eng	eng	eng	eng	(fra)	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	deu	eng
	88.1	77.6	X	94.4	87.8	93.5	54.1	68.6	81.5	(50.8)	78.3	83.0	99.0	92.4	99.8	99.9	92.4	86.8	86.3	79.4

%	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
ISCED 1	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	X	eng	X	eng	eng	X	eng	eng	:	X
	100.0	44.6	99.6	98.8	68.3	88.2	79.4	85.1	83.0	94.6	X	73.5	X	75.4	100.0	X	100.0	100.0	:	X
ISCED 2	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	X	eng	X	eng	eng fra	X	eng	eng	:	X
	100.0	97.4	99.8	98.8	97.3	100.0	99.8	97.0	99.5	100.0	X	100.0	X	99.4	100.0	X	100.0	94.7	:	X
ISCED 3	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	eng	X	eng	X	eng*	eng	X	eng	eng	:	X
	100.0	79.8	99.3	95.9	66.7	99.5	96.8	93.3	97.0	100.0	X	91.8	X	57.7*	100.0	X	99.9	42.5	:	X

Izvor: Eurydice, na temelju podataka Eurostata/UOE-a [educ_uae_lang01] (podaci izvađeni 15. prosinca 2022.).

Tablica 12.: Strani jezik koji se najviše uči i postotak studenata koji ga uče u osnovnoškolskom i srednjoškolskom obrazovanju (ISCED 1 – 3), 2020. (podaci za sliku C8)

Napomene s objašnjenjem

Kada se upućuje na jezike, u tablici se upotrebljavaju oznake ISO 639 – 3.

Ukupna vrijednost EU-a pokazuje postotak učenika koji uče strani jezik od svih studenata na određenoj razini ISCED-a. Temelji se na referentnoj populaciji svih studenata u EU-u, isključujući zemlju (ili zemlje) u kojima se određeni jezik ne smatra stranim jezikom.

Ukupna vrijednost EU-a za ISCED 3 za 2020. označena je kao „definicija se razlikuje, vidjeti metapodatke”. Stoga vidjeti metodološke napomene povezane s podacima: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uae_enr_esms_an6.xlsx.

Drugi jezici osim engleskog su u sjeni.

Podaci sa zvjezdicama su iz 2019. (umjesto 2020.).

Podaci u zagradama obuhvaćaju samo opće srednjoškolsko obrazovanje.

Napomene za pojedine zemlje

Vidjeti napomene za pojedine zemlje za sliku C8 u poglavlju C.

%	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
ISCED 1	84.1	13.3	X	0.0*	77.2	79.1	86.9	57.4	72.6	:	98.2	99.6	96.6	93.3	95.5	100.0	96.9	72.4	0.0	45.9
ISCED 2	98.3	49.7	X	65.7	91.2	98.2	100.0	100.0	95.7	:	99.2	99.2	99.4	98.0	100.0	100.0	97.5	97.8	54.3	74.6
ISCED 3	88.1	77.6	X	88.8	87.8	93.5	54.1	68.6	81.5	:	78.3	83.0	99.0	92.4	99.8	99.9	92.4	86.8	84.4	79.4

%	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
ISCED 1	100.0	44.6	99.6	98.8	68.3	88.2	79.4	85.1	83.0	94.6	X	73.5	X	75.4	100.0	X	100.0	100.0	:	X
ISCED 2	100.0	97.4	99.8	98.8	97.3	100.0	99.8	97.0	99.5	100.0	X	100.0	X	99.4	100.0	X	100.0	94.7	:	X
ISCED 3	100.0	79.8	99.3	95.9	66.7	99.5	96.8	93.3	97.0	100.0	X	91.8	X	57.7*	100.0	X	99.9	42.5	:	X

Izvor: Eurydice, na temelju podataka Eurostata/UOE-a [educ_uae_lang01] (podaci izvađeni 15. prosinca 2022.).

Tablica 13.: Postoci studenata koji uče engleski jezik u osnovnom i srednjem obrazovanju (ISCED 1 – 3), 2020. (podaci za sliku C9)

Napomene s objašnjenjem

Za objašnjenje agregata EU-a vidjeti objašnjenja u ovom prilogu koja se odnose na podatke na slici C8.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Podaci sa zvjezdicama su iz 2019. (umjesto 2020.).

Napomene za pojedine zemlje

Vidjeti napomene za pojedine zemlje za sliku C9 u poglavlju C.

%	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
ISCED 1	fra	eng	X	00*	rus	deu	:	fra	est	:	fra	fra	deu	deu	deu	fra	rus	deu	fra	deu
	5.5	13.3	X	00*	4.3	1.1	:	2.6	20.7	:	19.2	19.1	3.1	20.4	1.9	2.3	13.3	0.4	83.2	18.9
ISCED 2	fra	nld	X	eng	rus	deu	deu	fra	rus	spa	fra	fra	spa	deu	fra	fra	rus	rus	deu	fra
	30.6	47.3	X	65.7	10.1	47.6	76.5	23.1	64.7	21.3	47.8	41.3	54.6	44.1	60.4	82.7	58.1	59.3	100.0	29.1
ISCED 3	deu	nld	X	eng	deu	deu	deu	spa	rus	(deu)	fra	fra	spa	deu	fra	fra	rus	rus	fra	deu
	20.0	59.2	X	88.8	26.8	37.8	17.2	11.9	44.9	(79.0)	3.8	18.0	59.3	34.9	23.5	25.5	51.8	24.8	85.4	41.0
%	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
ISCED 1	ita	deu	slv	deu	fra	fra	deu	slk	swe	spa	X	deu	X	dan	0.0	X	0.0	0.0	:	X
	2.4	0.6	0.7	5.0	0.4	10.7	2.1	6.0	18.4	8.6	X	5.8	X	20.7	0.0	X	0.0	0.0	:	X
ISCED 2	ita	fra	fra	deu	fra	fra	deu	deu	swe	spa	X	deu	X	dan	eng	fra	X	deu	spa	:
	55.1	55.3	3.8	40.6	71.2	80.3	21.3	32.3	92.5	45.9	X	76.5	X	95.7	100.0	X	59.6	31.2	:	X
ISCED 3	ita	deu	fra	deu	spa	fra	deu	deu	swe	spa	X	deu	X	dan*	fra	X	deu	spa	:	X
	25.4	21.4	15.2	62.9	7.2	85.0	37.0	36.8	89.4	28.6	X	38.1	X	24.9*	91.9	X	30.8	11.7	:	X

Izvor: Eurydice, na temelju podataka Eurostata/UOE-a [educ_uae_lang01] (podaci izvađeni 15. prosinca 2022.).

Tablica 14.: Drugi najnaučeniiji strani jezik i postotak studenata koji ga uče u osnovnoškolskom i srednjoškolskom obrazovanju (ISCED 1 – 3), 2020. (podaci za sliku C10)

Napomene s objašnjenjem

Kada se upućuje na jezike, u tablici se upotrebljavaju oznake ISO 639 – 3.

Za objašnjenje agregata EU-a vidjeti objašnjenja koja se odnose na podatke za sliku C8 u ovom Prilogu.

Podaci sa zvjezdicama su iz 2019. (umjesto 2020.).

Podaci u zagradama obuhvaćaju samo opće srednjoškolsko obrazovanje.

Napomene za pojedine zemlje

Vidjeti napomene za pojedine zemlje za sliku C10 u poglavlju C.

%	BE fr	BG	CZ	EE	HR	LV	LT	MT	AT	PL	SI	SK	FI	IS
ISCED1	nld	—	—	rus	est	—	rus	—	—	—	—	—	swe	dan
	33.1	—	—	15.5	20.7	—	13.3	—	—	—	—	—	18.4	20.7
ISCED2	nld	rus	rus	rus	est	ita	rus	rus	ita	—	—	—	swe	dan
	47.3	10.1	13.4	64.7	22.0	10.6	58.1	59.3	55.1	—	—	—	92.5	95.7
Općenito ISCED3	nld	rus	rus	rus	est	ita	rus	rus	ita	ita	rus	ita	swe	dan*
	72.7	24.2	11.4	67.0	18.1	22.7	56.7	29.9	34.6	15.0	11.5	10.6	91.9	32.4*

Izvor: Eurydice, na temelju podataka Eurostata/UOE-a [educ_uae_lang01] (podaci izvađeni 15. prosinca 2022.).

Tablica 15.: Postoci učenika koji uče druge jezike osim engleskog, francuskog, njemačkog i španjolskog (pri čemu najmanje 10 % učenika uči druge jezike) u osnovnom i općem srednjem obrazovanju (ISCED 1 – 3), 2020. (podaci za sliku C11)

Napomene s objašnjenjem

Kada se upućuje na jezike, u tablici se upotrebljavaju oznake ISO 639 – 3.

U tablici su prikazane zemlje u kojima najmanje 10 % studenata (na najmanje jednoj razini obrazovanja) uči strane jezike koji nisu engleski, francuski, njemački i španjolski. Ostale zemlje nisu prikazane.

Podaci sa zvjezdicama su iz 2019. (umjesto 2020.).

Napomene za pojedine zemlje

Vidjeti napomene za pojedine zemlje za sliku C11 u poglavlju C.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

	%	EU	BE	fr	DE	de	ni	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
ISCED1	2020	84.1	13.3	X	0.0*	77.2	79.1	86.9	57.4	72.6	:	98.2	99.6	96.6	93.3	95.5	100.0	96.9	72.4	0.0	45.9		
	2013	77.2	11.4	X	0.1	73.5	71.2	56.9	62.4	68.9	:	74.6	99.0	92.2	92.3	98.8	98.0	71.2	73.7	0.0	40.4		
ISCED2	2020	98.3	49.7	X	65.7	91.2	98.2	100.0	100.0	95.7	:	99.2	99.2	99.4	98.0	100.0	100.0	97.5	97.8	54.3	74.6		
	2013	96.7	42.5	X	49.3	86.8	96.5	100.0	97.8	97.1	:	99.0	99.4	98.4	97.6	100.0	99.7	95.8	97.1	53.2	68.5		
Opći ISCED3	2020	95.7	90.7	X	100.0	90.3	99.9	98.0	97.0	98.5	:	80.6	97.3	99.9	99.8	97.3	100.0	98.0	97.0	100.0	89.1		
	2013	93.8	91.1	X	99.9	90.6	95.1	82.8	86.8	96.0	:	93.5	98.1	99.7	99.4	95.9	91.4	98.6	94.4	97.1	81.8		

	%	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
ISCED1	2020	100.0	44.6	99.6	98.8	68.3	88.2	79.4	85.1	83.0	94.6	X	73.5	X	75.4	100.0	X	100.0	100.0	:	X
	2013	100.0	52.2	100.0	94.0	34.9	45.3	48.0	81.0	66.3	77.9	X	:	X	71.5	100.0	X	100.0	100.0	:	X
ISCED2	2020	100.0	97.4	99.8	98.8	97.3	100.0	99.8	97.0	99.5	100.0	X	100.0	X	99.4	100.0	X	100.0	94.7	:	X
	2013	100.0	96.6	99.9	96.3	93.4	99.2	100.0	94.9	99.4	100.0	X	:	X	99.8	100.0	X	99.9	100.0	:	X
Opći ISCED3	2020	100.0	100.0	99.8	98.4	62.3	99.4	98.5	98.7	99.7	100.0	X	98.6	X	72.7*	100.0	X	(99.9)	38.7	:	X
	2013	100.0	100.0	99.9	94.0	59.2	99.6	98.0	98.8	99.9	100.0	X	:	X	70.8	100.0	X	(98.4)	:	:	X

Izvor: Eurydice, na temelju podataka Eurostata/UOE-a [educ_uoe_lang01] (podaci izvađeni 15. prosinca 2022.).

Tablica 16.: Postoci studenata koji uče engleski jezik u osnovnom i općem srednjem obrazovanju (ISCED 1 – 3), 2013. i 2020. (podaci za sliku C12)

Napomene s objašnjenjem

Za objašnjenje agregata EU-a vidjeti objašnjenja koja se odnose na podatke na slici C8 u ovom Prilogu.

Podaci sa zvjezdicama su iz 2019. (umjesto 2020.).

Podaci u zagradama obuhvaćaju opće obrazovanje i strukovno više srednjoškolsko obrazovanje.

Napomene za pojedine zemlje

Vidjeti napomene za pojedine zemlje za sliku C12 u poglavlju C.

	%	EU	BE	fr	DE	ni	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
ISCED1	2020	5.5	:	X	26.1*	0.8	0.1	:	2.6	1.4	:	19.2	19.1	:	0.6	0.8	2.3	1.4	0.2	83.2	0.3	
	2013	3.6	:	X	28.6	1.2	0.1	:	3.7	1.6	:	14.8	5.4	:	0.6	0.9	2.0	0.8	0.2	83.8	0.3	
ISCED2	2020	30.6	:	X	100.0	1.3	2.6	9.3	23.1	2.6	49.2	47.8	41.3	:	1.2	60.4	82.7	2.2	4.6	100.0	0.5	
	2013	33.9	:	X	99.6	3.1	3.3	9.1	24.4	2.7	61.6	49.4	38.7	:	1.4	68.7	90.0	1.0	3.4	100.0	0.5	
Opći ISCED3	2020	21.8	:	X	100.0	9.5	11.5	7.8	20.9	5.6	50.8	4.6	24.8	:	4.5	14.8	29.4	5.9	2.7	100.0	8.0	
	2013	23.6	:	X	99.9	12.2	17.5	15.0	24.2	6.4	58.9	4.6	28.7	:	3.6	17.7	37.2	5.8	3.2	100.0	5.8	
	%	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR	
ISCED1	2020	2.2	0.5	0.1	0.4	0.4	10.7	0.0	0.2	2.1	3.0	X	0.0	X	0.6	0.0	X	0.0	0.0	:	X	
	2013	1.1	:	0.3	0.2	0.1	10.8	0.0	0.1	2.0	2.2	X	:	X	0.6	0.0	X	0.2	0.0	:	X	
ISCED2	2020	28.1	55.3	3.8	1.3	71.2	80.3	1.4	1.0	4.6	14.4	X	2.3	X	1.8	100.0	X	38.7	10.7	:	X	
	2013	35.1	57.8	5.1	3.7	63.3	85.0	3.2	2.6	5.9	15.6	X	:	X	1.8	97.2	X	50.4	14.0	:	X	
Opći ISCED3	2020	18.2	28.1	29.7	12.3	3.0	80.8	7.2	9.0	8.8	15.8	X	6.6	X	90*	91.9	X	(22.4)	7.4	:	X	
	2013	23.1	32.7	35.5	8.1	2.6	84.9	11.2	14.8	12.0	18.3	X	:	X	11.3	100.0	X	(27.2)	:	:	X	

Izvor: Eurydice, na temelju podataka Eurostata/UOE-a [educ_uoe_lang01] (podaci izvađeni 15. prosinca 2022.).

Tablica 17.: Postoci studenata koji uče francuski jezik u osnovnom i općem srednjem obrazovanju (ISCED 1 – 3), 2013. i 2020. (podaci za sliku C13)

Napomene s objašnjenjem

Za objašnjenje agregata EU-a vidjeti objašnjenja koja se odnose na podatke na slici C8 u ovom Prilogu.

Podaci sa zvjezdicama su iz 2019. (umjesto 2020.).

Podaci u zagradama obuhvaćaju opće obrazovanje i strukovno više srednjoškolsko obrazovanje.

Napomene za pojedine zemlje

Vidjeti napomene za pojedine zemlje za sliku C13 u poglavlju C.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

	%	EU	BE fr	BE de	DE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	NO	
ISCED1	2020	3.4	0.9	X	0.0*	2.2	1.1	:	:	3.2	:	16.7	1.2	3.1	20.4	1.9	0.0	5.0	0.4	100.0	18.9	
	2013	3.7	1.0	X	0.0	2.6	1.3	:	:	3.9	:	12.0	0.6	5.7	20.2	2.0	0.0	4.7	0.6	100.0	20.4	
ISCED2	2020	21.4	1.4	X	0.0	5.0	47.6	76.5	:	9.9	19.3	46.6	4.8	15.2	44.1	9.4	1.7	13.2	13.8	100.0	29.1	
	2013	22.6	1.6	X	0.1	7.2	32.4	73.6	:	14.5	20.9	44.9	3.1	14.4	42.7	8.6	1.3	11.3	11.4	100.0	31.7	
Opći ISCED3	2020	21.4	5.2	X	42.3	34.3	64.1	27.4	:	19.4	19.0	4.4	2.9	20.8	62.1	9.2	1.4	26.5	6.7	98.8	55.4	
	2013	21.5	5.6	X	51.2	34.2	55.7	28.0	:	29.6	15.4	2.5	2.1	22.0	62.1	7.7	5.3	28.9	10.2	100.0	45.4	
	%	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CN	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR	
ISCED1	2020	1.4	0.6	:	:	5.0	0.1	2.6	2.1	1.7	3.9	3.3	X	5.8	X	0.0	0.0	X	0.0	0.0	:	X
	2013	0.6	:	:	:	6.7	0.1	1.5	1.7	1.8	3.7	2.2	X	:	X	0.0	0.0	X	1.7	0.0	:	X
ISCED2	2020	13.7	49.4	:	:	40.6	1.3	13.6	21.3	32.3	9.3	18.4	X	76.5	X	1.0	0.0	X	59.6	24.0	:	X
	2013	9.1	51.7	:	:	49.0	0.7	10.3	19.1	57.7	10.5	19.3	X	:	X	2.5	0.0	X	44.9	24.4	:	X
Opći ISCED3	2020	9.2	42.2	:	:	53.9	1.4	16.3	66.2	57.6	14.6	19.6	X	78.1	X	20.9*	0.0	X	(30.8)	23.0	:	X
	2013	5.0	42.4	:	:	47.0	1.0	12.5	63.4	58.8	17.6	22.2	X	:	X	22.3	0.0	X	(22.5)	:	:	X

Izvor: Eurydice, na temelju podataka Eurostata/UOE-a [educ_uae_lang01] (podaci izvađeni 15. prosinca 2022.).

Tablica 18.: Postoci studenata koji uče njemački jezik u osnovnom i općem srednjem obrazovanju (ISCED 1 – 3), 2013. i 2020. (podaci za sliku C14)

Napomene s objašnjenjem

Za objašnjenje agregata EU-a vidjeti objašnjenja koja se odnose na podatke na slici C8 u ovom Prilogu.

Podaci sa zvjezdicama su iz 2019. (umjesto 2020.).

Podaci u zagradama obuhvaćaju opće obrazovanje i strukovno više srednjoškolsko obrazovanje.

Napomene za pojedine zemlje

Vidjeti napomene za pojedine zemlje za sliku C14 u poglavlju C.

	%	EU	BE fr	BE de	DE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	NO
ISCED2	2020	17.7	:	X	0.0	2.1	3.0	:	6.2	0.1	21.3	0.1	:	54.6	0.1	25.0	0.5	0.5	0.2	0.0	0.2
	2013	12.6	:	X	0.0	1.5	1.7	:	3.7	0.3	14.4	0.1	:	37.0	0.1	21.3	0.9	0.0	0.0	0.0	0.1
Opći ISCED3	2020	26.8	7.4	X	2.2	10.6	14.0	17.9	22.5	4.0	18.3	0.0	:	73.1	4.5	15.3	4.0	2.5	0.9	5.8	6.1
	2013	21.9	0.7	X	2.5	9.6	11.9	20.5	18.9	4.1	14.0	0.1	:	70.0	3.2	12.0	18.7	1.1	0.8	5.4	2.9
	%	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CN	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
ISCED2	2020	14.0	1.9	1.2	3.6	18.8	0.6	2.5	0.9	3.7	45.9	X	0.0	X	2.4	0.0	X	0.0	31.2	:	X
	2013	7.5	1.9	1.2	1.4	24.1	0.4	2.4	0.7	1.7	43.5	X	:	X	2.9	0.0	X	0.0	31.0	:	X
Opći ISCED3	2020	9.1	5.7	21.5	15.2	9.1	2.6	15.7	12.6	12.9	41.4	X	0.0	X	24.2*	0.0	X	(10.0)	24.1	:	X
	2013	5.3	4.8	15.7	3.3	8.4	2.5	12.3	10.0	13.4	39.9	X	:	X	21.7	0.0	X	(10.4)	:	:	X

Izvor: Eurydice, na temelju podataka Eurostata/UOE-a [educ_uae_lang01] (podaci izvađeni 15. prosinca 2022.).

Tablica 19.: Postotak učenika koji uče španjolski jezik u općem srednjoškolskom obrazovanju (ISCED 2 – 3), 2013. i 2020. (podaci za sliku C15)

Napomene s objašnjenjem

Za objašnjenje agregata EU-a vidjeti objašnjenja koja se odnose na podatke na slici C8 u ovom Prilogu.

Podaci sa zvjezdicama su iz 2019. (umjesto 2020.).

Podaci u zagradama obuhvaćaju opće obrazovanje i strukovno više srednjoškolsko obrazovanje.

Napomene za pojedine zemlje

Vidjeti napomene za pojedine zemlje za sliku C15 u poglavlju C.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

%	EU	BE fr	BE de	BE nl	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU
Općenito	95.7	90.7	X	100.0	90.3	99.9	78.0	97.0	98.5	:	80.6	97.3	99.9	99.8	97.3	100.0	98.0	97.0	100.0	89.1
Profesionalna djelatnost	79.2	59.9	X	79.7	85.4	91.1	15.4	38.8	56.3	:	73.5	45.3	96.9	89.1	100.0	95.6	83.6	56.2	76.9	69.7

%	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	AL	BA	CN	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR
Općenito	100.0	100.0	99.8	98.4	62.3	99.4	98.5	98.7	99.7	100.0	X	98.6	X	72.7*	100.0	X	(99.9)	38.7	:	X
Profesionalna djelatnost	88.9	99.2	93.7	73.6	99.6	96.1	90.6	95.0	99.9	X	89.8	X	20.9*	:	X	:	46.0	:	:	X

Izvor: Eurydice, na temelju podataka Eurostata/UOE-a [educ_uoe_lang01] (podaci izvađeni 15. prosinca 2022.).

Tablica 20.: Postoci studenata koji uče engleski jezik u općem i strukovnom višem srednjem obrazovanju (ISCED 3), 2020. (podaci za sliku C16)

Napomene s objašnjenjem

Agregat EU-a za 2020. za strukovni ISCED 3 označen kao „definicija se razlikuje, vidjeti metapodatke”. Stoga vidjeti metodološke napomene povezane s podacima: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/Annexes/educ_uoe_enr_esms_an6.xlsx.

Za dodatne pojedinosti o agregatu EU-a vidjeti objašnjenja koja se odnose na podatke na slici C8 u ovom Prilogu.

Podaci sa zvjezdicama su iz 2019. (umjesto 2020.).

Podaci u zagradama obuhvaćaju opće obrazovanje i strukovno više srednjoškolsko obrazovanje.

Napomene za pojedine zemlje

Vidjeti napomene za pojedine zemlje za sliku C16 u poglavlju C.

Poglavlje D, odjeljak I.

%	EU													
A Ukupno	25.4	BE fr	BE nl	BG	CZ	DK	EE	ES	FR	HR	IT	CY	LV	
	<i>S.E.</i> 0.36	1.25	1.21	0.95	0.68	1.22	1.51	0.95	0.68	1.04	0.94	1.71	1.91	
B & 35 godina	35.3	33.1	47.7	35.0	29.2	59.2	48.7	45.8	17.7	26.5	36.0	57.3	38.9	
	<i>S.E.</i> 0.79	1.76	1.85	3.35	1.97	3.41	3.11	2.88	1.50	1.71	3.21	4.70	3.26	
C ≥ 35 godina	23.4	25.1	25.4	25.5	13.5	31.3	24.9	27.3	10.3	24.0	25.3	46.9	32.1	
	<i>S.E.</i> 0.38	1.68	1.28	0.97	0.80	1.35	1.57	0.89	0.68	1.23	0.94	1.54	2.07	
□B-C	11.9	8.0	22.2	9.5	15.6	27.9	23.8	18.5	7.4	2.5	10.7	10.4	6.8	
	<i>S.E.</i> 0.83	2.39	2.08	3.47	2.26	3.87	3.12	2.84	1.56	2.06	3.26	4.07	3.54	
	LT	HU	MT	NL	AT	PT	RO	SI	SK	FI	SE	IS	NO	TR
A Ukupno	23.0	18.5	38.3	30.3	30.8	20.6	37.0	11.9	25.9	28.9	40.6	27.1	29.3	32.7
	<i>S.E.</i> 0.97	1.07	1.70	2.28	0.73	0.74	1.15	1.04	0.84	1.14	1.03	1.30	0.88	0.89
B & 35 godina	29.9	26.9	52.3	36.7	52.9	37.9	42.3	16.9	26.6	49.2	52.3	47.1	54.2	35.6
	<i>S.E.</i> 2.61	2.58	2.29	2.67	1.54	4.61	2.84	2.81	2.07	2.76	2.52	4.17	1.99	1.42
C ≥ 35 godina	22.4	17.5	26.1	27.7	23.1	20.2	35.6	11.2	25.7	24.7	38.5	24.2	21.6	29.7
	<i>S.E.</i> 0.99	1.07	1.53	2.63	0.86	0.73	1.23	0.98	0.95	1.18	1.11	1.36	0.75	1.19
□B-C	7.5	9.3	26.2	9.0	29.8	17.7	6.7	5.7	0.9	24.4	13.8	22.9	32.6	5.9
	<i>S.E.</i> 2.69	2.51	2.80	3.12	1.83	4.60	3.09	2.62	2.33	2.79	2.73	4.47	2.06	1.92

Δ Razlika između određenih dobnih skupina

Izvor: Eurydice, na temelju TALIS-a 2018.

Tablica 21.: Postotak nastavnika nižeg srednjoškolskog obrazovanja (ISCED 2) koji su završili ITE koji su uključivali poučavanje u višejezičnom ili multikulturnom okruženju, ukupno i po dobnoj skupini, 2018. (podaci za sliku D3)

Napomene s objašnjenjem

Podaci koji se temelje na odgovorima učitelja na drugo pitanje „Koliko ste stari?” i pitanje 6. (opcija (f)) TALIS-a iz 2018., „Jesu li u vaš formalni [obrazovanje ili osposobljavanje] uključeni sljedeći elementi?”. Odgovori na drugo pitanje razvrstani su prema dobnoj skupini. Kada se uzme u obzir ukupni postotak nastavnika nižeg srednjoškolskog

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

obrazovanja koji su završili ITE koji su uključivali poučavanje u višejezičnom ili multikulturnom okruženju, statistički značajne razlike od vrijednosti EU-a navedene su podebljanim slovima.

Pri razmatranju razlika između dviju dobnih skupina (i 35 godina i ≥ 35 godina), vrijednosti koje su značajno različite (p & 0,05) od nule označene su podebljanim slovima.

EU uključuje ispitanike iz svih zemalja EU-a koji su 2018. sudjelovali u TALIS-u.

%	EU													
CPD	20.1													
S.E.	0.32													
CPD	LT	HU	MT	NL	AT	PT	RO	SI	SK	FI	SE	IS	NO	TR
	18.1	14.8	26.9	9.7	17.6	14.0	22.3	17.6	14.2	19.9	23.9	23.0	15.0	27.0
	S.E.	0.83	1.08	2.08	0.79	0.80	0.80	1.05	1.68	0.72	1.24	0.94	1.18	0.93

Izvor: Eurydice, na temelju TALIS-a 2018.

Tablica 22.: Postotak nastavnika u nižem srednjem obrazovanju (ISCED 2) koji su pohađali aktivnosti CPD-a usmjerene na poučavanje u višejezičnom ili multikulturnom okruženju, 2018. (podaci za sliku D3)

Napomene s objašnjenjem

Vidjeti objašnjenja za sliku D3 u poglavlju D.

Poglavlje D, odjeljak II.

	EU	BE fr	BE nl	BG	CZ	DK	EE	ES	FR	HR	IT	CY
Nastavnici stranih jezika	71.2	73.2	58.7	40.6	72.8	66.0	69.8	80.5	77.6	55.6	79.3	75.7
S.E.	0.72	2.55	2.32	3.09	1.70	2.02	2.12	1.60	2.38	3.01	1.77	3.71
Nastavnici drugih predmeta	36.0	33.5	38.4	28.9	40.7	50.1	55.5	38.4	33.1	29.4	27.9	63.5
S.E.	0.48	1.27	1.36	1.29	1.24	1.84	1.46	1.10	1.30	1.43	1.03	1.97
	LV	HU	MT	NL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	IS	TR
Nastavnici stranih jezika	76.2	62.1	54.0	85.5	55.6	39.3	69.2	55.3	66.3	63.9	85.8	20.7
S.E.	3.36	2.20	3.75	2.80	2.11	2.21	3.05	1.79	1.94	2.43	1.97	2.22
Nastavnici drugih predmeta	55.7	31.4	29.3	56.5	33.9	32.0	47.3	28.7	48.7	39.0	80.1	8.9
S.E.	1.76	1.33	1.37	1.81	1.07	1.82	1.65	1.18	1.73	1.66	1.86	0.71

Izvor: Eurydice, na temelju TALIS-a 2018.

Tablica 23.: Postotak nastavnika nižeg srednjoškolskog obrazovanja (ISCED 2) koji su bili u inozemstvu u profesionalne svrhe, 2018. (podaci za sliku D6)

Napomene s objašnjenjem

Podaci koji se temelje na odgovorima nastavnika na pitanja 15. i 56. TALIS-a 2018.: „Podučavate li sljedeće kategorije predmeta u tekućoj školskoj godini?” i „Jeste li ikada bili u inozemstvu u profesionalnoj karijeri u svojstvu učitelja ili tijekom obrazovanja/osposobljavanja nastavnika?”

Nastavnici stranih jezika su oni koji su odabrali opciju (e) za pitanje 15. Nastavnici drugih predmeta su oni koji nisu odabrali opciju (e) za pitanje 15. i označili su bilo koju drugu mogućnost (a) – (i). Mobilni nastavnici su oni koji su odgovorili „da” na barem jednu od situacija mobilnosti (mogućnosti (a) – (e)).

EU uključuje ispitanike iz svih zemalja EU-a koji su 2018. odgovorili na pitanja povezana s mobilnošću TALIS-a.

	Average 17	BE nl	CZ	DK	EE	ES	FR	HR	IT
2018	72.2	58.7	72.8	66.0	69.8	80.5	77.6	55.6	79.3
S.E.	0.74	2.32	1.70	2.02	2.12	1.60	2.38	3.01	1.77
2013	57.6	43.0	53.3	45.1	54.2	73.7	63.3	36.8	61.7
S.E.	0.82	2.77	1.96	2.27	2.08	2.02	2.07	2.03	2.33
Δ2018–2013	14.6	15.8	19.5	20.9	15.5	6.8	14.2	18.8	17.6
S.E.	1.11	3.61	2.59	3.04	2.97	2.58	3.16	3.64	2.92
	CY	LV	NL	PT	RO	SK	FI	SE	IS
2018	75.7	76.2	85.5	55.6	39.3	55.3	66.3	63.9	85.8
S.E.	3.71	3.36	2.80	2.11	2.21	1.79	1.94	2.43	1.97
2013	58.6	62.0	59.5	35.1	30.0	39.6	56.2	57.1	71.6
S.E.	3.79	3.04	3.24	2.23	2.26	1.76	2.20	1.86	2.65
Δ2018–2013	17.1	14.2	26.0	20.5	9.3	15.7	10.0	6.7	14.2
S.E.	5.30	4.53	4.28	3.07	3.16	2.52	2.94	3.06	3.30

Δ Razlika između određenih referentnih godina

Izvor: Eurydice, na temelju TALIS-a 2018. i 2013.

Tablica 24.: Razlike između 2018. i 2013. u postotku suvremenih nastavnika stranih jezika u nižem srednjem obrazovanju (ISCED 2) koji su bili u inozemstvu u profesionalne svrhe (podaci za sliku D6)

Napomene s objašnjenjem

„Prosjeak 17” odnosi se na 17 zemalja (ili obrazovnih sustava) s ispitanicima za pitanja o transnacionalnoj mobilnosti u TALIS-u 2013. i 2018.

Vidjeti i objašnjenja za sliku D6 u poglavlju D.

	Average 17	BE nl	CZ	DK	EE	ES	FR	HR	IT
2018	36.3	38.4	40.7	50.1	55.5	38.4	33.1	29.4	27.9
S.E.	0.51	1.36	1.24	1.84	1.46	1.10	1.30	1.43	1.03
2013	20.0	21.1	21.2	30.4	35.5	24.1	15.3	10.4	13.2
S.E.	0.37	0.94	1.20	1.54	1.26	1.06	0.78	0.72	0.89
Δ2018–2013	16.3	17.4	19.4	19.6	20.0	14.2	17.8	18.9	14.7
S.E.	0.63	1.66	1.73	2.40	1.93	1.53	1.52	1.60	1.36
	CY	LV	NL	PT	RO	SK	FI	SE	IS
2018	63.5	55.7	56.5	33.9	32.0	28.7	48.7	39.0	80.1
S.E.	1.97	1.76	1.81	1.07	1.82	1.18	1.73	1.66	1.86
2013	36.5	37.5	32.7	15.6	17.2	17.4	37.3	31.8	70.9
S.E.	1.35	2.43	1.78	0.96	1.21	1.25	1.36	1.40	1.49
Δ2018–2013	27.0	18.2	23.8	18.3	14.8	11.3	11.4	7.2	9.2
S.E.	2.39	3.00	2.53	1.44	2.19	1.72	2.20	2.17	2.38

Δ Razlika između određenih referentnih godina

Izvor: Eurydice, na temelju TALIS-a 2018. i 2013.

Tablica 25.: Razlike između 2018. i 2013. u postotku nastavnika iz drugih predmeta nižeg sekundarnog obrazovanja (ISCED 2) koji su bili u inozemstvu u profesionalne svrhe (podaci za sliku D6)

Napomene s objašnjenjem

Vidjeti objašnjenja u prethodnoj tablici u ovom Prilogu kao i objašnjenja za sliku D6 u poglavlju D.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

	EU	BE fr	BE nl	BG	CZ	DK	EE	ES	FR	HR	IT	CY
Program EU-a	27.4	20.1	13.7	35.2	37.6	26.9	51.8	33.3	16.6	25.0	16.7	34.2
S.E.	0.66	3.20	2.14	4.24	2.18	2.93	3.25	2.09	2.22	3.28	2.07	4.84
Nacionalni ili regionalni program	15.7	:	10.5	18.9	23.4	10.5	33.6	21.6	14.5	20.1	6.6	34.1
S.E.	0.64	:	2.00	3.42	1.59	1.60	2.19	1.55	2.11	2.41	1.27	5.76
	LV	HU	MT	NL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	IS	TR
Program EU-a	55.8	28.5	36.0	27.9	37.7	59.3	50.5	33.2	37.6	24.2	40.9	58.5
S.E.	5.63	2.73	4.66	3.69	2.45	3.40	4.40	2.36	2.55	2.43	3.19	6.27
Nacionalni ili regionalni program	29.1	24.6	:	13.2	17.5	24.8	17.9	15.3	17.0	8.2	15.1	:
S.E.	3.46	2.48	:	2.10	2.37	3.01	3.06	2.04	1.96	1.69	2.38	:

Izvor: Eurydice, na temelju TALIS-a 2018.

Tablica 26.: Postotak mobilnih nastavnika stranih jezika u nižem srednjem obrazovanju (ISCED 2) koji su otišli u inozemstvo u profesionalne svrhe uz potporu programa mobilnosti, 2018. (podaci za sliku D8)

Napomene s objašnjenjem

Vidjeti objašnjenja za sliku D8 u poglavlju D.

Napomene za pojedine zemlje

Vidjeti napomene za pojedine zemlje za sliku D8 u poglavlju D.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

	Prosjeak 17	BE nl	CZ	DK	EE	ES	FR	HR	IT
Program EU-a za 2018.	27.2	13.7	37.6	26.9	51.8	33.3	16.6	25.0	16.7
S.E.	0.71	2.14	2.18	2.93	3.25	2.09	2.22	3.28	2.07
Program EU-a za 2013.	25.1	17.1	37.5	24.3	41.1	35.2	9.3	12.7	15.2
S.E.	0.89	2.85	2.31	2.33	2.44	2.51	1.81	2.52	1.88
Δ2018 – 2013	2.1	-3.4	0.1	2.7	10.8	-1.8	7.2	12.3	1.5
S.E.	1.13	3.56	3.18	3.74	4.06	3.27	2.86	4.14	2.80
Nacionalni ili regionalni program za 2018.	15.4	10.5	23.4	10.5	33.6	21.6	14.5	20.1	6.6
S.E.	0.67	2.00	1.59	1.60	2.19	1.55	2.11	2.41	1.27
Nacionalni ili regionalni program za 2013.	11.1	:	13.2	:	26.1	19.9	:	22.2	:
S.E.	0.53	:	1.43	:	2.59	1.76	:	2.75	:
Δ2018 – 2013	4.3	:	10.2	:	7.5	1.7	:	-2.1	:
S.E.	0.86	:	2.13	:	3.39	2.34	:	3.66	:
	CY	LV	NL	PT	RO	SK	FI	SE	IS
Program EU-a za 2018.	34.2	55.8	27.9	37.7	59.3	33.2	37.6	24.2	40.9
S.E.	4.84	5.63	3.69	2.45	3.40	2.36	2.55	2.43	3.19
Program EU-a za 2013.	40.7	61.2	27.3	45.6	49.7	25.8	38.8	21.0	29.0
S.E.	4.64	3.10	3.92	4.56	3.97	2.24	2.78	1.93	2.24
Δ2018 – 2013	-6.5	-5.3	0.6	-7.9	9.6	7.4	-1.2	3.3	11.9
S.E.	6.71	6.42	5.38	5.17	5.23	3.25	3.78	3.10	3.90
Nacionalni ili regionalni program za 2018.	34.1	29.1	13.2	17.5	24.8	15.3	17.0	8.2	15.1
S.E.	5.76	3.46	2.10	2.37	3.01	2.04	1.96	1.69	2.38
Nacionalni ili regionalni program za 2013.	:	22.6	:	:	:	12.7	13.5	:	20.1
S.E.	:	3.64	:	:	:	1.81	2.03	:	2.59
Δ2018 – 2013	:	6.6	:	:	:	2.6	3.5	:	-5.0
S.E.	:	5.02	:	:	:	2.72	2.82	:	3.52

Δ Razlika između određenih referentnih godina

Izvor: Eurydice, na temelju TALIS-a 2018. i 2013.

Tablica 27.: Razlike između 2018. i 2013. u postotku mobilnih nastavnika stranih jezika u nižem srednjem obrazovanju (ISCED 2) koji su otišli u inozemstvo u profesionalne svrhe uz potporu programa mobilnosti (podaci za sliku D8)

Napomene s objašnjenjem

Podaci koji se temelje na odgovorima nastavnika na pitanja 15. i 56. TALIS-a 2018. te 15. i 48. TALIS-a 2013.: „Podučavate li sljedeće kategorije predmeta u tekućoj školskoj godini?” i „Jeste li ikada bili u inozemstvu u profesionalnoj karijeri u svojstvu nastavnika ili tijekom obrazovanja/osposobljavanja nastavnika?”, mogućnost (b) 2018. i (c) u 2013., „kao nastavnik u programu EU-a” te (c) 2018. i (d) 2013., „kao učitelj u regionalnom ili nacionalnom programu”. Nastavnici su možda koristili obje vrste programa.

Nastavnici stranih jezika su oni koji su odabrali opciju (e) za pitanje 15. Mobilni učitelji su oni koji su odgovorili „da” na barem jednu od mogućnosti (a) – (e) u pitanju 56. u 2018. i (b) – (f) u 2013.

„Prosjeak 17” odnosi se na 17 zemalja (ili obrazovnih sustava) s ispitanicima na pitanja o transnacionalnoj mobilnosti u TALIS-u 2013. i 2018.

Pri razmatranju razlika između 2018. i 2013., vrijednosti koje su znatno različite ($p < 0,05$) od nule označene su podebljanim slovima.

Napomene za pojedine zemlje

Belgija (BE nl), Danska, Francuska, Italija, Cipar, Nizozemska, Portugal, Rumunjska i Švedska: uzorak je 2013. bio nedostatan (manje od pet različitih škola ili 30 nastavnika) za kategoriju „nacionalni ili regionalni programi”.

	EU		CZ	DK	EE	ES	FR	HR	IT	CY	LV
A	76.4		77.4	49.6	58.1	89.1	75.3	70.6	91.6	57.3	62.7
S.E.	0.75		1.78	2.72	2.63	1.36	2.69	2.92	1.35	5.68	3.89
B	68.4		56.0	54.8	70.3	80.0	58.8	38.7	83.1	77.1	44.4
S.E.	0.94		2.27	3.12	2.62	2.12	2.92	4.65	1.76	4.83	5.16
C	57.4		73.9	55.2	60.6	60.9	84.9	38.8	41.3	57.8	53.0
S.E.	1.01		1.80	2.89	2.92	2.07	2.17	3.94	2.16	6.47	4.41
D	40.8		45.3	40.3	61.2	46.5	34.3	37.6	25.2	33.5	61.4
S.E.	0.92		2.18	3.16	3.28	1.80	2.87	3.93	1.91	5.90	3.88
E	33.5		25.5	38.0	27.0	41.9	42.8	12.8	23.7	35.8	33.7
S.E.	0.94		1.62	2.14	2.51	2.08	3.05	2.20	2.03	5.31	3.68
F	21.9		33.7	15.4	19.1	30.3	12.0	11.4	15.7	44.4	:
S.E.	0.75		1.88	1.62	2.19	2.40	2.11	3.61	1.95	6.12	:
	HU	MT	NL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	IS	TR
A	82.2	68.7	59.0	51.4	36.9	68.7	70.9	62.3	59.5	33.1	:
S.E.	2.05	3.32	4.95	2.39	3.42	3.59	2.45	2.20	2.80	3.15	:
B	70.8	62.5	63.1	47.7	56.6	41.9	62.5	54.5	66.0	38.6	36.4
S.E.	2.29	5.38	4.27	3.26	4.02	3.06	2.61	2.06	2.53	3.41	5.42
C	35.7	46.9	46.6	74.2	49.8	53.8	35.7	55.0	35.3	:	38.4
S.E.	3.22	5.60	5.08	2.40	3.78	3.50	2.58	2.30	2.74	:	4.76
D	55.2	37.3	44.7	51.6	65.7	59.1	43.2	53.6	41.2	43.5	50.0
S.E.	3.00	4.73	4.07	2.18	3.90	3.20	2.53	2.18	2.73	3.01	5.77
E	27.0	25.6	26.2	10.3	68.3	30.7	23.4	22.4	33.2	31.6	32.7
S.E.	2.54	5.28	3.25	1.70	3.21	3.33	2.40	2.47	2.81	3.18	4.92
F	36.4	35.3	18.3	20.0	15.0	32.1	24.1	39.6	28.8	27.9	79.2
S.E.	2.50	5.30	3.00	2.41	2.04	3.83	2.43	2.43	2.57	2.76	5.05

A Učenje jezika B Studiranje kao dio obrazovanja učitelja C Upratnji gostujućih studenata D Uspostavljanje kontakta sa školama u inozemstvu E Podučavanje F Učenje iz drugih tematskih područja

Izvor: Eurydice, na temelju TALIS-a 2018.

Tablica 28.: Postotak mobilnih nastavnika stranih jezika u nižem srednjem obrazovanju (ISCED 2), prema profesionalnom razlogu za odlazak u inozemstvo, 2018. (podaci za sliku D9)

Napomene s objašnjenjem

Vidjeti objašnjenja za sliku D9 u poglavlju D.

Napomene za pojedine zemlje

Belgija (BE fr, BE nl) i Bugarska: pitanje nije riješeno u tim zemljama.

Latvija, Island i Turske: jedna kategorija nije prikazana u tablici zbog nedovoljnog uzorka (manje od 5 različitih škola ili 30 nastavnika).

	EU		CZ	DK	EE	ES	FR	HR	IT	CY	LV
A	39.3		35.5	10.2	32.5	65.1	30.5	32.3	62.4	23.1	28.7
S.E.	0.75		1.71	1.62	1.49	1.72	1.74	2.04	1.66	1.41	1.84
B	39.3		32.0	48.3	63.9	48.5	21.6	28.8	50.5	64.0	20.4
S.E.	0.71		1.54	2.54	1.55	1.76	1.56	2.27	1.97	2.23	2.31
C	49.9		64.4	54.5	51.5	47.9	78.9	42.8	31.5	50.1	48.3
S.E.	0.76		1.80	2.64	1.64	1.72	1.85	2.78	1.96	2.24	2.42
D	34.9		44.5	36.2	60.7	30.8	24.0	45.0	18.4	35.6	55.1
S.E.	0.71		2.03	2.81	1.86	1.47	1.88	2.49	1.42	1.97	1.99
E	23.3		25.0	32.0	24.0	24.3	18.7	12.1	16.6	25.9	27.3
S.E.	0.59		1.69	2.73	1.39	1.69	1.75	1.28	1.28	2.41	1.48
F	22.3		37.0	15.2	20.6	28.5	4.9	15.5	26.9	40.2	15.2
S.E.	0.61		1.89	2.02	1.48	1.50	0.88	1.51	1.62	2.25	1.37
	HU	MT	NL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	IS	TR
A	42.4	13.3	9.3	20.9	30.2	29.3	25.6	18.7	13.7	10.1	29.3
S.E.	2.31	1.81	1.42	1.57	1.86	1.66	2.07	1.77	1.96	1.47	3.55
B	44.0	40.9	38.3	29.7	46.1	27.9	42.0	29.8	36.1	36.8	32.2
S.E.	1.76	2.76	1.86	1.60	2.09	1.93	2.58	2.00	2.17	1.99	3.96
C	24.8	41.6	35.1	66.4	45.8	55.3	29.1	50.9	39.0	7.2	37.5
S.E.	1.56	2.71	2.48	1.73	2.88	2.29	2.17	1.83	2.36	1.27	3.82
D	53.2	43.5	38.1	42.8	63.1	56.0	44.8	51.0	41.4	34.5	44.8
S.E.	1.87	2.97	2.33	2.00	2.41	2.36	2.31	1.89	2.19	2.05	4.13
E	17.5	36.1	22.5	10.2	52.7	19.9	21.1	24.2	41.6	38.2	35.2
S.E.	1.55	2.55	1.54	1.12	2.63	1.33	2.05	1.79	2.48	2.12	4.04
F	36.2	26.7	19.9	23.3	19.9	21.9	23.9	38.8	29.6	31.9	64.5
S.E.	2.31	2.05	3.31	1.60	2.67	1.45	2.14	1.85	2.60	1.86	4.06

A Učenje jezika B Studiranje kao dio obrazovanja učitelja C Upratnji gostujući studenata D Uspostavljanje kontakta sa školama u inozemstvu E Podučavanje F Učenje iz drugih tematskih područja

Izvor: Eurydice, na temelju TALIS-a 2018.

Tablica 29.: Postotak mobilnih nastavnika iz drugih predmeta nižeg sekundarnog obrazovanja (ISCED 2) prema profesionalnom razlogu za odlazak u inozemstvo, 2018. (podaci za sliku D9)

Napomene s objašnjenjem

Vidjeti objašnjenja za sliku D9 u poglavlju D.

Napomena za pojedine zemlje

Belgija (BE fr, BE nl) i Bugarska: pitanje nije riješeno u tim zemljama.

	EU	BG	CZ	DK	EE	ES	FR	HR	IT	CY	LV
Manje od 3 mjeseca	48.8	76.0	64.5	71.3	70.4	32.5	34.5	71.5	40.9	53.6	78.3
S.E.	0.90	0.00	3.86	1.65	2.33	2.60	2.89	2.60	4.10	2.27	4.80
Najmanje 3 mjeseca	51.2	24.0	35.5	28.7	29.6	67.5	65.5	28.5	59.1	46.4	21.7
S.E.	0.90	0.00	3.86	1.65	2.33	2.60	2.89	2.60	4.10	2.27	4.80
	HU	MT	NL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	IS	TR
Manje od 3 mjeseca	65.0	76.6	61.7	76.4	79.9	76.6	57.7	59.6	60.6	88.1	69.1
S.E.	2.47	3.66	3.33	2.72	3.13	2.69	2.53	2.37	2.64	2.18	6.52
Najmanje 3 mjeseca	35.0	:	38.3	23.6	20.1	23.4	42.3	40.4	39.4	11.9	:
S.E.	2.47	:	3.33	2.72	3.13	2.69	2.53	2.37	2.64	2.18	:

Izvor: Eurydice, na temelju TALIS-a 2018.

Napomene s objašnjenjem

Vidjeti objašnjenja za sliku D10 u poglavlju D.

Napomene za pojedine zemlje

Vidjeti napomene za zemlju za sliku D10 u poglavlju D.

PRILOG 2.: KLIL U OSNOVNOM I OPĆEM SREDNJEM OBRAZOVANJU

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Poduka kroz različite jezike i razine ISOED-a			
	Status jezika	Jezici	ISOED razina
Bti fr	1 državni jezik +1 strani jezik	Francuski + engleski	1–3
	1 državni jezik +1 drugi državni jezik	Francuski + nizozemski/njemački	1–3
Bti de	1 državni jezik +1 drugi državni jezik	Njemački + francuski	1–3
Bti nl	1 državni jezik +1 strani jezik	Nizozemski + engleski	2–3
	1 državni jezik +1 drugi državni jezik	Nizozemski + francuski/njemački	2–3
	1 državni jezik + 1 drugi državni jezik +1 strani jezik	Nizozemski + francuski/njemački + engleski	2–3
	1 državni jezik + 1 ostali državni jezici +1 drugi državni jezici +1 strani jezik	Nizozemski + francuski + njemački + engleski	2–3
BG	1 državni jezik +1 strani jezik	Bugarski + engleski/francuski/njemački/talijanski/ruski/španjolski	3
CZ	1 državni jezik +1 strani jezik	Češki + engleski/njemački	1–3
		Češki + francuski/talijanski/španjolski	2–3
	1 državni jezik +1 regionalni/manjinski jezik sa statusom službenog jezika	Češki + poljski	1–3
DK	1 državni jezik +1 strani jezik	Danski + engleski	1–3
DE	1 državni jezik +1 strani jezik	Njemački + kineski/češki/nizozemski/engleski/francuski/grčki/talijanski/poljski/portugalski/rumunjski/španjolski/turski	1–3
	1 državni jezik +1 regionalni/manjinski jezik sa statusom službenog jezika	Njemački + danski/španjolski	1–3
EE	1 državni jezik +1 strani jezik	Estonjski + njemački	2–3
		Estonjski + engleski	3
	1 državni jezik +1 regionalni/manjinski jezik bez statusa službenog jezika	Estonjski + ruski	1–3
	1 regionalni/manjinski jezik bez statusa službenog jezika +1 strani jezik	Ruski + engleski	1
IE	1 državni jezik +1 drugi državni jezik	Engleski + irski	1–3
EL	ŠTO SE DOGAĐA?	ŠTO SE DOGAĐA?	ŠTO SE DOGAĐA?
ES	1 državni jezik +1 strani jezik	Španjolski + engleski/francuski/njemački/talijanski/portugalski	1–3
	1 državni jezik +1 regionalni/manjinski jezik sa statusom službenog jezika	Španjolski + baskijski/katalan/galicijski/okcitan/Valencian	1–3
	1 državni jezik +1 regionalni/manjinski jezik sa statusom službenog jezika +1 strani jezik	Španjolski + baskijski + engleski/francuski/njemački Španjolski + katalonski + engleski/francuski Španjolski + galicijski + engleski/francuski/njemački/portugalski Španjolski + Aranese (Okcitan) + engleski/francuski Španjolski + Valencijski + engleski/francuski	1–3
	1 državni jezik +1 strani jezik +1 drugi strani jezik	Španjolski + engleski + francuski/njemački/talijanski	1–3
	1 regionalni/manjinski jezik sa statusom službenog jezika +1 strani jezik	Baskijski + engleski/francuski Katalonski + engleski/francuski	1–3
FR	1 državni jezik +1 strani jezik	Francuski + arapski/kineski/danski/nizozemski/engleski/njemački/talijanski/japan ski/korejski/poljski/portugalski/ruski/španjolski/švedski	1–3
		Francuski + nizozemski	2–3
	1 državni jezik +1 regionalni/manjinski jezik bez statusa službenog jezika	Francuski + alsatski/baskijski/Breton/Katalonski/korzikanski/Kreole/Gallo/Melanezijski/Mosellanski/okcitan/polinezijski jezici	1–3
GOSPIR	1 državni jezik +1 regionalni/manjinski jezik sa statusom službenog jezika	Hrvatski + mađarski/španjolski	1–2
		Hrvatski + češki	3

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Poduka kroz različite jezike i razine ISCED-a			
	Status jezika	Jezici	ISCED razina
IT	1 državni jezik +1 strani jezik	Talijanski + engleski/francuski/njemački/španjolski	3
	1 državni jezik +1 regionalni/manjinski jezik sa statusom službenog jezika	Talijanski + francuski/francuski/njemački/Ladin/slovenski	1–3
CY	1 državni jezik +1 strani jezik	Grčki + engleski	1
LV	1 državni jezik +1 strani jezik	Latvijski + engleski/njemački	2–3
	1 državni jezik +1 regionalni/manjinski jezik bez statusa službenog jezika	Latvijski + poljski/ruski/ukrajinski	1–3
		Latvijski + bjeloruski	1–2
		Latvijski + litavski	2–3
		Latvijski + estonski	1
LT	1 državni jezik +1 strani jezik	Litavski + engleski/francuski/njemački	1–3
	1 državni jezik +1 regionalni/manjinski jezik bez statusa službenog jezika	Litavski + bjeloruski/poljski/ruski	1–3
LU	1 državni jezik +1 drugi državni jezik	Luksemburški + njemački/francuski	1–3
HU	1 državni jezik +1 strani jezik	Mađarski + engleski/njemački	1–3
		Mađarski + kineski	1–2
		Mađarski + francuski/talijanski/ruski/slovački/španjolski	2–3
	1 državni jezik +1 regionalni/manjinski jezik sa statusom službenog jezika	Mađarski + Bosanski/bugarski/hrvatski/njemački/grčki/poljski/rumunjski/rumunjski /srpski/slovački/slovenski Malteski + engleski	1–3
MT	1 državni jezik +1 drugi državni jezik	Malteski + engleski	1–3
NL	1 državni jezik +1 strani jezik	Nizozemski + engleski	1–3
		Nizozemski + njemački	2–3
NA	1 državni jezik +1 strani jezik	Njemački + arapski/bosanski/hrvatski/srpski/engleski	1–3
		Njemački + španjolski	1–2
		Njemački + francuski	1
		Njemački + kineski/poljski	2
	1 državni jezik + 1 regionalni/manjinski jezik sa statusom službenog jezika	Njemački + hrvatski (Bumland Hrvatski)/Mađarski/slovenski	1–3
		Njemački + češki/slovački	1–2
PL	1 državni jezik +1 strani jezik	Poljski + engleski/francuski/njemački/talijanski/španjolski	2–3
		Poljski + ruski	2
	1 državni jezik +1 regionalni/manjinski jezik sa statusom službenog jezika	Poljski + kashubian/njemački	1–2
		Poljski + ukrajinski	1–3
		Poljski + ruski	2
PT	1 državni jezik +1 strani jezik	Portugalski + ruski	3
		Portugalski + bjeloruski	3
PT	1 državni jezik +1 strani jezik	Portugalski + francuski	2–3
		Portugalski + engleski	1–2
RO	1 državni jezik +1 strani jezik	Rumunjski + engleski/francuski/njemački/talijanski/portugalski/ Španjolski	3
	1 državni jezik +1 regionalni/manjinski jezik sa statusom službenog jezika	Rumunjski + bugarski/hrvatski/češki/njemački/grčki/mađarski/talijanski/poljski/ Rumunjski/ruski/srpski/slovački/turški/ukrajinski	2–3
SI	1 državni jezik +1 regionalni/manjinski jezik sa statusom službenog jezika	Slovenski + mađarski	1–3
SK	1 državni jezik +1 strani jezik	Slovački + engleski/francuski/njemački/talijanski/ruski/španjolski	1–3
	1 državni jezik +1 regionalni/manjinski jezik sa statusom službenog jezika	Slovački + njemački/romanijski/Rusyn	1–2
		Slovački + ukrajinski	1–3

Poduka kroz različite jezike i razine ISOED-a			
	Status jezika	Jezici	ISOED razina
FI	1 državni jezik +1 strani jezik	Finski + engleski/francuski/njemački/ruski	1-3
		Finski + kineski/estonski/španjolski	1-2
	1 državni jezik +1 neteritorijalni jezik sa statusom službenog jezika	Finski + Sami	1-2
	1 državni jezik +1 drugi državni jezik	Finski + švedski	1-2
SE	1 državni jezik +1 strani jezik	Švedski + engleski	1-2
	1 državni jezik +1 regionalni/manjinski jezik sa statusom službenog jezika	Švedski + finski	1-2
	1 državni jezik +1 neteritorijalni jezik sa statusom službenog jezika	Švedski + Sami	1
AL	1 državni jezik +1 strani jezik	Albanski + talijanski	3
	1 državni jezik +1 regionalni/manjinski jezik bez statusa službenog jezika	Albanski + grčki/makedonski	3
DOQ	ŠTO SE DOGAĐA?	ŠTO SE DOGAĐA?	ŠTO SE DOGAĐA?
Q	1 državni jezik +1 strani jezik	Njemački + engleski	3
		Francuski + engleski	3
	1 državni jezik +1 drugi državni jezik	Francuski + njemački Njemački + francuski Talijanski + njemački Romansh + njemački	1-3
		Francuski + talijanski Njemački + talijanski Njemački + Romansh	3
JEU	ŠTO SE DOGAĐA?	ŠTO SE DOGAĐA?	ŠTO SE DOGAĐA?
LI	1 državni jezik +1 strani jezik	Njemački + engleski	1-3
SI	1 državni jezik +1 strani jezik	Omogorski + engleski	1i3
	1 regionalni/manjinski jezik sa statusom službenog jezika +1 strani jezik	Albanski + engleski	1
MK	1 državni jezik +1 strani jezik	Makedonski + engleski/francuski	3
NE	1 državni jezik +1 strani jezik	Norveški + engleski	2-3
		Norveški + francuski/njemački	3
RS	1 državni jezik +1 strani jezik	Srpski + engleski/njemački/francuski/talijanski/ruski/španjolski	1-3
TR	ŠTO SE DOGAĐA?	ŠTO SE DOGAĐA?	ŠTO SE DOGAĐA?

Napomene s objašnjenjem

Vidjeti objašnjenja koja se odnose na sliku B12.

Unutar zemlje jedan jezik može biti dio različitih programa CLIL (vidi Italiju, Mađarsku, Austriju, Poljsku, Rumunjsku i Slovačku).

Napomene za pojedine zemlje

Italija: od 2010. svi studenti u posljednjoj godini srednjoškolskog obrazovanja moraju naučiti jedan nejezični predmet na stranom jeziku. Osobe na „jezičnom putu“ moraju učiti jedan nejezični subjekt putem stranog jezika od 16 godina, a drugi nejezični subjekt preko drugog stranog jezika u dobi od 17 godina.

U Luksemburgu: sva nastava pruža se na jeziku koji nije luksemburški, uglavnom na francuskom ili njemačkom jeziku.

Mađarska i Poljska: ne postoje propisi o jezicima za KLIL. Podaci se odnose na stvarnu odredbu CLIL u školskoj godini 2021./2022.

Slovačka: propisi koji se odnose na jezike za KLIL obuhvaćaju samo osnovno obrazovanje. Podaci o razinama obrazovanja iznad osnovnog obrazovanja odnose se na stvarno pružanje KLIL-a u školskoj godini 2021./2022.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Švedska: propisi koji se odnose na jezike za KLIL obuhvaćaju samo osnovno i niže srednjoškolsko obrazovanje. Podaci se odnose samo na te dvije razine. CLIL u srednjoškolskom obrazovanju može postojati, ali nije reguliran.

Crna Gora: podaci se odnose na pilot-projekt CLIL.

PRIZNANJA

EUROPSKA IZVRŠNA AGENCIJA ZA OBRAZOVANJE I KULTURU

Platforme, studije i analize

Mjestoodržavanja du Bourget 1 (J-70 – Odjel A6)
B-1049 Bruxelles

([HTTPS://eurydice.eacea.ec.europa.eu/](https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/))

Upravljanje uredništvom

Peter Birch

Autori

Nathalie Baïdak (koordinacija), Isabelle De Coster i Daniela Kocanova

Doprinositelji iz drugih institucija EU-a

OdjelEurostata F.5: Obrazovanje, zdravstvo i socijalna zaštita: Malgorzata Stadnik i Marco Picciolo (potpora
Eurostatovoj bazi podataka o učenju stranih jezika)

Vanjski stručnjak

Christian Monseur, Sveučilište u Liègeu (PISA i TALIS ekstrakcije i izračuni podataka)

Grafika i izgled

Patrice Brel

Koordinatorica produkcije

Gisèle De Lel

NACIONALNE JEDINICE EURYDICE

ALBANIJA

Odjel za Eurydice
Ministarstvo obrazovanja i sporta
Rruga e Durrësit, br. 23
1001 Tiranë
Doprinos Odjela: Egest Gjokuta

AUSTRIJA

Eurydice-Informationsstelle
Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft und Forschung
Što? -Osjećam se. Bildungsstatistik und – praćenje
Minoritenplatz 5
1010 Wien
Doprinos Odjela: Alexandra KristinaR-Wojnesitz (vanjska stručnjakinja)

BELGIJA

Unité Eurydice de la Communauté française
Ministre de la Fédération Wallonie-Bruxelles
Administracija Générale de l'Enseignement
Avenue du Port, 16 – Bureau 4P03
1080 Bruxelles
Doprinos Odjela: zajednička odgovornost

Eurydice Vlaanderen
Odjel Onderwijs en Vorming/
Afdeling Strategische Beleidsondersteuning
Hendrik Consciencegebouw 7C10
Koning Albert II-laan 15
1210 Brussel
Doprinos Odjela: zajednička odgovornost

Eurydice-Informationsstelle der Deutschsprachigen Gemeinschaft
Ministerium der Deutschsprachigen Gemeinschaft
Fachbereich Ausbildung und Unterrichtsorganisation
Gospertstraße 1
4700 Eupen
Doprinos Odjela: zajednička odgovornost

BOSNA I HERCEGOVINA

Ministarstvo civilnih poslova

Sektor obrazovanja
Trg BiH 3
71000 Sarajevo
Doprinos Odjela: zajednička odgovornost

BUGARSKA

Odjel za Eurydice
Centar za razvoj ljudskih resursa
Odjel za istraživanje i planiranje obrazovanja
15, Graf Ignatiev Str.
1000 Sofija
Doprinos Odjela: Marchela Mitova i Nikoleta Hristova

HRVATSKA

Agencija za mobilnost i programe EU-a
Frankopanska 26
10000 Zagreb
Doprinos Odjela: Maja Balen Baketa i Ana Dragičević

CIPAR

Odjel za Eurydice
Ministarstvo obrazovanja, kulture, sporta i mladih
Kimonos i Thoukydidou
1434 Nikozija
Doprinos Odjela: Christiana Haperi;
stručnjaci: Dr. Angeliki Constantinou-Charalambous (inspektor engleskog jezika, Odjel za srednje opće obrazovanje), dr. Sophia Ioannou Georgiou (glavna službenica za obrazovanje, Odjel za osnovno obrazovanje, Ministarstvo obrazovanja, sporta i mladih)

ČEŠKA

Odjel za Eurydice
Češka nacionalna agencija za međunarodno obrazovanje i istraživanje
Dtm zahraniční spolupráce
Na Poříčí 1035/4
110 00 Praha 1
Doprinos Odjela: Jana Halamová, Radka Topinková;
stručnjaci: Eva Tučková, Marie Černíková

DANSKA

Odjel za Eurydice
Ministarstvo visokog obrazovanja i znanosti
Danska agencija za visoko obrazovanje i znanost

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Haraldsgade 53

2100 Kopenhagen Ø

Doprinos Odjela: Ministarstvo visokog obrazovanja i znanosti i
Ministarstvo djece i obrazovanja

ESTONIJA

Odjel za Eurydice

Ministarstvo obrazovanja i istraživanja

Munga 18

50088 Tartu

Doprinos Odjela: Inga Kuk, Pille Põiklik, Ministarstvo
obrazovanja i istraživanja

FINSKA

Odjel za Eurydice

Finska nacionalna agencija za obrazovanje

Poštanski sandučić 380

00531 Helsinki

Doprinos Odjela: Predstavnici finske nacionalne jedinice: Tiina
Komppa (viši stručnjak); Janne Loisa (viša stručnjakinja); Petra
Packalén (viša savjetnica, obrazovanje)

Stručnjaci za područje EDUFI-ja: Minna Bálint (viša savjetnica,
obrazovanje); Kati Costiander, (viša savjetnica, obrazovanje);
Nina Eskola (voditeljica projekta); Anu Halvari (viši savjetnik,
obrazovanje); Annamari Kajasto, (viši savjetnik, obrazovanje);
Katri Kuukka (viša savjetnica, obrazovanje); Olli Määttä (viši
savjetnik, obrazovanje); Yvonne Nummela (viša savjetnica,
obrazovanje); Susanna Rajala (viša savjetnica, obrazovanje)

FRANCUSKA

Unité française d'Eurydice

Uprava za evaluaciju, predviđanje i praćenje uspješnosti (DEPP)

Ministarstvo školskog obrazovanja i poslova mladih

61 – 65, Rue Dutot

75732 Paris Cedex 15

Doprinos Odjela: Françoise Parillaud (stručnjak), Anne Gaudry-
Lachet (Eurydice France)

NJEMAČKA

Eurydice-Informationsstelle des Bundes

Deutsches Zentrum für Luft- und Raumfahrt e. V. (DLR)

Heinrich-Konen Str. 1

53227 Bonn

Eurydice-Informationsstelle der Länder im Sekretariat der
Kultusministerkonferenz

Taubenstraße 10

10117 Berlin

Doprinos Odjela: Thomas Eckhardt

GRČKA

Helenska jedinica Eurydice

Uprava za europske i međunarodne poslove

Glavna uprava za međunarodne i europske poslove,

Grčko iseljništvo i međukulturno obrazovanje

Ministarstvo obrazovanja i vjerskih poslova

37 Ulica Andrea Papandreou (Ured 2172)

15180 Amarousion (Attiki)

Doprinos Odjela: Georgia Fermeli (savjetnik A' znanosti) i Thalia
Chatzigiannoglou (savjetnica B' za strane jezike), Institut za
obrazovnu politiku

MAĐARSKA

Mađarska jedinica Eurydice

Obrazovno tijelo

19 – 21 Maros Str.

1122 Budimpešta

Doprinos Odjela: Róza Szabó (stručnjak, obrazovno tijelo); Sára
Hatony (NU)

PREPUSTIO SAM SE

Odjel za Eurydice

Uprava za obrazovanje

Víkurbær 3

203 Kópavogur

Doprinos Odjela: Hulda Skogland

IRSKA

Odjel za Eurydice

Odjel za obrazovanje i vještine

Međunarodni odjel

Ulica Marlborough

Dublin 1 – DO1 RC96

Doprinos Odjela: Maria Lorigan i Pádraig MacFhlannchadha

ITALIJA

Unità italiana di Eurydice

Istituto Nazionale di Documentazione, Innovazione e Ricerca
Educativa (INDIRE)

Agenzia Erasmus+

Preko C. Lombroso 6/15

50134 Firenze

Doprinos Odjela: Simona Baggiani;

stručnjak: Diana Saccardo (Dirigente tecnica, Ministero
dell'Istruzione e del Merito)

LATVIJA

Odjel za Eurydice
Državna agencija za razvoj obrazovanja
Ulica 1 (5. kat)
1050 Riga
Doprinos Odjela: Rita Kursite

LIHTENŠTAJN

Informationsstelle Eurydice
Schulamnt des Fürstentums Liechtenstein
Austrasse 79
Postfach 684
9490 Vaduz
Doprinos Odjela: Belgin Amann, Odjel Eurydice, Ured za obrazovanje Lihtenštajna; Barbara Ospelt-Geiger, stručnjakinja, Ured za obrazovanje Lihtenštajn

LITVA

Odjel za Eurydice
Nacionalna agencija za obrazovanje
K. Kalinausko ulica 7
03107 Vilnius
Doprinos Odjela: Eglė Petronienė i Beata Valungevičienė (vanjski stručnjaci)

LUKSEMBURG

Unité nationale d'Eurydice
ANEFOR ASBL
eduPôle Walferdange
Bâtiment 03 – étage 01
Ruta de Diekirch
7220 Walferdange
Doprinos Odjela: Claude Sevenig (Ministère de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse (MENJE) – Service des relations internationales), Nevena Zhelyazkova (MENJE – Service de coordination de la recherche et de l'innovation pédagogiques et technologiques (SCRIPT) – Division du traitement et données sur la qualité de l'encadrement et de l'offre scolaire et éducative) i Annick Bartocci (MENJE – Service de l'encadrement et de l'offre scolaire et éducative)
L'enseignement Secondaire (ES))

MALTA

Ministarstvo obrazovanja, sporta, mladih, istraživanja i inovacija
Velika opсадna cesta
Floriana VLT 2000
Doprinos Odjela: Jeannine Vassallo

CRNA GORA

Odjel za Eurydice
Vaka Đurovica bb
81000 Podgorica
Doprinos Odjela: Divna Paljević iz Ispitnog centra i Fadila Kajević iz Biroa za obrazovne usluge

NIZOZEMSKA

Eurydice Nederland
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Directie Internationaal Beleid
Rijnstraat 50
2500 BJ Den Haag
Doprinos Odjela: zajednička odgovornost

SJEVERNA MAKEDONIJA

Nacionalna agencija za europske obrazovne programe i mobilnost
Bulevar Kuzman Josifovski Pitu, br. 17
1000 Skoplje
Doprinos Odjela: zajednička odgovornost

NORVEŠKA

Odjel za Eurydice
Uprava za visoko obrazovanje i vještine
Postboks 1093,
5809 Bergen
Doprinos Odjela: zajednička odgovornost

POLJSKA

Poljska jedinica Eurydice
Zaklada za razvoj obrazovnog sustava
Aleje Jerozolimskie 142A
02 – 305 Warszawa
Doprinos Odjela: Beata Płatos-Zielińska; nacionalni stručnjaci: Agata Gajewska-Dyszkiewicz, Katarzyna Paczuska (Obrazovni istraživački institut)

PORTUGAL

Portugalska jedinica Eurydice
Glavna uprava za obrazovanje i znanost
Što se događa? 24 de Julho, 134
1399 – 054 Lisabon

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Doprinos Odjela: Isabel Almeida i Margarida Leandro, u suradnji s Glavnom upravom za obrazovanje; vanjski stručnjaci: Helena Peralta i Joana Viana (Institut za obrazovanje – Sveučilište u Lisabonu)

RUMUNJSKA

Odjel za Eurydice

Nacionalna agencija za programe Zajednice u području obrazovanja i strukovnog osposobljavanja

Sveučilište Politehnică București

Biblioteca Centrală

Splaiul Independenței, br. 313

Sektor 6

060042 București

Doprinos Odjela: Veronica – Gabriela Chirea, u suradnji sa stručnjacima: Manuela Delia Anghel (Ministarstvo obrazovanja), Rodica Diana Cherciu (Ministarstvo obrazovanja) i Ciprian Fartușnic (Nacionalni centar za politiku i evaluaciju u obrazovanju – Istraživačka jedinica u obrazovanju)

SRBIJA

Eurydice postrojba Srbija

Temelj Tempus

Zabljacka 12

11000 Beograd

Doprinos Odjela: zajednička odgovornost

SLOVAČKA

Odjel za Eurydice

Slovačka akademska udruga za međunarodnu suradnju

Križkova 9

811 04 Bratislava

Doprinos Odjela: Marta Čurajová

SLOVENIJA

Ministarstvo obrazovanja, znanosti i sporta

Ministarstvo za izobrazivanje, znanost u sportu

Odjel za razvoj i kvalitetu obrazovanja

Eurydice Slovenija

Masarykova 16

1000 Ljubljana

Doprinos Odjela: Saša Ambrožič Deleja

ŠPANJOLSKA

Instituto Nacional de Evaluación Educativa (INEE)

Ministerio de Educación y Formación Profesional

Paseo del Prado 28

28014 Madrid

Doprinos Odjela: Eva Alcayde García, Juan Mesonero Gómez i Jaime Vaquero Jiménez. Doprinos autonomnih zajednica/gradova: Manuel Sáez Fernández (Andaluzija); José Calvo Dombón i Óscar Sánchez Estella (Aragón); Carlos Duque Gómez (Kanarija); María Pilar Martín García i Clara Sancho Ramos (Castilla y León); María Isabel Rodríguez Martín (Castilla-La Mancha); Montserrat Montagut Montagut (Cataluña); Roberto Romero Navarro (Comunidad Valenciana); María Guadalupe Donoso Morcillo i Myriam García Sánchez (Extremadura); Iván Mira Fernández (Galicija); David Cervera Olivares i Gretchen Dobrott Bernard (C. de Madrid); Cristina Landa Gil (C.F. de Navarra); Maite Ruiz López (País Vasco); Antonio Coronil Rodríguez (Ceuta).

ŠVEDSKA

Odjel za Eurydice

Universitets- och högskolerådet/

Švedsko vijeće za visoko obrazovanje

Kutija 4030

171 04 Solna

Doprinos Odjela: zajednička odgovornost

ŠVICARSKA

Odjel za Eurydice

Švicarska konferencija kantonalnih ministara obrazovanja (EDK)

Speichergasse 6

3001 Bern

Doprinos Odjela: Alexander Gerlings

TÜRKIYE

Odjel za Eurydice

MEB, Strateji Geliştirme Başkanlığı (SGB)

Eurydice Türkiye Birimi, Merkez Bina 4. Kat

B-Blok Bakanlıklar

06648 Ankara

Doprinos Odjela: Osman Yıldırım Uğur; stručnjak: Prof. dr. Cem Balcıkanlı

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Stupanje u kontakt s EU-om

U OSOBI

Diljem Europe postoje stotine lokalnih informacijskih centara EU-a.

Adresu centra koji vam je najbliži možete pronaći na: https://europa.eu/european-union/contact_en

NA TELEFON ILI PUTEM E-POŠTE

Europe Direct služba je koja odgovara na vaša pitanja o Europskoj uniji. Možete se obratiti ovoj službi: --- freephone: 00 800 6 7 8 9 10 11 (određeni operatori mogu naplatiti te pozive),

— na sljedećem standardnom broju: + 32 22999696, ili

— elektroničkom poštom putem: https://europa.eu/european-union/contact_en

Pronalaženje informacija o EU-u

ONLINE

Informacije na svim službenim jezicima Europske unije dostupne su na internetskim stranicama Europa: europa.eu

PUBLIKACIJE EU-A

Možete preuzeti ili naručiti publikacije EU-a po cijeni iz EU Bookshopa na: <https://op.europa.eu/en/web/general-publicacije/publikacije>.

Više primjeraka besplatnih publikacija može se dobiti kontaktiranjem Europe Directa ili vašeg lokalnog informacijskog centra.

(vidjeti https://europa.eu/european-union/contact_en).

PRAVO EU-A I POVEZANI DOKUMENTI

Za pristup pravnim informacijama iz EU-a, uključujući cjelokupno pravo EU-a od 1951. u svim službenim jezičnim verzijama, posjetite EUR-Lex na: <https://eur-lex.europa.eu/>

OTVORENI PODACI IZ EU-A

Portal otvorenih podataka EU-a (<https://data.europa.eu/en>) omogućuje pristup skupovima podataka iz EU-a. Podaci se mogu besplatno preuzeti i ponovno upotrijebiti u komercijalne i nekomercijalne svrhe.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Ključni podaci o poučavanju jezika u školama u Europi – izdanje 2023.

Izvešće Eurydice

U izdanju Ključnih podataka o poučavanju jezika u školama u Europi za 2023. prikazane su glavne obrazovne politike povezane s podučavanjem jezika u školama u 39 europskih obrazovnih sustava. Odgovara na pitanja o broju i rasponu stranih jezika koje studenti studiraju, vremenu nastave posvećenom poučavanju stranih jezika, jezičnoj podršci novopristiglim studentima migranata, transnacionalnoj mobilnosti učitelja stranih jezika te mnogim drugim temama.

Izvešće sadržava 51 pokazatelj koji je organiziran u pet različitih poglavlja: Kontekst, organizacija, sudjelovanje, učitelji i nastavni procesi. Za izradu pokazatelja upotrijebljen je niz izvora, među kojima su mreža Eurydice, Eurostat i međunarodna istraživanja OECD-a PISA i TALIS. Eurydice podaci obuhvaćaju sve zemlje Europske unije, kao i Albaniju, Bosnu i Hercegovinu, Švicarsku, Island, Lihtenštajn, Crnu Goru, Sjevernu Makedoniju, Norvešku, Srbiju i Tursku.

Zadaća je mreže Eurydice razumjeti i objasniti kako se organiziraju različiti europski obrazovni sustavi i kako funkcioniraju. Mreža pruža opise nacionalnih obrazovnih sustava, komparativne studije posvećene određenim temama, pokazateljima i statističkim podacima. Sve publikacije Eurydicea dostupne su besplatno na web-mjestu Eurydice ili u tiskanom obliku na zahtjev. Eurydice svojim radom nastoji promicati razumijevanje, suradnju, povjerenje i mobilnost na europskoj i međunarodnoj razini. Mreža se sastoji od nacionalnih jedinica smještenih u europskim zemljama, a koordinira je Europska izvršna agencija za obrazovanje i kulturu (EACEA).

Za više informacija o Eurydice vidjeti: <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/>

ISBN 978 – 92 – 9488 – 107 – 6

doi:10.2797/529032